LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

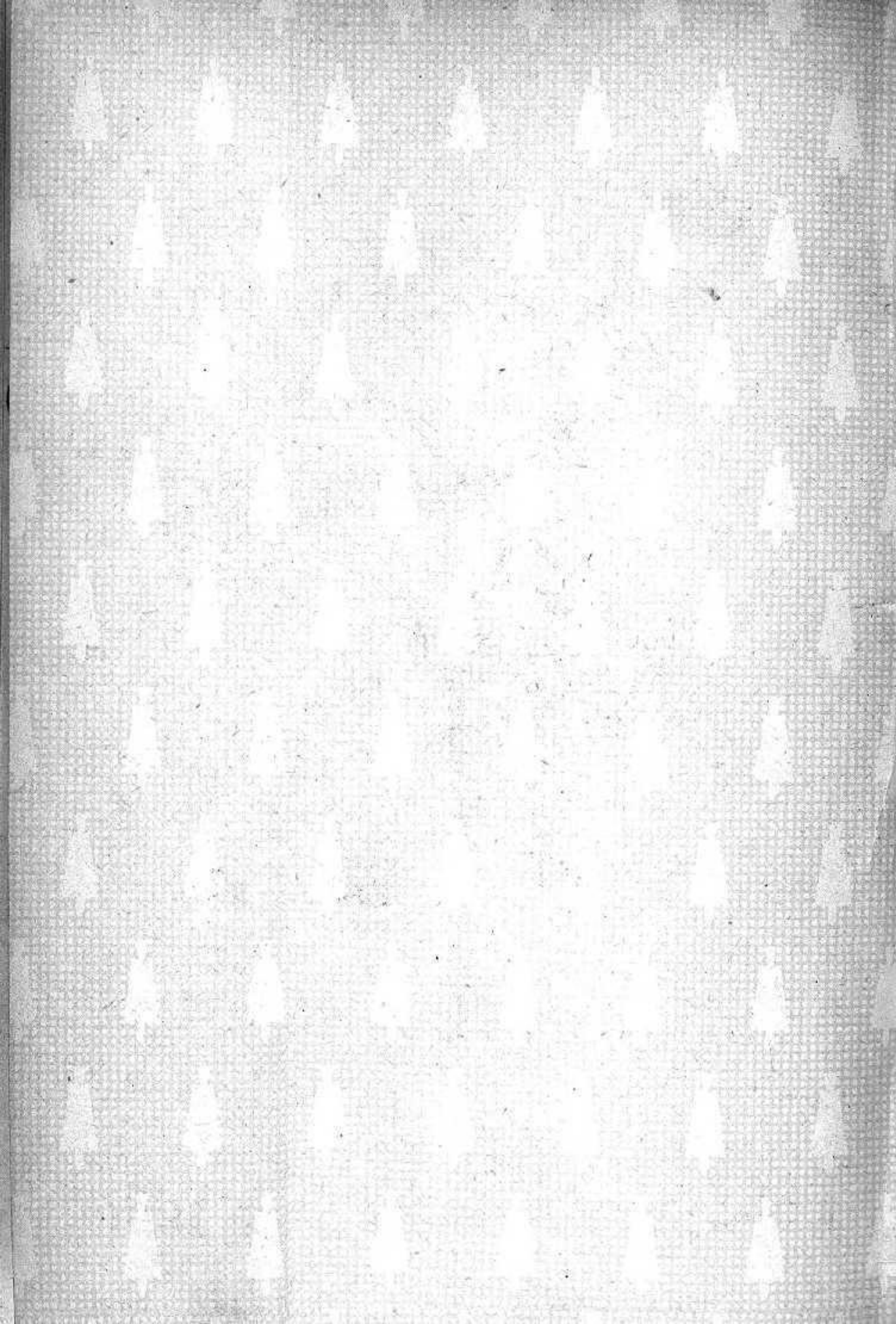

1 pesseta

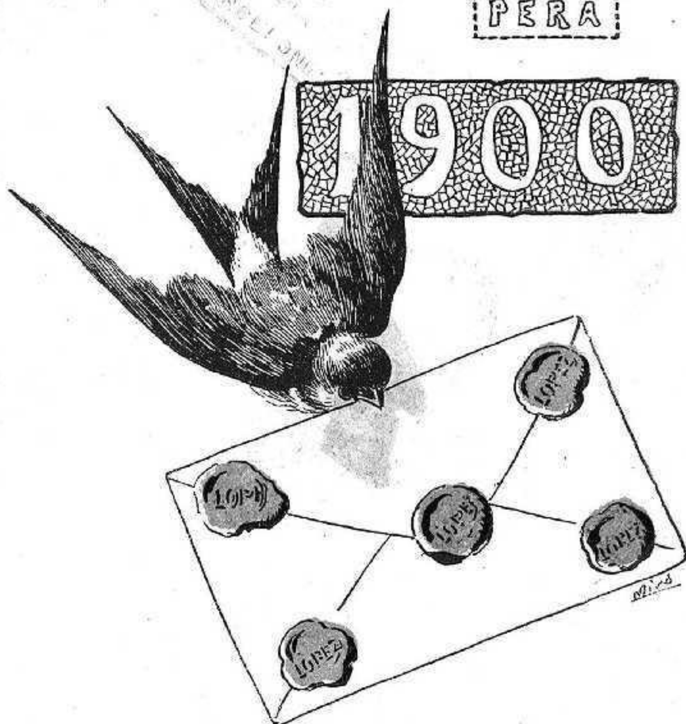
1900

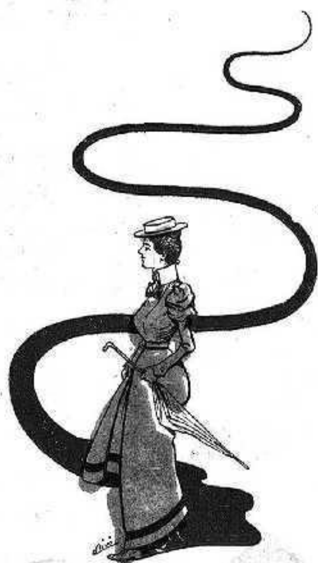
ALMANACH

ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERA

ALMANACH

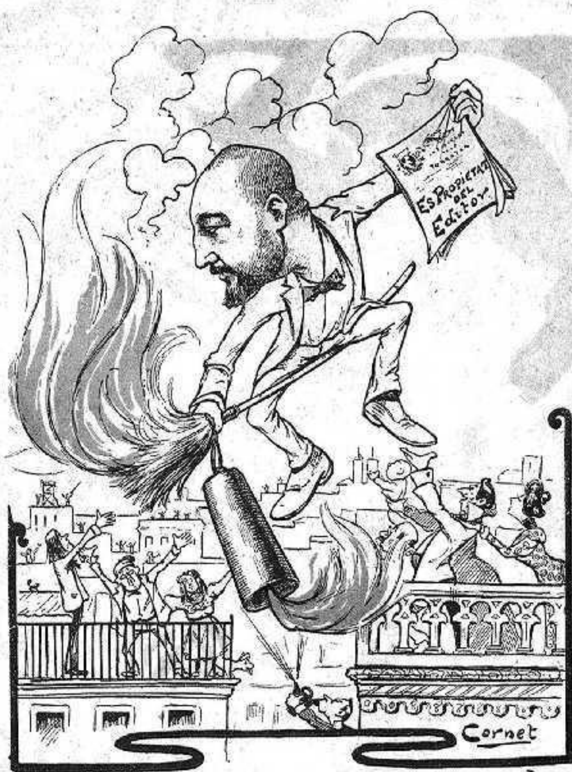

XII. De sa publicació

ANTONI LOPEZ

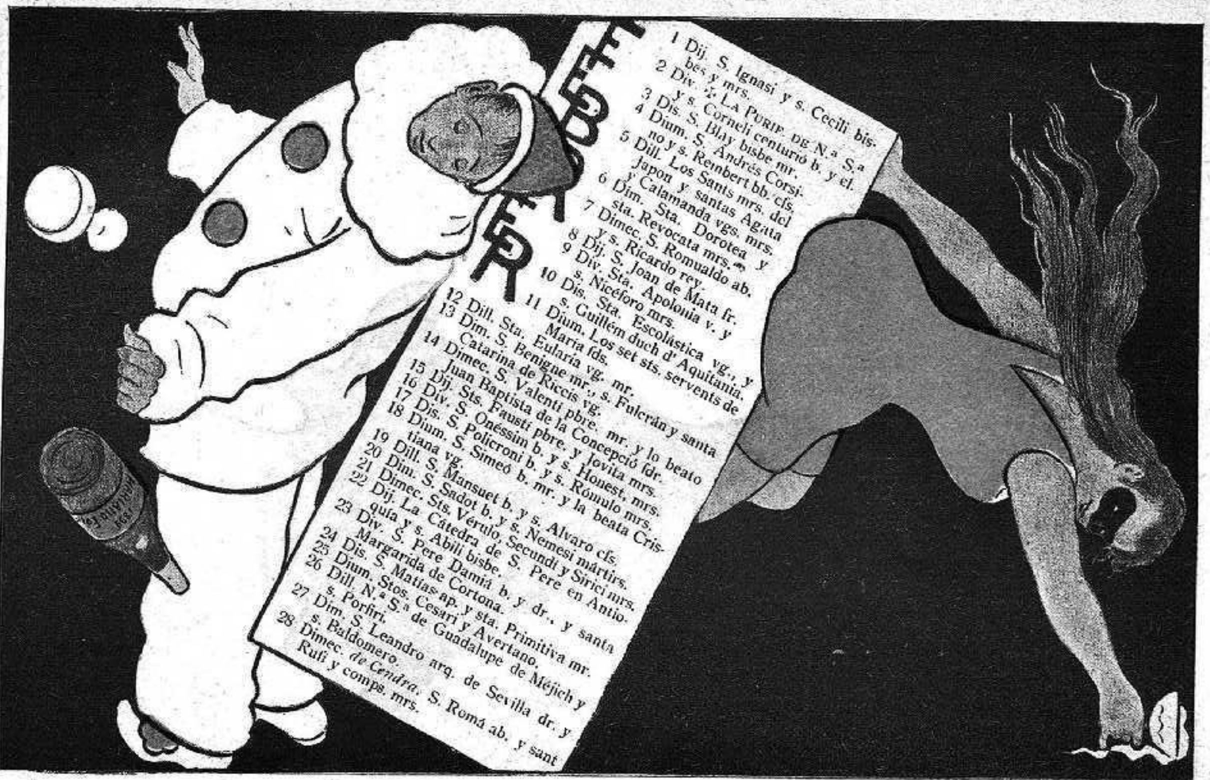
LLIBRERIA ESPANYOLA -Editor-

RAMBLA DEL MITJ. 20. BARCELONA

Barcelona: A. López Robert, impressor, carrer del Conde del Asalto, núm. 63.

JANER
1 Dill. ✠ La Circumcisió de N. S. Jesucrist.
2 Dim. S. Macari abat y s. Espiridió b. y cf.
3 Dimec. S. Daniel mr. y sta. Genoveva vg.
4 Dij. S. Tito b. y cf. y santa Dafrosa mr.
5 Div. S. Telesforo p. mr. y sta. Emiliana vg.
6 Dis. ✠ La Epifanía ó la Ador. dels tres sants reys, Gaspar, Baltasar y Melcior.
7 Dium. S. Ramón de Penyafort cf. y s. Juliá mr.
8 Dill. S. Teófilo diaca.
9 Dim. S. Juliá mr. y sa esposa sta. Basilisa vg.
10 Dimec. S. Nicanor d. m.
11 Dij. S. Higini p. y mr. y sant Salvi mr.
12 Div. S. Arcadi, s. Aelredó ó Alfredo abat del Cister.
13 Dis. S. Gumersindo cf.
14 Dium. S. Hilari b. y dr. y sta. Macrina.
15 Dill. S. Pau pr. hermitá y s. Mauro ab.
16 Dim. S. Fulgenci b. y dr. y s. Marcelo p.
17 Dimec. S. Anton ab. y sta. Rosalina.
18 Dij. La Cát. de s. Pere en Roma y santa Prisca vg. y mr.
19 Div. S. Canut rey y s. Mario y c. mrs.
20 Dis. S. Fabiá p. y s. Sebastiá mrs.
21 Dium. S. Fructuós b. mr. y sta. Ignés v.
22 Dill. S. Vicens esp. y s. Anastasi mrs.
23 Dim. S. Ildefonso arquebisbe de Toledo y santa Emerenciana vg. y mr.
24 Dimec. S. Timoteo b. y s. Tirso, mrs.
25 Dij. La Conv. de s. Pau ap. y s. Proget b.
26 Div. S. Policarpo b. m. y sta. Paula vda.
27 Dis. S. Joan Crisóstomo b. y dr.
28 Dium. S. Juliá de Cuenca y s. Cirilo bb.
29 Dill. S. Francisco de Sales dr. y s. Valeri b. y cfs.
30 Dim. Stas. Martina v. m. y Aldegundis.
31 Dimec. S. Pere Nolasco conf. y fund.

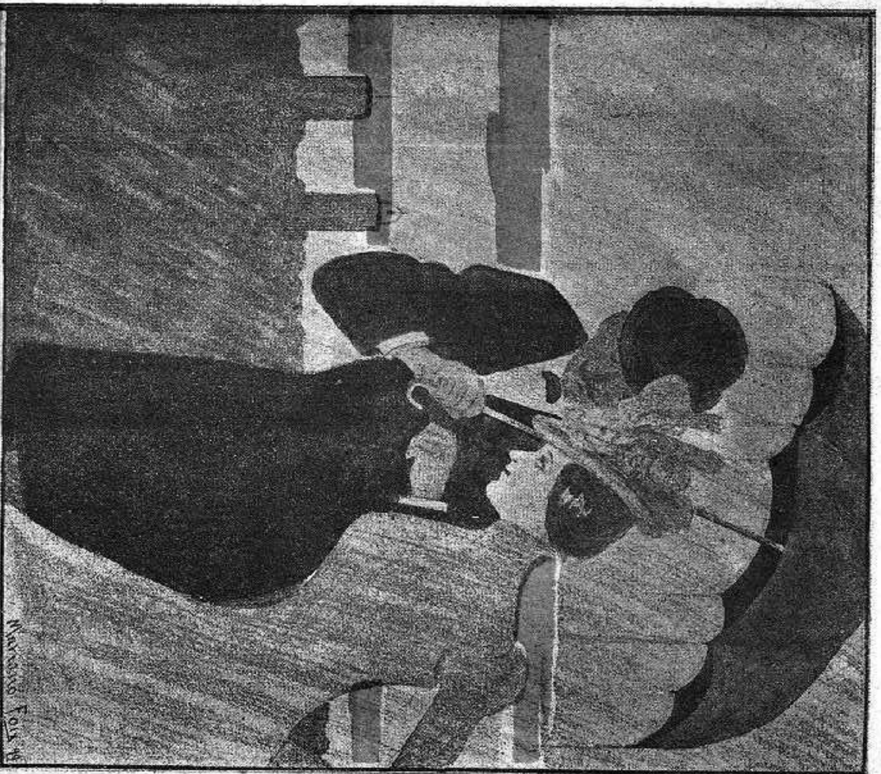

FEBRER
1 Dij. S. Ignasi y s. Cecili bis-
bes y mrs.
2 Div. ✠ La Purif. de N.ª S.ª
y s. Corneli centurió b. y el.
3 Dis. S. Blay bisbe mr.
4 Dium. S. Andrés Corsi-
no y s. Rembert bb. cfs.
5 Dill. Los Sants mrs. del
Japon y santas Agata
y Calamanda vgs. mrs.
6 Dim. Sta. Dorotea y
sta. Revocata mrs.
7 Dimec. S. Romualdo ab.
y s. Ricardo rey.
8 Dij. S. Joan de Mata fr.
9 Div. Sta. Apolonia v. y
s. Nicéforo mrs.
10 Dis. Sta. Escolástica vg., y
s. Guillém duch d' Aquitania.
11 Dium. Los set sts. servents de
María fds.
12 Dill. Sta. Eularia vg. mr.
13 Dim. S. Benigne mr., s. Fulcrán y santa
Catarina de Riccis vg.
14 Dimec. S. Valentí pbre. mr. y lo beato
Juan Baptista de la Concepció fdr.
15 Dij. Sts. Faustí pbre. y Jovita mrs.
16 Div. S. Onéssim b. y s. Honest, mrs.
17 Dis. S. Policroni b. y s. Rómulo mrs.
18 Dium. S. Simeó b. mr. y la beata Cris-
tiana vg.
19 Dill. S. Mansuet b. y s. Alvaro cfs.
20 Dim. S. Sadot b. y s. Nemesi mártirs.
21 Dimec. Sts. Vérulo, Secundi y Sirici mrs.
22 Dij. La Cátedra de S. Pere en Antio-
quía y s. Abili bisbe.
23 Div. S. Pere Damiá b. y dr., y santa
Margarida de Cortona.
24 Dis. S. Matías ap. y sta. Primitiva mr.
25 Dium. Stos. Cesari y Avertano.
26 Dill. N.ª S.ª de Guadalupe de Méjich y
s. Porfiri.
27 Dim. S. Leandro arq. de Sevilla dr. y
s. Baldomero.
28 Dimec. de Cendra. S. Romá ab. y sant
Rufí y comps. mrs.

MARS

1 Dij. S. Rossendo b. y sta. Eudoxia mr.
2 Div. S. Simplici p. y cf. y s. Absalon mr.
3 Dis. Sts. Hemeteri, Celedoni y Medi mrs.
4 Dium. *I de Quar.* S. Casimir r. y sant Lluci p. y mr.
5 Dill. Lo bto. Nicolau Factor y sta. Faina vg.
6 Dim. S. Olaguer arq., bisbe de Barcelona.
7 Dimec. S. Tomás d' Aquino dr. y santa Perpétua.
8 Dij. S. Joan de Deu fdr. y sta. Erenia m.
9 Div. S. Paciá bisbe de Barcelona y santa Francisca vda. romana.
10 Dis. S. Melitó y 39 comps. mrs.
11 Dium. *II de Quar.* S. Constantí cf. y s. Ramiro mr.
12 Dill. S. Gregori lo Magno p.
13 Dim. Sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
14 Dimec. Stas. Florentina vg. y Matilde reyna.
15 Dij. Sta. Madrona v. mr. y s. Longinos mr.
16 Div. S. Heribert b. y sta. Juliana mr.
17 Dis. S. Patrici b. y s. Joseph de Arimatea, cfs.
18 Dium. *III de Quar.* S. Gabriel y lo beato Salvador de Horta.
19 Dill. ✠ S. JOSEPH espós de Ntra. Sra., patró de la Iglesia católica.
20 Dim. S. Aniceto b.
21 Dimec. S. Benet ab y fr.
22 Dij. Sta. Catarina de Génova vda.
23 Div. Lo b. Joseph Oriol cf. y s. Victoriá.
24 Dis. S. Timolao mr. y s. Agapito b. mr.
25 Dium. *IV de Quar.* ✠ LA ANUNC. DE NOSTRA SENYORA y s. Dimas bon lladre.
26 Dill. S. Brauli b. y sta. Máxima mr.
27 Dim. Sta. Lidia ab son espós y fills, mrs.
28 Dimec. S. Sixto III p. y cf.
29 Dij. S. Eustasi ab. y s. Bertoldo, cfs.
30 Div. S. Joan Clímach ab.
31 Dis. Sta. Balbina vg. y mr.

ABRIL

1 Dium *de Passió.* Sta. Teodora mr. y s. Venanci b. m.
2 Dill. S. Francisco de Paula fdr.
3 Dim. S. Benet de Palermo cf.
4 Dimec. S. Isidoro arq. de Sevilla
5 Dij. S. Vicens Ferrer cf.
6 Div. S. Celestí p. y s. Celso b.
7 Dis. S. Epifani b. mr.
8 Dium. *de Rams.* S. Edesi mr. y s. Albert lo Magno cf.
9 Dill. Sta. Maria Cleofé y santa Casilda vg.
10 Dim. S. Ezequiel profeta.
11 Dimec. S. Lleó lo Magno papa y dr.
12 Dij. *Sant.* S. Juli p. y s. Victor mr.
13 Div. *Sant.* S. Hermegildo rey y s. Justino mrs.
14 Dis. *Sant.* S. Pere Gonzalez vulgo Telm y sta. Domnina vg. y mr.
15 Dium. Pasqua de Resurrecció. Santas Basilisa y Anastasia mrs.
16 Dill. S. Toribi b. y cf. y sta. Engracia v. y companys mrs.
17 Dim. La bta. Mariana de Jesús vg.
18 Dimec. S. Eleuteri b. y sa mare santa Antia mr.
19 Dij. S. Lleó IX p. y cf., s. Hermógenes y sant Vicens, mrs.
20 Div. Sta. Ignés de Monte-Pulciano vg.
21 Dis. S. Anselm b. y dr.
22 Dium. *de Quasimodo.* Stos. Sotero y Cayo papas y mrs.
23 Dill S. Jordi mr., patró del principat de Catalunya.
24 Dim. S. Fidel mr. y santas Bona y Doda vgs.
25 Dimec. S. March evangelista y santa Franca vg.
26 Dij. S. Cleto y s. Marcelí pp. mrs.
27 Div. S. Pere Armengol mr. mercenari.
28 Dis. S. Pau de la Creu fdr., s. Prudenci bisbe y s. san Vidal mr.
29 Dium. II *després de Pasqua.* S. Pere de Verona mr. y s. Robert abat.
30 Dill. Sta. Catarina de Sena vg., s. Pelegrí cf. y sta. Sofía vg. y mr.

MAIG

1 Dim. S. Felip y s. Jaume aps.
2 Dimec. S. Atanasi b. y dr. y sta. Zoé mr.
3 Dij. La Inv. de la Santa Creu.
4 Div. Sta. Mónica viuda.
5 Dis. La Conversió de s. Agustí y s. Pío V papa.
6 Dium. III *després de Pasqua.* S. JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM.
7 Dill. N.ª S.ª de la Divina Gracia y sant Estanislao b.
8 Dim. La Aparició de s. Miguel arcángel.
9 Dimec. S. Gregori Nazianceni b. y dr.
10 Dij. S. Antoni arquebisbe de Florencia.
11 Div. Sts. Pons, Eudalt y Evelí mrs., y s. Anastasi mr., patró de Badalona.
12 Dis. S. Domingo de la Calzada cf.
13 Dium. IV *després de Pasqua.* S. Pere Regalat cf. y s. Mus pbre. mr
14 Dill. S. Bonifaci y sta. Corona, mrs.
15 Dim. S. Isidro Llauradó cf., patró de Madrit y del Institut Agrícola Catalá.
16 Dimec. S. Joan Nepomuceno mr. y sant Ubald bisbe.
17 Dij. S. Pascual Baylon cf.
18 Div. S. Félix de Cantalici cf.
19 Dis. S. Pere Celestí p. y s. Ivo advocat.
20 Dium. V *després de Pasqua.* S. Bernardí de Sena cf. y s. Baldiri mr.
21 Dill. S. Secundí mr. y santa Aglaé.
22 Dim. Stas. Rita de Cassia vda., Quiteteria y Julia vgs. mrs.
23 Dimec. La Aparició de s. Jaume apóst.
24 Dij. ✠ LA ASCENSIÓ DEL SENYOR, santas Afra, Susana, Marciana y Paladia, mrs.
25 Div. S. Gregori VII papa y santa Magdalena de Pazzis.
26 Dis. S. Felipe Neri fdr. y s. Eleuteri p.
27 Dium. VI *després de Pasqua.* Lo venerable Beda pbre.
28 Dill. S. Just bisbe y s. Just cf.
29 Dim. Sta. Teodosia mr.
30 Dimec. S. Fernando rey d' Espanya.
31 Dij. N.ª S.ª Reyna de tots los Sants y Mare del Amor hermós y sta. Petronila.

JUNY
1 Div. Sts. Enecon ab. y Fortunat cfs.
2 Dis. S. Marcell, Pere, Erasme y Blandina, mrs.
3 Dium. PASQUA PENTECOSTES. S. Isaac monjo y sta. Clotilde.
4 Dill. S. Francisco Caracciolo f.
5 Dim. S. Sanxo y santas Valeria y Marcia mrs.
6 Dimec. S. Norbert bisbe cf., y stas. Candia y Paulina.
7 Dij. S. Sabinià mr. y sta. Genivera vg. mr.
8 Div. S. Salustià cf. y sta. Caliopa mr.
9 Dis. Sts. Prim y Felicià mrs.
10 Dium. Sta. Margarida reyna de Escocia.
11 Dill. S. Bernabé apòstol.
12 Dim. S. Joan de Sahagun cf. y s. Onofre anacoreta y cf.
13 Dimec. Sant Antoni de Padua cf. y sta. Aquilina vg.
14 Dij. ✠ SS. CORPUS CHRISTI, y s. Basili lo Magno b. y dr.
15 Div. Stos. Vito y Modest mrs.
16 Dis. Sts. Francisco de Regis cf., Quirse y Julita mrs.
17 Dium. Sts. Manel, Sabel é Ismael mrs.
18 Dill. Sts. March y Marcelià mrs.
19 Dim. Santa Juliana de Falconeris vg. y sants Gervasi y Protasi, mrs.
20 Dimec. S. Silveri papa mr.
21 Dij. S. Lluís Gonzaga cf. y s. Palladi b.
22 Div. S. Paulino b. y cf. y sta. Consorcia.
23 Dis. Sta. Agripina vg. y mr.
24 Dium. La Nativitat de S. Joan Baptista y s. Fermin mr.
25 Dill. S. Guillem ab. y sta. Febronia v.
26 Dim. Sts. Joan y Pau germ. mrs. y sant Pelayo mr.
27 Dimec. Sts. Zoylo mr. y Ladislao rey de Hungria.
28 Dij. S. Lleó II papa y cf.
29 Div. ✠ S. PERE y S. PAU ap.
30 Dis. La Conmemoració de san Pau, ap.
Mariano Foix 99

JULIOL

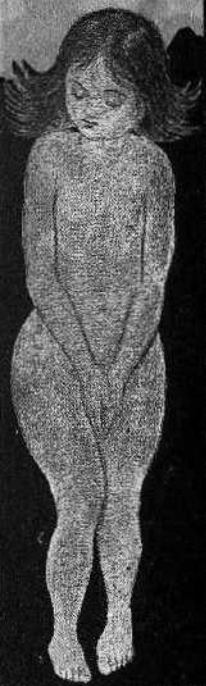
1 Dium. S. Galo bisbe y santa Leonor reyna.
2 Dill. La Visitació de Ntra. Sra. y sts. Procés y Martiniá mrs.
3 Dim. S. Trifó y comp. mrs. y sta. Mustiola vg. y mr.
4 Dimec. S. Laureano b., y beato Gaspar de Bono.
5 Dij. S. Miquel dels Sants cf. y y sta. Zoé mr.
6 Div. S. Isaías prof. y s. Tranquilí, mr.
7 Dis. Sts. Fermí y Odó bb.
8 Dium. Sta. Isabel vda., reyna de Portugal.
9 Dill. S. Zenon y comps. mrs., y sta. Anatolia vg. y mr.
10 Dim. S. Cristófol mr., los set germans mártirs y sta. Amalia.
11 Dimec. S. Pio I papa mr.
12 Dij. S. Joan Gualbert ab. y s. Félix m.
13 Div. S. Anaclet papa y mr.
14 Dis. S. Bonaventura card., bisbe y dr.
15 Dium. S. Enrich emp. y s. Camilo de Lelis fr.
16 Dill. Ntra. Sra. del Carme y lo Triunfo de la Santa Creu.
17 Dim. S. Aleix cf. y sta. Marcelina vg.
18 Dimec. S. Frederich y sta. Sinforosa.
19 Dij. S. Vicens de Paul fdr.
20 Div. S. Elías prof., s. Geroni Emiliá fdr. y stas. Margarida y Librada mrs.
21 Dis. Sta. Práxedes vg. y s. Daniel prof.
22 Dium. Sta. María Magdalena penit.
23 Dill. S. Libori b. y cf., y s. Apolinar b.
24 Dim. Sta. Cristina vg. y mr.
25 Dimec. ✠ S. JAUME APÓSTOL, PATRÓ D' ESPANYA, y sant Cugat mr.
26 Dij. Sta. Ana mare de Ntra. Sra.
27 Div. S. Pantaleó mr. y stas. Juliana y Semproniana, vgs., pat. de Mataró.
28 Dis. Sts. Nasari, Celso y Víctor mrs.
29 Dium. Stas. Marta vg. y Beatris vg. m.
30 Dill. Sants Abdon y Senen mrs. (vulgo san Non y san Nen).
31 Dim. S. Ignasi de Loyola, fdr.

AGOST

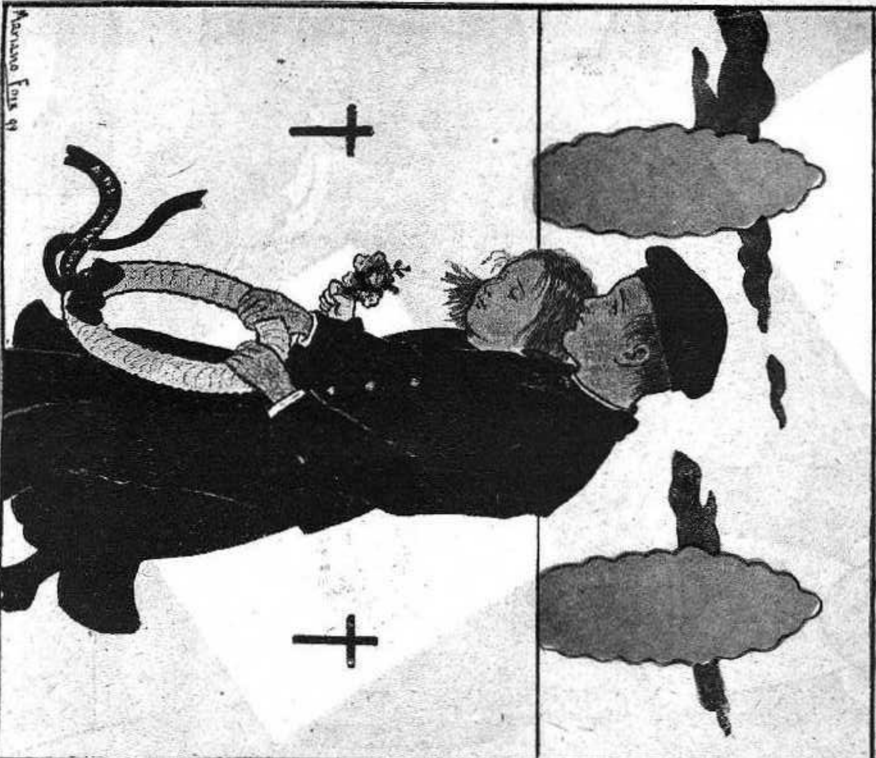
1 Dimec. S. Pere ad-vincula, y s. Feliu de Girona.
2 Dij. Ntra. Sra. dels Angels y s. Alfonso de Ligori b. y fdr.
3 Div. La Invenció del cos de sant Esteve y sta. Lydia.
4 Dis. S. Domingo de Gusman.
5 Dium. N.ª S.ª de las Neus.
6 Dill. Sts. Just y Pastor germ.
7 Dim. S. Gayetá fdr. y s. Albert de Sicilia cfs.
8 Dimec. S. Ciriach y comps. mrs. y s. Miró b.
9 Dij. S. Romá soldat y s. Rústich mrs.
10 Div. S. Llorens mr.
11 Dis. S. Tiburci mr. y sta. Filomena vg.
12 Dium. Sta. Clara viuda y fund.
13 Dill. Sts. Hipólit y Casiá mrs.
14 Dim. S. Eusebi mr. y sta. Limbania vg.
15 Dimec. ✠ La Assumpció de Nostra Sra. y s. Tarcissi mr.
16 Dij. Sts. Roch y Jacinto cfs.
17 Div. S. Lliberat ab. y s. Mamet mrs.
18 Dis. S. Agapito mr. y sta. Elena viuda y emperadora.
19 Dium. S. Joaquim, pare de Ntra. Sra., s. Magí, m., s. Mariano cf. y s. Lluis b.
20 Dill. S. Bernat ab. y dr. y s. Filibert ab.
21 Dim. Sta. Joana Francisca Fremiot viuda y fundadora.
22 Dimec. Sants Sinforiá, Fabriciá y Zótich, mártirs.
23 Dij. S. Felip Benici cf.
24 Div. S. Bartomeu ap. y sta. Aurea vg.
25 Dis. S. Lluis, rey de Fransa y s. Genís d' Arlés.
26 Dium. S. Ceferí p. mr. y s. Simplici mr.
27 Dill. S. Joseph de Calasanz fundr. y la Transverberació del cor de sta. Teresa de Jesús vg.
28 Dim. S. Agustí b. y dr.
29 Dimec. La Degollació de S. Joan Baptista y sta. Sabina mr.
30 Dij. Sta. Rosa de Lima vg.
31 Div. S. Ramon Nonat cf.

SETEMBRE
1 Dis. S. Gil ab. y s. Llop b.
2 Dium. Ntra. Sra. de la Consola-
ció ó de la Corretja.
3 Dill. S. Nonito b. y s. Simón.
4 Dim. S. Casto mr., stas. Can-
dia y Rosa de Viterbo vgs.
5 Dimec. S. Llorens Justiniá b. y
sta. Obdulia vg.
6 Dij. S. Onesíforo mr., s. Fausto
mr. y s. Vicens pbre. mr.
7 Div. S. Augustal b. y sta. Re-
gina vg. mr.
8 Dis. ✠ La Nativitat de nos-
tra Sra. y s. Adriá mr.
9 Dium. S. Gorgoni mr. y s. Pe-
re Claver cf.
10 Dill. S. Nicolau de Tolentí cf. y
sta. Pulqueria.
11 Dim. Sts. Proto y Jacinto germ.
12 Dimec. Sts. Leonci y Teodul.
13 Dij. Sts. Eulogi y Amat bb. cfs.
14 Div. La Exalt. de la Sta. Creu
y s. General mr.
15 Dis. S. Nicomedes mr.
16 Dium. Los Dolors gloriosos de
N.ª S.ª y s. Corneli papa.
17 Dill. S. Pere de Arbués mr.
18 Dim. S. Tomás de Vilanova b. y s. Fa-
rriol mr.
19 Dimec. S. Genaro y comps. mrs. y san-
ta Constancia.
20 Dij. S. Eustaqui y companys mrs.
21 Div. S. Mateu ap. y ev. y sta. Ifigenia.
22 Dis. S. Maurici y companys mrs.
23 Dium. Sta. Tecla vg. mr. y s. Lino p.
24 Dill. ✠ Ntra. Sra. de la Mercé y lo
bto. Dalmau Monner cf.
25 Dim. Sta. Maria de Cervelló (vulgo
del Socós.)
26 Dimec. S. Cebriá mr. y sta Justina vg.
27 Dij. Sts. Cosme y Damiá germs. mrs. y
Adolfo mr.
28 Div. S. Wenceslao mr. y lo bto. Simón
de Rojas.
29 Dis. La Dedicació de s. Miquel Arcángel
30 Dium. S. Geroni dr. y cf. y sta. Sofía.
Mariano Foix 99

1 Dill. Lo s. Angel Custo y s. Remigi b.
2 Dim. Los sts. Angels de la Guarda y s. Leodegari b.
3 Dimec. S. Candi mr. y s. Grau ab.
4 Dij. S. Francesch d' Assís cf. y fdr.
5 Div. S. Froilá b. y s. Plácit mr.
6 Dis. S. Bruno fdr. y s. Emilio mr.
7 Dium. S. March papa y s. August conf.
8 Dill. Stas. Brigida vda. y Reparada vg. mr.
9 Dim. S. Dionís b. mr. y santa Publia abadesa.
10 Dimec. S. Francisco de Borja y s. Lluís Bertrán cf.
11 Dij. S. Nicasi b. mr. y santa Plácida vg.
12 Div. Ntra. Sra. del Pilar de Saragossa y s. Serafí cf.
13 Dis. S. Eduardo rey y cf. y sta. Celedonia vg.
14 Dium. S. Calisto papa mr. y sta. Fortunada vg. mr.
15 Dill. Sta. Teresa de Jesús.
16 Dim. S. Galo ab. y la beata María de la Encarnació vg.
17 Dimec. Sta. Eduvigis vda.
18 Dij. S. Lluch evangelista.
19 Div. S. Pere de Alcántara cf.
20 Dis. S. Joan Canci cf. y santa Irene vg. mr.
21 Dium. Sta. Ursula y comps. vgs. mrs. y sta. Sabina mr.
22 Dill. Sta. María Salomé vda. y sta. Córdula.
23 Dim. S. Pere Pasqual b. mr. y s. Joan Capistrá cf.
24 Dimec. S. Rafel Arcángel.
25 Dij. Sts. Crispí y Crispiniá mrs.
26 Div. S. Evaristo p. mr. y s. Lluciá mr.
27 Dis. S. Vicens mr. y sta. Sabina mr.
28 Dium. S. Simón y s. Judas Tadeo ap.
29 Dill. S. Narcís b. mr.
30 Dim. S. Claudi y s. Marcelo mrs.
31 Dimec. S. Quintí mr.

NOVEMBRE

1 Dij. ✠ La festa de tots los Sants y sant Benigne pbre.
2 Div. La Conmemoració dels fidels difunts y sta. Eustoquia v.
3 Dis. Innumerables mrs. de Saragossa y s. Armengol b. y cf.
4 Dium. S. Carlos Borromeo b. y conf. y sta. Modesta vg.
5 Dill. S Zacarías prof. y sta. Isabel, pares de S. Joan Baptista.
6 Dim. San Sever b. de Barcelona mr. y s. Lleonart ab.
7 Dimec. S Florenci b. y cf.
8 Dij. Los quatre sants germans màrtirs coronats.
9 Div. S. Teodoro mr. y la dedicació de la Basílica del Salvador en Roma.
10 Dis. S. Andréu Avelí cf.
11 Dium. S. Martí bisbe cf. y sant Mena mr.
12 Dill. S. Martí p. y mr. y s. Diego de Alcalá cf.
13 Dim. S. Estanislau de Koska cf
14 Dimec. S. Serapi mr. y s. Rufo primer bisbe de Tortosa.
15 Dij. S. Eugeni b. mr. y s. Leopoldo emp.
16 Div. S. Elpidi y companys mrs.
17 Dis. S. Gregori Taumaturgo, sts. Iscle y Victori mrs. y sta Gertrudis vg.
18 Dium. S. Màxim b. y s. Bárulas mr.
19 Dill Sta. Isabel reyna d' Hungría vda.
20 Dim. S. Fèlix de Valois cf. y s. Octavi.
21 Dimec. La Presentació de Ntra. Sra. en lo Temple.
22 Dij. Sta. Cecilia vg. mr.
23 Div. S. Climent p. mr. y sta. Lucrecia.
24 Dis. S. Joan de la Creu fdr. y sta. Flora.
25 Dium. S. Mercuri soldat mr. y sta. Catarina vg. mr.
26 Dill. Los Desposoris de Ntra. Sra. y san Conrat b.
27 Dim. Sts. Facundo y Primitiu mrs.
28 Dimec. S. Gregori III papa.
29 Dij. S. Sadurní b. mr. y s. Filomeno mr.
30 Div. S. Andreu apòstol.

DECEM

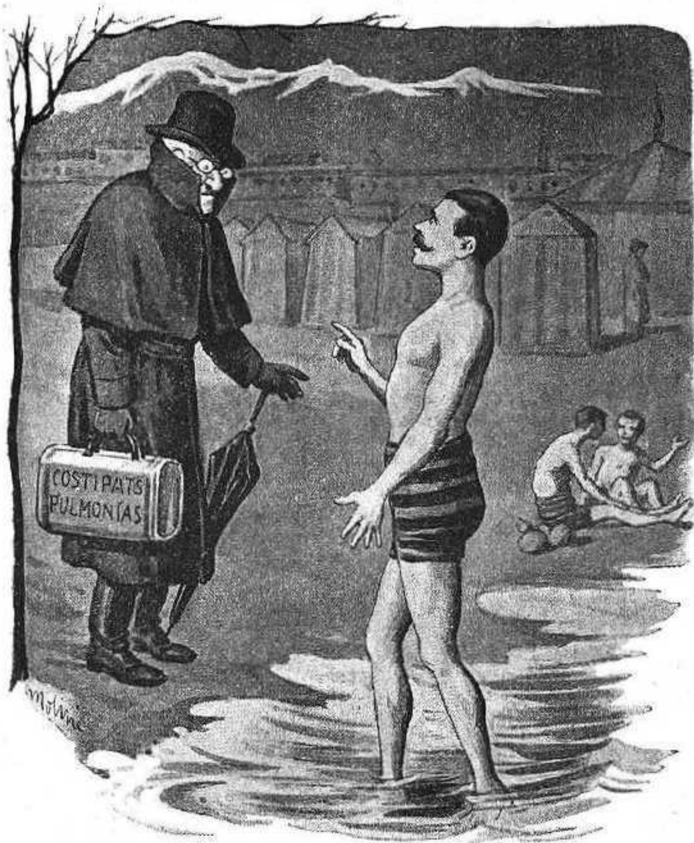
1 Dis. S. Eloy b. y sta. Natalia.
2 Dium. Stas. Bibiana, Adriá y
Aurelia mr. y Elisa monja.
3. Dill. S. Francisco Xavier cf. y
sta. Magina mr.
4 Dim. S. Pere Crisol y sta. Bar-
bara vg. mr.
5 Dimec. S. Sabas ab.
6 Dij. S. Nicolau de Barí arq.
7 Div. S. Ambrós b. y dr.
8 Dis. ✠ La Inmaculada Con-
cepció de Ntra. Sra.
9 Dium. Sta. Leocadia vg. mr.
10 Dill. Ntra. Sra. de Loreto y
sta. Eularia de Mérida vg. mr.
11 Dim. S. Damas papa espanyol.
12 Dimec. S. Sinesi lector mr.
13 Dij. Sta. Llucia vg. mr.
14 Div. Sts. Nicasi y Pompeyo bb.
15 Dis. S. Eussebi b. mr.
16 Dium. Sta. Albina vg. mr. y
sta. Adelayda emperatriu

BRE

17 Dill. S. Llatzer b. y cf. y sta. Bibina vg.
18 Dim. N.ª S.ª de la Esperansa ó de la O.
19 Dimec. S. Nemesi mr. y santa
Fausta vg. mr.
20 Dij. S. Domingo de Silos ab.
21 Div. S. Tomás ap. y s. Severii
bisbe y confessor.
22 Dis. Sts. Zenon, Demetri y Flu-
via soldats mrs.
23 Dium. Sta. Victoria vg. y mr.
24 Dill. S. Delfí b.
25 Dim. ✠ La Nativitat de Nos-
tre Senyor J. C.
26 Dimec. S. Esteve.
27 Dij. S. Joan ap. y evang.
28 Div. Los sts. Ignocents mrs.
29 Dis. S. Tomás arqueb. de Can-
torbery mr.
30 Dium. La Traslació de s. Jau-
me apóstol y sta. Anisia mr.
31 Dill. S. Silvestre p. y sta. Colomа

Mariano Foix 99

LAS DOS ÚNICAS ESTACIÓNS DEL ANY (per *M. Moliné*)

Tan bon punt acaba l' Estiu, vé l' Hivern; tan bon punt l' Hivern termina, l' Estiu se presenta.
—Qué n' heu fet, bon Avi—diu l' Estiu—de la senyora Tardor?
—La pobra té dolor reumátich y fá temps que no surt de casa—contesta l' Hivern—¿Y la senyora Primavera ahont para?
—Va fugir ab un socio y no l' he vista may mes.

DESDE LA PORTERÍA

Aném á entrar al 1900, l' últim any del sigle XIX, el que fá XII desde la publicació del ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

En celebració de cumplirse la dotzena hi hem introduhit algunas milloras, que ja haurán observat sens dupte 'ls nostres inteligents lectors, suposant que avants de arribar á la página que ara tenen davant dels ulls, haurán examinat las cubertas, las portadas y 'l santoral.

En las cubertas inaugurém la *tricromia* aplicada al llibre, sistema no-

PROFECÍAS DEL ANY (per *M. Navarrete*)

—Aquí van, *caballers y caballeras*, las profecias del any nou.

Pero hi haurá també qui no 'l sentirá, gracias á son probat *ardor* belich.

Lo comensament del any será molt fret, sobre tot pels pobres que no tinguin capa, ni gabán, ni res.

Per allá al Mars, lo vent obligará á anar ab peus de plom y plenas de pedras las butxacas.

---

vissim, que nostre estimat amich, l' inteligent grabador, D. Pere Bonet, á forsa d' ensaigs ha portat á l' última perfecció. Com ell es qui ho ha fet y no nosaltres, no vacilém en afirmar que 'ls seus treballs de aquest género per lo pulcres y ben acabats poden sense desventatje afrontar la comparació ab los millors que fins ara s' han efectuat al extranger. Impossible semblará que únicament ab tres colors se pugan combinar tots los tons y matisos de un quadro ó una aquarela. La cromo-litografía trobará un adversari terrible en aqueix nou sistema, que fá donar un pás de gegant al grabat al zinc.

En quant á las portadas y al santoral, no hem vacilat en imposarnos un nou sacrifici, donantlos colorits, de manera que realsin la bellesa y fins l' intenció dels originals.

Ab aixó veurán los milers de lectors que cada any, en pochs dias, ago-

PROFECIAS DEL ANY (per *M. Navarrete*).

Las butxacas no servirán pas pera res mes per quant l' or brillará per la seva ausencia.

Algún qu' altre fenòmeno raro despertará la curiositat de moltas personas... mès ó menos interessadas en l' assumpto.

Los vehins del Ensanxe emplearán un sistema molt còmodo pera no embrutarse de fanch y altras porquerias.

No faltará qui s' entretinga á fer el *papu* desde la frontera

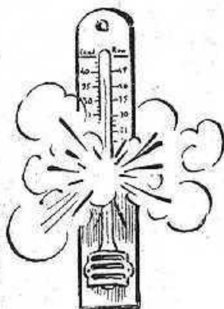
---

tan la nutrida edició del present *Almanach*, que estém sempre dispostos á correspondre en la mida de las nostras forsas, á la simpática acullida que 's dignan dispensarnos.

Apart de lo que queda indicat, avuy com en los anys anteriors, els oferim un conjunt variat de impresións literarias y notas artisticas de tots los géneros y formas imaginables, qu' hem anat espigolant, en los camps florits del ingeni catalá.

A tots els que 'ns han ajudat, lo mateix als autors de cap-de-brot, que als mes modestos; igual als vells ja curtits en lo cultiu de la bellesa literaria y artística, que als principiants que se senten ab forsas y ab alé

PROFECÍAS DEL ANY (per *M. Navarrete*).

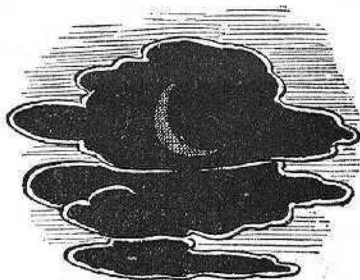
Será tan excesiva la calor durant lo mes d' agost,

que la gent vestirá com Adam y Eva, fent gran consum de fullas y obligant als pares de familia á usar ulleras fumadas pera no veure certas cosas.

Colón comprenent lo ridícul qu' es seguir senyalant cap-allá, 's quedará meditant qu' es lo que n' ha de fer del dit.

La Lluna, las mes de las nits estará térbola, per evitar que 'n Villaverde la veji y li demani 'ls *cuartos*.

Y per allá á últims de Desembre sortirá aquell home que té tants nassos com dias ni ha al any.

---

pera emularlos, envihém desde aquí 'l testimoni del nostre agrahiment.

Y als lectors de *La Esquella,* en general, y en particular als del present *Almanach*, al veure'ls dispostos á fullejar sas páginas, que bé poden ferho ab tota llibertat, desde 'l moment que 's troban á casa seva, 'ls hi dihém desde 'l kiosko de la portería:

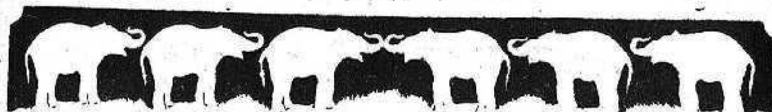
—Detinguinse un instant, senyors.. sols un instant, pera desitjarlos que tant vostés com totas las personas del séu agrado, tinguin un felís any nou.

LA REDACCIÓ.

PLANETA DE L' ANY (per *M. Moliné*)

Goberna l' any mil noucents
la LLUNA, la gran coqueta:
si 'ls homes ja son prou boigs,
figúrinse manant ella!

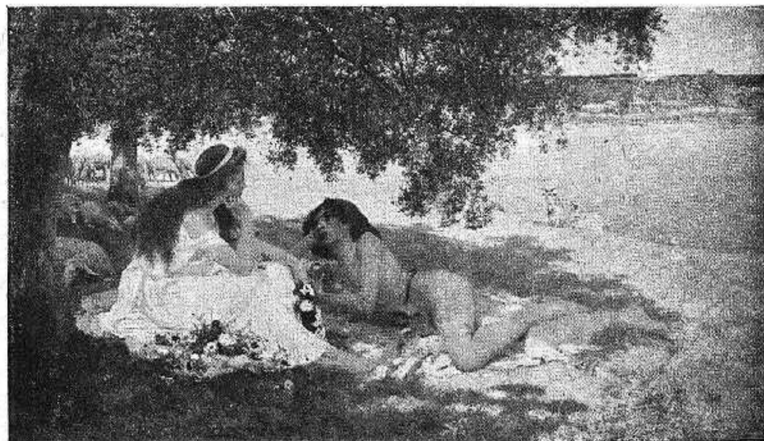
ELL Y ELLA

DIÁLECH

—Un curt moment, si li plau,
atengui, nena bonica,
que 'l meu plany d' insuls no pica.
Dich: no peca.
—¡Y ara Pau!
—No sab lo que m' encaparra,
quan miro, ab boja fal-lera,
la seva hermosa figuera.
Dich: figura.
—¡Quina barra!
—L' amor meu té bona sava,
es pur com del sol la llum:
ab mi no patirá fum.
Dich: fam:
—¡Que li cau la baba!
—No se 'n burli: la ventura
que anhelo, dármela pot.
¡Compadeixis d' un pebrot!
Dich: pobret.
—¡*Pobre* criatura!
—Pensant ab lo seu pamet
ni un instant tinch de repós.
¡De mon cor sigui 'l confós!
Dich: el confés.
—¡Ca, barret!
—Si 'l meu gran establiment
va per terra, dir podré
que vosté m' ha fet cabré.
Dich: quebrá.
—¡Quin sentiment!
—Y si per dissort arriba
aquest cas, sens compassió
cregui que la Mataró.
Dich: que la mataré.
—¡Tiba!
—No sigui ingrata, María,
no 'n sigui, per caritat,
¡vosté 'l cor me n' ha firat!
Dich: ferit.
—Cóntiho á sa tía.
—Pera consolar mas penas
lo seu dols amor imploro:
si 'm diu que no, 'm pego un toro.
Dich: un tiro.
—Vaja... *buenas*.

QUIMET BORRELL.

IDILI CLÁSSICH (per *Joan Sala.*)

Amor y Natura.

«*Morris-Pagés*, Societat en Comandita» (per *M. Moliné*).

Gran explotació agrícola-eléctrica dels principals carrer de Barcelona: sembranthi pals s' hi cullen *naps*.

L' HOME

El pardal va saltant de branca en branca,
el gat l' está espiant;
el pardal ha baixat, y casi á l' hora
el gat ja l' ha cassat.

—

El masover ho ha vist y ha tingut llástima
del infelís pardal;
y amenassant al gat li ha prés la víctima
donantla al seu infant...

—

Y l' infant hi ha jugat molt bella estona
sentint un goig estrany...
¡Després... després el pardalet moría,
torturat, en sas mans!...

ESCOLAR.

PENSAMENTS

Lo llabi de la dona té dos forros, un de mel y un altre de fel.

—

Lo perfúm sobre la dona, es la beguda que mes emborratxa als homes.

—

La dona ab los ulls pregunta, ab los ulls demana, ab los ulls desprecía y ab los ulls mata.

IGNASI SOLER.

CAMBI DE DOMICILI

En una portería:

—¿Que 's troba á casa D. Pau?

—No, senyora, fá cosa deuns vuit días que s' ha mudat.

—¿Sab ahont s' ha anat á estar?

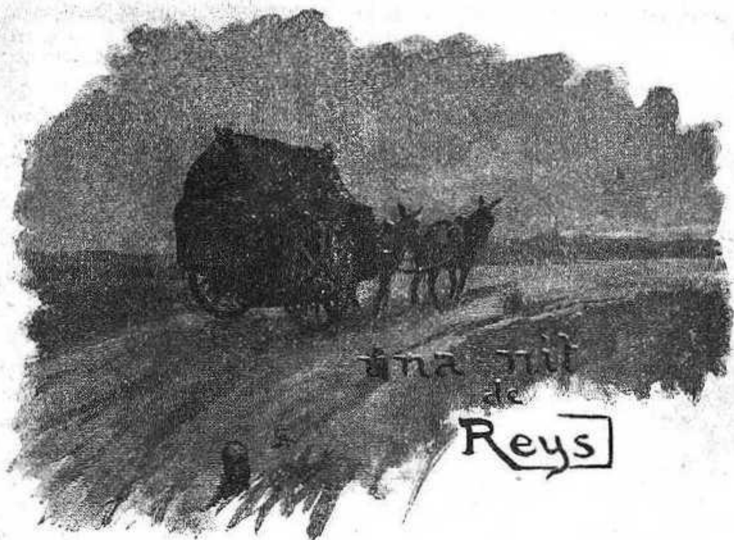
—¡Ah! Sí, senyor: al Cementiri nou.

DOCTOR TRANQUIL.

UNA RAHÓ
(per *G. Cornet*).

—Diuhen que l' electricitat es un fluit que no 's veu... ¡Ayay, bé fá llum!

(Ilustració del mateix autor)

I

Escaygué en una vesprada de las mes fredas d' aquell hivern; ruinejava y corría un ventet tan fi que fins quan se colava pels junts de las oberturas feya posar pell de gallina. Tota la colla dels de casa després de haver sopat, enrotllavam la llar ahont, convertits en llenguas de foch y brasas vivas, se consumían un munt de tións quina escalforeta ens revifava excitant la circulació que 'l fret emperesía.

Ma germaneta (q. a. c. s.) y jó donavam caperronadas d' assí y d' allá vensuts per la sòn, avispantnos soptadament quan el foch ens socarrava la sola del calsat y sentíam la picada en la planta dels peus que á voltas reposavam sobre els mateixos caps d'estella. Se feya tart y la conversa comensava á decaure entre las personas majors ofegada pels badalls encomanadissos y la mare donava ordres á la criada pera que ns portés al llit, quan alegroy remor de picarols deixá ohirse pel carrer y —«Sentiu?» va dirnos á nosaltres que botzinavam com de costum á l'hora que 'ns enviavan á la nona.—«Sentiu els Reys? Apa, apa sigueu bons minyons y á dormir, que ja veureu demá quins regalos!»—Y abdós, el cap-viu y l orella atenta anavam seguint pasmats la pausada cadencia de las moriscas allunyantse per las tortuositats del carrer.

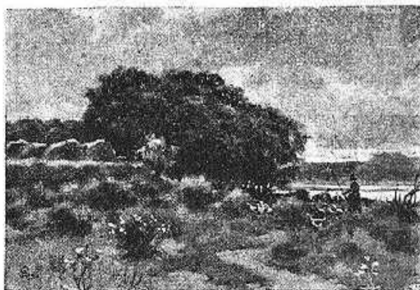
Jamay haviam tingut la ditxa d' haver sentit l' arribada dels Reys y aquella vetlla, havent sofert emoció tant fonda, no podíam adormirnos una vegada al llit. Nostra fantasía de nen corría desbordada fent comentaris del imaginat convoy al que atribuhiam tota lley de riquesas y esplendors. Tot eran Reys ab mantells d' or y patjes ab trajos brodats conduhint carros preciosos rublerts de dolsos y joguinas, fins que la gola resseca de tant enrahonar y fatigat el cap per la imaginació excesiva, els ulls se 'ns clogueren pera continuar somiant la conversa trencada per la sòn que al fí ens rendía...

II

¿Qui no ha sentit el felis despertar del matí de Reys, els bategaments

del cor al atansarse á obrir el balcó y el goig infinit de trobar ben plena de joguinas y lleminaduras la panereta que al anar al llit hi deixarem buyda?

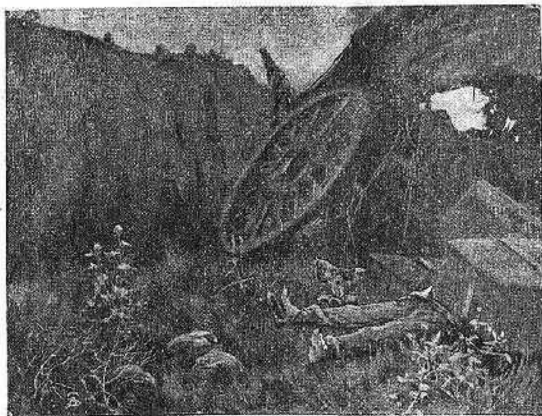
Dolsas ilusions fugidas al traspassar l' infancia y may mes vingudas! Tota la quitxalla del poble mitj vestits, perque el temps ens mancava, y desafiant al fret, que tampoch sentíam, feyam cap al carrer exhibint el bé de Deu de joguinas ab que els bons Reys ens havían obsequiat, fent denteta als mes humils, de quins els Reys se recordan apenas, envejant nosaltres als mes richs per la superioritat y magnificencia dels regalos.

Aquell any, quan al llevarnos feyam parada d' objectes á l' acera, una corrúa de gent anava carrer-a-vall parlant de la desgracia ocorreguda á la nit, de la que nosaltres, atrets per la novetat dels juguets, no feyam cás; deyan que allá al eixir de 'l poble un carro s' havía estimbat matant al carreter.

Mes tart, la vinguda de 'l Jutjat del districte, ab tartana, y la *pareja* de civils que l' acompanyava ens cridá mes l' atenció y majorment quan los vejerem de retorn precedint al cadavre que dos homes portavan cobert ab un tapabocas á n' el llit de morts, seguit d' una multitut de vehins que las donas escometían desde portals y finestras demanant detalls, y no quedant satisfeta sa curiositat la major part s' afegían á la comitiva que á bon pas s' encaminava á la Casa del poble d' ahont en tot lo sant día, no 's mogué un grupo compacte de comares comentant el cas, mentres la brivalla atabalava per carrers y plassas ab las notas estridents de las trompetotas de llauna y demés instruments *ultramodernistas* que 'ls Reys acostuman á deixar pels pobles rurals.

Cap al tart, per uns arriers que feyan nit al hostal de la vehina carretera, se lográ identificar el cadavre.

Era un trist carreter carregat de fills, y era del punt que venia marcat á n' el carro.

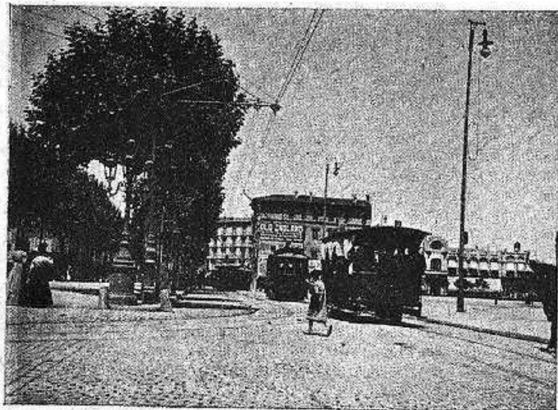
Se deduhí que s' havia adormit, y els matxos, deixant la carretera, havían agafat al etzar aquell camí vehinal y s' estimbaren. Al ferse día, la gent que anava á missa primera vejeren los animals pastorant tranquilament sota el marge, un munt informe del carro malmés y las camas rígidas d' un home eixint per dessota un pilot de caixas que 'l vehícul portava; ça y enllá quatre joguinas esbarriadas que 'l pobre mort devía haver comprat per alegría dels seus fills.

Y en aquell cap-vespre del día de Reys en el que ningú sabía parlar d' altre tema que no fós la desgracia que havía emocionat á tot el poble, 'm recordo que la mare contava á la tertulia habitual que 's reunía á casa tots els días de festa.

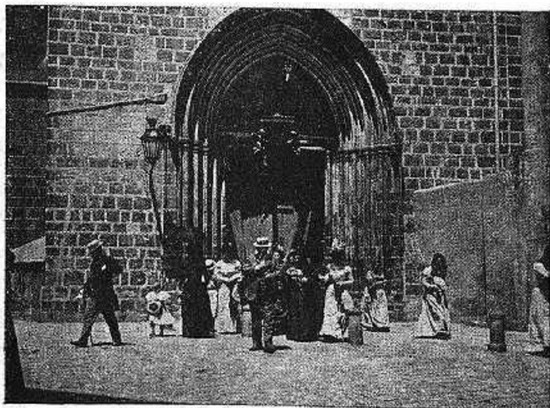
—«Vès, pobr' home qui li hagués dit que tenía la mort tant á la vora! Ahir vespre quan passava ab lo carro carrer-á-vall movent tanta fressa de picarols, jo deya als meus fills que 'ls Reys passavan!»—Y després, besantnos, continuá:—«Pobres ángels de Deu els que eixa desgracia ha deixat órfens; jamay podrán olvidar que 'ls Reys d' enguany no solzament els hi haurán deixat la sabateta buyda, sino que además se 'ls hi han endut el pare!»

ANDREU SOLÁ.

PERPECTIVAS BARCELONINAS (Fot. de *A. Mas*).

En la Plassa de Catalunya.

Al sortir de la missa de Santa Ana.

IDEAS

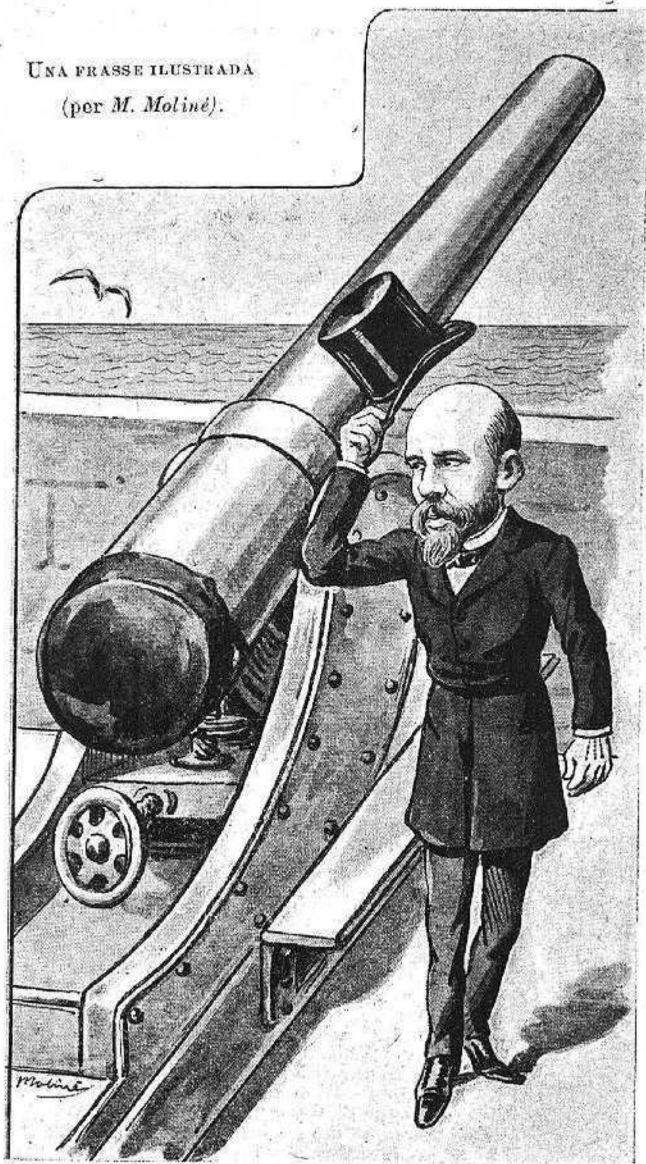
Molt té qu' estimar un testador als seus hereus, pera no odiarlos.

—

Sol succehir ab l' amor lo que ab la sopa: las primeras culleradas son molt calentas; pero las que van venint després se van refredant.

CONGRE GOS.

Una frasse ilustrada
(per *M. Moliné*).

«Saludo al cañón» es aixó, Sr. Mencheta.

DE LA TERRA (per *Ricart Urgell*).

Recort de Vallvidrera.

UNA EXPLICACIO

Dos bailets entran al cementiri y l' un d' ells diu al altre, signant al porter:

—¿Quí es aquest senyor?

—El meu papá va dirme qu' era 'l guardiá.

—¿Y qué hi fá aquí á la porta?

—No ho sé: deu vigilar que 'ls morts no s' escapin.

P. G. REDEMBACH.

ESTIUHEJADOR (per *R. Miró*)

Un pescador ho deya
y te molta rahó:
«Lo color blanch tan sols
serveix per pescar *pops*.»

NOVEMBRE (*)

A LA NOTABLE ESCRIPTORA, RITA BENAGES

¡Quín Novembre més trist, dona del cor!
Sento que al fons de l' ánima,
com un corch la tristesa hi va filtrant
matant mas ilusións, mas esperansas.
A no ser ton amor que vida 'm don',
tingas segur, aymada,
qu' aquest Novembre se 'm haguera endut
com se 'n ha endut las fullas de los arbres.
¡Quina pena que 'm fá recordá 'l Juny!
Tú y jo anavam plegats totas las tardes,
y al passar per lo camp, mirant lo blat
ab alegría 'm deyas:—¡Bona anyada!
Véyam una oreneta en tant en tant
passar per sobre 'l camp casi á frech d' ala,
y fent un xiscle al arribá al extrem
per l' espay s' enlayrava...
Ara quan miro 'l camp tot arrasat
fins me cauhen dels ulls algunas llágrimas:
'm sembla que may més ja no 'l veuré
plé de espigas dauradas.
Mon pobre cor malalt ¡y quina por!
¡quina por té al hivern, ma ben aymada!
¡Oh! si 's pogués juntar ab lo cor teu
no li faria pas tanta basarda.

. . . .

¡Quina anyoransa sento per l' estiu
veyent 'rera 'l portal las fals penjadas,
y 'l niu abandonat pels oronells
en un recó del sostre de ta cambra!...

R. SURINYACH SENTÍES.

EPIGRAMÁTICA

¡Qu' imbécil es la gent!—Un tal don Pere,
d' una calva molt calva y cinquanta anys,
home d' una ruquesa extraordinaria,
que té, assegura ab molta serietat,
(com fan els pretenciosos de sabiesa,)
ficsantse ab el seu cap, un cap molt clar.

ALFONS MASERAS.

(*) Premiada en lo Certámen de Sans de enguany.

L' AUCELL

Una gabia jo tenía
pintadeta de vermell;
dintre la gavia un aucell
refilava nit y día.

A las duas, á la una,
als matíns, á las vespradas,
¡válgam Deu, quínas cantadas
ara al sol ara á la lluna!

La má d' una dona obrí
la gabia quan jo no hi era,
y l' aucell per l' ample esfera
tot d' un vol me va fugí.

Anys han passat, y un riu d' or
aquell goig no 'm tornaría:
¡l' aucell era l' alegría
y la gabia era 'l meu cor!

JOAN TOMÁS Y SALVANY.

ÍNTIMAS

I

Sense saber per qué vareig prendarme
del discutible encant dels teus ulls verts.
Sense saber per qué 'm vas correspondre
y 'ns vam creure felissos algún temps,
fins que un día el despit va separarnos
sense saber per qué.

D' aquest modo hem passat mesos y mesos
fingint un benestar que no existeix.
Estém ben convensuts de que fou somni
aquell amor tan pur y tan inmens...
y 'ns morim: tú de fástich, jo de pena,
sense saber per qué.

II

¡Pobra nena, que 'n vas d' equivocada!
Per qué 'm veus á tothora
tan tendrement sumís, tan nen, tan débil,
y tan fidel en ma passió amorosa,
dius que soch vergonyós, apocat, tímit
y qu' aixís no t' agradan á tú els homes.

¡Pobra nena, que 'n vas d' equivocada!
Pregúntaho á las donas
á quí he fingit amor per possehirlas;
las que ab els llabis y ab els ulls sols logran
parlá als sentits y prou; ellas, las frívolas
sabrán dirte ahont m' arriba la vergonya.

¡Pobra nena, que 'n vás d' equivocada!
Si tú 'n vols una proba,
quan estiguém solets, desfeste un día
d' aquest vel de ignoscencia que t' envolta,
y veurás de que 'm val la sanch ardenta
que 'm fá torná, aprop teu, las galtas rojas.

J. BURGAS.

EPÍGRAMA

Diu que 'l xocolate espés
li agrada pendre, la Paula,
y ahir trobantlo aygualit
va replicá á la criada:
—¿Qu' ha afegit mes aygua avuy,
Francisca, á n' el xocolate?
—No senyora—va respondre—
Y aquella tota enfadada
va dir:—No ho negui, que á mi
m' agradan las cosas claras.

ANTÓN DEL SINGLOT.

LO PERQUÉ DE UNA MODA
(per *R. Miró*).

¿Perque serveixen las alas?
Serveixen per pendre 'l vol.
Per 'xó ab alas al sombrero
cert caparrons volan molt.

PASTORAL (per *N. Vázquez)*

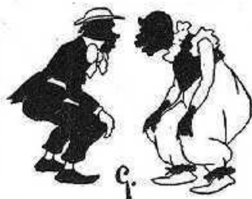
«Al só del fluviol
l' herba es mes tendra.»
(*Cansó popular*).

RÁPIDA

Anava en un cotxe d' estiu de *La Condal*. Las mulas cansadas ja de 'ls quatre vols qu' havian fet, pujavan fatigosament l' empinada Rambla de Catalunya. El cotxero renegant y cridant no las podia fer moure del pas: tot era inútil. El cotxe grinyolant semblava que tenia mandra y 's movia apenas.

. . . .

EN LO CIRCO
(per *Glandario*).

Hi ha clowns que traballan com uns *negres*.

FINAL DE TEMPORADA (per *M. Moliné.)*

L' ultima conquista del Senyoret.

METAMÓRFOSIS
(per *Argemí*)

En lo carrer d' Aragó van baixar un y una que semblavan casats de nou. Y 'l conductor, llambregantlos, me diu:

—D' ensá que 'm vá passar un fet ab un parell d' enamorats com aquests, sempre que 'n porto á n' el cotxe 'm poso neguitós.

Figuris que un día davant de l' estació de Fransa pujan al cotxe un senyor y una senyora, ella joveneta y guapota, ell molt engomat y presumit. Se van asentar al *compartiment* del mitj, cridant l' atenció de tots los altres passatgers ab sas rialladas y sos xius-xius á cau d' orella.

Al plá de Palac'o pujá un senyor ja de mitja edat, s' assentá al banch de darrera, 's girá pera veure 'ls qu' anavan á n' el cotxe y semblá fixarse en la senyora qu' en aquell moment estava quieta y no deya res á n' el *fulano*.

Bueno, comensó á reculli 'ls *sentiments*, y quan li toca 'l torn al senyor qu' acabava de pujar, me diu donantme vint céntims:

—Dos: jo y la senyora que va al mitj.

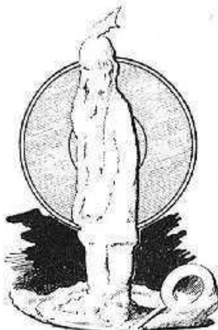
Després de reflexionar un moment vareig pensar:

—Bah! Aquest senyor deu coneixer á la *flavia* d' avans y no deu saber que s' ha casat ó que roda pel mon ara ab aquest *mico*.—Y per evitarli un compromís li vaig dir en veu baixa:

—Miri qu' aquella senyora va ab el seu marit.

—¡Cóm s' enten ab el seu marit!—me respongué ell.

—Vaja, á lo menos be ho semblava: quan han pujat tot eran apretadetas de mans y miradas carinyosas.

—¡¡Que dihcu, home de Deu... si es la méva dona!!

. . . .

—¡Provensa y San Isele ya *hi hemus llegadu sañores!* va dir en aquell moment el cotxero.

J. PAGÉS CUBINYÁ.

MARINESCA

Del fons del mar los peixos ab delicia
pujavan á besar ton nom ditxós
qu' escrit portava á popa ma barqueta
mentres durá 'l bon temps de nostre amor.

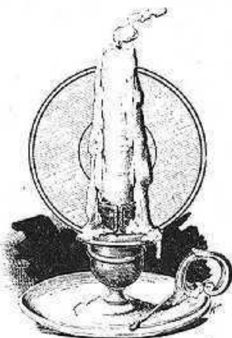
. . . .

Després t' arribá un oncle de la Habana
que un fals ¡Si pare! 'l convertí en espós,
rompent los juraments de la infantesa
que ab tanta fé guardavan nostres cors!

. . . .

Y aquells peixets que avants contents venían,
cada volta que veuhen lo teu nom,
al fons del mar ab rábia se capbussan:
sols pujan á llegirlo 'ls cranchs y 'ls pops.

SUCRE CANDI.

Un cop d' ull á la prempsa de Barcelona (per *M. Navarrete*).

Diario de Barcelona

Passan anys, llustres y sigles
y ell sempre de igual manera;
sos sueltos, cartas y articles
fan pudó de llumanera.

El Diluvio

Ataca lo decent,
ensalsa lo dolent,
busca herencias á l' hora:
es lo net consequent
de *D.ª Salvadora*.

El Noticiero Universal

A n' als que pagan y á n' als que manan
els dona encens.
En quant á ideas, sols ne te una:
«Vingan perretes! Vingan quinsets!»

La Publicidad

Canta sempre 'ls goigs mateixos
y de aquí no pot passar:
«Envieunos la República
¡oh gloriós Sant Castelar!»

UN COP D' ULL Á LA PREMPSA DE BARCELONA (per *M. Navarrete*).

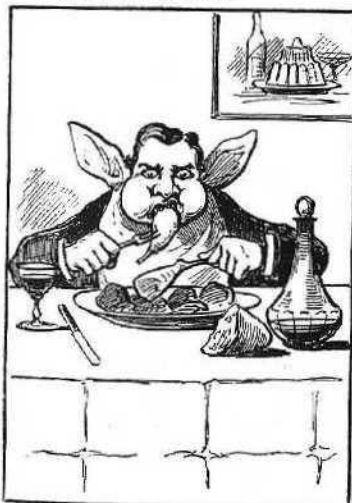
EL CORREO CATALÁN

«Lo diable tras de la creu»
diu un refrán molt en us.
Y ara mirin lo que 's veu
detrás del Cor de Jesús.

EL DIARIO DEL COMERCIO

Romputs los colonials llassos
los temps son sempre pitjors.
—Noy ¿qué fás plegat de brassos?
—Res: espero als suscriptors.

LA DINASTÍA

Tota la forsa
tinch a las dents.
Son mos *principis*
molt suculents.

LAS NOTICIAS

Periódich de bona pasta,
que quan guanya tres pessetas,
desseguida se las gasta
en anuncis y pastetas.

UN COP D' ULL Á LA PREMPSA DE BARCELONA (per *M. Navarrete*).

LA RENAIXENSA

Va sembrant la llevor vella
de la Historia catalana.
Llevor massa remollida
l' escamparla es ben inútil
que no grana.

LA VEU DE CATALUNYA

A la salut de 'n Camilo
va aixecar lo porronet.
Ja en Camilo no es ministre
y *La Veu*... ben á galet.

LA CAMPANA DE GRACIA

Lluytadora infatigable
de la causa popular,
esmola la ploma
qué be 't servirá.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Sempre guapa y aixerida,
uns cops seria, altras guassera,
causant zelos y hasta enveja,
es la noya mes garrida—que rumbeja
pels carrers de Barcelona.

UN DIA TRIST

La remor del cotxe que s' aturava y 'l truch á la porta del carrer, ens advertiren que havía arribat l' hora de cumplir á n' en Vicens la promesa que de molt temps li teniam feta de sortir á passejar per las aforas.

Ell, que anava d' un extrem al altre del pis, alt, enflaquit, la barba crescuda y mal cuidada, que sols li deixava al descubert los pómuls descolorits y 'ls ulls fondos dels que 'n surtía una mirada sense fixesa, vestit ab un pardessús que 'l tapava fins més avall dels genolls y 'l coll alsat, s' aturá al sentir lo truch y dirigintse al seu fill y á mí, que 'ns haviam aixecat de las cadiras, va dirnos: «¿Aném?» soptantnos dolorosament no obstant y fer ja estona que estavam previnguts.

S' encaminá vers á la porta seguit de nosaltres y de la seva senyora, que li estrenyé la ma com si se 'n despedís per sempre, sense qu' ell s' adonés d' aquella trista manifestació, ni del:—¡Que us vagi be! dit per son pare desde dintre la habitació, d' ahont sens dupte no tingué prou coratje d' eixir per acompanyarnos fins á la escala.

Nosaltres estavam consternats, oprimits, sens esma: tenía aquell acte quelcom de solemne, sols comparable ab lo moment de treure de casa lo cadáver d' un ser estimat.

Per sort lo soroll de la porta al tancarse y 'l trepitj nostre baixant la escala, privaren á n' en Vicens de sentir los sanglots en que esclatá la seva senyora.

Lo cotxero, ab la impassibilitat de la indiferencia que sent tota persona per los dolors que no li interessan, al veurens baixar obrí la portella de la berlina, en que hi entrá primer en Vicens y darrera seu nosaltres, tornantla á tancar y sens preguntarnos res, puig ja sabía per endevant ahont devia portarnos, pujá al *pescante* y arriant al caball, ens posarem en marxa.

Atravessarem los

EN LOS PATIS ANDALUSOS (per *R. Latorre*).

—Quítate del sol que te quemas.

TORNANT DE LA FONT (per *J. M.ª Marqués*).

Si sobre 'l cor te l' apoyas
l' aygua que vens de buscar,
quan tornis á casa teva
calenta l' aygua será.

carrers per ahont lo cotxero cregué fer mes dressera pera sortir de la ciutat, y al poch rato 'ns trobaren caminant carretera de Sans amunt, emprenent la del Hospitalet al ésser á la Creu Cuberta.

Lo día era espléndit, brillant, un dels mes bonichs del estiu que comensava; lo sol queya xardorós atemperant la forsa de sos raigs la dolsa y frescal marinada que tot just movía las fullas dels arbres y 'ls blats dels camps que atravessa la carretera. En Vicens, reanimat per la dolcesa del oreig que invadía l' interior del cotxe y que ab fruició aspirava y gojós per la magnificencia de la naturalesa en tot lo seu explendor, que com á ell nos entrava pels ulls ab sos variats matissos y ab las distintas y bonicas formas de tot género de vegetals, s' embadalía mirant á la dreta la montanya de Sant Pere Mártir, ab son castell curunat al cim y 'ls alegres poblets de Sant Just Desvern y Esplugas á la falda, ab la extensió de vinyats extenentse fins arran del camí de ferro vorejat per los pals y 'ls fils del telégrafo.

Mes ensá alegravan la vista los camps de blat y las hortas de Hospitalet y Cornellá, y per la esquerra 's perdía en l' horisó la inmensa y cultivada planura del Prat atravessada per lo Llobregat fins á desembocar en lo Mediterrani.

D' assí d' allá apareixían las vellas masías ennegridas per lo temps ab son rellotje de sol com centinella de sos traballs agrícols; las torres de recreo, construídas y pintadas aristocráticament, sobresortint sos parallamps per sobre las espessas arbredas que mitj las amagan y las fábricas ab sas altas xemaneyas que pregonan l' activitat de la rassa catalana.

Tot contribuía á alegrar á n' en Vicens, que ho recordava ab delicia per durli memorias dels bons temps de sa joventut, en que moltas vegadas havia contemplat tan simpátich panorama anant de Molins de Rey, sa vila natal, á Barcelona.

Y sa animació 'ns espahordía...

Al ésser mes amunt de Cornellá, lo cotxe deixá 'l caminal per agafar la carretera que conduheix á Sant Boy, que seguirem fins á passar lo pont de fusta construhit sobre 'l Llobregat, aturantnos á poca distancia per no saber lo cotxero si devía tirar per la dreta ó per la esquerra.

—Per la dreta, digué en Vicens y la exactitut de sa observació 'ns deixá aterrats.

¿Havía endavinat ahónt anavam? Y si ho havía encertat ¿entrevéya l' objecte del viatje?

Seguí 'l cotxero la indicació exposada y als pochs moments ens trobarem enfront de una gran porxada ab portas de ferro que s' obriren sense haverhi trucat y 's tancaren desseguida que las atravessarem.

Lo cotxe s' aturá al mitj d' una gran plassa y al mateix instant que baixarem del vehícul se 'ns acostá á rébrens un empleat del establiment y una *hermana*, acompanyantnos á las oficinas de la Direcció situadas al cap-d'-amunt d' una ampla gradería.

Pochs instants després se presentá 'l metje y acabats los saludos de cumpliment, digué, dirigintse á n' en Vicens:

—*Vamos*, sembla que 'l passeig li ha probat: te mes bon color y mes animació: ara anirém á baix y podrá esmorzar. ¿No te apetit?

—No molt.

—Pero esmorzará ¿eh?

—Una mica, pero...

Lo doctor no 'l deixá acabar y tocá 'l timbre presentantse desseguida la *hermana*.

—Prepari una truyta y una costella pe 'l senyor Vicens y pe 'ls seus amichs si desitjan acompanyarlo. Luego ja 'ns veurém.

Compresa la idea del metje, 'ns alsarem y guiats per aquella, baixarem las escalas, atravessarem la plassa entre la espectació y 'l xiu xiu de un grupo de senyoras vestidas ab extravagancia que 'ns miravan ab curiositat, y entrarem en una gran sala ocupada per dos llargas taulas y banchs de fusta, emblanquinada de fresch é inundada de claror qu' entrava per grans finestrals que contribuhian també á que la temperatura fos agradable.

En l' extrem de una de las taulas extengueren unas estovallas y als pochs moments un criat hi colocá un vas, una ampolla de ví y altra de aygua, un plat y una forquilla y mentres invitava la *hermana* á n' en Vicens perque prengués assiento, portaren una truyta y una costella, olivas y un tomátech cru amanit, qu' en altras circunstancias ens hauría fet denteta.

Ab una docilitat que 'ns partía l' ánima s' assegué en Vicens, acompanyat de la *hermana* y l' empleat que 'ns havian rebut y llavors fou

TERRASSERS ITALIANS (Apunte al llapis per *R. Tusquets*).

UNA PARTIDA D' AJEDRÈZ (per *N. Vázquez*)

Rumian, pensan, combinan.
—Es un joch que dona l' opi—
¿Y al cap-de-vall, què s' hi jugan?
Poca cosa, l' amor propi.

quan nosaltres ens disposarem á anárnosen.

— Mentres esmorzas,—vaig dir fingint la major serenitat,—en Joanet y jo arribarém fins al poble á fer una diligencia.

En Vicens, mirantnos d' un modo impossible de descriure exclamá:

—M' enganyas; no tornareu.

—Si, home — vaig replicar: — es qüestió de mitj' hora.

—No 'm deixeu, no 'm deixeu, — deya ell mitj ennuagat per las llágrimas y volent alsarse.

— No tingui por, senyor Vicens; segui y menji, qu 'ls senyors desseguida serán aquí. No tardin ¿eh?

Y comprenent que contra la forsa no hi ha resistencia ó que contra lo disposat no hi ha rebelió que hi valgui, s' assentá obedient, posántseli al costat los dos servents de la casa, de manera que li privessen de veure la nostra sortida, que realisarem caminant sens fer soroll, mirant recelosos, com si fossem nosaltres dos desditxats pensionistas del establiment que tractessem de fugirne.

Y 'n fugirem, sí; 'n fugirem, ab lo cor oprimit, ab los ulls plens de llágrimas, ab la gola seca, desitjosos d' ayre, que no 'n teniam prou ab el que gronxava suaument els arbres, y 'ls blats dels camps y las flors dels jardins.

Y 'n fugirem pujant al cotxe que 'ns esperava á fora, deixant cada cop mes endarrera aquell lloch de desditxas, aquella gran fossa de cossos vius, que obran y parlan inconscientment, unas vegadas dócils, altras esparverats, que riuhen sense alegria y ploran sense tristesa y arriban á la seva fí sense donarse compte del mon que deixan ni ab la consoladora

HEROES DEL ROMANCER (per *J. Lluís Pellicer*).

—¿Y avuy?
—*Romansos!*

ilusió d' una eternitat en que no pensan.

Y 'n fugirem considerant la ignorancia d' aquesta ciencia tan pobra, que no te per aquells desgraciats altra medicina que unas parets altas impossibles de saltar, una camisa de forsa y un látigo...

¡Pobre Vicens!

SIMÓN ALSINA Y CLÓS.

ENGRUNAS

I

«Cásat ab Don Fulano—li digueren—
es molt rich y ditxosa ab ell serás.»
Y un cap-vespre sa mare y sas amigas
la vestiren de blanch.
Ab lo cor oprimit, l' ánima trista,
las portas de l' iglesia ha traspassat.
Després, á una pregunta que li feren,
lentament baixá 'l cap.
Ja es casada; no estima, ni l' estiman
y 's retors en son llit fret com lo glas.
Ni una caricia sent damunt sos llabis
que calmi s' ansietat.
Troba buyda al matí cada jornada,
morta la llum del sol, lo cel malalt
que de sa cara la grogor fa presa,
que la vida li cau.
Sa mare y sas amigas prou li diuhen:
«¡Estimál!» á la mort remey cercant.
¡Estimál! Com si aixó fora tan fácil
com vestirse de blanch.

II

Lo darrer bes que vas darme
va deixar mos llabis sechs
y en mon cor una ferida
que no s' ha tancat may més.
Y encare per tot te cerco
y t' anyoro si no 't veig
y mos llabis los teus buscan
y mon cor ton cor pervers.

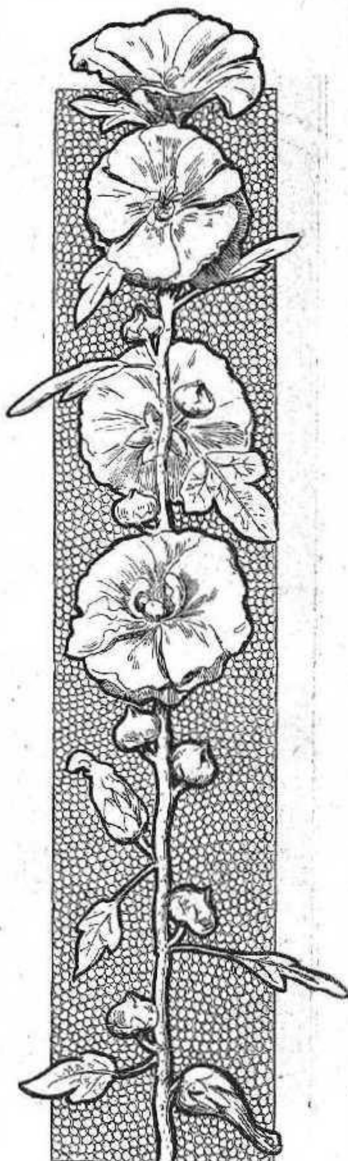
III

Per lo estret viaró de la breu vida
he caminat portant en la ma 'l cor.
A voltas l' ha ferit crudel espina,
altras, las menos, l' ha embaumat la flor.
Lo cor qu' un día al aire se mostrava
dintre sa caixa avuy s' ha recullit...
¿Qué son totas las flors que l'embaumavan
davant l' espina que me l' ha ferit?

. . . .

Del temps aquell que passa y no s' olvida
son totas mas cansons fi del record.
Temps tal volta 'l mellor de nostra vida
que per passarlo ens hi deixem lo cor.

A. JULIÁ POUS.

La Visita del Abat. (Quadro al oli d' *Enrich Serra*)

Goigs en llahor

DE SANTA REGENERACIÓ

Verge en Espanya

Puig demana la nació
que de lo vell fem bugada,
sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.

—

Hem perdut ja del Nou Mon
las terras, una per una;
ja no 'ns queda ni una engruna
de l' herencia de Colón.
Uns, per lley d' independencia,
y altres per la *lley* del frau,
ens han deixat sense un clau
de tan portentosa herencia.
Fóra aquella posessió,
per la que 'ns resta, enredada,
sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.

—

Tením molts mes pochs caudals
y es nostra fortuna trista,
mes no s' altera la llista
dels empleats y generals.
Si un mor', ja un altre se 'n fá
per anarlo á sustituhí,
que per res ha de serví;
no més serveix per cobrá.
Axís, la contribució
cada día es mes pujada.
Sigau la nostra advocada
Santa Regeneració.

—

Quan se fan els pressupostos
sols se vá en busca d' ingressos,
per qué 'ls gastos é interessos
se paguin ab nous impostos.
Recárrechs d' aquí y d' allá,
y sellos allá y aquí,
y al que no ho pot sostení
ja l' anirán á embargá.
Aquesta Administració
á Espanya té agarrotada.
Sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.

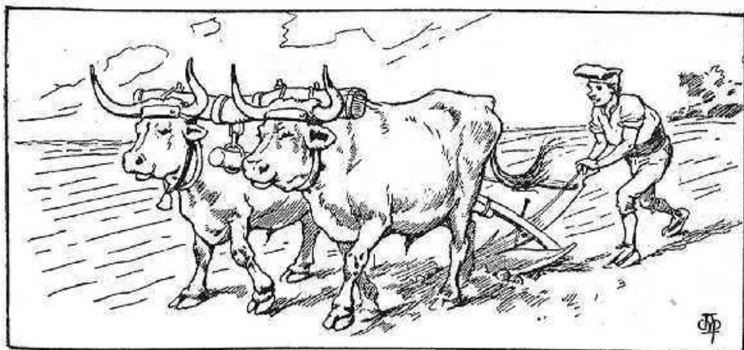
—

No va al Congrés ni al Senat
aquell que s' ho mereix més;
sols va al Senat ó al Congrés
aquell qu' está encasillat.
Si al gobern li vé á repel,
ja pot ser sabi y virtuós,
que no eixirá victoriós
ni que baixi Deu del cel,
devent mirá la Nació
en las Córts representada:
sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.

—

Qui vulga ésser concejal,
s' ha de fé amich del cacich;
que si aquest no li es amich,
res de quant fassi li val.
Si 'l cacich vol, sense esfors
tindrá vots á cents y á mils
d' escombriayres, agutzils,
electors ausents y morts.
No essent pura l' elecció,
la gestió may es honrada.

Un hércules de casa (per *Apeles Mestres*).

Contan del Noy de Vacarissas, que un dia, mentres estava llaurant el seu tros,

Sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.

—

Hi ha jutjes que la conciencia
tindrán posada al revés,
que á aquells que 'ls ne dónan mes
dónan rahó en la sentencia.
Per faltá á la veritat,
ells ja s' ho arreglan quan fallan,
y lo qu' es probat s' ho callan,
ó ho dónan per no probat.
La justicia, de debó
hem de veure administrada.
Sigau la nostre advocada,
Santa Regeneració.

—

En algún procés ruidós
per críms que hem de reprobá,
á molts s' ha fet declará
en el torment asquerós.
Per lo qué 's fa dí ab torments
may poden dí 'ls tribunals
ni quíns son els criminals
ni quíns son els ignoscents.
Per tals fets d' Inquisició,
es Espanya mal mirada.
Sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.

—

Fins causa vergonya 'l dí
que de l' espanyola gent,
passa d' un trenta per cent
la que no sab de llegí.
Per remeys d' aquesta llaga
hi ha Ajuntament *honorable,*
que fa estudi d' una estable,
y que á n' el mestre, ni 'l paga.
Per la falta de instrucció
se troba Espanya atrassada.
Sigau la nostra advocada,
Santa Rgeneració.

—

L' Alcalde, 's nombra á Madrit;
allí, han d' aprobá quant fem,
y si no ho espedientém,
no 'ns permeten ni alsá 'l dit.
Allí, 'l qui 's vol doctorá;
allí, si hem de fé un camí;
allí... vaja, tot allí;
aquí, prou fem ab pagá.
Puig la centralisació
té á la regió endogalada,
sigau la nostra advocada,
Santa Regeneració.

TORNADA

Puig demana la Nació
que de lo vell fem bugada,
sigau la nostra advocada
Santa Regeneració.

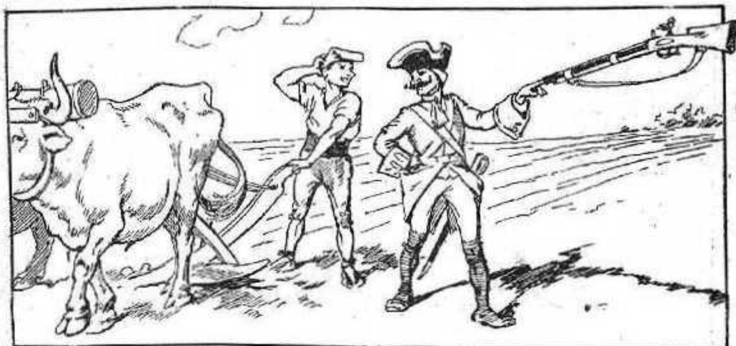
CONRAT ROURE.

ODI Y AMOR

Per fí hi tingut ocasió
de coneixer las dos cosas...
per amor: amor de mare,
y per odi: odi de sogra.

FIDEL DELFÍ.

UN HÉRCULES DE CASA (per *Apeles Mestres).*

se li presentá un soldat del Rey que va dirli:—«El camí de Barcelona ¿no es aqueix de má esquerra?»

LA MULLER DEL JEPERUT

De T. Botrei

Jo soch guerxo, estrafalari;
ma muller es com un sol.
Per ço á casa sol entrarhi
son cosí que hi fa 'l que vol.
El fruyterar, la masía,
l' horta, el camp y el vell moli
no son per mí. ¡Qui ho diría!
Son per ella y son cosí.

—

Ab pa moreno y verduras
m' haig de fer passar la fam.
Per ells las fruytas maduras,
la carn d' anyell y virám.
La llet, el pa blanch del día
y del celler el bon ví
no son per mí. ¡Quí ho diría!
Son per ella y son cosí.

—

Com recorts de mon nuviatje
guardo robas, joyas d' or
y un somptuós y rich moblatje,
que valen tot un tresor.
El llit tou, niu de poesía,
plé de puntas á desdí
no es pas per mí. ¡Quí ho diría!
Es per ella y son cosí.

—

Ell dormía en brassos d' ella
á mitja nit, y al bosquet
m' estava ab la bruixa vella
comprantli un famós secret.
Per dintre el cos fent sa vía
prompte mata aquell verí...
y no es per mí. ¡Quí ho diría!
Es per ella y son cosí.

Quimet.

EPÍGRAMAS

Desprès que havía nevat
vuit días, va dí en Mateu
á un masover malcarat:
—Vaja, os deu haver topat,
Toni, «any de neu any de Deu.»—
Y havent perdut la cullita
per la neu, respongué en Toni:
—¿Any de Deu y ell tot m' ho *quita?*
desprès dirán si un s' irrita...
«Any de neu any del dimoni.»

—

Una carta

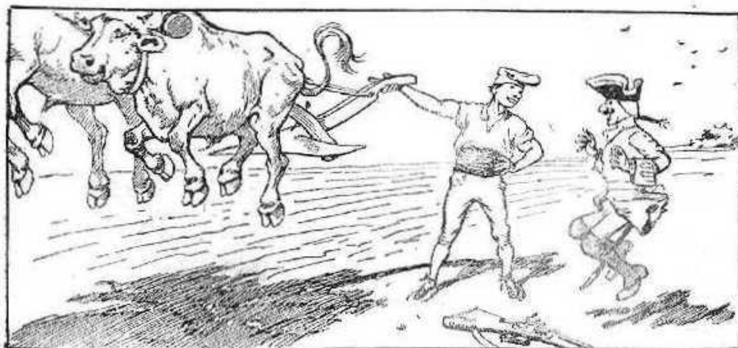
«Amich Jordi: aquells dinés
que ahí 'm vares demanar
jo, noy, no te 'ls vull deixar
per por de no veurels més.
Espresions á ta cunyada
y á la senyoreta Quima.
Lo teu amich que t' estima:
Nemesi Caraforrada.»

—

—¿Sabs l' Andréu de ca 'n Baltá
—Sí.
—Donchs es molt imprudent.
—¿Y aixó qué t' ha fet, Llucià?
—Que 'l vaig convidá á diná
y ell va aceptarho al moment.

J. Pont y Espasa.

Un hércules de casa (per *Apeles Mestres*).

—«No;—va respondre 'l Noy de Vacarissas—el camí de Barcelona es aquell de má dreta.»

FLOR DE JARDÍ (per *L. Roig y Ensenyat*).

Qualsevol jove, si 'l cas venia,
es la primera que culliria.

UN INGRÉS

—Vinch á la Administració Económica, perque dech á la Hisenda trescentas pessetas per Drets reals y voldría pagarlas.

—¿Te la liquidació feta?

—Si, senyor.

—Donchs esperi fins que vinga l' encarregat d' extendre 'l manament d' ingrés.

—¿Qué tardará gaire?

—No puch dirli.

Esperém una bona estona, potser un' hora, y per fí compareix l' home dels manaments; un xicot petitó, moreno, que pentina *pan y toros* per cada dia; la seva mirada insegura y faltada de expressió indica que ha dormit pocas horas y això que ja han tocat las deu del dematí. Los qu' hem dormit mes, desseguida endavinem que aquell subjecte ha passat la nit entre lo millor de la societat dels barris apartats. Sense enterarse de quinas son sas primeras obligacions, sense donar lo bon día, sense mirar tan sols á las personas que á peu dret l' esperan al voltant de la taula que representa 'l negociat d' ingrés, l' empleat s' assenta á la seva cadira de brassos y crida al porter de la oficina y demana un café *con leche* y se 'l pren ab tota calma ó ab tota la... apliquin la frasse que vostés vulguin, que, per esgarrifosa que sigui, may estará prou adeqüada á la falta de modos del home del *pan y toros*.

Per fi 'l senyor del café ab llet comensa á treure las eynas del ofici, un regle y una ploma, y exten devant seu un petit llibre talonari, ab tanta pena, que qualsevol diría que 's tracta d' una carga de sis arrobas.

—¿A quién le toca?

—A un servidó.

REFLEXIÓ HUMORÍSTICA
(per *N. Vazquez*).

Mentida sembla que hasta en las soletats dels boscos hi haja qui las duga tan llargas!...

—Venga.

Per fí ab moltas dificultats un se troba ab lo desitjat manament, pero s' han de tenir presents tots los requisits, perque sino no hi ha ingrés. Allí ningú 's pren la molestia de dirigir al pacifich contribuyent y si aquest no s' espavila ja pot assegurarse que no 'n surt ni en deu semanas. Es necessari recullir la firma del Tenedor, un senyor que fá una rúbrica tan llarga y enravessada que sembla un castell de fochs artificials, pero qu' en honor á la veritat, tal vegada es l' únich empleat que no firma *por orden;* del Tenedor al registre de manaments, després lo sello de la oficina y cap á la Rambla falta gent.

Ja som á la Sucursal del Banch d' Espanya; allí 's demana tanda com á la font de Canaletas y s' hi sol formar una qua de vint ó trenta personas que son despatxadas per

Concentració (perfil femeni per *Julieta Sala*).

Al camp (per *J. V. Ferrer*).

Lo metje nou

torn rigurós, á menós que 's presenti algún empleat de Loterías que, no sé per quin privilegi, passa sens pendre tanda; això es, lo joch ho atropella tot en mitj del dia y á la vista de tothom. Al Banch reben los diners sense donar ni un mal *recibo* provisional fins al cap de un' hora llarga en que pot recullirse 'l definitiu.

Del Banch es necessari passar á Tesorería d' Hisenda á omplir la carta de pago y després á registrarla; de la Tesorería s' ha de tornar á la Administració á recullir la firma del Tesorer ó del que per ell vulgui firmar, que pel cas també ho fá qualsevol; del Tesorer passa 'l pobre contribuyent á la Intervenció. Altra vegada registre, *toma de razón* y dugas ó tres rúbricas; luego á recullir la firma del que vulgui fer d' Interventor, y per fí, á deixar una part del paper que tant costa de requisitar, després de lo qual un se 'n porta la carta de pago y respira satisfet d' haver passat per aquell calvari que 'n diuhen Administració.

Pero la satisfacció no deu ser entera fins després d' alguns mesos, perque lo que un paga avuy se li reclama en

MANIOBRAS MILITARS (per *J. Pellicer Montseny*).

Guerrillas.

certs cassos al cap de vuit días per medi del agent executiu y ab embarch de béns. Aixó ja ha ocorregut en mes una ocasió.

De totas maneras lo que mes mareja á las personas que tenen la desgracia de deure alguna cosa á la Hisenda, es la falta de atenció de la majoría de sos empleats, la poca consideració ab que 's reb al públich que paga, per los mateixos empleats que 'l públich manté, encare qu' ells están convensuts de que qui 'ls manté es lo gobern.

Y referent á aquesta classe d' empleats, no vindrá mal una anécdota que dono per certa, perque es de bona procedencia.

En la mateixa Administració devía efectuar un ingrés cert escriptor amich meu, y al toparse ab un empleat tranquil y desatent, veyent que s' havía proposat mortificarlo, va pegarli tal clatellada que l' home poch avesat á aquella classe de *requiebros*, va donar ab lo seu cap contra la *mesa del negociado*. Figúrinse quin escándol s' armaría després; tots los empleats de la oficina s' aixecaren indignats, deixant anar una pila de frasses lletjas, pero cap d' ells s' atrevía á atansarse massa pera recriminar al home de la ma feixuga, fins que aquest mateix, en actitut ja pacífica, se posá á la seva disposició per estar á las consequencias de la clatellada. Desde la oficina y entre deu ó dotze empleats va ser portat lo nostre regenerador al despaig del senyor delegat y després d' esplicat lo fet ab tots los seus detalls y trobantse ja sols lo delegat y l' escriptor, aquell va exclamar ple d' admiració:

—¡Ditxós vosté que sab ferse la justicia per sa propia ma! L' empleat á qui vosté acaba de corretjir está recomenat per una persona elevada; jo n he tingut moltas queixas y may he pogut lograr la esmena; tal vegada vosté haurá fet un miracle.

Y en efecte, miracle va haverhi, perque aquell empleat avants grosser y desatent, sigué desde llavors un modelo de activitat y may mes rebé á ningú ab **mal modo.**

Lo ministre d' Hi-

UN PARTIDARI DE LA HUELGA DEL GAS (per *G. Cornet*).

—El gas esplota; las empresas del gas també esplotan. Donchs ¡ma á la llumanera, que aquesta no esplota may!

MANIOBRAS MILITARS (per *J. Pellicer Montseny*).

Atach de una posició.

senda podria pendre nota d' aquest sistema regenerador y aplicarlo en cassos semblants.

L' éxit seria segur.

J. GOT Y ANGUERA.

OBSERVACIÓ Á TEMPS

En un teatro d' aficionats s' estava representant un *dramón*.

En una de las escenas mes patéticas, una bona dona que seya en las primeras filas, se posá á plorar desaforadament.

Y al adonarse'n un seu fill que feya de comparsa, exclamá:

—Mare, no 'us afecteu de aquest modo: ¿qué no ho sabéu que tot lo que fem es comedia?

GONNELLA POÉTICH.

AGUANTANT EL XÁFECH (per *A. Cubells*).

¿Saben perque 'ls polissons quan plou se mullan? Perque l' usar paraygua no fa guerrero.

CAMÍ DE L' ENFERMERÍA (per *A. Cubells*).

—Rediós, que coscorrón.

PER NADAL

¡Quí anés de nou á Mayana
la diada de Nadal,
y escoltés la veu galana
de Roumanille y Mistral,
y tastés de bona gana
lo vi cuyt y 'l *Calendal!*

¡Quí pogués anar fent vía
pels masets de per allí,
y de masia en masia
arribés á Sant Remí
per sentirhi tot lo dia
las cansons de Saboli!

¡Quí la guaytés la taulada,
que sembla d' un' altra edat,
ab la familia aplegada
encenent l' arbre sagrat,
mentres tant que la maynada
crida ab goig: «Jesús ha nat»!

F. BARTRINA.

UNA CARAVANA (per *J. Benlliure*)

NARCÓTICH

I

L' he pres y m' he adormit,
y m' ha semblat que veya
una illa, un maig florit
ahont lo sol somreya.
La gronxolava un mar
que 'ls ports de naus li omplía;
tenía, per somniar,
un cel de poesía;
y ab flors de richs sarrells
y alens de lliri y rosa,
tot eran cants d' aucells
en l' illa lluminosa.

II

Boy tot ab un plegat,
ab ronchs y orgull de fera
s' hi alsava un poble irat
entorn d' una bandera.
—¡Vull sanch!—la illa va dir—
¡Vull sanch de qui 'n castiga
mas venas á desdir
y á redimirme triga!...—
Y eix clam, qu' aná prenent
del mar fins á la serra,
fou toch de somatent
y crit suprem de guerra.

III

Llavors als ports aquells,
com ans de fruits y robas,
hi anaren los vaixells
boy plens de soldats joves.
Soldats que, al guerrejar
sens odi de cap mena,
del poble y de la llar
deixant la pau serena,
hi queyan més ¡pobrichs!
al clima que 'ls rendía
que al plom dels enemichs
tirant á traydoria.

IV

La guerra s' encruelí.
—Vull sanch; més sanch!—feu l' illa
oint á un mal vehí
astut com una guilla.
A pactes y atencións
se feu la desentesa,
per l' or y pels canons
del usurer defesa.
Y á redoblats perills
y á lleys de sanch avaras,
allá hi morían fills
y aquí hi ploravan mares.

V

Algú digué llavors
qu' una honra perillava;
se feu l' últim esfors;
la guerra s' arbolava.
Si l' illa era un infern
lo mar arreu tremía...
¡y sempre aquell etern
retró d' artillería!
—Vull sanch, vull sanch!—lo mar
com l' illa deya encare...
y be se 'n va dragar
de naus y plors de mare!

VI

D' estellas d' un orgull
—potser d' una torpesa—
lo mar n' era curull,
curull com de sanch presa.
Y als rojos fumerals
y als crits de jent resolta,
(encens de uns funerals,
murmuris d' una absolta)
mos fills veji finar
en l' última batuda...
me vareig despertar,
y l' illa... era perduda.

A. Bori Fontestá.

CANTARELLAS

De las solteras que moren
tenint mes de cinquanta anys
no 'n va cap al Purgatori,
puig ja en vida l' han passat.

—

¿Dius que un home t' ha dit maca?
No m' extranya gens ni mica,
perque veig que 's va extenent
la moda de dir mentidas.

—

Una dolsa miradeta
dada per uns ulls bonichs
no pot rébrela impassible
qui de cor tingui un bossi.

—

Un soldat y una cambrera
en un pedrís assentats,
van adelantá ab un vespre
mes que tú y jo ab tot un any.

J. F Gavirés.

ACLARACIÓ

Los que vam acompanyar
á ta sogra al cementiri,
quan d' allí varem tornar
lo pésam te vam donar;
jo, no obstant, amich Baldiri,
si es cert qu' en aquell moment
com los altres vaig cumplí,
ho vaig fé... ho dich francament;
perque l' acompanyament

no pogués dir res de mí.
Per l' amistat que m' unía
ab tú, vaig poder sabé
l' odi que 'l teu cor sentía
per aquella... que al cel sía,
puig dirne mal no está bé.

Per xó si 'l pésam te dava
per la mort d' aquella dona,
compendrás que t' enganyava,
é interiorment te donava
de tot cor la enhorabona.

JOAN VÍA.

PEDRETAS

Passa ab las donas igual que ab las medicinas: raro es l' home que probantne moltas se trobi bé.

* Pera l' home verdaderament resolt, els defalliments son veus de avant.

* Molts rompen ab sos parents ó ab sos amichs, no per agravis rebuts, sino per desferse de testimonis de sos actes perversos.

* A las donas sol pláurelshi mès tapar la miseria ab un manto de vellut, que cubrir lo benestar ab unas faldillas d' indiana.

* Lo vestit que dura menos al amor es la carn; lo vestit que dura mès á la carn, es l amor.

* Per regla general, lo marit no ha de temer al home á qui davant d' ell mira la sèva dona, sino á n' aquell á qui ella davant d' ell tomba la cara.

* Una de las virtuts mès grans del pobre es ser pacient ab els seus.

* Sol dirse: «Cantin papers y mentin barbas», com si no fossen molts els papers que cantan ab veu de falset.

* No hi ha estat que tingui mès prossélits qu' aquell del que tothom ne fuig: la pobresa.

* Casament sense prometatje sol ser mala senyal contra la integritat de la nuvia.

* La proba mès patent de que voler no es poder, la tenim en que ningú es lo que voldría ser.

* Molt parla á favor del home lo conservar tota la vida certas ignocencias y expansions de la infancia.

* La dona que, quan soltera, fuig de casa dels seus pares ab un enamorat, de casada es capás de fugir de casa del sèu marit ab un altre enamorat.

* La paciencia forada una penya; la voluntat l' aixeca y se la trau del davant.

LO CLOWN Y 'L GOS (per *Argemí*).

Saluda al públich, Lili.

* Cada vegada que la ciencia ó la industria tomban una paret pera obrirse un nou pas, queda algú mort sota de la paret.

* La esperansa ve á ser com jugar de memoria: sempre 's guanya, pero sens profit.

* El día que tothom sía sabi, costará un diable trovarne un.

* La vehemencia dels duptes está en rahó directa dels desitjos.

* Pel carrer, l' home sol pagarse més de la barretada d' un ximple que del adéu d' un amich.

* La venjansa pot resultar hermosa, quan dos enemichs la xifran en veure qui dels dos será mès gran, mès noble y mès útil als sèus semblants.

* Allí hont comensa la meditació acaba l' alegría.

* La equitat va vestida de llum; la legalitat va coberta de paper.

* L' amor que passa á ser costum es lo verdader amor.

* Lo cor dels homes de lleys es lo códich; lo códich dels homes de cor, la bona voluntat.

* Lo carrer sol ser la sala de rebre de moltas familias ó mès ben dit, l' únich altar hont combregan els membres d' ellas.

Lo clown y el gos (per *Argemí*).

Salúdal millor!... Amunt!

¿Que 'ls sembla un saludo aixi?

* Sigas lliure pera llegirte y estudiarte tú mateix, no pera que 't fullejin y t' estudihin els altres.

* Al home inconseqüent se li fa tant mès estranya la conducta que envers ell guardan els altres, quant mès els altres l' atemperan á la guardada per ell.

* Qui ab l' excusa de no poder donar á tots no dòna á ningú, no donaría á ningú encare que pogués donar á tots.

* Lo matrimoni que solzament s' alimenta de carn, aviat está tip.

* Si 't recordas de tot, viurás allunyat de tots.

* ¡Pobre el que quan á estudi li fan apendre la *Salve*, ja sab per experiencia que aquesta vida es una vall de llágrimas!

* Dins la nostra pell sols hi cabem nosaltres; dins nostre cor hi caben tots els nostres estimats.

* Dels que no arriscan, pochs troban; dels que arriscan, molts perden.

* Lo diner hauría de ser com l aigua, que no aprofita sino estant ben repartida.

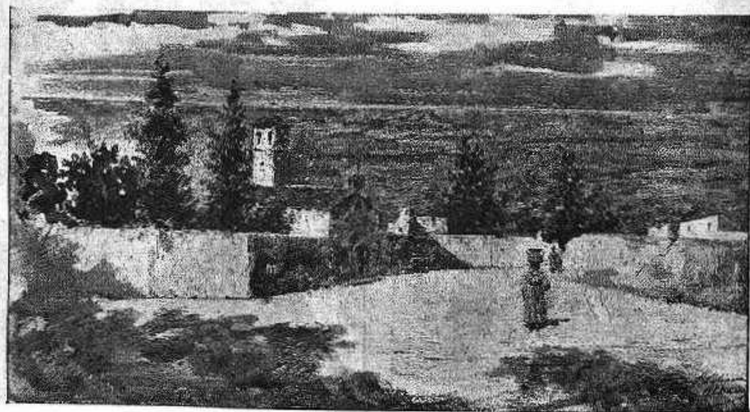
* Brillants lluheixen mès de quatre, que son llágrimas ajenas cristalisadas.

* Prepararse ja es una defensa, pero solzament prepararse no es defensarse.

UN CESSANT QUE L' HAN DEIXAT PER MORT (per *M. Moliné*).

—¡Haverho de deixar tot justament quan comensava á *regenerarme!*

ENCONTORNS DE ROMA. (Paissatje de *J. Juliana*).

* Al home li sol doldre mès *haverse deixat enganyar*, qu' enganyar.

* La venjansa colectiva pren lo nom de justicia, la justicia particular lo nom de venjansa.

* Fes que 'ls teus amichs t' iluminin, no que t' eclipsin.

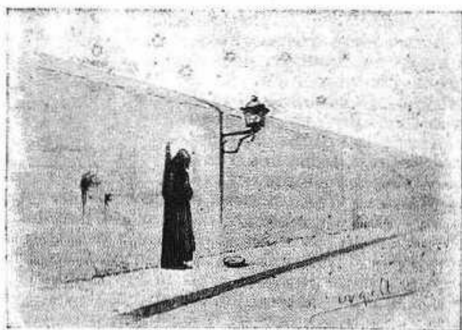
TORQUATO TASSO SERRA.

AGONÍA MORAL

Estich trist, ab la tristesa esferehidora del qui viu enterament divorciat de tothom, incompatible ab tot y estrany á tot; sense afalachs, sense ilusions, sense res que 'm fassa agradable la vida.

Estich trist, y voldría no estarho; m' esforso pera formar en la rialla universal y no puch. L' abatiment del meu esperit es superior á las forsas de la meva voluntat.

¿Y perqué aqueixa tristesa? Perque m' he convensut de la inutilitat del plaher, de la ineficacia del riure y de lo fictici de las expansions humanas que 'n diuhen alegres. ¿Qué 'n trech de gosar si l' ánima no 'n disfruta? ¿Qué m' ha de fer lo riure si estich plorant amargament per dintre? ¿Qué es la expansió dels sentits si la provocan únicament excitacions mentida, grolleras y faltadas de tot aliment moral?

Nit d' hivern. (Nota de *M. Urgell*).

Tot es artificiós é indigne en la societat dels homes. Cerquém la dona sols pera satisfer apetits bestials; volém la dona no més que pera tenirla en perpétua servitut; estimém á la dona tant quant més vanitosa es, més cómica y més aduladora. Es lo nostre moble de luxo, lo caball de regalo, lo *negrito* que 'ns porta 'l barret y 'ns respalla las calsas, l' assistent que 'ns fá 'l ranxo, lo graciós de la comedia. Quan no serveix pera res de aixó, li peguém una puntada de peu y la posém á pa y aygua. ¡Y prediquém que la dona es la felicitat de la terra! Ja ho crech: es la felicitat dels que volen ser felissos per forsa.

Y es que del exercici de la tontería també se 'n diu felicitat. La ignorancia dels sabis es la més comuna de las ignorancias. Lo millor politich es lo més xarrayre; l' advocat es una eminencia en literatura; lo metje domina la metafísica y la teología; l' enginyer pinta; lo mestre es un gran jugador de tresillo; 'l capellá colecciona sellos y aucas de rodolins; lo músich es un catedrátich d' estética; lo poeta es un diplomátich de primera magnitut. Lo politich, politich; lo metje, metje; l' advocat, advocat; lo mestre, mestre, sense distraccions ni afegiduras, son tipos que no 's coneixen. Y ab tot, disfrutan, gosan; gosan precisament no en l' exercici de la seva professió propia, sino en alló altre en que desbarran, en que no saben lo que s' hi pescan, en alló ab lo qual perjudican, corrompen y esgarrían los sentiments natius de la humanitat.

Aqueixa es la felicitat que generalment se coneix y estima. La felicitat estrafeta, la felicitat borda, la felicitat á preu fet, la felicitat de la careta y de las ninas de cartró.

Felís ab aqueixa felicitat viu l' home rich, l' home que 's te per superior als demés perque pot comprarho tot, perque 'l diner li obra totas las portas y li justifica totas las accions. No 'l preocupa ni preocupa á ningú que la seva riquesa previnga de negocis ilícits, de jugadas de *bolsa* que han sigut la ruina de altres sérs tan homes com ell, de contractes ab l' Estat ó de serveys públichs en que s' estafa al poble; de deixas usurarias al seixanta per cent; en una paraula, lo bo y principal es que la pila de diners sía grossa y que ab ells pugan mantenirse donas, comprar cosas supérfluas, viatjar ab forsa ringo rango, menjar ab fastuositat, dormir ab tota complacencia. Y 'ls pobres que 's reventin, que 'ls hi tregan de davant perque no l' ofengan; las obras de misericordia que quedin consignadas en los llibres de la quitxalla; la Caritat que aprenga de anar ab carretel-la descuberta; l' amor al próxim que vaja á cal Ortiz á aprendre de ballar.

Propaganda musical (per *N. Vázquez.)*

Naix la música als teatros,
se passeja pels carrers,
se fica dintre las casas
y d' allà ja no 'n surt més.

Aquests son los felissos, contents y satisfets del món. Aqueixa es la tranquilitat de la vida. Axís riu y s' expansiona la societat humana. ¿Cóm puch riure jo si tot axó 'm fá fástich, m' aburreix y 'm subleva?

Sé que 'm calificarán de neurótich, de beneyt, de poca solta. Als calificadors jo 'ls dich morts de dintre, putxinel-lis de la humanitat, *pajaritos sabios* de la terra, carnassa, res més que carnassa. Y com que jo no so modernista ni anticuari, ni blau ni vermell, ni vert ni madur, ni lliberal ni reaccionari, sino un home que vá sol, que pensa sol, que pateix sol, y que veu la veritat tot sol, perque s' avergonyiría de véurela ab certas companyías, jo detesto la felicitat reglamentaria y profetiso á tots els felissos de ofici que d' ells serán las platxerias de la tomba y las bacanals dels verms del cementiri.

Allá 'ns trobarém tots y allá 'ns veurém las caras.

Claudi Omar y Barrera.

EPÍGRAMAS

Sé que no sab de ballar
la noya de la María,
y quan parla de casar,
diu que molt li agradaría
casarse ab un militar
que fos de *ca-ballería.*

—

Parlant d' edats l' altre día
entre varios, un dels tals,
coneixe ab las dents volía
los anys que cada hu tenía,
perque es tractant d' animals

Jacinto Capdevila.

HUMORADAS

Al entrá al matrimoni ab una bella,
en un mar d' ilusións l' home s' enfonza;
y content mostra al mon á sa femella
exclamant satisfet:—¡Ja tinch costella!...
¡Quántas vegadas li resulta *llonsa!*

—

—Fa un any avuy que 'ns vam casar,
fou l' últim día de soltera.
¿Cóm ho podríam celebrar?—
—Donchs si deixavan descasar...
aquesta fora la manera.

A. Deu.

UN GORRISTA

—¿No viu aquí un tal Badía?
—¡Per servi'l! ¿Qué s' ofereix?
—¡Ah! ¿Es dir qu' es vosté mateix?
¡Me 'n alegro! ¡Ah! ¡Bon día!
que no ho 'vía dit encare.
Donchs, sí; jo soch cusí prim.
—Bé está prou gras.
—Descendím
tots de l' avia de la mare.
—¡Celebro, home!
—Hi sapigut
que era la festa majó
d' aquest barri y com que jo
no havía encare tingut
l' honor de veure al cosí...
—L' honor es meu.
—¿Cóm s' entén?
¡Es méu!
—¡Bé! Es indiferent.
Per xo no hem pas de renyí.

***

—Donchs, sí. Entre mí vaig pensá
que tú te 'n alegrarías
de que estés aquí uns vuyt días...
—(¿Qué diu aquest sant cristiá?)
¿Vuyt días no més has dit?
¡Si que será un viatje rápit!
—De pas t' hi portat un ápit
que pot servir pel rostit.
—(¡Ara si que 's posa á ploure!)
Noy: has vingut en mal jorn.
—¿Vols que't dugui 'ls galls al forn
perque 'ls comensin á coure?
Per mí si que tant m' estimo,
perque á tot ens avením...
—(Em sembla que 'l cosí prim
em deu haver prés per *primo*.)

***

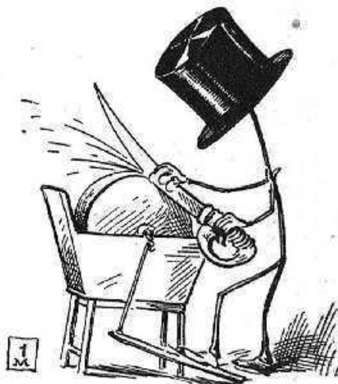
—Jo soch gorrista.
—'S coneix.
—De Torredembarra.
—¡Just!
—Y he pensat donarme 'l gust
de visitart'.
—¡S' agraheix!
—Mira: ja porto 'l programa.
Demá, á las deu, cap á ofici;
diná y al café (el meu vici);
y al vespre, á veure algún drama.
Passat demá, á seguir balls;
al jorn següent, lo mateix...
¡Si haig de posá un pam de greix
entre diversións y talls!
Y vingan toros, frontón,
epidemias de billar...
—Sí; si hasta 't faré pujar...
al monument de Colón.
—¿Bé 'm deurás dar botifarra,
si matas porch?
—Sí, home, sí,
una com el bras: ¡així!
—Y un xich de tot.
—(¡Quina barra!)

***

—Ja 'm sembla que veig parada
la taula ab l' arrós que bull,
que 'n tocará un plat curull
per barba.
—Sí...
—La passada
de conill ab such, desprès
el seu tall de peix fregit,
seguidament el rostit
ab ensiám y lo demés.
Luego ens omplirém la tripa
de licors, postres y vi;
per fí café y puro...
—Sí...
(¡Si no te 'l fumas ab pipa!)
Encare t' has descuidat
una cosa.
—¿De debó?
—Que 't cridará la atenció.
—¿Un plat més?
—Sí; un plat tombat...
—¿Cóm? ¿Això á un parent artista?
¡Protesto!
—¡Vagi á la porra!
Fins que 'm falti alguna gorra
no vull tractá ab cap gorrista.

M. Badía.

Un sablista (per *R. Miró*).

Preparantse per entrar en combat.

PER TERRA

A. C. Gumá.

Vaig sentir que m' agafavan el peu dret, y vaig mirar. El llimpia-botas me mirá á mí.

—¿Llimpio, senyor?—Va dirme.

Del llimpia-botas vaig passar la mirada á las mevas sabatas. En rigor encare podían anar, y vaig retirar el peu.

—No—vaig dirli.

Vaig seguir llegint; pero per sota 'l periódich tragué la cara aquell nyébit testarut y torná á dirigirme la paraula:

—Ab *crema*, senyor. Quedarán com novas. ¿Ho vol, senyor?

Aquell *¿Ho vol, senyor?* va ser dit no sé cóm, ab un punt de pesar per ma negativa, que 'm feu mirar altra vegada al nyébit. Estava ajonollat davant meu, ab lo respall á la má dreta y la caixa de *crema* á l' esquerra, prompte á donar á las mevas sabatas el brillo y esplendor dels seus millors temps.

La carona famélica y morena mostrava els ulls grossos, enormes; ulls de fam... Sí, de fam: no calia fixar-s'hi molt pera veure que aquell apreciable industrial tenía gana. Vejé 'l nyébit aquesta observació exteriorisada en ma cara, ficá 'l dit á la *crema*, vaig adelantar altra vegada 'l peu y comensá silenciosament la delicada operació.

A mí—que no se m' ha ocorregut may l' idea de perdre temps averiguant cóm pensa en Romero Robledo—va semblarme curiós sapiguer alguna cosa de la vida d aquell nyébit de vuit anys.

Poca cosa, tan poca, que ni posant á lo que va dir fets inventats sería interessant pel lector. Entre cop. de respall y fregada de panyo perque las sabatas quedessin *com novas*, va dirme que aquella vida que portava era una vida molt *perra*, sempre per terra, sempre enllustrant.

—Y hi ha botas, senyoret—afirmava 'l nyébit ab la seguretat del qui sab lo seu ofici—que no 'ls hi treu llustre ni Deu.

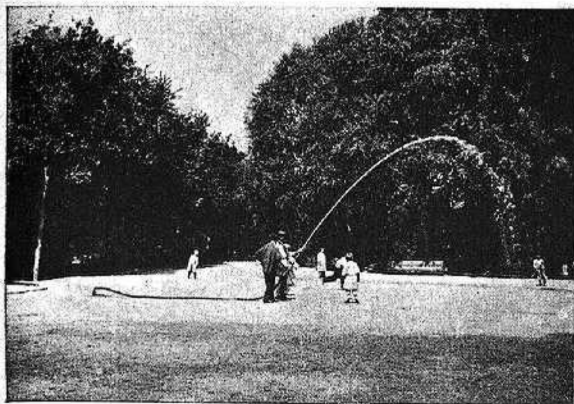
Vaig passar per aquella atrevidíssima afirmació per no interromprel.

Estíu é hivern un día y un altre día passava l' homenet la existencia Rambla amunt, Rambla avall, aturantse davant de las taulas dels cafés en busca de botas brutas. Dormía ab sa mare en un cau, allá cap á las latituts del Clot, ahont la pobra dona rebuscava entre las escombrarías de las fábricas las sobras de las casas, mentres el presumpte hereu anava pels cafés trayent llustre al calsat dels seus contemporanis. Días hi havía en que las dugas cosas arribavan á donar, ben contadas, dugas pesetas.

UN MORT DEL ANY (per *R. Miró*).

Perspectivas barceloninas (Fot. de *A. Mas*).

Refrescant la terra.

—Pero al estíu...—digué 'l nyébit, suspenent un moment la fregatetla de las mevas sabatas—al estíu s'embrutan menos las botas, ¿sab? per que no plou.

Y agafantma l' altra sabata, va afegir ab resignació filosófica:

—¡Ah! Si Nostre Senyor volgués fer ploure dia per altre!...

Un dia de sol pera la gent ditxosa que vulgui deixatar la seva felicitat en las alenadas rialleras de la Naturalesa, y un dia de fanch, qu' embruti 'l calsat y dongui feyna al arrastrat gremi de llimpia-botas.

Pero aquí baix está tot molt mal repartit.—Y además—digué 'l meu homenet ab fonda convicció—som molts, perque avuy qualsevol s' hi posa á fer això.

Acabá l' altra sabata, 'm mirá ab els ulls afamats, y senyalant als peus:

—Com novas, senyoret—va dirme.

Desá 'l respall, la *crema* y 'ls draps al caixó.

—Qué has menjat avuy?—vaig preguntarli. Semblá com si no me hagués entés, pero al fí va dirme que res, perque fins llavors no s' havia estrenat.

Era la una de la tarde.

Vaig pagarme una satisfacció de gran senyor. Trech una pesseta y li dono.

—No tinch cambi—va dirme.

—Jo tampoch: quédatela.

Se tirá 'l caixó al coll y va darme las gracias. Va semblarme que se li entelavan els ulls, y ¡caramba! també á mi se 'm va fer un nus al coll.

Rumbosa (Estatueta de *J. Campeny*).

Vaig seguir llegint, pero ab tan poca atenció que dugás ó tres taulas mes amunt vaig sentir la veu del nyébit:

—Quedarán com novas, senyor...

El senyor, que tractava ab altres de negocis bursátils, doná impacient una puntada de peu al *establiment* del xicot.

Probablement el senyor de la Bolsa hauría esmorzat bé á aquella hora.

El xicot me mirá de lluny ab els seus expressius ullassos y se 'n aná Rambla amunt.

Y jo vaig quedarme pensant en lo fácil que li sería á la Providencia dels llimpiabotas disposar que plogués día per altre.

FREDERICH URRECHA.

TOTS LOS EXTREMS SON DOLENTS

Las xicotas qu' he tractat
de contarlas molt llarch fora,
y aquesta es la ditxosa hora
qu' encare no soch casat,

y no es pas per fer jo 'l raro
ni per molt volguer pensarm'hi,
ni que trobés per casarm'hi
en cap d' ellas un reparo;

res d' aixó: lo que ha passat
es que sempre s' ha perdut
ó per molta esclavitut
ó per massa llibertat.

A 'n els promesos els passa
lo que al pa torrantlo al foch
que no 's torra estant'hi poch
y 's crema si hi está massa.

Tots los extrems son dolents
y en l' amor que ja ho es un
lo no encertar bé 'l just punt
fa perdre molts casaments.

Avuy, de pares n' hi han molts
tan gelosos de l' honrilla
que no deixan á sa filla
y al xicot ni un moment sols.

Aixó ho fan ab l' interés
d' evitar tot compromís,
pró lo que logran aixís
es esquivar al promés.

Si s' empenya un futur sogre
en no tolerar cap joch,

VENTATJAS DELS SPORTS (per *Argemí*).

El cassar es una delicia... S' hi disfruta molt!

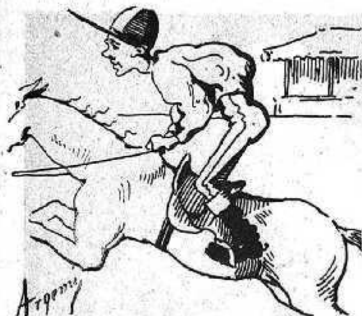

¿Y que dirém de la pesca? No hi ha res al mon més higiénich, sobre tot quan fá un bon sol!

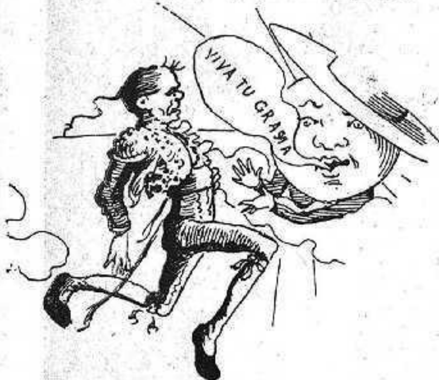

¡Oh la bicicleta!... Desarrolla 'ls muscles de una manera bestial!

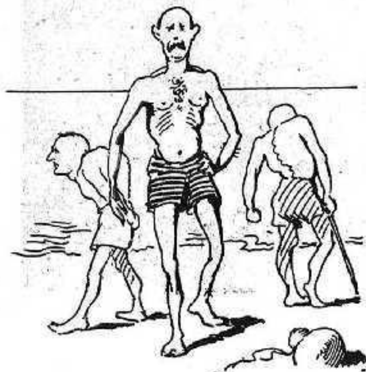
VENTATJAS DELS SPORTS (per *Argemi*).

¿Qué te que veure 'l perill de rómpre's la nuca, comparat ab las grans ventatjas que proporciona l' equitació?

Lo mateix que 'l toreig. ¿Volen millor recreo que aqueixas ascencions que á un torero li permeten anar á veure 'l Sol d' aprop?

En cambi per no dedicarse á cap *Sport*, ¡mirin quinas formas!

resulta que poch á poch
lo casament se malogra,

no per no aná ab bonas miras
lo xicot que s' hi atansa,
si no perque un' hom se cansa
al fí d' escalfar cadiras.

Si 't toca estar quan hi vas
com un sorje á la revista
y tenir sempre á la vista
un ó altre fent de nás,

la visita 's fa cansada
y no existint ocasió
d' alimentar l' ilusió
ab cap petó ni abrassada,

vé un día que ja la mida
del disgust estant replena
de cop girant'hi d' esquena
els etjegas tots á dida.

Altres pares ab la fé
de fe 'l casament mes prompte
deixan obrar pel seu compte
al que gendre 'ls ha de sé.

Dels primers distint pensant
se creuhen que sols s' engresca
lo jovent y un home 's pesca
plena llibertat donant;

y ab la noya á tot arreu
te deixan si convé sol
y un pot fer tot lo que vol
perque ells fan com qui res veu.

Lo resultat prou s' explica:
que 'l xicot d' obrar no 's cansa
y com mes favors alcansa
molt més lo desitj li pica,

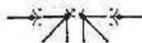
fins lo jorn que tant y tant
vol obtindre ó ja ha obtingut,
que, ó bé marxa escorregut,
ó se 'n va 'l bulto esquivant,

y á las súplicas fent l orni
un cop s' ha perdut de vista
se queda la noya trista
esperant en va que torni.

Per xó deya mes amunt
que 'ls extréms son tots dolents
y 's perden molts casaments
per no encertar bé 'l just punt;

perque als promesos els passa
lo que al pa torrantlo al foch;
que no 's torra estant'hi poch
y 's crema si hi está massa.

MARANGI.

ANANT PEL MON (Grupo escultórich de *Rafel Atché*).

GRANS DE SAL

Per apreciar en tot lo que val lo pou de l' honradés no basta ab beure'n l' aygua: es necessari que un mateix se tiri las galledas.

—

Qui sembra consells en lo camp de la tontería cull desenganys.

—

De l' home de molt geni las donas ne fan lo que 'n volen: com mes brau es un toro, millor per la lidia.

Lluis Campanyó.

IMPOSSIBLE

Per una conilla: Aparellarse ab un mascle d' aixeta,

Per un metje oculista: Operar un ull de col.

Per un astrónomo: Observar ab lo telescopi la lluna de mel.

Per un caballista: Montar lo caball d'oros.

Per una guantera: Emprobar uns guants á una má de morter.

Per un dentista: Arrancar un caixal á la boca del escenari de un teatro.

Joan Rocavert.

JUSTA CORRESPONDENCIA

Entre amichs:

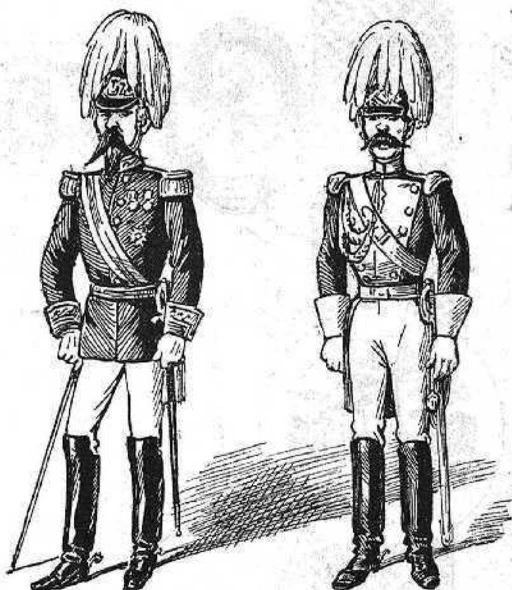
—Noy, tinch un inglés que no 'm deixa á sol ni á sombra: m' arriba á fastiguejar.

—Comprench que l' odihis... que no 'l puguis veure.

—Cá no: menos me pot veure ell á mí, perque encare no oviro la seva estampa fujo ó m' amago.

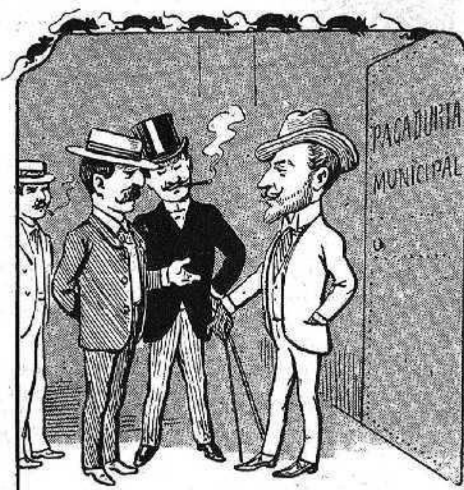
F. García A.

Semblansa (per *M. Moliné*).

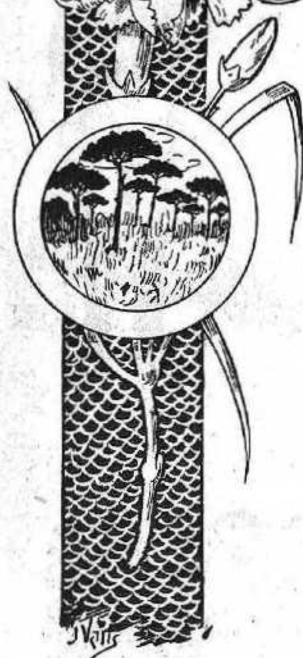

Dels dos, ¿qui es el general,
y qui es el municipal?

Burots de classe fina (per *M. Moliné*).

Diuhen que no fan res?
No es cert: van á cobrar á f. de mes.

¿Quan te casas Josepet?
—Quan conegui á fondo á n' ella.
—¿Ab tants anys de festejar
no coneixes á la Pepa?
—Te 'l génit tan amagat
y tan difícil d' entendre,
que jo ab ella... francament,
hi vaig sempre á las palpentas.

—

Un que té fama d' estafa
y es estafa en realitat,
ab l' intent de fer *negoci*
á D. Pau va preguntar:
—¿Vol dirme vosté en qué tracta
ademés de tractá en blats?
—Tracto en pells—respongué—y tracto
de no deixarme estafar.

J. F. Gavires.

—

—¡Ay filla! Mossen Sever
¡quín sermó mes bo va fer!...
—¿Cóm vá ferlo? En catalá,
en llatí ó en castellá?
—Això no ho sé, Margarida.
—Ay ay, ¿no ho sabs Concepció?
—Veurás: durant el sermó
vaig estar sempre dormida.

J. Durbán.

—

—¿Sabs, Petra, qui 's casa avuy?
L' Enrich, qu' es de casa bona.
—Casa bona? ¿qué vols dir?
—Res, vull dir qu' es molt rich, dona
—¿Y la nuvia sabs si es rica?
—Crech qu' ella es pobra, á la *cuenta*.
—Donchs, aixís per tú será
filla de casa dolenta?

—

En Blay, es molt curt de vista,
y no obstant, te la costum
de dir, quan vol dir qu' es llest:
—Jo ho veig venir tot de lluny.

Anton Portabella.

Lo pobre Manel Batista
qu' es cego de naixement,
va aná á cal doctor Sirvent
perque li curés la vista;
qui embrutantli molt las cellas
y aplicantli cent pegats,
obtingué ab tals resultats
ferli veure... las estrellas.

Joseph Gorina Roca.

—

Discutint sobre 'l diner
exclama lo senyor Mata:
—Tan detesto jo 'l paper
que hasta parlant, *parlo en plata*.

Sanch de Cargol.

LO QUE POT L' AFICIÓ

Estava 'l senyor Rector prenent xacolata quan entrá la majordona dihentli:

—Aquí fora hi ha el masover del Mas Ventós que diu que vol parlar ab vosté.

—Qu' entri,—respongué 'l Rector, donant las últimas caixaladas á un secall.

—Deu lo guard', Mossen Sever!—exclamá lo massover trayentse la barretina, al passar la porta.

—Y donchs ¿quins vents os portan per aquí, Toni?

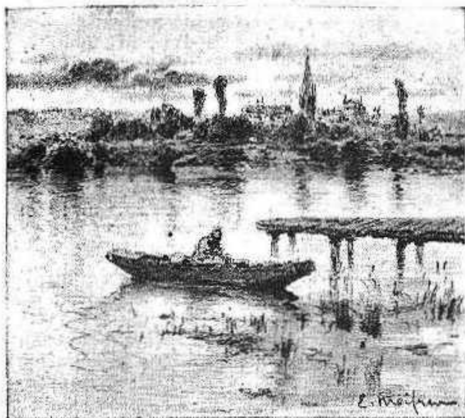
—Ja veurá; fa uns quants días que no sé lo que pasa á casa meva. Primer se 'm van morir casi totas las gallinas y ara toca la mala tongada als xays. No sembla sino que hi hagi entrat la bruixa! mala negada!

—Y als altres masos no 'ls hi passa rés d' aixó?

—Ni 'ls mils: tots van vent en popa. La mala estrugancia no es mes que per mi ¡malehit siga!

—Per Deu, Toni...

—Dispensi senyó Rector, pero creguim que n' hi ha per tirar la barretina al foch. La meva dona diu que tot aixó es art del dimoni, y que jo 'n tinch una mica la culpa perque no vinch tots els diumenges á missa... en fi, que vol de totas passadas que vosté puji á bene-

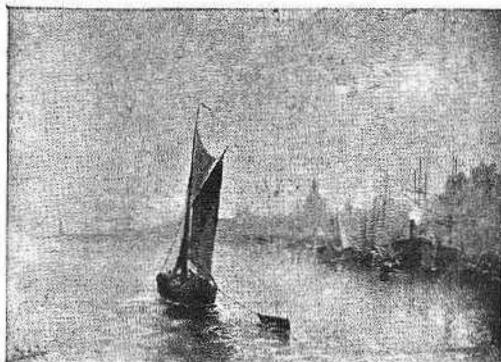

AYGUA MANSA (per *E. Meifren*).

INTERIOR per *(J. Juliana)*.

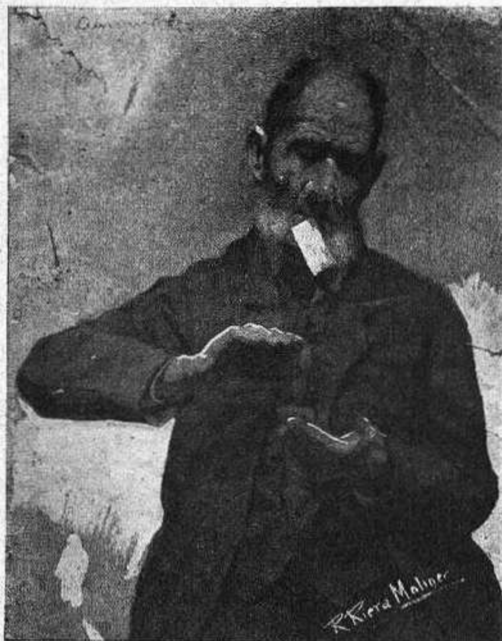
Matant 'l' estona.

EN LA TERRA DE LAS BRUMAS (per *J. M.ª Marqués*)

Port d' Amsterdam.

Lo cigarret (per *R. Riera Moliner*).

—¿No diuhen que la vida es fum?... Donchs fumèm.

hir el remat y á treurens la malura.

—Ay, fill meu, lo que es jo si que no puch pujarhi tan amunt. Las camas ja no 'm duhen, peró ja faré qu' hi puji el vicari, que per caminar y enfilarse per las montanyas sembla fet exprés.

***

Efectivament, l' endemá á punta de día, lo vicari Mossen Eduardo que era un minyó jove, simpátich y adelarit, emprengué la caminada cap al Mas Ventós, fent seguir la parella de cunillers que, fora de la missa, no 'l deixavan á sol ni á sombra. Era Mossen Eduardo un cassador infatigable, y per lo mateix va aprofitar l' ocasió y al mateix temps que 'l missal y l' hisop, va ficar al sarró uns quants cartutxos per si sortía alguna cosa tot fent vía.

Del poble al Mas Ventós hi ha ben be hora y mitja de pagés, sempre de pujada, haventhi afegit una altra mitja el nostre vicari fent algunas marradas, y saltant y pujant travasseras, seguint als gossos que rastrejavan sense parar.

Es el cas que va arribar á terme sense haver tirat un tiro, y 's va trobar que á n' el Mas ja l' esperavan, sentintse els belaments dels xays que estavan ja aplegats demanant la benedicció.

Mossen Eduardo s' atansá, doná els bons días á la gent del mas, penjá 'l sarró á una branca de figuera, arrimá l' escopeta á una paret, feu ajeure els gossos, y comensá á arreglarse per la ceremonia. Vinga desarramengarse la sotana, posarse el roquet, penjarse l' estola, treure el llibre y l' hisop del sarró, y per últim la botella d' aygua beneyta que tantost confon ab la d' aygardent que li era pariona.

Tots el voltaren ab respecte; els homes se tragueren la barretina, y las donas se persignaren. Mossen Eduardo 's posá á llegir, pero entre el llatí li feya mirotas la fatlera de no tornar á casa ab lo sarró buyt.

Feya com uns cinch minuts qu' estava llegint, quan al darrera seu va sentir com els gossos tot d' una s' aixecavan y corrían ataleyats. No va gosar girarse, pero las camas li feyan pessigollas.

—Oremus, agimus tibi gratiæ...—Al arribar aquí, Mossen Eduardo va sentir clarament al darrera seu, els clapits clars y especials dels gossos, quan persegueixen á un cunill. Semblava que li diguessin: vina, vina, vina.

No pogué mes. Quelcom superior á la seva voluntat lo va moure. L' *oremus* se queda á mitj camí. En aquell moment havía perdut l' oremus.

Llensá el llibre, s' atansá de una gambada á la paret hont jeya l' escopeta, y, camas ajudeume, cap hont erau els conills, y ab el roquet, l' estola y el solideo desaparegué camps á través, ab l' escopeta al punt de dalt, deixant á la gent del mas que no hi veyan de cap ull, y als pobres xays ab mitja benedicció.

Als dos minuts soná un tiro, y al poch rato comparegué Mossen Eduardo portant un cunill mort á la má, somrihent satisfet mentres los cunillers el seguian remenant la cua.. Tot d' una 's doná compte de la seva situació, y, cullint el llibre:

—Válgam Deu,—va exclamar avergonyit—no se pas lo que m' ha passat. ¡Deu m' ho perdoni!

Y ab verdadera devoció, mentres el cunill encare degotava sanch, continuá:

—Oremus, agimus tibi gratiæ...

Va benehir el remat, prengué un bocí y rostos avall s' en torná cap á la vila.

***

Siga lo que vulga, es el cas que desde aquell dia no 's va morir cap mes xay de la remada.

—¿Volst'hi jugar—deya l' amo á la mestressa—que aquell conillot que va matar Mossen Eduardo era l' esca del pecat?

—Lo que 't puch assegurar,—afegía la mestressa,—es qu' en ma vida he vit un conill que tingués la qua tan llarga, ni que fes tanta fortor de sofre.

Frederich Rahola.

ESCOLTI... SENYOR CANONS

Carta á un vehí

Senyor meu: Pari atenció
en lo que á continuació
vaig á exposarli ab bons fins,
y que li suplico jo
en nom de tots els vehíns.
Vosté te un fill que al perill
s' acosta, induptablement,
y que, parlant francament,
em sembla á mi que 'l seu fill
acabará malament.
Si, senyor; no ho prengui á broma;
li dich pel be que li vull;
ó be vosté té pa al ull,
ó 'l seu fill no té res d' home,
ó á tots dos els falta un bull.
Miri que de la manera
que toca 'l piano aquest noy
la trobará molt lleugera
y molt curta la carrera
per arribar... á sant Boy.
L' art no l' ha cridat á n' ell
per sé artista, ni molt menos;
cregui qu' es un estornell
que quan toca pert els frenos
y 's fica dintre 'l cervell.
Jo no se pas d' ahont s' ho treu;
pero hi té tan mala sombra,
que molts cops ¡Mare de Deu!
algú que l' escolta 's creu
que s' hi posa á cops d' escombra.
Si 'l toqués ab armonía
menos mal, fins jo sería
el primer que entussiasmat
cada cop l' aplaudiría
alló que 's diu, de bon grat.
Perque á mí també m' agrada
la música executada...
tal com s' ha d' executá;
pero, aixís; ¡mala negada!
no es chicha ni limoná.
¿No sab lo que logra al fí?

Recapacitant (per *A. Toda*).

—Si hagués tirat per capellá
ara tindría majordona.
¡Y quina vida mes rebona
si hagués tirat per capellá!

posarn's nerviosos á tots
els pobres que hem de tení
la paciencia de sufrí
tan tremendos esquellots.
Es inútil s' escarrassi
y s' hi posi á cops de puny;
no es qu' en dirli jo 'm propassi,
pro 'l seu noy, per més que fassi
crech que no anirá gens lluny.
De segur qu' ell ja somia
la gloria y té la mania
de ferse popular; prou...
Lo que ha de mirar que un día
no li fassin un cap nou.
Si vosté sigués un pare
que 's volgués posá en son lloch,
no ho prengui com cosa rara,
pro aquest piano, ara com ara,
ja tindría de se al foch.
Sí, no sigui tarambana,
ja que á n' ell l' Art no 'l demana
tiri'l al foch sens tardar;
si d' això hagués de menjar
¡que 'n passaría de gana!
Y si encare la mania
li durava á n' el xicot
y un altre piano volía,
això aviat se curaría
que al mon hi ha remey per tot:
li compra un piano d' aquets
de maneta y el fa anar
á recorre uns quants poblets.
¡Veurá com fará quartets
y hasta 's fará popular!

J. Staramsa.

Fantasía (per *J. Cuchy*).

Regionalisme catalá.

FABULETAS

Si surt de casa la muller d' en Pau,
tot el vehinat murmura que té un cau;
y en cambi perque no ix de casa seva,
reb visitas la dona del Esteve.
Això aconsella, á tots, ben clarament
que 'ns guardém de la llengua de la gent.

—

Vaig fè, impensadament, mal á un senyó
y 'm contestá de prompte ab el bastó;
y un pobre gos que vareig trepitjá
tot grinyolantne me llepá la má.
Veurás, lector, si be t' ho reflexionas
menos rencor en bestias qu' en personas.

P. A. Moreno

AL PEU DE LA LLETRA

Fa un fret que pela. Y á pesar de tot, un senyor qu' entra en un café, demana un gelat.

Lo mosso:—¿A últims de janer, un gelat?

Lo senyor:—Sí, home, si... á últims de janer: ¿á vosté que li importa?

Lo mosso mitj amoscat pel tó del parroquiá, diu: —Está molt bé.

Y sortint al carrer, reapareix al poch rato ab un trinxeraire que s'estava pelant de fret, y diu:

—Aquí 'l té 'l gelat.

R. Pujal.

BEN RESPOST

Un de la policía empren á un trinxeraire:

—Tot lo dia—li diu,'t veig aquí al carrer gandulejant. ¿Per qué t' hi estás?

Resposta del bailet que no te pel de tonto:

—Estich fent l' aprenentatje de polissón.

J. Zenitrán.

EN LA GRAN DIADA

Entre xicotets:—¿Qué no sabs quí son els Reys?

—No.

—Donchs son els pares.

—No ho crech pas. Perqué si siguessin reys, el méu pare no faria pas de sabater, ni la meva mare de bugadera.—Jumera.

FULLAS DEL COR

I

Dels jorns aquells d' espléndida natura
no 'n resta mes que l' esfumat recort,
al cayre de la fonda sepultura
ens espera fa temps la freda mort.

—

La sega ja está á punt; lo cap blanqueja
y 's daleix, fals al puny, lo segador;
mes, ¡qu' es trist lo morir, quan ens sedeja
de vida y de frisansa encare 'l cor!

II

Assolí un mes enllá que may arriba
y fa 'l cor meu glatir,
deixondint de la vida, las bellesas,
es tot lo meu desitj.

—

Compendre l' himne inmens de la natura
y 'l llenguatje esblaymat dels esperits,
llegir en lo pregón de las conciencias,
es tot lo meu desitj.

—

¡Mes ay! que 'l pensament en va s' agita,
en va cerca una llum que may ha vist,
y al volguer esbrinar tants de misteris
sent que l' esclafa 'l pes de l' Infinit.

III

Mon fillet tan volgut, la meva joya,
per mi 'l tresor mellor,
va caure malaltet y s' abrusava
en brassos de la mort.

—

Avuy, d' aquella empenta pahorosa,
d' aquell moment d' horror,
no 'n queda mes que un cap-al-tart tristíssim
y un' auba d' explendor.

—

Y al contemplar mon fill plé de ventura,
rialler, gentil, hermós,
aixeco 'ls ulls al cel y may com ara
ha florit en mos llabis la oració.

J. Novelles de Molins.

CANTARS

Encare que rey no siga
de mon cor reyna 't vull fer
puig la que com tú m' estima
se mereix això y molt més

—

Llensol voldría tornarme
peró llensol de ton llit
per poder besar tos llabis
mentre estarías dormint.

F. Mas Abril.

¡. . . . . !

—Toni, Toni: escolta, vull donarte una bona nova.
—¿Qué vols, Munda?
—Estarás més content, quan ho sabrás!...
—¿Qué es? ¿Potser ja no ets tan bagarra?
—No es aixó.
—¿Qué ja no t' emborratxas?
—¡Calla, animalot! Te dich que te 'n alegrarás... y es clar que sí. ¿No ho sabs?
—¿Qué?
—El secretari ha esplicat al noy gran de la Tuyas, que l' arcalde ha rebut l' ordre de que sens falta la senmana entrant marxin á ciutat tots els *descendents* de cupo: com que allá á Cuba hi petan com á xinxas, segons diuhen, hi fa falta molta gent.
—Y per aixó haig d' estar alegre? ¡Que 'n ets de dolenta Munda!
—Ja pots fer l' orni; prou que m' has comprés. Si marxan els dos que hi ha á n' el poble; un d' ells ha d' esser en Janot.
—¿Y qué?
—Que tothom sab que no 'l pots dragar.
—¿Perqué?
—Ja pots fer el desentés. Perque ell te va pendre la xicota, la Mariona.
—No es veritat.
—Si qu' ho es. Y s' hi va casar, y després perque tú li rondavas la dona d' un cop de cávech te va esberlar el cap, com si fos una magrana.
—Y ben be que va fer; pero llavoras, jo era un altre. Y jo á n' el seu puesto haguera fet lo mateix. Y la Mariona... la Mariona va obrar santament casantse ab en Janot. Jo li hauría dat mala vida.
—Ara 't venjarás, tonto. Ell agafará el xopo y tú...
—Ho sento, Munda, ho sento.
—Ja va. Y quan ell siga fora, lluny ben lluny, la Mariona...
—¡Pobra Mariona!
—La Mariona que no li quedará una malla, y ab tres criaturas que cabrían en un cabás, y ab la mare d' ell qu' es tan vella, se veurá molt apurada... y llavoras tú que no la vas pescar de fadrina, te la podrás fer teva de casada.
—¡Calla, calla, llengua d' escurpi! Y vesten perque si no, t' escanyo! ¡Té, té, bruixa!
—¡Ay, deixam... me fas mal!
—¡Qu' hauría sigut desgraciat, si m' hagués casat ab tú, mala bestia!

***

—¿Qué hi vens á fer aquí, Toni? Tú deus volguer mofarte de mí.
—Escolta, Janot...
—¡Calla, calla: no fassis que perdi 'l seny!

Ensiamant l' escarola (per *J. Cuchy*).

L' escarola una mica picanteta entona y fa portar l' orella dreta.

Lo qüestió del día (per *Fradera*).

—D' hont volen que 'ls traguém els quartos per pagar tantas contribucions?...

—Res d' escándols... Resistencia passiva, y si volen embargar qu' embarguin.

—Porra!... Al que no pague se le fusila!

—Creguim a mi, l' única solució es declarar á tots els espanyols classes passivas.

—Res d' aixó, Janot. Sé que sufreixes, y vinch á consolarte.

—¿Tú?

—Si: ja sé la mala nova. Vinch á dirte que las tres unsas que encare no m' hi malgastat, son pera la teva familia aixis que marxis.

—Toni.

—Fesme 'l favor d' aceptarlas: jo no las necessito. Ademés avans de marxar tú, vull que olvidis lo passat, y 't demano que fém las paus.

—¡Toni, gracias! Soch molt desgraciat. No 'm fan por las balas, no; pero penso en la pobra mareta mitj cega, en la Mariona qu' está malalta y en las criaturetas. ¿Qué será d' ellas? L' anyada ha sigut dolenta y entre las contribucions y 'ls interessos al trenta per cent que pago al senyor Ferrer pel blat que m' ha venut, m' han deixat escurat, sense un clau. ¿Cóm podrán viure mentres jo siga á Cuba?

—Si: tens rahó, ab las tres unsas tampoch n' eixiríam. Jo no faig falta; no tinch familia. Aconsóla't Janot; ¡que diable! fer una bona acció sempre te la seva recompensa. Aniré á soldat á n' el teu puesto.

—¿Cóm? ¿qué? ¡Ah no, Toni, no pot esser!

—¿Que no? Ja ho he dit y no me 'ntorno endarrera. Y tú calla y deixam fer. Ja veuré á la teva mare, y á la Mariona... ¡ey! si tú m' ho permets, y entre tots te convencerém.

—¡Y que n' ets de bó, Toni!... pero jo no se si dech...

—Fora romansos, vina als meus brassos... y apreta fort!

—¡Toni, Toni! 't dech la vida dels meus fillets! Jo no ho sé cóm, pero procuraré recompensartho. ¡T' ho juro!

* * *

—Vaja, abur, que us hi conserveu bons. Si mato algun insurrecte, vos guardaré l' orella.

—¡Mare, Mariona, nens, abrasseu al Toni! ¡Ell es el vostre salvador!

—¡Toni! ¡Toni!

—¡Vaja, deixeume, que m' ofegueu... y té, que 'm feu venir ganas de plorar y jo vull riure, riure forsa, sentiu. ¡Prou! ¡Adeussiau!

—¡Toni, ets un gran cor!

—¡Adeu, Adeu!

* * *

LOS ENEMICHS DE L' ÁNIMA (per *Pau Roig*).

La Carn anant pel Mon en busca del Dimoni.

—Mariona, Mariona carta d' en Toni.

—¿Qué diu?

—¡Gracias á Deu, está bo! Que 'l terreno li proba tant... Sempre está de broma: diu que las balas el coneixen, el saludan y passan de llarch boy xiulant.

***

—¡Janot, carta del Toni! ¿Qué hi ha?

—Que ja s' ha acabat la guerra, que l' han embarcat cap á Espanya y que té salut fins per vendre. ¡Ay mare meva! ¡quántas ganas tinch d' abrassarte, Toni!

***

—Janot, el noy gran de la Tuyas vol parlarte.

—¿Qué hi ha Tomaset?

—Que vos porto recados d' en Toni.

—¿L' has vist?

—Si: á Tarragona.

—¿Cóm está?

—Bó y mes aixerit qu' un pésol. Es un plaga. Diu que si 'l gobern li paga els *alcansas*—que no ho creu—comprará el camp de 'n Titus.

—¿Y quan arribará?

—Si pot enllestir els papers, diumenje al dematí.

***

—Dónam el sarró y la escopeta, Mariona. ¡Ssit! Faluga, vina aquí.—

—¿Ahont vas Janot?

—A cassar; demá arriba el Toni y vull prepararli un gran ápat. Vaig á veure si mato algún conillot. Vina Faluga. ¡Adeu Mariona!

—Adeu.

***

—Ja som á terme. Aquells no m' esperan fins demá. ¡Quina sorpresa!— Passém pe 'l bosch que farém dressera. Dona gust respirar l' ayre impregnat de olors de la terra humida y fresca. Sembla que soch un altre: tinch ganas de plorar y de riure tot á l' hora. Estich satisfet de mí.

Calla sento remor, un conill que... ¡¡ay mare meva... jo 'm moro!!...
—Faluga, Faluga! ¿Eh, qu' es aixó? ¡Un home estirat qu' está dessangrantse! ¿Qué hi fet mareta meva? ¿Eh? ¡¡Toni, es el Toni!! ¡Mal llamp me mati!
—¡¡Janot, tú... tú m' has mort!!... ¡¡quin fástich!! ¿De... qué... m' ha servit... donchs... el fer bé??

F. Figueras y Ribot.

QUADRET

Pás á pás fá son camí—cap á la vila
lo vellet qu' ha traballat—tot lo sant día.
Pás á pás fá son camí—mentres vespreja,
mentre 'l sol se vá fonent—daurant la terra.
Lo camí que 'l vellet fá—ja may s' acaba,
y la llenya que á coll dú—li pesa massa.
Lo camí que 'l vellet fá—n' es plé d' espinas,
y la vila encar no 's veu,—y ell se fatiga.
¡Sórt que á casa hi trobará—qui l' aconsola!
¡Sórt que 'l descáns de la nit—torna las forsas!...
Per fí, entre 'ls pins d' aqull bosch—plé de tristesa,
del poble ha vist los casals— que al lluny negrejan.
Y vá apretant més lo pás—el pobret avi,
y vá apretant més lo pás—per arribarhi...

Prenent vistas (per *M. Moliné*).

La Bubónica prou mira,
mes no temin, no vindrá,
massa veurá, que aquí á Espanya
no queda res á pelá.

Zoología ilustrada (per *J. M. Xiró*).

Parássit.

Pero de prompte fá un crit—que 'l cor travessa,
un crit qu' ofega ben prest—lo vent que resa.

Y mentres lo primé estel—en lo cel brilla
l' home sense forsas cau—prop de la vila...

. . . .

. . . .

Ja la nit ha embolcallat—la vall aquella;
no més tremolan els grills—entre las herbas.

No més se veuhen allá,—venint del poble,
pampallugar rojas llums—que ja s' acostan...

¡Son los tristos habitants—de la masía
que cercan á qui no han vist—en tot lo dia.

Angel Montanya.

LA I GREGA ENTRE 'LS DOS APELLIDOS

De alguns anys ensá, en molta gent que firma ab los dos apellidos ó sia lo patern y 'l matern, se nota la costum estranya—que be 's pot calificar de mala costum—de suprimir la *y* entre apellidos. Suposa tal costum, una falta gramatical y altra de llógica. Es una falta gramatical perque la *i* grega, en aquest cas, es una conjunció copulativa, lo signe alfabétich indispensable per unir ó enllassar duas paraulas, ideas ú oracions relacionadas entre si mateixas. La conjunció—tothom ho sab—es la part invariable de l' oració que mostra lo sentit verament gramatical de la mateixa. Suposa dita costum falta de llógica, perque 'ls mateixos que suprimeixen l' *y* entre 'ls dos apellidos, may fan tal supressió quan se tracta dels noms propis ó sia 'ls posats en las fonts baptismals.

Los antichs castellans abreviaren la significació de procedencia inventant los noms patronímichs, posats en lloch del apellido: aixís al fill de un Fernando, li digueren *Fernandez;* al de un Enrique, *Enriquez* y al de un Bernardo, *Bernardez*. A Catalunya no hi hagut may tal costum. Aquí, per referirse á la procedencia de llinatge ó de lloch de naixement, se ha posat sempre la paraula entera del apellido després del nom propi, per exemple: Pere Prats y Ardévol vol dir que Pere es fill de pare que 's diu ó 's deya Prats y de mare que s' apellida ó s' apellidava Ardévol. En rigor gramatical se hauría de dir: Pere *de* Prats y *de* Ardévol, y de passada dech advertir qu' erran llastimosament quants se figuran que 'l posar *de* davant del apellido fa noble. Se pot posar lo *de* qui vulgui ferho: no hi ha cap lley que ho prohibeixi, ja qu' en lo

Rambla amunt, Rambla avall
(per *M. Moliné*).

—Qui 'm compra una esquadra?

cas de que 's tracta se suprimeix solzament per abreviació y per pur convencionalisme. No hi ha lley que ho prohibeixi, ans be en molts cassos lo sentit gramatical de las paraulas que forman l' apellido, fa obligatori 'l *de*. Axís los que tinguin l' apellido Barbará, Vallmoll, etc. ó de nom propi com Tomás, Joan, Pere, etc. dehuen usar lo *de* perque en aquet cas significa la procedencia de la familia; vol dir que aquesta es oriunda del poble de Barbará, Vallmoll ó de un antepassat que 's deya Tomás Joan ó Pere dels quals va pendre l' apellido. Se 'l deuhen posar també 'ls que 's diuhen Font, Riera, Rius, Prats, Sants, etc. pero en aquet cas, com la gramática y 'l sentit comú ordenan, en lloch del *de* se ha de escriurer *de la* en los primers y *dels* en los segons. No 's dehuen posar lo *de*, á no faltar á aquestas reglas, los que portin los apellidos Roig, Blanch, Dols Sabaté, Ferré, etc.

Que 'l *de* significa procedenlia, 's veu també en la costum eminenment catalana de firmar las donas casadas després del seu propi apellido ab lo del seu marit posant *de* davant de aquest darrer apellido. Es un tribut de respecte que la muller rendeix al espós: no significa noblesa, ni distinció de cap mena. Fora de aquets cassos, se pot, donchs, suprimir lo *de* perque se suposa. Pero no 's deu en absolut suprimir la *y*, perque sense ella pert lo vocable lo seu verdader sentit. Al suprimirla se fa dels dos apellidos un sol: axís se veu en los apellidos castellans Ruigómez y Ruipérez, formats de Ruiz y Gómez y Ruiz y Pérez. Tot aquell que per respecte á la memoria de la mare ó perque havent'hi altras personas que portan lo mateix nom propi y apellido patern, no vol que ab ellas se 'l pugui confondre, se firma ab los dos ó més apellidos, deu posar la *y* entre ells, si vol atendre á las reglas que la gramática senyala per escriure y parlar ab propietat nostre idioma.

Que la costum se decanti á prescindir de aquesta regla, no es rahó

Una cita (per *R. Miró*).

—Pero ahont la podré veure per parlarii ab tota llibertat?
—Demá á las vuit, á la iglesia dels Jesuitas.

de pes, ni molt menos. No pot apoyarse en cosa verament fonamental ni en autoritat respectable. Es relativament moderna, procedeix, pot esser, dels cabos y sargentos encarregats d' escriure y copiar las llistas nominals dels soldats que forman la companyía. Hi degué haver entre 'ls cabos qui, per estalviar traball de escriure, suprimiría la *y* de que 's tracta, y 'ls soldats acabaren per anomenarse y firmar com *cantava* 'l cabo. Probablement imitaren la supressió los escribents de las oficinas del Estat: d' ellas passá á las casas de comers, sempre per estalviarse traball material, y s' arribá á que molta gent destaroti la seva firma adoptant una costum que no te defensa per ser contraria á la gramática y fins á l' esperit de las llenguas castellana y catalana.

MODAS (per *R. Miró*).

Vestit de dias de pluja, molt útil per aguantar qualsevol xáfech.

No la te especialment, adoptada per personas doctas y dedicadas á las lletras: d' aquí que siguin pochs los escriptors que la segueixen. Entre 'ls académichs de la llengua castellana que 's firman ab los dos apellidos, son molt escassos los que deixan de posar la *y*. Vegis sino: Menendez *y* Pelayo se firma lo celebrat autor de los *Heterodoxos españoles;* Fernandez *y* González, lo notable orientalista, actual Rector de la Universitat de Madrit; Tamayo *y* Baus se firmava lo gran dramaturg que fou secretari perpetuo d' aquella corporació; Rada *y* Delgado, Pidal *y* Mon, y tants altres escriptors notables que son académichs.

En los escriptors catalans es encare ahont mes pot observarse l' atenció que 's posa en aquesta regla. Lo nostre idioma exigeix, més que 'l castellá, la *y* entre 'ls dos apellidos. No recordo de un sol escriptor catalá, dels que figuran ó han figurat de trenta anys ensá, que davant del apellido matern no posi la indispensable conjunció copulativa. Entre 'ls morts, Reynals *y* Rabassa, Rubió *y* Ors, Vidal *y* Valenciano, Bofarull *y* Brocá, Miquel *y* Badía. Entre 'ls vius, Mañé *y* Flaquer, Franquesa *y* Gomis, Sanpere *y* Miquel, Roca *y* Roca, Martí *y* Folguera, Font *y* Sagué, Moliné *y* Brasés, Pons *y* Massaveu, Massó *y* Torrens,

Modas (per *R. Miró*).

Sombrero de teatro, molt apropósit per recrear als de la fila de darrera.

Maluquer *y* Viladot, Cassades *y* Gramatxes, Picó *y* Campamar, y molts més que no cito per no allargar massa aquesta llista.

J. Güell y Mercader.

HUMORADAS

En la Facultat de l' amor es necessari ser molt bon estudiant, ó sino 's reben moltas carabassas.

—

Las llágrimas de las donas son com els diamants americans, que brillan pero no tenen valor per la seva mateixa abundancia

—

L' amor es com el peix: cal menjarlo desseguida, si no 's passa.

—

Las donas coquetas se semblan á alguns generals: molt presumir, pero quan vé un día de proba 's rendeixen á discreció.

Pep Nou.

LOS DOS GOSSOS

En una torre espléndida, habitada
per familia nombrosa y distingida,
tenían acullida
dos gossos perdiguers á la vegada.
L' un era molt festós; allá á mitj día
llepant als senyorets se feya veure,
s' atipava de talls tant com volía
y quan estava tip, se 'n 'nava á jeure.
L' altre, traballador de gran constancia
tirava d' un carret ab molta pena
y en lloch de rebre talls en abundancia
rebía garrotadas á la esquena.

—

A voltas també al home llepa y fals
se 'l ompla de caricias y de rals.
y al més traballadó
se 'l carrega de gana y de bastó.

Q. Roig.

CELEBRITATS MUNICIPALS (per *M. Moliné*).

L' arquitecto de Casa de la Vila y Capitá general dels apaga-fochs.

JULITA

Ilustració de J. CABRINETI

I.

Don Camilo acabava de fer la mitjdiada. Gronxantse tranquilament en cómodo balancí de lona, aspirava tota l' aroma d' un gros cigarro habano, ensemps que fruía de las caricias d' una marinada fresca y salabrosa, atemperadora de la irresistible xafagor d' aquella temporada canicular. La glorieta, sabiament emplassada, era el recó més deliciós de la finca. Las parras que la cubrian, cuidadas per má experta y carinyosa, feyan el seu paper tant á la perfecció, com si tinguessin la conciencia del deber, y ni un sol raig de sol, per entremaliat y tafaner que fos, lograva esquitllarse per entre sas fullas sempre amatentas y pudorosas.

De cara al mar, fits els ulls en la ratlla casi imperceptible del horitzó, nostre home seguía ensopintse en la calma solemne de las tardes d' estíu.

Una véu tendre, suáu, ab tot l' encís d' una humilitat afectuosa, 'l revifá soptadament.

—Don Camilo...

—¡Hola! ¿Ets tú, Julita?

—Sí, senyor.

—Entra. ¿Qué hi ha de nou?

—Voldria dirli unas quantas paraulas; l' assumpto es molt delicat y he preferit veure'l á solas...

Una explossió de llágrimas trencá la conversa. Llavors, ab ayre de paternal protecció y endolcint el tó tant com podía, afegí D. Camilo:

—Vamos, Julita, séu, séu. Cóntam las tevas tragedias.

La noya va sentarse, y com continués sanglotant sens badar la boca, éll, ab el llenguatje mut pero insinuant de la franquesa li doná uns copets als genolls indicantli que seguís l' interromput parlament.

—¿Vosté m' estima, D. Camilo?

—Prou qu' ho sabs.

—Per xó qu' ho sé, per xó vinch á demanarli un consell en la desgracia. Soch órfana, soch desamparada, no tinch ningú...

—Noya, noya, cálma't y escolta. Te perdono l' ofensa qu' acabas de

ferme deguda á aqueixa desesperació qual causa ignoro; pero has de recordarte que no estás desamparada; que tens qui 't cuida y qui t' estima; que al morir la teva pobre mare, que al Cel siga, vaig prométreli assistirte á tot hora, ja que satisfeya aixís el deute sagrat que contragué la meva al ser per ella salvada d' una mort segura, llavors de la guerra dels carlins. Tú, com ta mare, has viscut sempre á casa, y si no ab tots els honors y regalos d' una filla meva, t' he distingit ab un amor tan cordial y un afecte tan franch que, Deu no m' ho tinga en retret, pero mes has fet de mestressa que de minyona.

—Si senyor, es cert, y jo que li estimo. Pero á n' el trángul qu' ara estich passant es quan trobo á faltar l' apoyo y la protecció d' un pare, ¡d' un germá, d' una persona que m' aconselli.

—Mentres jo visqui, axó no ha de faltarte; ni ara, ni may. Cóntam'ho tot, párlam clar y jo 't prometo la meva ajuda.

—Gracias, D. Camilo.

—Vaja; ¿qué 't passa?

—De lo que 'm passa algúns se 'n riurían dihentne cosas del mon; altres arronsan las espatllas y 'n diuhen cosas del amor, y ningú 'n fá cas, ningú, no mes la pobra que s' hi troba.

—Julita, ¿quánts anys tens que parlas com un filósop?

—Disset anys: mes no es la edat la que porta la filosofía; es la tristesa y la soletat de las moltas nits que passo sense que la son m' acluqui 'ls ulls las que fan rumiar y sentir d' aquesta manera. Es la experiencia.

—¡Bah! No val la pena de que t' encaparris. Els disgustos que dona l' amor als disset anys, s' esbargeixen y 's fonen als disset y pochs dias.

—Don Camilo, un cor trossejat per l' engany no 's cura en tota la vida; y si las bromas del amor son pe'ls homes cosas de per riure, las conseqüencias del amor son per las donas honradas una mar de plorallas.

La energía ab que parlá Julita impresionaren á aquell bon subjecte de tal manera, que cambiant el tó d' amistosa broma en serietat digna y reposada, exclamá, pressentint la veritat fatal.

—Pero, desgraciada, contra las audacias del amor la dona deu oposar tota la voluntat de l' ánima.

—¡Ah, Senyor! Hi han violencias impossibles de resistir: quan á l' una balansa hi poseu sols el deber y á l' altra 'l carinyo, l' autoritat, el candor, l' agrahiment, fins la ignorancia y las il-lusións de la joventut, no duptéu pas de que la pesada 's decantará cap á aquesta banda.

Ell permanesqué un bon rato reflexiu.

—¡Bueno! M' hi empenyaré; y molt será que la meva influencia y 'ls meus diners no logrin repararte degudament.

—Molt ho dupto.

—¿Es solter l' home que t' ha enganyat?

—Solter.

—Donchs.... t' hi casarás, costi lo que costi.

Don Camilo s' aixecá del balansi espurnejantli 'ls ulls, enérgich, decidit com els antichs caballers de las llegendas á triunfar, adhuc li costés la vida.

—Tranquilisa't Julita. ¿Estás contenta?

Y digué ella ab expressió d' indefinible pena:

—Crech en vosté, pero no confío en el resultat de la seva bona obra.

—¿Duptas de la meva protecció, de la meva influencia?

—D' aquella, nó; d' aquesta sí;... si éll fos un altre, encare.

—¿Y quí es aquest home que no 's doblegará sota 'l pés dels meus recursos y del meu poder?

—L' Isaac.

—¡L' Isaac! ¿El méu fill? ¿Es éll qui ha comés tal vilesa?

El pobre vell s' expremía 'l front ab las mans, y groch com un desenterrat, afinántseli la cara, murmurava ab la vista baixa:

—¡Pobre Julita! Jurament he fet de que per tú vetllaría y dins de casa mateix has trobat el verinós escorpí qu' ha marcit la teva honra!

Després, agafantla per las espatllas, mirantla fit á fit, ab els ulls llampaguejantli com un esperitat, va dirli:

—Vésten, Julita, paraula es paraula,... Tú 't casarás ab el meu fill, costi lo que costi.

II.

El sol es post. Las tenebras s' extenen gradualment per la sumptuosa estancia, com si invadís la gran sala d' estudi negrosa boyra eixida dels quatre ánguls de la mateixa. Detrás de la ben tallada taula de ministre sèu el pare. Passeja 'l fill ab las mans á la butxaca y acotada la testa. El busto del vell se destaca sobre 'l fons trasparent dels vidres del balcó. El jove vá y vé, de la taula á la porta, sens moure més remor que 'l grinyol de las sabatas novas que gemegan á cada passa.

La conversa dura ja fá estona.

—Es impossible, papá.

—No hi ha mes: ho vull y t' ho mano.

—Peró, papá, posis á la rahó. ¿Qué diría 'l mon?

—A la rahó 'm poso. ¿Qué díu la teva conciencia?

—¡Ara que la boda está á punt, firmats els capituls, tothom enterat, ¿vol que fassi un paper tan ridicul de rompre ab la Mercedes y casarme ab la Julita?

—¿Creus qu' es ridícul tornar per l' honra d' una infelís á qui traidorament enganyares? Vés, cóntaho á la Mercedes y que 't diga ella mateixa que li sembla.

—Pero, papá, haig d' aniquilar mon amor y perdre representació y riquesas per una hora tonta que vaig tenir?

—Llavoras era 'l moment de ferte tals reflexións. Dígasme tú mateix: ella, la víctima, ha de perdre la reputació y la vergonya perque vas tenir una hora tonta? Tú devías vetllar per ella, y en lloch d'ampararla y respectarla la llensas al abím de la desesperació. Sabs y 't consta qu' una sagrada promesa m' obliga á considerarla com á filla, y 't juro, Isaac, que lo promés á la meva mare en l' agonía y lo confirmat á la seva en sos postrers instants sabré cumplirho mal haja de desheretarte.

—Pero...

—Has de casarthi y prou.

Isaac estava abatut, aclaparat baix el pés de las acusacións paternas com un reo de mort al llegirli la sentencia. Coneixia el carácter enter de D. Camilo y sabia qu' era capás de tot, quan volía fer efectiva una idea noble y honrada que se li arrelés al cervell.

—¿Y ho diu de veras que 'm desheretaría, si no 'm casés ab la Julita?

—Res més natural. El qu' es indigne del meu nom, es indigne de la meva fortuna. Y faría mes: esplicaría netament á la familia Montreal lo que passa, á fí de que obressin com millor els acomodés.

—Papá, está empenyat en ferme un desgraciat. Y si á la Julita, com á reparació ó com á desagravi se li entregués una bona suma...

—Fill méu, vas molt equivocat. Ton pare no mercadeja ab honras.

—Aixó que 'm proposa no pot ser; vaja, no pot ser.

—Y que no 't queda pas cap més recurs. Has robat una honra y has de restituhirla. O 't quedas aquí, prenent per muller á la Julita, ó surtirás de casa per no tornarhi may més.

Y trencant la conversa, D. Camilo s' aixeca y deixa al Isaac sol que mediti lo que més li convinga. Queda 'l jove parat y ab el cap baix, mentres un torbellí d' ideas contrapuntadas fan bullirli l' enteniment que se li ofusca per instants.

Passa la nit en vetlla, martellejantli las orellas aquellas darreras paraulas de son pare: «ó 't casas ab la Julita, ó fora de casa per sempre.»

S' endormiscá á la matinada dihent á ran de llabi:

—La solució, sí, la solució... fora de casa per sempre més... Per sempre més será, per sempre.

III.

Al cap de pochs días portava la *Crónica noticiera:*

«Ha causado gran sensación en los círculos aristocráticos de esta Capital, el fallecimiento de D. Isaac de Tiurana y de Lladuís, acaecido en el precioso chalet que su señor padre posee en uno de los pueblos de la costa de Levante. Las circunstancias que envuelven tal suceso son misteriosas en extremo. Era el difunto joven, rico y dichoso, y en vísperas de contraer enlace con la bella y distinguida señorita Mercedes Montreal, cuando le sonreía la gloria y la felicidad, rompe una muerte súbita la cadena de flores de su existencia. Nadie podía sospechar ni remotamente tan funesto fin. En los primeros momentos supúsose que fué víctima de una agresión; pero el hecho de habérsele encontrado en su dormitorio, con las ventanas y puertas cerradas por el interior, inducen con fundamento á creer en la probabilidad de un suicidio, debido á un rapto de enagenación mental.

»En tal creencia, la digna Autoridad eclesiástica otorgó permiso para que se concediera sepultura eclesiástica al cadáver del finado, en el magnífico panteón que la familia Tiurana posée en la Necrópolis antigua de esta Ciudad.

»Acompañamos á nuestro respetable amigo D. Camilo de Tiurana en el profundo dolor que le aflige, pudiendo servirle de alivio en tanta pena el tributo de consideración y aprecio que se le rendirá mañana con motivo de celebrarse en la parroquia de Belén, los suntuosos funerales para el eterno descanso de su señor hijo, nuestro malogrado amigo D. Isaac, cuyo acto revestirá los caracteres de una verdadera manifestación de duelo.»

Ademés d' aixó, portava la *Crónica noticiera* un avís mortuori de mitja plana de grandaria, que vindría á costar uns vinticinch duros á la familia del difunt.

IV.

A mal puesto va durme la parentela quan pera rescabalar la salut perduda decidí enviarme á pendre las ayguas de Valldogres. Fos degut á la neurastenia que 'm consumía, fos en veritat tal com jo ho veya, el cert es que may cap comarca m' ha produhit la tristesa d' aquella.

Aygua abundanta arreu, vegetació frondosa, arbreda centenaria, casetas escampadas sá y enllá; si degués descriure 'l paysatje, causaría tal volta grata impressió, com bon efecte va produhirme quan me 'n parlaren. Pero tret de la imaginació y observat al natural, resulta tristíssim. La vall es fonda y petita; las montanyas que la enrotllan altas y negrosas, atapahidas de pins y castanyers. Els raigs del sol hi davallan ronsaguers á mitj matí y s' escapan empiocats á mitja tarde. L' excés d' aygua torna la terra molla y humiteja l' ayre que 's respira. Tot regalima, tot plora, com si l' ambent estés prenyat de llagrimetas fredas que portessin la melengia al moll dels ossos. El cel es blau y pur; pero apenas se 'n ovira un escrupuló, allá dalt, com una vela de satí apuntada al Montgollut y extesa fins á la Serra-furonera. L' estol de casas espargidas per la vall

son casi barracas, que 'ls elements se cuydan desde molts anys enrera d' escrostissarlas, enrunantlas poch á poch.

En mitj d' aquella soletat eremítica vaig passar dos mesos dedicantme á la pura vida vejetativa. L' alimentació, sana y abundosa, anava arrodonintme 'l cos; l' inteligencia, falta d' exercici, s' amussava y entorpía qu' era un gust, y allá al fons de l' ánima conservava una misteriosa racansa, una pena estranya, tant més extraordinaria quant no podía fonamentarla en res, ni en contrarietats, ni en disgustos, ni en amors, ni en aspiracións no satisfetas.

Pera posarme 'ls nervis á tó, m' aconsellaren els masovers que m' allotjavan, l' aygua miraculosa de la Font migrada. Y tal dit, tal fet: als quinze días renaixía la calma, la serenitat y l' alegría en mon interior.

Ben batejada está la Font migrada. Un rajolí del gruix d' un macarró mitjá salta desde una roca plena de molsa y fullaraca; fá un sot á terra, petit y rodó com una galleda, y corra al llarch d' un reguerot que segueix montanya avall fins á perdre's de vista.

El que no sé si va recobrarhi la salut perduda es un senyor d' uns seixanta anys, de barba blanca y ayre distingit que molts matins hi venía á beure.

Era sa companya una senyora jove, que 'l cuydava ab molt carinyo, oferintli 'l bras quan passejava y aconduhintlo fins al silló de rodas, que á cárrech d' un minyó com un Sant Pau el retornava á casa. Y sempre al seu costat, dantli conversa mimosa y falaguera; á voltas duya de la má una nena róssa, viva, enjogassada, com se n' está sempre als cinch anys de la infantesa.

En mon hostatje vaig intentar informarme de qui eran.

Ell era un senyor rich, molt rich, que feya sis anys l' havían dut de Barcelona, ferit de tot un quarto. Ara ja caminava, poch ó molt.

Ella era la seva senyora, qu' era molt bona senyora.

La nena, filla d' ells; prou pastada que hi era.

Havían comprat la Torre del Baró, á la falda del Montgollut, y allá passan la vida, menjant fruyta al estíu y cremant llenya al hivern.

Axió es tot quant ne vaig treure.

—¿Pero, com se diuhen?

—No ho sabém. Aquí 'ls dihem el Senyor y la Senyora. Com no n' hi ha cap més, no es fácil de confóndre'ls.

He anat á la Rectoría á despedirme y no més hi trobo la majordona.

—Mossén Climent ha sortit á portá 'l Viátich á ca'l Rabassola, que tenen el mosso á las portas de la mort. Si vol esperarlo, no crech que tardi. Perdoni que 'l deixi sol, pero me 'n torno á la cuyna, que l' all-y-oli se 'm negaría.

—Fassi, fassi, senyora Riteta. Ja m' entretindré regirant llibrots.

Al damunt de la taula n' hi ha un de gros. Es el Registre baptismal. L' obro al etzar y llegeixo:

«Als trenta de Mars de mil vuytcents noranta tres, jo, Climent Sarroca, Prebere, Rector de la parroquial Iglesia de Santa María de Valldogres, he batejat solemnement en las fonts d' aquesta Parroquia á Carme, Joaquima, Teresa, nascuda el día avans, filla de Camilo, hisendat, y de Julita; essent sos avis paterns, Don Joan de Tiurana y Donya Clotilde Cervera, cónjugues difunts, etc., etc.»

¡Ja sabém qui son els de la Font migrada! Ignorava el desenllás d' aqueixa historia, quals personatges desconeixía. Don Camilo té paraula: l' honra de Julita queda salvada.

Xavier Alemany.

DEL MEU JARDÍ

Si no més un pel sortís
per cada petó que 's fá,
¡quantas noyas d' avuy día
s' haurían de fé afeytá!

—

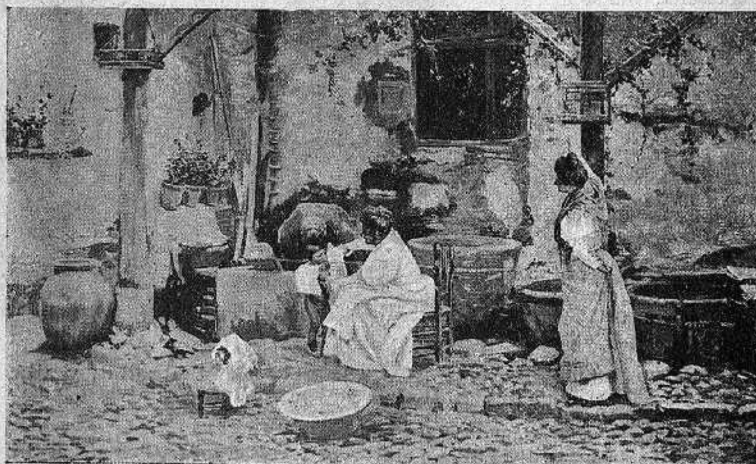
Del jorn que al preguntarte
si m' estimavas,
boja d' amor me dares
forta abrassada,
res més voldría
que obrí 'ls llabis per dirte
si molt m' estimas.

—

Sempre que al jardí 't passejas
y veig el teu rostre hermós,
no puch menos que pensarme
si ets germana de las flors.

Emili Albert.

En los patis andalusos (per *R. Latorre*).

—Vaya, hijo mio: no llores.

SOMNI DAURAT

La donzella entrá al seu quarto
com cada nit, fantasiant.

EL FIL Y L' AGULLA (*)

FAULA

Una agulla molt fina de cusir
y un fil d' Escocia llarch, dels de rodets,
—segons me varen dir—
se varen treure al Sol tots els drapets,
enfilantse y clavantse moltas *pullas*
al cim d' un coixinet de posá agullas.

—

—¡Hola, noya! ¿qué tal? (el fil digué
á l' agulla) ¿Cóm t' ha probat el viatje
vora amunt del vestit?—No gayre bé,
per ta culpa, (l' agulla respongué).
—¿Per culpa meva? ('l fil). ¡Ay, malvinatje!—
¡Es qu' es prou! Tú de tot la culpa 'm donas...
—May m' havía cansat (ella) com ara
d' ensá que corren fils aixís, qu' encare
no se 'us estira un xich, moltas estonas
ja 'us trenquéu.—(Ell): ¡Jo 't flich, quina taleya!
Si tantas estrabadas no 'ns donguessin
no 'ns trencaríam tant. Tú 'm tens *ideya*
perque m' enfilo ab tú. ¡Com si poguéssiu,
sense fil, doná un punt ni xich, ni gros!
—Noy, no 'm busquis el cos...
(l' agulla replicá)

(*) Unich accésit ab premi festiu en lo Certámen literari de Sans celebrat enguany.

SOMNI DAURAT

Recorda sas esperansas,
sos desitjos, sos afanys.

¿No comprén͏s que si no 't deixés passá
y no t' obrís el pas ab mas burxadas,
estarías tot l' any fet un capdell
sens' poder entrá enlloch?—¡Vatuanell!
(torná 'l fil). Els repunts, las embastadas
y 'ls surgits, ¿cóm podrías ferlos may
tota sola? ¿qué dius?.—(Y ella, picantse
de debó, li clavá):—¡Quina bestiesa!
Ja pots descapdellarte; que á mi ray...
(Llavoras digué 'l fil, tot estirantse):
—No pots dur may á terme cap empresa
si á cada punt no 'm tens darrera téu.
—¿Y tú? (l' agulla tiessa) ¿qué farías?
eh? ¿de qué servirías
si jo no 't tingués, noy, al servey méu?
—Ay filla! (insistí 'l fil)
Això si que 'm té molt, pro mol tranquil;
perque, sense cusir, tinch altres usos:
serveixo per' lligá, afegir, fer nusos...
Més, tú, no tenint feyna
de cusir, pot ben dirse qu' ets un' eyna
inútil... ¡ja se sab!
Es clar; per qualsevol altre servey
es de costúm y lley
aquí y per tot usá agullas de cap.
(Aquí sí que l' agulla de cusir,
que á més de ser puntosa—'m varen dir—
tenía un génit fort, génit d' acer,
á n' el d' Escocia—crech—li vá clavar

SOMNI DAURAT

S' adormí com una santa...
y va posarse á somniar.

---

tals fib-bladas, que 'l fil ¡un fil enter!
ben poch se 'n va faltar
com, cargolat, retort per el furor,
no la cités al *campo del honor)*.
Fins que, creguts els dos tenir rahó,
se extremá la qüestió
dihent l' agulla al fil:—T' has de convence
que 'l téu etern destí
es enfilarte ab mí:
ab agulla ets algú; no ets ningú, sense.
Empró 'l fil:—¡Que te 'n dono!... T' has de creure,
mal te pesi, que si no m' enfilés
tú t' haurías de veure
clavada en el coixí per sempre més.
. . . .
Y disputantse aixís, movent gran *bulla*,
varen passar tres quarts, ó cosa així,
fins que agafá una dona del coixí
á n' el fil y enfilá, ab lo fil, l' agulla.

—

Els homes que s' enfilan mon amunt
per medi de la intriga, ara, per punt,
si han entés bé la faula
poden pendre quan vulguin la paraula.

J. BARBANY.

SOMNI DAURAT

¡Quin somni mès dols! Tres ninfas
la venian á buscar.

UN CURANDERO

Ja algun altre día de mercat m' havía fixat ab aquell home de roba bruta y espellifada, que anava acompanyat d' una dona feta una xarxó com ell, pero més repugnant encare per ésser dona. S' arraseravan, allí, prop la rónega pilastra d' una de las voltas més vellas de la plassa. Semblavan coneixers d' anys per l' armónich conjunt que formavan ab lo tó d' aquellas pedras.

Ell era un home alt y sech. Se destacavan en sa cara uns ulls petits, y fixos com d' óliva, y un nas gros, vermellós tirant á n' aquell morat delator del aficionat á la taberna. Tota la seva roba era un greixum y duya una gorra en la qual á més de la bruticia s' hi veyan alguns estreps apuntats ab agullas, revelant que la dona que duya ab ell no sabía lo qu' era donar un punt á la roba.

Sense gaires amohinos posava aquell home la parada apunt, quedantse á esperar assegut al darrera, confiant que dels pagesos que baixarían á mercat alguns s' hi deixarían caure, fentlos esquitxar alguns rals á cambi d' aquellas potingas, que, si n' hi havia alguna de bona, no era precisament per' alló qu' ell las aplicava... ¡Y á fe que tenía ben poch atractiu aquella parada! En un tapabocas ronyós, extés damunt d' una taula, s' hi veyan apiladas unas quantas pedras blanquinosas,

SOMNI DAURAT

Y ajeguda sobre un cisne
la portavan á un palau.

alguns botons d' eucaliptus, feixets d' arrels diversas, y algunas xicras ab ungüent de color d' oli. Ja 'n tenía prou; no necessitava res més que alló y els embolichs qu' enrahonant s' engiponaría pera darse tó d' endavinador de tot quant se li proposés. Alló eran las eynas del séu ofici, los trastos de la séva carrera. ¡Y que 'l remalehit se veya qu' hi portava vocació! ¡No 'n feya pochs d' anys que anava recorrent vilas y poblets empaytant firas y mercats!

Observemlo en lo seu camp d' operacions, l' últim mercat ahont vareig veurel.

Lo curandero s' está ab lo colze damunt la taula, repenjant lo cap al palmell de la ma y ab la vista fixa com qui rumía la mostra.

No trigan gaire á formar vol á la taula una colla de pagesos que 's miran lo que hi ha al dessobre ab marcada curiositat. La dona es la primera que 'ls esplica 'l mérit d' aquellas endrómínas, cridant y repetint ab veu enregollada:—¡Apa, demaneu aquí; per tota classe de mals, pel pahidor, dolor als ronyons, mal de cap, morenas, fel sobreixit, mal de caixal! ¡Apa, demaneu aquí!

Un pagés que feya rato s' estava contemplant aquell munt de rochs ab posat de semblarli que alló servía per alguna cosa, va preguntarli:

—Pel pahidor, diheu que serveix?

Lo curandero com mogut per un ressort aixecá 'l cap, se 'l mirá un rato fit á fit y exclamá:

SOMNI DAURAT

Gentil cambrera li duya
lo thé ab un servey daurat.

—Sí, hereu. Aquí 's curan tots los mals. Quan algú no sápiga que probar més, que vinga aquí...

—Donchs, jo tinch...

—Pst!... Calleu; no m' haveu de dir res á mí de lo que teniu,—digué 'l curandero extenent lo bras y fent anar la má d' un cantó á l' altre,—so jo qui us te de dir lo que patiu.

Lo pagés se quedá estranyat y ab la boca oberta. No n' hi havia per menos al pensar anavan á esbrinarli tot lo que passava dintre del seu cos.

—Vos,—prosseguí 'l curandero—teniu el mal al pahidor.

—Just!...

—Ja us he dit que á mí no m' haveu de dir res. Jo no 'n soch d' aquets qu' han d' agafar la ma per la munyeca, fer fe ganyotas, y mirar febres y comedias per l' istil. Això no te cap mérit. La gracia está en que sense dirme res vos ho endavini...

—Carau! carau!...

—No hi ha més. Aixís compendreu si us ho puch curar. Donchs, be; vos teniu lo mal al pahidor. Aquí, al damunt del ventre. Al pahidor hi han tres classes de mal: el de no pahir be després d' haver menjat, el que fa anar mal de cambra, el d' una sofocació, y el de... bueno hi han tres classes de mal al pahidor. El d' una sofocació, veureu qu' us dona un panteig y un malestar, que, passat de las nits un hom ab prou feynas pot dormir. Això que *pervé* d' un cansament, veureu que no 's pot pahir

SOMNI DAURAT

—¿Quin sombrero més li agrada?
Déu n' hi porto: pot triar

be y al poch rato d' haver menjat sentiu com un basqueig...

—Just, just..

—No, á mi no m' haveu de dir res. Després hi ha el de... bueno, ja he dit que n' hi han de tres classes. Donchs, sabeu quin mal teniu vos?... Donchs, teniu això que al cap de poch d' haver menjat vos trobeu malament. Teniu un cansament posat aquí, veusho aquí. Qué hi va que al anar de cambra, unas vegadas vos costa més qu' altras?

—Oy qu' es cert!...

—Veyeu home! Donchs, vos lo que teniu de pendre es això. Veyeu? aqueixa pedra. Jo us preguntaré quants anys fa que 'n patiu y us ne donaré la quantitat que 'm semblará á mí, perque ho feu bullir en un porró d' aygua, ne pendreu una cullarada al dematí...

—Ay carau!—exclamá un minyonás alt que feya rato qu' estava escoltant—aqueixas pedras ho curan?... Jo se ahont, no gayre lluny d' aquí, n' hi han.

Sentir això y desconcertarse l curandero y la dona que l' acompanyava sigué tot hu. Ell tot nerviós, vermell d' ira per la presa que aquell imprudent podía ferli escapar s' hi encará ab lo puny clós y dihentli:

—Animal, animalás, nas de parpal, sabi, cara de portadora..

—Be, veureu,—digué 'l minyó defensantse—

SOMNI DAURAT

Ella escullia 'l més mono
y se 'l probava al mirall.

que us hi voleu jugar que jo 'n portaré encare que 'n volgueu una carretada?...

—Y, que tens de portar tú! Pedras fogueras portarás, cap cigrany, estripa qüentos...

—Vaja, vos hi voleu jugar quatre duros?...

—Arri allá bestiassa, mes que bestiassa... Per tot arreu han de surtir *aixurits* com tú que tot ho volen saber.

—Que tantas candongas!... ja m' hi cremat!—digué 'l minyó.—Jo no us dich si serveixen per fas ó per nefas, pero sí que aquestas pedrotas las conech més que vos.

Ca, ni li deixavan sentir tals manifestacions. Al veure que aquell pagés malalt del pahidor havía escorregut el bulto, pensant santament qu' en lloch de curarse encare hi podía pendre un mal nou, la rabia del curandero pujá de punt, y, després de las paraulادas més indecents, acabá per fer volar de la seva ma al cap del minyó un paquet d' arrels que per poch me 'l deixa borni. Aquest fora de si y repartint cops de vara á home y dona, agafa la taula y enlaire van pedras, arrels, herbas y tota la facessia de curas miraculosas.

Per fortuna arribá alashoras l' agutzil pera posar ordre en aquell desgavell, obligant á que 'l minyó 's retirés y á que aquell home y dona quinas bocas seguían llensant paraulas escruixidoras, pleguessin el ram, fundantse en qu' era la tercera vegada que movian escándols per l' istil en

Somni daurat

Després, li entregava joyas
y un trajo ple de brodats.

aquella plassa, ab l' amenassa de tancarlos al calabosso si no obehihan.

Preferiren lo primer, y després de recullir tot lo parament á dintre del tapabocas, y la dona posarse la taula al cap, no sens haverse sentit uns quants fástichs, y ell tirat una pedra á una mossa que 'ls preguntava ab mofa si alló eran remeys per las lleganyas, emprengueren la marxa per la carretera que creuha ab un túnel del ferrocarril, tot rondinant del poble, de la gent y dels que no 'ls deixan guanyar la vida *honradament*.

Al anarsen vareig seguirlos un tros fora vila escoltant ab dissimulo la seva conversa:

—Aixó cada dia vá mes per terra.—deya la dona —Pensar que trenta anys enrera en aquest mateix poble la gent ens escoltava ab la boca oberta...

—¿Sabs qui 'n te la culpa d' aixó?—digué l' home—els metjes y aquets paperots que 'n diuhen diaris... Mal com no 'ls recreman á tots en un dia de festa per la tarde!... ¡Mala reira de!!...

Y l' estrident xiulet de la locomotora d' un tren qu' en aquell moment creuhava per dessota d' ells apagá la maledicció que anava á llensar lo curandero.

Joseph Ximeno Planas

Somni daurat

Vestida aixis ¡qué divina!
¡qué n' estava d' elegant!

ALS PEUS DEL CONFESSOR

Al amich Joseph Serra

—Digui jove ¿va á missa cada dia?
—No mes hi vaig un cop cada senmana.
Cregui que si podia,
no me 'n mouria may, de bona gana.
(Sempre un hi troba tantas pecadoras,
que dona gust passar allí las horas).

—¿No diu pas may paraulas deshonestas?
—Jo 't fum, mala-reira y malehit sigui.
—Las paraulas aquestas,
tot y no sent blasfemias, no las digui.
¿Ja dejuna?—Sí pare, y passo gana
per la Quaresma y quan la Iglesia mana.

—¿Del nové manament ja se 'n recorda?
—D' aquest y 'ls nou restants: mes hi ha una dona,
que á mon reclam no es sorda
y com que lo meu cor sempre ambiciona,
aixís que ab sa mirada m' illumina,
no penso poch ni gens ab la Doctrina.

—Anem al grá y confessi si desitja
l' absolució.—Donchs bé, era la Coloma
que s' estava fent mitja
y jo que casi sempre estich de broma,
li vaig alsá una mica las faldillas
per poderli mirar las pantorrillas.

SOMNI DAURAT

Per fi... ¡l' amor la cridava!
¿qué mes podía esperar?

—¡Jesús! ¿y aixó perqué?—Perque 'm semblava
qu' era ampla aquella mitja y ho creuría
qu' estreta la trobava,
quan vaig veure las camas que tenia?
—Lo que crech es que aixó es una indecencia
que mereix rigurosa penitencia.

—La cumpliré sumís, mes li suplico
que no 'm vingui ab dejunis, puig coneixo
que 'm torno com un mico
darrera dels amors. Jo m' aflaqueixo,
y estar tan magre arriba ja á alarmarme
perque ni 'm queda cara per senyarme.

—Avants de darli jo la penitencia
te de fer y no crech que 'l mortifiqui,
l' examen de conciencia,
per si sab mes pecats, que me 'ls expliqui.
—Un altre de molt gros jo n' hi diría,
pero tinch por qu' aquest no l' absoldría

—Diguil, tot ho absoldré.—Com jo ignorava
los misteris de goig, á una nineta
que sempre á missa anava
vaig demaná una explicació concreta,
cregut que sent xicota de gran ciencia,
m' instruiría molt la conferencia.

Ab tal misteri comensá á explicarse
que 'l desitj de saber en mí creixía.

Somni daurat

Aquí la pobra donzella
tot de cop se despertá.

Ella prou va esforsarse,
pero jo, francament, no comprenía
alló de *sempre verge* que 'm contava
si ab probas evidents no ho demostrava.

—Ja que no las sabs dar nena guapíssima,
deix que 't parli un moment á cau d' orella
y escóltam atentíssima
tú de totas las donas, la mes bella.—
Axís parlava jo en tó mitj dramátich
tornantme de deixeble en catedrátich.

Mes ay que al cap d' un rato, quan sentía
los sospirs qu' en tropell ella llensava,
ma llengua no 's movía
y 'l cor dintre del pit me galopava
com caball desbocat... ¡Ja pot pensarse
la meva explicació com va acabarse!

—Prou, prou. Ara convé que aquesta dona
vingui també á mos peus á confessarse
si vol torná á ser bona.
—Ella no vindrá pas á agenollarse
per dirli axó, puig sab que si venía
ni á mi ni á n' ella, pare, 'ns absoldría.

—Com s' entén. ¿Quí es aquesta condemnada
que vol aná al Infern? ¿Cóm s' anomena?
¿Es soltera ó casada?
—Res li puch contestar y 'm dona pena.
—No dihent lo qu' es degut peca altra volta

Somni daurat

¡Qué trist es, tras un bell somni,
ay, torná á la realitat!...

y pecar per una altre, no té solta.
—¿Promet que 'ns absoldrá?—Jo li asseguro
¿Quí es ella? ¿Com se diu? Vaja ¿qué espera?
—¡Ay Deu meu, quín apuro;
mes ja que 'l meu silenci l' exaspera,
sápigaho tot d' un cop; aquesta dona
no es altra que la seva majordona.

Amadeo Doria.

ANHELS

¡Quin goig, si fos jó la gabia
d' aquell canari que crías,
ahont li donas pinyonets
ab la boca cada día!

—

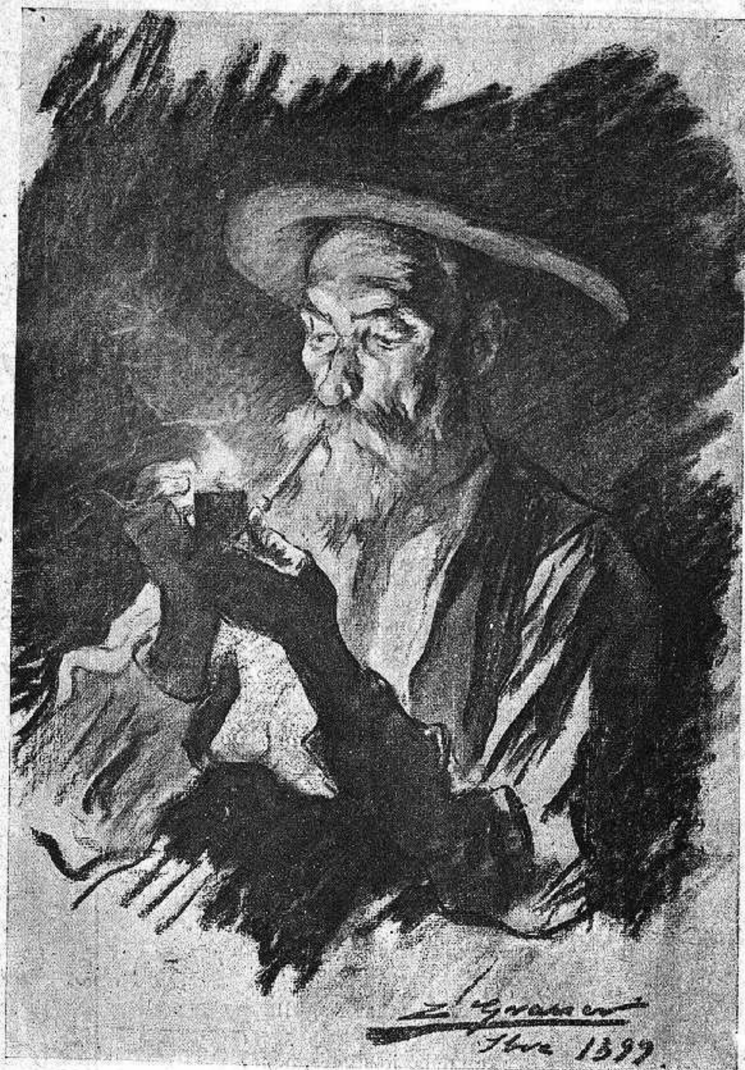
Voldría ésser, mentre estich
mirant com brodas ó cusas
el fil que als llabis te posas
quan vols enfilar l' agulla

—

¡Tan debó jo sigués, nena,
el cantiret en que beus,
y que tú no sapiguesses
beure ab el cantí á galet!

Pau Bunyegas.

¿QU' ES LA PIPA? (per *Ll. Graner*).

—La pipa es la millor arma de foch pera matar al fastidi.

A UNA VANITOSA

Si es veritat qu' ets guapeta,
lo teu aire de coqueta
fa perdre mas ilusions;
y si penso ab demanarte,
desisteixo d' estimarte
al veure tas pretensións.

Quan te veig tan empolvada
y que passas estirada,
ab aire tan presumit,
penso ab la poca ventura
de qui admirant ta hermosura,
pretengui se 'l teu marit.

Sabs molt bé arreglar ta cara,
y tens una trassa rara
en cenyirte ben bé 'l cos,
y tot el teu gran deliri
está en que la gent admiri,
ta cara y ton cos hermós.

El mirall es qui t' inspira;
quan ta cara en ell se mira,
et diu qu' ets maca y t' ho creus;
llavoras ja 't sents ditxosa
y creyente qu' ets hermosa,
tos molts defectes no veus.

Donchs jo sé una pastoreta
que un cop en l' aygua quieta,
d' un riu se volgué mirá
y va dir:—¡Qué 'n soch d'hermosa:
donzella tan primorosa
com jo un' altra no n' hi ha!—

Tan emprendada ella estava
de sí mateixa, que anava
cada día á n' el mirall,
fins que un cop de tant mirarse,
distreta va abalansarse
y se 'n va anar riu avall.

Quántas noyas vanitosas,
al creurers que son hermosas
van omplintse d' ilusións,
fins que son mateix desfici
va tirant al precipici,
sa honra y sas pretensións

Per 'xó 't dich, hermosa nena,
mira de posar esmena
á ta fatal qualitat,
que la dona més hermosa
es la que no es pretenciosa,
ni coneix la vanitat.

BONAVENTURA RAMÉNTOL

¡REGENERACIÓ!

¿Qu' es la regeneració?
Si m' escoltas una mica,
te diré 'l que significa
això que 'm dius, Concepció.
Regeneració vol dí
cambiar radicalment

RECORTS DEL ANY.—LA GRAN BATALLA DELS VIDRES (per *M. Moliné*).

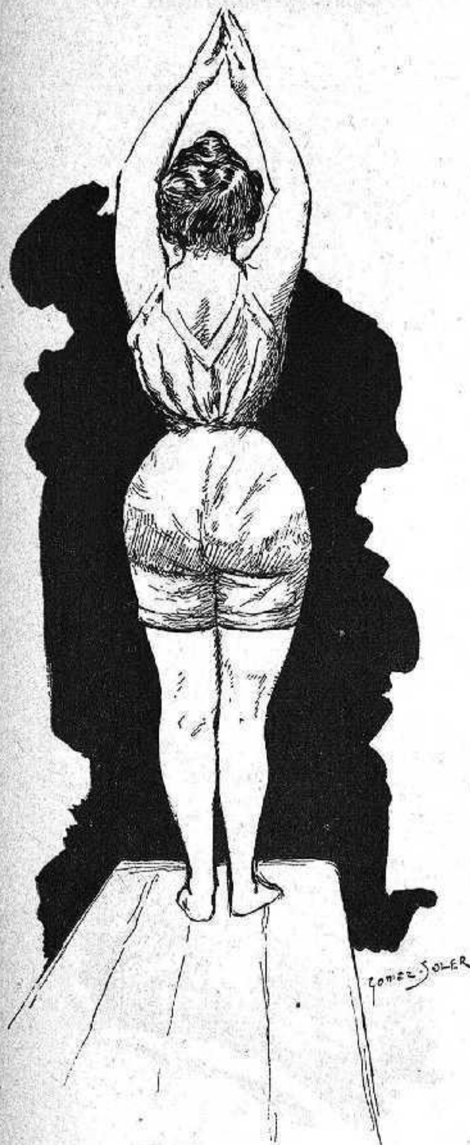
—Mira noy, dos endolas. Qui trenca cobra.

L' ESTIU DEL 99 (per *M. Moliné*).

¡Uff! ¡Y quina manera de fregirnos!

A PUNT DE LLENSARSE (per *F. Gómez Soler*).

Estimantlos, fuig dels homes
(ey, aixó quan va vestida).
Pero en cambi *aburreix* l' aygua
quan despullada s' hi tira.

de vida; fer diferent
de lo qu' hem fet fins aquí.
Nosaltres dos, per exemple,
estém á punt de casarnos:
donchs ho fém, sense acostarnos
per casarnos, á cap temple.
Aixó de que 'l capellá
dongui la benedicció
en lo temps de la picó
quan tothom gratava, ja
s' estilava, y francament,
es cosa que no m' agrada
que 't diguin degenerada
per seguir sols la corrent.
En lo sigle de las llums
s' uneix d' aquesta manera
y es quan un se regenera...
A temps nous, novas costums.
Seguím, donchs, eixa doctrina
y al casarnos, comensém
vida nova; no volguém
ser esclaus de la rutina.
Y un cop siguém ja casats
pel sistema...*modernista*,
jo 'm tornaré... curt de vista
si 'm fas infidelitats.
Aixó sí, per mantenirte,
de rals no te 'n donaré,
pero en cambi, 't deixaré
á n' el teu gust divertirte;
y fins estich disposat
si vols, á deixar l' ofici,
perque 'l traball es un vici,
avuy, molt degenerat.
Ab lo dit, ja pots compendre
que la regeneració,
segons la meva opinió,
es cosa fácil d' apendre;
tant, que jo practicament
si tú vols, qualsevol nit...
¡ja veurás ab quín delit
te regenero al moment!

LLUÍS G. SALVADOR.

EPÍGRAMA

Mira si es caritatiu
en extrem D. Pau Daroca,
que, per doná als pobres, diu
que hasta s' ho treu de la boca.
—No 't diré que aixó no sigui
practicar la caritat;
pro per mí... ¡que vols que 't digui!
no la fá ab urbanitat.

J. FERRER B.

Jo voldría guarda-térmens
per guardar fidelitats,
que al voltant dels matrimonis
veig molts cassadors de frau.

—

Un teatre es aquest mon
y cascún hi té un paper,
tú el de reyna desdenyosa,
jo 'l de enamorat beneyt.

—

No sempre 's riu d' alegría,
molts ho fan per distracció,
si no fós aixís, la terra
fora una casa de boigs.

—

Mon amor es com la flama
que crema sola al desert,
se consúm per donar vida
y mor sens escalfar rés.

—

No hi ha rés al mon que lligui
més prompte que l' amistat,
no hi ha una vaga tan fluixa
que 's desfassa tan aviat.

—

Pagés que vrema ab malicia
sempre deixa molts gotíms;
tú deixas per tot hont passas
esperansas als fadríns.

—

Molts te venen al darrera
com van darrera del Rey;
fes corre que no ets pubilla,
veurás que sol quedaré.

—

Es la dona molt bonica,
pero com la flor al vent
cada ratxada que bufa
li gira el cor y 'l cervell.

† J. Coroleu.

¡CARRETERA AVALL!

A l' amich Manel Cosmo

Era una tarde ensopida, humitosa: tarde de pluja, tarde de diumenje en un poble que convida á passarla ab quatre amichs al café tot seguint conversas alegres y remanant fitxas de dómino.

En un recó de plassa, com si tinguessin por de fer massa nosa, lo soroll d' un timbal apedassat y 'l só estrident d' una trompeta rovellada sense seguir tonada segura, feyan aturar pagesos, curiosejar donas per balcons y finestras y embadalir quitxallas, qu' en bon número formavan rotllo voltejant á dos homes vestits ab fástichs de *Circo Ecuestre*. Ells eran los que baquetejavan la trompeta ab dalit de cos mal alimentat.

Mirant lo rotllo ab mes fixesa, darrera del home del timbal, s' hi veyan unas faldillas tan aviat blavas com verdas, tan aviat claras com foscas, segons la voluntat d' ulls ab que cada hu se las mirava. Faldillas ab retalls de boniquesa d' envelat mullat y ab recordansa d' *anticuelas* baratas.

Aquestas faldillas, junt ab un gipó de *aldeana* de sarsuela antiga, unas mitjas de color de carn ab forats del mateix color y unas espardenyas valencianas ab coloraynas empolsidas, constituheixen la totalitat de la vestimenta d' un sér humá, una femella, de la qual sols la fe de baptisme podría en realitat definir la justa edat pera resoldre si era noya ó dona la mestressa de tota aquella tristesa de roba, deixas de bailarina, esfilagarsas de seda inútil fins pera fregar rajolas.

Cara vulgar, aixatada, morena de brut, llabis sense recordansa de rialla, ulls petits ab vida sense ilusions, cabells negres, llisos, lluhents ab oli de

Zoología ilustrada (per *J. M. Xiró*).

Aucell de nit.

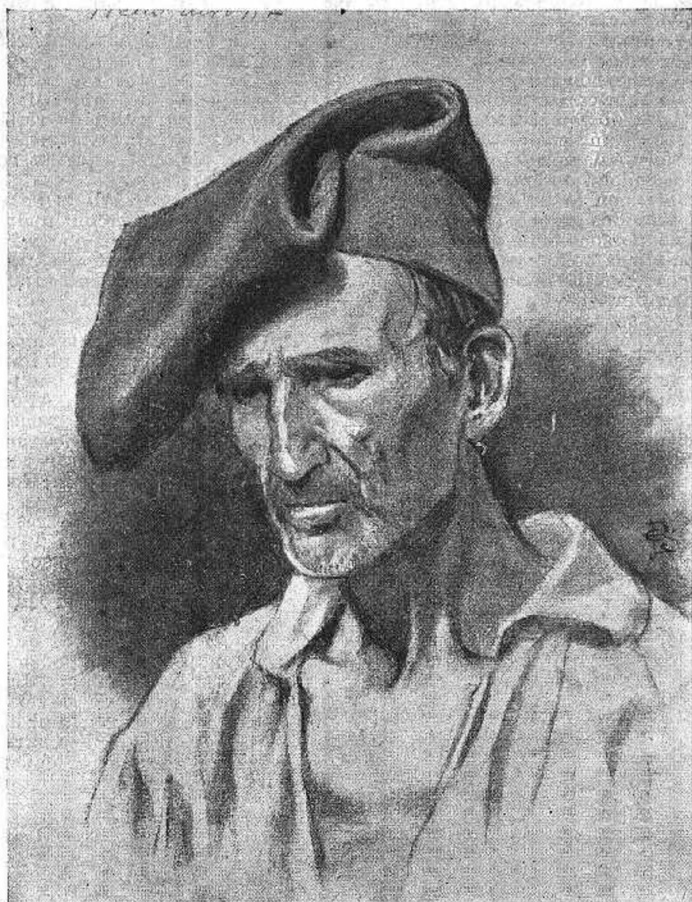
LA GENT DE CASA (per *J. Lluís Pellicer*).

—Qui 'm tragués la barretina, 'm traurìa mitja vida.

llum; preparant un plat de llauna pera fer la recapta, mira ab indiferencia 'l grupo de gentada que va aumentant per admirar las *forsas* d' aquells gimnastas, que, un cop feta la cridada s' adelanta 'l que sense serho semblava mes jove, en mitj del rotllo. Nú de brassos, ab tatuatge d' espasas encreuhadas y marcas cabalísticas propi de saltim-banquis, son trajo al igual que 'l del seu company, se compon de *colans* ratllats ab molts surgits, samarreta imitativa del color de pell peluda, *trusa* esquifida, engalonada d' or fals, y uns mitjons ordinaris fent l' obligació de sabatas.

LA GENT DE CASA (per *J. Lluis Pellicer*).

—Quan sento parlá en castellá, 'm vé cor agre.

Ab cara sense afeytar, cabells partits en clenxa y bigoti ab guías, presumeix sas formas d' atleta pobre. Saluda á la... diguemne concurrencia, ab los brassos alts á istil d' artista ecuestre, y ab la combinació de dugas cadiras de boga destriadas, executa tres planxas de distinta configuració.

Los badochs no s' admiran.

S' adelanta 'l segon artista extenent á terra sis pams en quadro de recordansa d' alfombra ab dibuixos borrosos: se lliga 'ls peus ab un mocador que potser ha sigut blanch, y prenent empenta de nervis, fa quatre salts mortals respirant ab forsa.

Lo públich segueix impassible.

L' home repeteix lo joch, saluda y deixa 'l lloch al company, que, enarbolant una bola de ferro, la deixa anar á terra tot de cop perque 's vegi que no hi ha cap mica de trampa, y diu ab veu escardalenca de tons afrancesats:—Caballeros: se va á dar principio á los *trabacos* del hombre Sanson. *Trabacos* con la bola de *yerro* que pesa dos arrobas. Si hay alguna persona que guste de examinar la bola puede hacerlo; aquí la tiene á su disposición. Ahora vamos á pasar l' *aquet* ó sea la bandeja para que las personas que quieran puedan recompensar nuestros ejercicios gimnásticos premiados con diploma de honor por el Rey de Portugal y otras potencias europeas.—

Y la noya passa 'l platet entre la concurrencia.

Y la concurrencia esquiva 'l bulto desfent el rotllo.

Y 'ls artistas quedan sols.

Sols, ab las dugas cadiras de boga destriada, la bola de ferro de dos arrobas, la trompeta rovellada, lo timbal apedassat y 'ls sis pams d' alfombra sense color.

De dos balcons han tirat 15 céntims.

La noya tot recullint las tres pessas de calderilla, ha dedicat un retall de rialleta als dos vehins caritatius.

La plassa ha quedat completament sola.

Fins la quitxalleta ha mudat de lloch pera continuar sos infantils jochs.

De tant en tant passa algún fill del poble, endiumenjat ab lo puro á la boca llensant fumera pe 'l nas: mira als artistas com á bestias estranyas, y se 'n entra al cafetí ab importancia de propietari que paga cédula de molt preu. Al obrir la porta se senten veus de ¡Aboca! ¡Jugo! ¡Porta rom! y una baumada de café torrat perfuma quatre metros d' acera.

Las miradas de nostres tres artistas se troban tot d' una, y en un se confonen sos pensaments.

—¡La recapta ha produit 15 céntims!

—Al hostal no cal que hi torném, perque no podém pas pagar lo sopar d' ahir. Lo dinar d' avuy que devém al cos... ja 'l trobarém un' altre día. Lo ventre ja 'l sumará en la llista dels que te endarrerits. Tot l' equipatge 'l tením aquí.

Hi ha artistas de nostre género que tenen carro propi per las sevas escursions. Nosaltres no gastém tan luxo. Lo que si tenim es la carretera davant per davant. Lo mon no s' enclou en un sol poble. Ab 15 céntims donan més cantitat de vi que de pa. Lo vi es mes compartidor. Entrém á fe 'l trago en una venta per agafar coratge, y ¡au! carretera avall, que ve de baixada, y del caminar no 'n fan pagar res!—

¡Y avall van! Avall aixecant pols y espantant caballerías dels carros, que, ab son sotrach de parada fan despertar al carreter, el qual, ab es-

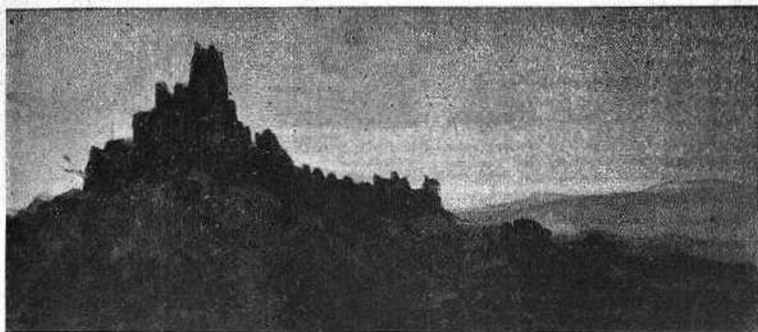

Zoología ilustrada
(per *J. M. Xiró*).

Au de rapinya.

PANORAMAS CATALANS (per *O. Junyent*).

Montsoliu.

túpida rialla davant l' estranyesa dels trajos de nostres viandants, exclama:

—¡Aquests si que se la campan sense traballar! ¡Arri, *Diamante!*

Y tornantse á acotxar en son tapa-bocas, s' endormisca novament fins que l' instint dels matxos del carro 'l portan á casa, ahont l' espera un bon plat de sopa, una platada de monjetas y un bon tall de tocino que pot remullarho ab llarchs tragos del claret de sa propia cullita, sense alquimia de taberners.

¡Y nostres artistas segueixen avall!

Sempre avall sense que la carretera donga senyals d' acabament.

Las carreteras may fineixen.

Los viandants, sí.

Los pobles que nostres tres artistas troban al pas, no son altra cosa que las denas del rosari de sa trista existencia de verdaders bohemis.

Bohemis, no dels que fumant ab pipa d' ámbar y espuma van *boulevard* amunt.

Si, dels que resseguint lo solch de las penas caminan carretera avall.

LLUIS MILLÁ.

PANORAMAS CATALANS (per *O. Junyent*).

Sant Cugat del Vallés.

UNA VENJANSA

Mestre Jordi, 'l sabater,
fa molts jorns que no treballa
ab el delit que ans ho feya,
mentres alegre cantava.
S' ha extingit aquell humor
qu' en tot temps del any gastava,
y sols se 'l veu rumiar
tot punxantne las sabatas.
No surt un peu del portal,
ni ab lo vehinat fa gatzara;
fins no 's cuyda de sa filla,
lo ser que mes idolatra.
Tot això comenta 'l poble
com la cosa mes estranya,
y fent mil suposicións,
algú al fí ha trobat la causa.

—

Diu que fa cosa d' un mes
se li establí, per desgracia,
un trempat fadrí barber
davant mateix de sa casa.
Astut com pochs á n' el poble,
te parroquia y sab portarla;
sols te un mal, qu' es molt burleta:
á tot lo mon troba taras.
A mestre Jordi l' ha pres
per tablilla, y en diu fástichs,
y quan no pot ab rahons,
cantant ho fa ab la guitarra.
Cansat ja 'l bon sabater
de aguantar camorra tanta,
dispost á tot, resolut,
l' emprengué certa vesprada.
Del que va passá entre 'ls dos,
ningú n' ha tret l' aygua clara.
Mes se sab que mestre Jordi
del barbé ha jurat venjarse.

—

Si això contava fa un any,
la gent del poble estranyada,
avuy féntsen creus, esplica
cosas de mes importancia.

—

Aquell fadrinet barber
que la sabia tan llarga,
ja no 's burla de ningú;
s' ha tornat que sembla un altre.
Ab lo desitj dintre 'l cap,
y de goig rublerta l' ánima
ab una tendre donzella,
va casars' fa sis senmanas.
Després de fer troná y ploure
per tota aquesta encontrada,
la filla es del sabater
qui li ha acabat las agallas.
Bella com un maig florit,
reunint totas las gracias,
no es estrany que hagi lograt
ferl' se' un home de sa casa.
Aixís, donchs, ne viu felís
de sa muller sols cuydantse;
y hasta per no ofendre al sogre
diu que ha desat la guitarra.

—

Per això avuy mestre Jordi,
ja torna á sé 'l mateix d' antes.
No descuidant lo treball
sempre está canta que canta.
Y si algú li fa retret
de que va jurar venjarse
del barbé, amatent contesta
ab goig que del cor li escapa:
—¿No he consentit que 's casés
ab ma filla idolatrada?
¿Ahont, donchs, podía trobar
més oportuna venjansa?

V. Tarrida.

ELS AMORS DE L' AMALIA

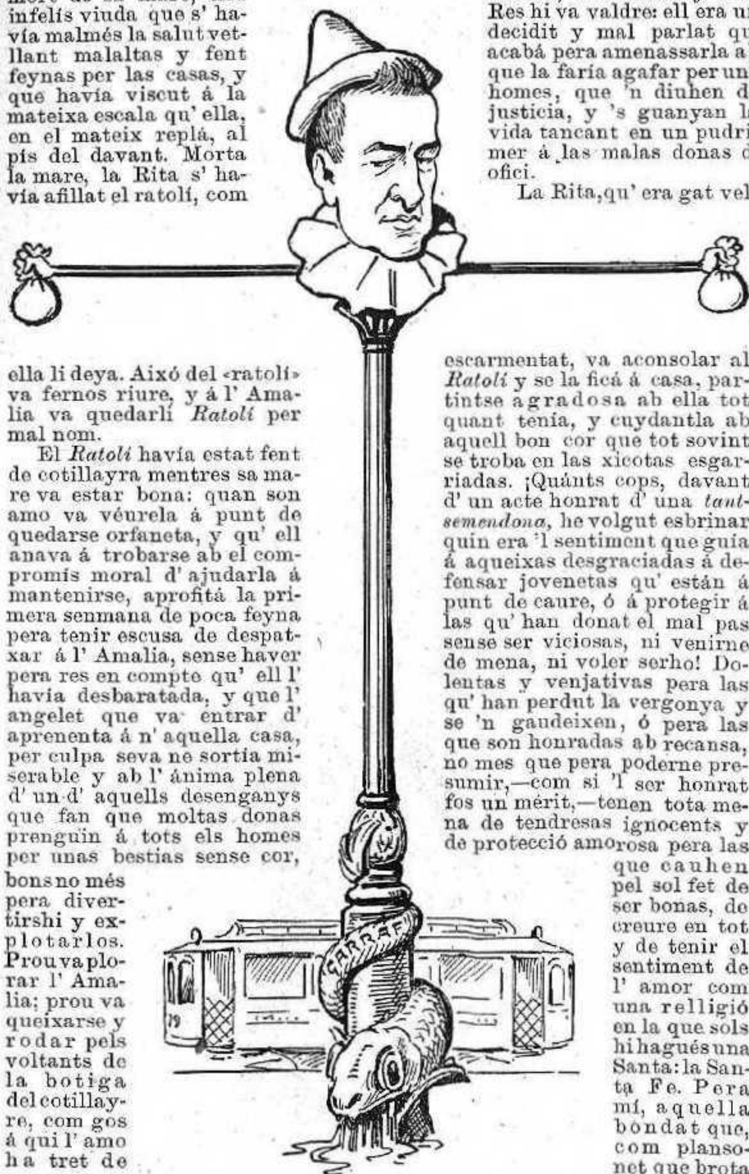
Vareig conéixer l' Amalia á *La Baldufa:* havia comparegut un dissapte, á l' hora de sopar, acompanyada de la Rita, *la mamay,* com nosaltres li deyam, no sols per ser la més antiga de totas las aixelebradas de la nostra colla, sino perque á cada conversa 'ns retreya 'ls acudits del *Papay,*—el que fou president de *El Gavilán,*—de qui, segons malas llenguas, la Rita havía estat enamoradíssima sent molt joveneta.

L' Amalia, quan va aparéixer per *La Baldufa,* era una nena de quinze anys, petiteta y rossa, de cabell rissós y ulls blaus y tristos. Anava de dol, molt senzilla, sense flochs ni guarnits, y entremitj d' aquell aixám de disbauixadas, voltada per tants crits sense solta y tanta conversa llicenciosa, la seva carona blanca, blanca, y aquell caparronet guarnit ab la garlanda d' or que li feyan els cabells, duyan á l' imaginació l' esverament qu' hauría tingut la *Beatrice* del Dante, si, per un mal entés del porter de l' altre mon, l' haguessin feta entrar á l' Infern ab las condemnadas per luxuria.

La Rita 'ns la feya tractar ab forsa miraments, ab cert respecte: va

dirnos que 'l dol que duya l' Amalia era per la mort de sa mare, una infelís viuda que s' havía malmés la salut vetllant malaltas y fent feynas per las casas, y que havía viscut á la mateixa escala qu' ella, en el mateix replá, al pís del davant. Morta la mare, la Rita s' havía afillat el ratolí, com

CELEBRITATS MUNICIPALS
(per *M Moliné*).

En Rubio dels pals de la Gran-*vida*.

estalviarse el crostó sech ab que la bestiola s' aconsolava, escatimat y tot! Res hi va valdre: ell era un decidit y mal parlat qu' acabá pera amenassarla ab que la faría agafar per uns homes, que 'n diuhen de justicia, y 's guanyan la vida tancant en un pudrimer á las malas donas d' ofici.

La Rita, qu' era gat vell

ella li deya. Aixó del «ratolí» va fernos riure, y á l' Amalia va quedarli *Ratolí* per mal nom.

El *Ratolí* havía estat fent de cotillayra mentres sa mare va estar bona: quan son amo va véurela á punt de quedarse orfaneta, y qu' ell anava á trobarse ab el compromís moral d' ajudarla á mantenirse, aprofitá la primera senmana de poca feyna pera tenir escusa de despatxar á l' Amalia, sense haver pera res en compte qu' ell l' havía desbaratada, y que l' angelet que va entrar d' aprenenta á n' aquella casa, per culpa seva ne sortía miserable y ab l' ánima plena d' un d' aquells desenganys que fan que moltas donas prenguin á tots els homes per unas bestias sense cor, bons no més pera divertirshi y explotarlos. Prou va plorar l' Amalia; prou va queixarse y rodar pels voltants de la botiga del cotillayre, com gos á qui l' amo ha tret de casa, pera

escarmentat, va aconsolar al *Ratolí* y se la ficá á casa, partintse agradosa ab ella tot quant tenía, y cuydantla ab aquell bon cor que tot sovint se troba en las xicotas esgarriadas. ¡Quánts cops, davant d' un acte honrat d' una *tantsemendona*, he volgut esbrinar quin era 'l sentiment que guía á aqueixas desgraciadas á defensar jovenetas qu' están á punt de caure, ó á protegir á las qu' han donat el mal pas sense ser viciosas, ni venirne de mena, ni voler serho! Dolentas y venjativas pera las qu' han perdut la vergonya y se 'n gaudeixen, ó pera las que son honradas ab recansa, no mes que pera poderne presumir,—com si 'l ser honrat fos un mérit,—tenen tota mena de tendresas ignocents y de protecció amorosa pera las que cauhen pel sol fet de ser bonas, de creure en tot y de tenir el sentiment de l' amor com una relligió en la que sols hi hagués una Santa: la Santa Fe. Pera mí, aquella bondat que, com plansonet que brota de soca corca-

da, neix d' aquells cors que semblan fusta seca, es filla de l' instint de maternitat que tenen totas las donas, totas, bonas y dolentas, xicas y grans, y que comensa ab el bressolar la nina, y acaba ab els concells que la vella dona al fill que ja pot ser avi; y que, si en las donas de sa casa troba sovint l' esbarjo natural en la mateixa familia, en las que van pel mon á tomballons recau moltas vegadas en sers desmoralisats, homes infectes, que s' aprofitan sense vergonya d' aquell sentiment, com s' aprofitan els malvats que tenen el mendicar per ofici, de la rialleta d' ángel del noy llogat que 'ls acompanya.

***

La Rita, al voler protegir á l' Amalia, no 's cuydá de pensar si ella fora prou bona companyía per' aquella sens ventura, ni si 'l dia que ella patís fam tindria dret á condemnarhi á la seva protegida. L' Amalia, al anar á viure ab la vehina, va voler cercar feyna desseguida y treballar com avans, si no podia de cotillayra, de cosidora, y sino de bugadera, de tot lo que s presentés; fins va pensar en posarse á servir: pero la Rita s' enfadá, dihent que no ho comportava, que quan menos s' esperés á referse un xich del trasbals y disgustos que li havían espatllat la salut, y que no 'n parlés mes, ni li vingués ab escrúpuls, y que fés y desfés com si fos la mestressa. Y li va guarnir un quartet, petit y endressat, ab un llit de monja ab cortinas blancas, — com un que n' havía vist dibuixat en una *lámina* d' en Planas, —ab tres cadiras de boga, pentinador ab taula de marbre, transparent á la finestra, y catifa als peus del llit. Els vespres la feya anar á dormir dejorn, y no eixía de casa fins que la veya quietona y descansada, y ab el son ben agafat. A la matinada, al tornar al pis, caminant de puntetas arribava fins al capsal del llit de l' Amalia, y quan l' havía acotxada y allisat els rissosos cabells, la mirava amorosida, y sense fer mica de soroll eixía del quarto y anava á descansar de sas disbauixas ó á seguir vivint la vida del vici.

Cada damatí l' Amalia parlava de voler traballar, y cada dematí s' enfadava la *Mamay*, di-

Flors d' Espanya (Fot. de *A. Sariols —Xatart—)*.

Tocant sevillanas.

Pernil dols (per *Domingo Soler*).

—¿Eh? ¿Qué me 'n diuhen de aquest garbo?

hentli desagrahida, y que prou qu' ho veya que volía guanyar diners sols pera poder deixarla. Després, abrassadas l' una á l' altra ploravan totas dugas, y aquellas llágrimas eran un consol pera 'l *Ratolinet* y un bálsam pera la Rita, quin cor feya la revivalla al sentir bategar aprop seu el de la joveneta trista.

Com á l' Amalia li agradava molt llegir novelas d' enamorats, la Rita 's va suscriure á una que repartían per entregas—*Oscar y Amanda*—y ademés portava á casa totas las que podía enmatllevar als coneguts. Y l' Amalia 's passava tot el sant día llegint, sense ganas de sortir de casa, enmandrosintse, y tornantse mes blanca y afinada.

Un vespre en Ramonet Llosellas, que per aquell temps s' esqueya á ser el preferit de la Rita, va dir á cau d' orella á la *Mamay* que fés orejar el *Ratolí*, perque sino anava á riscos de que se li morís.

—Y ara!

—No m'agrada gens; distreula, fes que respiri, que 's mogui, fesli fer quatre saltirons y no li deixis llegir massa qüentos.

La *Mamay* va quedarse tota capficada. En Ramonet no era home de parlar ab mala intenció, y quan ell enrahonava serio—que no ho feya gayre sovint,—era que la cosa anava de veras. La Rita 's ficá al llit rumiant com s' ho compondría; no va dormir fins que li semblá que ja ho tenía encertat, y á l' endemá dematí entrá dejornet al quarto de l' Amalia. Va trobarla ab els ulls oberts, esparverats y vermells de tant llegir: estava ageguda de costat, mirant ab fixesa la paret, y tenía la boca mitj badada, els llabis tremolosos y 'l coll encarcarat com si estés presenciant una escena esgarrifosa.

—Sabs aquell home tan dolent?—va dir á la Rita, al véurela.—Donchs s' ha estimbat...

La *Mamay* agafá 'l llibre que hi havia damunt del llit y 'l posá damunt del pentinador, sens badar boca, tota seria, tota trista, com l' Amalia no l' havía vista may: y aquella tristor va fer sotragar el cor del *Ratolí*. Saltá del llit, se penjá al coll de la Rita y li va preguntar qué tenía. Llavoras l' altra, comensant la comedia rumiada, va queixárseli de que no fes cap cas d' ella... tot el día darrera dels llibrots, sense acudírseli may acompa-

PERQUÈ MONTAN? (per *R. Fradera*).

Pera recorre 'l districte
y evitar mes de un conflicte.

nyarla en lloch, com si 's donés vergonya d' anar ab ella. Y l' Amalia li respongué fentli festas, dihentli que no eran certas aquellas caborias sevas, y que prou que volía sortir ella, pera cercar feyna ó pera acompanyar á la Rita; que llegía 'ls llibres perque ella 'ls hi duya; que l' estimava com á ningú del mon, y que no volía qu' estés séria, y un grapat de cosas més, incoherents y ditas á correcuyta, com discurs d' histérica, ab barreja de llagrimoyas

Pa que Nicasia la vea
y diga.—*Bendito sea!*

y petons, singlots y riallas, ab excitació nascuda de l' insomni, del no fer res, y del temperament de sensitiva de la pobra cotillayra.

La Rita va treureli del cap el traballar, tement que, si estava malalta com en Ramonet creya, la feyna la posaría pitjor, y donant com escusa á la menuda l' enfadosa cansó de sempre, l' haver endavinat que si ella volía guanyar diners era pera no tenir res qu' agrahirli.

Per higiene y per lluhir
y á las donas fer patir.

***

Quan las senyoras que 's passan la vida fent cumpliments volen distreure á alguna amiga, la portan á fer visitas de ceremonia; las que tot el día son á l' iglesia las duhen á novena; la Rita dugué á l' Amalia allá ahont anava ella. El dematí á casa la Pepeta d' en Rovirolas, ahont se trobavan ab la Lluisa d' en Palaudarias, y la Quima d' en *Patilletas;* á la tarde á brenar á la Font del Gat ó á can Tunis ab en Ramón y en Joanet y la *Cametas;* y, á la nit, ben cap al tart, á la *Baldufa*, á ballar, y á

Per veure si troba un soci
y entroncarhi. ¡Ecco 'l negoci!

EN LO BALL DE MÁSCARAS (per *M. Navarrete*).

—Mascareta!...
—Hola, que hi hà?
—Quants nuvis tens?
—Un no més.
—Y podrías dirme quí es?
—Tú... si 'm portas à sopá.

riure, y á jugar á cartas, patint la *Mamay* els set cálzers d' amargura pera obtenir que tota aquella colla de plagas no 's propassessin massa.

***

En Ramonet Llosellas tenía un company tan esbojarrat com ell; un xicot alt, molt alt, ben plantat, ab cabells negres pentinats enrera, mostatxo de valent, front espayós, ulls grossos y xerrayres, espatllas de forsut, xerrameca de criatura viciada y caminar de poca vergonya,—sempre ab el cap enlayre y un xich decantat—y ab una rialleta de mofa als llabis com qui cerca qüestions y no te por de barallas. Era dependent de comers, vivía á dispesa y 's deya Adriá Castell; pero las donas de la *Baldufa* li deyan el *maco* y s' hi entenía. ¡Qué n' hi hagué de batussas per l' amor d' ell quan va ferse soci d' aquell centre! Totas las parroquianas se n' emprendavan, y el *maco* com un sultán de galliner, s' estarrufava y escullía. Era tot un home: al costat d' una colla d' esquifits com molts de nosaltres, ell semblava mes alt y gros, y els desnerits semblavam mes raquitichs. May á n' els seus ulls s' hi veya el ribet blau que fa de firma d' una nit de disbauixa; may deya que no pera ballar; may entorbolia cap festa ab escándols ó caras tristas; may va queixarse dels cambis de voluntat d' una dona, ni de la traició d' un amich, y may va alabarse de la seva sort en amors. Ni tan sols, pera fer riure á la gent y lluhir l' ingeni, va mofarse de cap company. Per aixó, quan tots els amichs l' havían prés una estona per víctima de las sevas brometas, sempre acabavan convenint en que en Castell era un bon noy. Y *ella*—la que fós—quan no era l' Adriá ab qui ballava, ó quan ell ballava ab un' altra, el mirava d' amagat, fent la mitja rialleta, y en veu baixa solía dirli «poca vergonya!» com qui vol dir «¡que m' agradas!»

***

L' Amalia va enamorarsen de debó. La Rita ho va conéixer y tingué *consulta* ab en Ramonet.

—Qué 't sembla, á tú?

—Oh! Y á tú?

—Oh!

En Ramonet tenía por de que si l' Adriá s' enamorava de l' Amalia s' ho prengués massa pel terme serio y no 's podría saber com acabaría lo que, al comensament, fora cosa de brometa. A la Rita li semblava que 'l mal havía de venir per un altre costat: ella temía qu' el *maco* 's cansés del *Ratolí* al cap de quatre días, y que l' Amalia, malalta com estava, no pogués resistir la sotragada. En Llosellas pensava diferent de la Rita perqué aquesta coneixía á l' Adriá no més de veure'l anar de l' una á l' altra, com viatjer que corre mon y s' atura un día á cada poble y 'ls deixa sense recansa per' anar á dormir, l' endemá mateix, al poble de mes enllá: y en Ramonet coneixía 'l cor del séu amich, sabía qu' aquell gegant rialler tenía horas tristas sense saber perqué; horas d' anyoransa de cosas que no sabía esplicarse; moments en que envejava als homes desnerits que las donas poden posarse als brassos y gronxárloshi com una nina.

—Be, qué 't sembla á tú?

—Oh! Y á tú?

—Oh! Veurás, alabat siga Deu.....

—Sigui lo que Deu vulgui.

***

El vespre següent en Ramón y l' Adriá varen passarlo jugant á cartas ab la Rita y l' Amalia, á casa d' ellas; y á l' endemá hi tornaren, y el diumenge següent varen anar á Pedralbes. Després, unas nits se 'ls veya á las Delicias, á la galería de dalt, prenent café ab tota serietat, com un matrimoni jove qu' acompanya dos promesos, ó á *Romea* quan en Fontova feya comedias de riure forsa. Ningú d' ells s' acostava á *La Baldufa*, y al cap de dos mesos, un vespre qu' en Ramón y la Rita varen tenir compromís d' anar á sopar ab uns amichs d' ell y unas ballarinas italianas, deixaren sols fins á qui sab quin' hora á l' Amalia y l' Adriá.

***

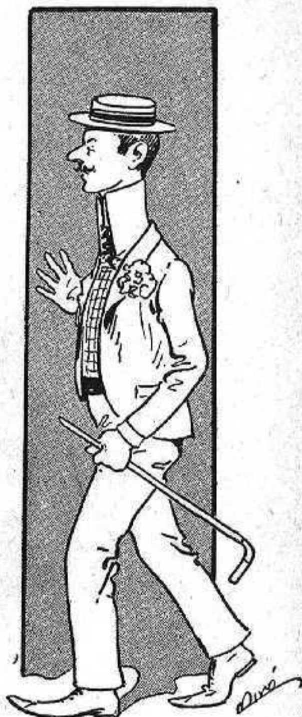
En la mar del mon (per *R. Miró*).

Pescadora d' arrastre.

Quins amors més bonichs els d' aquell gegant y aquella nina! L' Adriá, l' home forsut, de brassos de ferro que semblavan tenir d' estrényer com tenallas, ab pressió brutal, ab grapada dominadora, y quína bona sort ab tantas y tantas donas podía haverlo fet presumit y exigent, era com un nen pidolayre de caricias, com un mendicant d' amor,—d' aquell amor que li donavan sancer y ell no gosava á pendrel per por de ferne massa,—ab escrúpuls de xicotet de quinze anys, sempre poruch d' ofendre á l' enamorada, amanyagador y posturer, devegadas tristot y somniador, devegadas alegre, ab riallas aixordadoras com esvalot de campanas repicant á festa. Del *maco* de *La Balduf*a no 'n quedava ni rastre: l' home que l' Amalia veya al seu costat, sempre plé d' amor, sempre tendre y gayrebé respectuós, brollantli dels llabis petons y mes petons, y paraulas d' aquellas que s' han de dir baixet, á cau d' orella, mal que sigui fosch y els enamorats estiguin sols, era 'n Castell de qui en Llosellas tenía por, aquell homenás que havía sentit anyoransa de cosas qu' avans no sabía esplicarse y allavoras trobava escritas á n' els ulls del *Ratolí*, quinas manonas de cotó fluix, al acaronarlo, li feyan sentir un goig tranquil com may l' havía experimentat al rebre abrassadas de dona.

Ella, l' Amalia, no podía avenirse á que 'ls brassos forsuts del seu aymant gronxessin tan suaument, ni que fossin tan amanyagadoras aquellas mans de ferro qu' al passar per damunt dels cabells d' ella semblavan manetas de monja qu' allisessin el plomatje d' un aucell: y n' estava orgullosa de sentirlo tan fort, tan home, tan maco, y veurel agegut als seus peus posantli 'l cap damunt la falda, clohent els ulls y allargant els llabis, com si volgués demanar petons y no gosés á dirho, petons damunt las parpellas y petons á la boca. ¡Qué lluny las veya las brutalitats de l' altre, el cotillayre sense solta y sense cor, viciós y desvergonyit, quina conversa li donava esgarrifansas estranyas, sensacións nerviosas com las que promou un quadro llicenciós ó una empenta bestial! ¡Qué lluny la veya aquella brutalitat, y com la espahordía 'l record dé tot alló

EN LO MAR DEL MON.

Peix gurmant.

qu' ella prengué per amor! ¡Cóm hi creya, ella, en l' amor alashoras que 's sentía estimada y mestressa de l' home á qui ella prenía per rey, per rey del séu cor! Ella, com l' Adriá, també la sentía la necessitat de que la governessin, de que se li fessin amos del cos y de l' ánima, pero ab paraulas de germanor, ab confidencias sense fita, ab somnis sense necessitat de dormir ni de despertar, ab arruixaments de criatura, ab concells d' amich, ab passió, ab cansancis delitosos que, al treure la forsa als nervis, excitessin l' ánima, y la fessin bona, molt bona, com las ánimas dels sants! Y quánt mes xich se feya l' Adriá, mes amorosa 's tornava ella, com si fos mare, mare d' un nen malalt: y quant mes l' estimava ell, mes nina 's feya l' Amalia, y li pujava damunt dels genolls, y li feya posturas, y li estirava 'l mostatxo, y li esbullava 'ls cabells, y, d' una entremaliadura á l' altra, acabava pera ferlo enfadar de pera riure, el feya enfadar molt, molt, tant, qu' ell l' agafava á bras y, juganthi com qui juga ab un infantó dels que sempre tenen la rialla als llabis, l' aixecava enlayre, ben enlayre, gayre be fins al sostre, y quan l' havía amenassada prou ab deixarla anar y llensarla per la finestra, y ella plorava de tant riure, y demanava perdó, y jurava que no hi tornaria més, may més y que sería molt bona minyona, l' Adriá l' estrenyía ben fort, y corrents, corrents, anava á deixarla suaument damunt del llitet de monja ab cortinatjes blanchs, y 's posava al costat del llit, genolls en terra y las mans crehuadas com qui demana una mercé á la Verge.

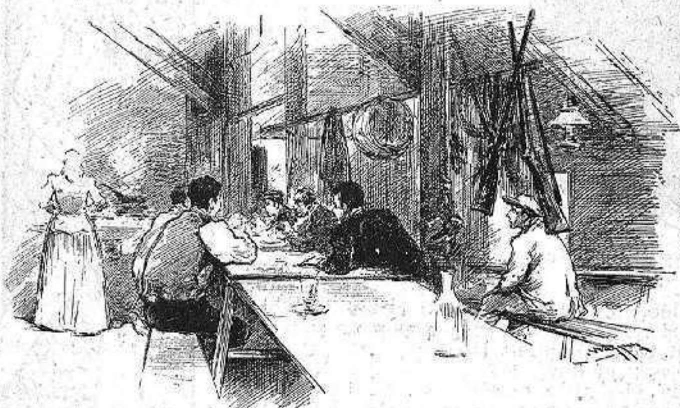
Enrich de Fuentes.

ÍNTIMA

Al davant d' un Sant Crist, agenollada,
una tarde resavas ab fervor;
y al vindre á casa teva, á la vesprada,
vaig saber que resavas, ma estimada,
¡perqué Deu protejís lo nostre amor!

F. Carreras P.

Lo sopar dels cassadors (per *N. Vázquez*).

Aixís no hajan cassat res,
un cop asseguts á taula,
las guatllas venen y van
¡quin tip que se'n fan de *guatllas!*

A LAS PORTAS DEL CEL

(QÜENTO CASI SERIO)

1898

(Ilustració de O. JUNYENT)

Al Cel hi acabavan de fer obras, com al Purgatori y al Infern. El Pare Etern volía rematá la gernació del sigle XIX pera fer puesto á la gent nova, y s' preparava per' allotjarlos.—*«Ja dura massa aixó de la comedia del Noy! Y sempre y cada any lo mateix!» «Nadal, pessebre, pastorets; Semana Santa, la passió, manayas, cucurullas; Corpus, gegants y trampas, ginesta..... y després, el guelu de Roma que ja rapapieja, tot ho vol arreglá, y may arregla rés..... Nada, nada, que vingui gent nova y á veure si agafan un' altre tarannà una mica mes distret,»*—va dir. Y vinga guerra á Cuba, y els Estats Units d' América, contra 'ls estats desunits d' Espanya; y á Filipinas els manilos contra tothom; y espatechs á la América del Sud, *perjudicando presidentes;* degollinas al Africa; cólera al Ganges y als

seus arrabals; peste negra á la India; febre groga al Brasil; dengue á Europa; inundacións á la península; descarrilaments, miseria, Romero Robledo, fam, *huelgas*, tifus..... vamos que aquí á la terra era una *delicia*.

***

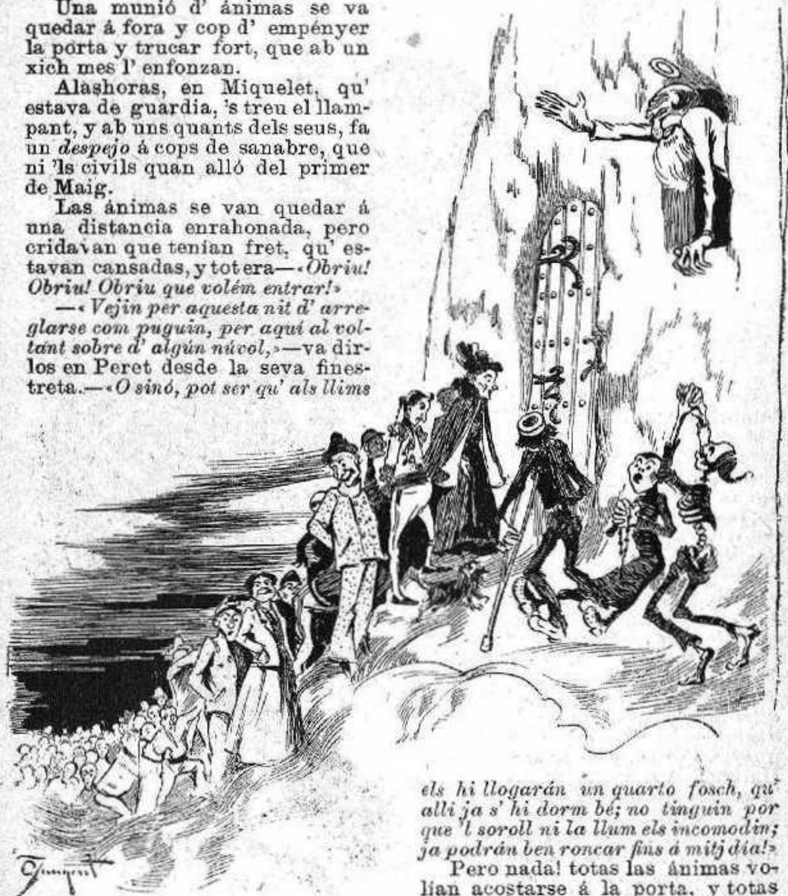
Era una nit de la tardor de l' any 1898, y la gent se morían á grossas. Tantas eran las ánimas que se 'n pujavan al Cel, ab pretensions d' haverlo guanyat, que per allí dalt, en tot lo dia no s' havían entés pas de feyna. Els ángels aposentadors estavan reventats. Las onze mil verges vinga pará llits; Santa Catifula y Santa Reparada cop de donar llensols y passar cuixineras. En fí, vamos, que tothom esbufegava d' alló més. Sant Pere (ja era això cap al tart) reb ordre del Pare Etern de tancar la porta, y de no deixar entrar á ningú mes. «*Es di*,—va observar l' ángel que li va doná 'l recado—*á no ser que vingués algún mártir d' aquells de punta!*»—«*Dónchs entesos!*»—va respondre en Peret—y vinga posar las baldas y fer corre els forrellats.

Una munió d' ánimas se va quedar á fora y cop d' empényer la porta y trucar fort, que ab un xich mes l' enfonzan.

Alashoras, en Miquelet, qu' estava de guardia, 's treu el llampant, y ab uns quants dels seus, fa un *despejo* á cops de sanabre, que ni 'ls civils quan alló del primer de Maig.

Las ánimas se van quedar á una distancia enrahonada, pero cridavan que tenian fret, qu' estavan cansadas, y tot era—«*Obriu! Obriu! Obriu que volém entrar!*»

—«*Vejin per aquesta nit d' arreglarse com puguin, per aquí al voltant sobre d' algún núvol,*»—va dirlos en Peret desde la seva finestreta.—«*O sinó, pot ser qu' als llims els hi llogarán un quarto fosch, qu' allí ja s' hi dorm bé; no tinguin por que 'l soroll ni la llum els incomodin; ja podrán ben roncar fins á mitj dia!*»

Pero nada! totas las ánimas volían acostarse á la porta, y totas alegavan els seus mérits.

Una que feya una pudó de rapé qu' empestava, deya que durant tres anys havía confessat no mes que vellas á Sant Felip Neri, y que després ab alló de las missións, á Filipinas, per mes desgracia, li havía tocat el confessar encare mes vellas y mes lletjas, pues eran xinas. Un' altra ánima mes anciana, alegava qu' essent rector de fora en temps de la Revolució y no cobrant, no havía alsat may cap partida.

Qui exclamava:

—«*Jo he sigut pobre y honrat.*»

—«*¿Y jo que sent rich ho era?*»—replicava un' altra.

Una ánima tota escanyolida y transparent, suspirava—«...*mestre d' estudi á la Mancha!*»

—«*Jo era modista á Madrit*—deya una bona mossa, enviada directament per una de las primeras pulmonías del Guadarrama—*y arribo* LIMPIA DE POLVO Y PAJA!»

—«*Jo he sigut marino y 'm vaig morir de vergonya!*»—cridava una.

—«*Jo militar d' en Zorrilla y tot esperant m' he mort de fástich*»—responía un' altra tota empipada.

—«*Jo creya ab els amichs.*»

—«*Jo confiava ab las donas*»—se sentía allá lluny.

Tota una munió d' ánimas jovas que feyan llástima, allargavan els brassos exclamant:—«*Eram republicans, y per defensar la patria varem anar á las colonias; y allí per sostenir la monarquía ens varen fe matar y se las van vendre!*»

Una murmurava prop de la finestra de Sant Pere:

—«*Després de tres anys de París he passat la vida á Lleyda!*»—Y ab un poch mes que 'n Peret li obra la porta.

—«*Soch un bolero retirat*»—deya un' altra ánima recaragolantse y fent giravols com el fum d' un cigarro.

—«*Y jo torero d' ivern*»—un' altra que passava embolicada ab la sombra d' una capa verda y groga.

—«*Y jo americano pobre!*»—una de tota torrada que duya una aureola de *jipijapa*.

—«*Quite su mercé, no sea pendejo! dos años en la manigua comiendo mango, aguacate y hojas de plátano!*—replicava un' altra de color de café ab llet ab una guayabera qu' era tot un sarrell.

En aixó, dos esbufagant disputavan per qui entraría primer.—«*Jo he sigut vint anys casat*—cridava una ánima ab banyas—*y la meva dona era guapa y m' odiava.*»

—«*Jo també ho he sigut, y la meva era horrorosa y estava enamorada de mí—May podía tréuremela de sobre.*»

—«*Pero jo tenía sogra*—va replicar la primera.»

En Peret que s' enterneix pren las claus y baixa per obri, quan arriba davant de la porta un' altra ánima que duya 'l sufriment pintat á la cara.

De mirada profonda é inteligent, pero vaga, las sevas faccions desencaixadas indicavan lo molt qu' havía patit sobre la terra.

—¿Quí ets?—li va demanar Sant Pere.

—«*Jo*—va respondre ab to grave y trist,—*vaig dedicarme á las Ciencias, á las Ciencias puras; vaig viure enamorat del Art; vaig abismarme en la Filosofía; tot quant hi ha de bo y de gran sobre la terra ho vaig adorar; he sufert fins pels altres, fins per aquells que ni n' sabían res de que jo sufrís per ells! Traballava, no per mi, sino per las generacións que 's preparan, pels que vindrán, respectant sempre per 'xó als que han sigut! He estat ingenuo, desinteressat, y original! Ab el cor obert, tot ho vist plé de poesía!*

—*¡Be! y ahont?*—va preguntar Sant Pere.

—*A Barcelona!*—

—¡*Passa!*—va respóndreli obrintli la porta del Cel de bat á bat, que va tornar á tancar desseguida deixant á las altras pobras ánimas afora ab un pam de nas.

—«*Aquesta nit tú seurás á la dreta de Deu lo Pare, y al costat de Nostre Senyor Sant Jesuscrist, que fou la victima mes gran dels Juheus sobre la Terra.*»

Per la copia,
POMPEYO GENER.

AMOR DE MARE

—¡Que te son el méu fillet!...
Dorm que dorm bé'n tranquilet
que 'l vetllarte á mí no 'm cansa.
Dorm, y axi 'l temps ves passant,
ves creixent, feste ben gran,
qu' un hom sigas sens tardansa.
Quan un home fet serás
ja se que no ignorarás
qu' en tu penso á totas horas;
y 'm pagarás igualment
tot besantme constantment,
dihentme que també m' adoras.—
Y en tan dolsos pensaments
sens pensá en los sufriments
la mareta fins cantava,
bo-y-bressant al seu fillet
que al bressol, adormidet,
alelada, 'l contemplava.
Y axí 'l temps va anar corrent,
y 'l nin anava creixent,
tant, que ja home va trobarse,
y al fiblarlo 'l déu Amor
sentintse ferit del cor
prestament va enamorarse.
Del carinyo aquell somniat,
que sa mare en temps passat
sols per ella ambicionava
molt poch ell se 'n va cuidar
y á la dona á qui va aymar
primerament el donava.
La mareta ab molt trist plany
plorava tal desengany
en que may cregut havía;
pero deya á tota veu:
—Es mon fill, y sent fill méu
n' es, encar, la vida mía.

RAMÓN LLEI.

D' UNA CARTA

. . . .
Hi anat á reveure tot alló; hi contemplat altra vegada l' escenari del nostre drama, ó, si vols tragi-comedia... d' ahir... Perqué era ahir quan aparegueres per primera volta á mos ulls en visió soptada, com fosa ab las primeras ombras de la nit; era ahir quan nostres besos y nostras cansons de joya torbavan el somni dels boscos... Era ahir ¡y sembla que fassi tant temps!

¡Y l' hivern es tan trist á n' els llochs aquestos! Tot alló que pera nosaltres tenia recorts y tenia ánima ha caygut, ha desaparescut, ha mort!... Boscos, rosers, nius... res hi queda. Sols, al lluny, s' aguanta aquella caseta rónega, d' hont eixía 'l fum que guiava nostras tornadas... nostras amorosas tornadas, silenciosas, bressadas per l' encantament misteriós de la hora en que 'ls remors s' apagan... Ja no 'ns en veurém d' altres... En cambi la pobra cabana resta ferma; per ella no ha vingut l' Hivern; colgada per la neu, encare fumeja.

Y fumeja perqué encare guarda foch á dintre. Jo l' he vist, en llargas flamaradas, recargolarse entre las parets fumosas de la llar...

Això es: la llar. Nosaltres podíam haverne fet una; pero no varem fer més que un niu. . . . .
. . . .

EUGENI ORS.

PASTOREL-LA.—Dibuix pre-rafaelista (per *D. Soler*).

ACUDITS

A casa de un prestamista.

—Estich molt conforme en deixar á vosté els trescents duros, mediant una garantía, com per exemple una lletra...

—En quant á això no s' apuri; si vol, pot disposar fins de tot l' abecedari.

—

—Y donchs, Joanet ¿hónt la fas?

—Porto 'ls llibres...

—¿D' alguna casa de comers?

—No: els porto en un carretó 'ls dias que hi ha Encants, per un que hi te parada.

E. NOVELL.

SUCCEHIT

Al visitar un foraster una població catalana preguntá al *cicerone* que l' acompanyava:

—De qui es aqueix monument?

—D'el municipi— contestá 'l guía.

UN A. VENDRELLENCH.

SOLETAT.—(Inspirat en Sant Pere de Tarrassa, per *M. Urgell*).

LA SOPERA GRAN

A la tertulia del antich Café de las Set portas, al Pla de Palacio, s' hi aplegava, fa molts anys, lo senyor Janet Pujol, aquell menestral del carrer del Infern del qui, en altras ocasions, vaig contar alguns dels fets més ó menos verdaders.

Aquella tertulia ell sol la distreya ab sa conversa interessant pel seguit de mentidas que improvisava y 'l desahogo ab que las refería. Per aixó 'l seu auditori era complascent, acomodable, poch discutidor,y ab bons devallants per empassárselas.. que si algú li hagués estroncat la vérvola ab duptes ó reparos ó mofera rialleta d' incredulitat, lo conflicte era segur y dificultós de resoldre, donchs lo senyor Janet, ab lo valor de las sevas conviccions imposava 'l ser cregut sempre, ab veritats ó mentidas, per forsa. Vull dir, á cops de puny; perque 's tenía per progressista exaltat y no hi passava per embustero. Probablement tampoch se pensava serne. Aixó li donava molta superbia, y ab singular desembrás escometía y bestreya als doctors Llémenas que 'l contradían. De modo que 'ls duptes quedavan aclarits al acte ab trencadissa de copas ó ampollas y demés trontolls violents que reclamavan la defensa del seu punt d' honor, si acás no arribava á escáures malmetre alguna fesomía ab xiribech esmaltat, xafament de nassos y soptada inflor de bigotis.

* * *

En certa diada de Nadal, eran ja més de las tres de la tarde que encare 'l senyor Janet no havía comparegut al café. Aquesta tardansa la comentavan los tertulians ab suposicions irónicas; y, com no hi havía cap perill á manifestarlas, cadascú deixava en banda la habitual prudencia que imposava 'l geni teyós del senyor Janet y 's rescabalava glosant alegrament las sevas patranyas.

PER LAS ALTURAS (per *N. Raurich*).

Estanys del Pirineu.

Per fi comparagué; la rebuda que li feren va ser tan galana y expressiva, que no abastava á tornar saludos, cortesías y barretadas per tots indrets. Tothom s' enretirava pera ferli lloch á la taula planyentse al mateix temps del seu retart. Una vegada hagué distribuhit equitativament ab rialletas y miradas plahenteras lo goig que li donava tanta cordialitat, adelantá, com introyt obsequiós, la primera mentida á la concurrencia.

***

—M' aixeco de taula,—va dirloshi.—Tres horas seguidas menjant sense destorbarme per res. A las dotze en punt m' hi assentava. Végin quánts quarts son de quatre... Donchs la meytat del temps l' he passat menjant los macarrons.—¿Encare no 'n tens prou? m' ha dit la senyora. No sé ahont te caben.—No t' amohinis; aqueixa pasta fa com los canons de las ulleras de llarga vista: s' arronsan ficantse l' un dintre del altre. Per aixó se n' han endut la sopera que totjust semblava que n' haguessem tocat. Dono totseguit lo segon xiulet de preparen y á la carrera, y portan la carn d' olla recompartida en tres platas grans, si fa ó no fa com lo rotllo d' un tortell de duro cada una. La de verdura feya molt goig. Los sigrons semblavan pintats de groch *reyal*, ab la circunstancia, que de tan grossos qualsevol haguera dit si eran patatas novellas. Prou los castellanets que fan tant boato y fatxenda ab los seus quedarían avergonyits si tastessin los que ixen á casa per Nadal, y certs empleats de la Andalusía prou vindrían més famolenchs d' allí baix per atipársen y aborrir lo seu *gaspatxo*, que fora com aborrir l' estracte de la miseria.

De las altras platas no cal parlarne per alabarlas; semblavan *ramilletes* de pastissería. La dona que 'ns fa las feynas es la que las endaga cada any y s' hi lluheix. L' he cridada á taula. —María, n' heu fet massa; vos hi faréu malbé la vista, li he dit. A aquestas platas no més hi mancan trés mánechs y dos quartos de grills á cada una per poguerlas portar á benehir

com si fossen palmas... Ja us podeu fer brodar tres coronas als llensols y coixineras, perque haveu guanyat los primers premis. Teníu.—Y li he posat tres pessetas columnarias á las mans.—Sou tan noble com qualsevol *grande* d' Espanya.

***

—Perdoni, senyor Janet, li pregunta un concurrent: ¿Qué vol dir lo xiulet d' avís?—¿Encare no ho sab? Pensava havérlosho explicat. Com jo *entrevinch* á las taulas del Liceo per qüestió dels mobles, vol dir que pel dinar de Nadal á casa organiso la maniobra com una mágica. Allí á cop de xiulets s' entén si s' ha d' operar pel costat de *Rambla* ó de *Jardí:* si s' ha de fer botadura pel foro ó corre trampillóns per la mutació. ¿Cóm voldrían que 'ns entenguessem á la cuyna entre aquella batería d' ollas, cassolas y greixoneras y aquellas fogonadas que espeternegan llensant ruixims d' espurnas ruhentas á cada cop de ventall que 'ls hi enjega un xerrich que no més el llogo per fer de fogonista tot un dematí? Cada toch de xiulet es una veu de mando combinada y cada passada te 'l seu toch y contratoch. Pels plats de preferencia 'm valch d' una combinació de campanas.

—Deu tenir la cuyna lluny del menjador.

—¿A casa, lluny? Si alló es una botiga com una capsa de dómino; á esternudar eixím al carrer per no estabellarnos lo cap contra una paret. La cuyna es enganxada ab lo menjador; aqueix día serveix per las ollas de lleixiu: no més hi rentan la plata. Per cuynar las viandas, rellogo un magatzém á casa 'l senyor Marqués de Senmanat, que 'l tinch á tret de pedra de casa. Ne pago una futesa, y 'ls hi deixo francas las olors dels guisats. ¡Qualsevol prengui aygua de la font del Ferro de Gavá per restablir la gana!

***

—Qu' entre 'ls macarrons y la carn d' olla se m' han passat aquestas tres horas. ¡Quíns macarrons! Semblavan farcits ab licor!—Me 'n vaig al café; he dit á la meva senyora.—¡Y ara! ¿que no vols escaldums?—No.—Pren una rodanxa de llus.—Tampoch.—Hi ha un tascó de bou metxat; lo gall dindi, la escarola ab rabets, ápit y aquellas olivas arbequinas fetas á casa que tu 'n dius píndolas boscanas perque tenen gust de fonolls y sajulida...—Ja he dit que no. ¿Vols que 'm perjudiqui un excés de gurmandería ó que m' esbotzi una replenitut de macarrons?—¡Fuig d' aquí, ponderador! ¿Ni turrons, ni esclopets, ni neulas?—La persona que no te cordura, li he contestat, y s' enceba menjant, lo mateix pot morir de repent d' una torsó de budells, com de feridura de plé á plé al pahidor.—Calla Janet, m' esparveras!

No m' ha mancat rahó per parlar axís. Afigúrinse que desde las vuyt del matí bullía l' olla del caldo, que hi havía de tot, cavallers.

—Ja se sab, digué un concurrent; carn... pilota... gallina...

—Sí, senyor, de tot.

—Butifarra... peu de tocino, insistí 'l mateix.

—Ja he dit de tot; replicá impacient lo senyor Janet.

—Apit... col... sigrons...

Aquí 'l senyor Janet d' un cop de puny sobre la taula feu somoure tot lo servey de pisa y cristall, exclamant ayrat:—¿No he dit de tot?

—Perdoni, dissimuli.

—Quan se parla de tot, li replicá, es per abreviar y vosté m' entrebanca la relació ab la butifarra, 'ls sigrons y la fulleta d' ápit. ¡Ay mal viatje! ¿Qué 's pensa que fem llista *regalisada* de notari per la carn d' olla? A casa de vosté hi han tirat de tot?

—Ben segur.

—¿Una butifarra y quarto de gallina, eh?

—Sí; si, senyor, de tot.

—Donchs nosaltres duas; mitj capó, dos peus de tocino, molsuts, blanchs, pulits, semblava que portessin guants de cabritilla. Vagi sumant y després afegéixihi 'l doble y sabrá com s' endaga una carn d' olla bona

y complicada. Ara, calculin vostés quin caldo havia de sortir. Alló era gelatina que s' hi podía dibuixar qualsevol floreyo á sobre.—No hi posis gayres macarrons, he dit á la meva senyora, ó sino eixirá una lligada que ni cullera ni forquilla hi penetrarán; los tindrém de treure ab la barrina. Quan ha abocat l' olla semblava un riu d' or que 's despenyés. Los macarrons, colats abaix, anavan eixint pesants, revinguts, poch á poch, ab un xap que esclatavan al caure... ¿han reparat lo soroll que fan las granotas quan se tiran al regueró? Donchs per l' estil. Y desseguida perdian lo mon de vista engolits dins la substancia. Tinch d' advertirlos que la sopera de casa es pessa. Duas lliuras de pasta no hi fan cap bulto.

—¡Caram! ¡Caratsus! digueren uns concurrents mirantse als altres que no gosavan dir res per no comprometres, pero que feyan anar lo cap avant y enrera com assentinthi.

—Si, senyors, lo que dich, replicá passejant la mirada altanera y provocadora per entre la concurrencia. La varem anar á comprar tots dos. Feya mitj any que eram casats; llavors teníam lo primer noy á la *reserva:* encare va tardar cinch mesos á dársens á conéixer. Me 'n recordo com si fos ahir. Quan la llevadora me 'l presentá dihent: «Sia la enhorabona senyor Pare; es un *fulano*», la alegría m' anegá 'ls ulls, que si no me 'l treuhen de la vora l' ofego d' una besada. ¡Era un xicotás com un artiller! Moreno com jo, pero guapo, la cara de sa mare ¡qué! més guapo! Una cara que podía anar encunyada en qualsevol moneda!

***

—Potser nos ne varen treure una vintena de soperas á ca 'n Grénzner. Totas las trobava petitas.—Aquesta correspón á un joch de dotze coberts, varen dir ensenyantne una de molt revinguda.—Encare es xica.—La meva senyora 'm tocá del colze dihent:—Ave María, Janet, ¿qué posarás dispesas?—¿Per qué la voldría? 'm preguntá fent lo sonso 'l dependent.—Per

ART POSITIVISTA (per *M. Moliné*).—Una cansaladera que 's porta la cansalada.

tirarhi un parell d' ocas vivas, que s' hi recrehin en lo caldo y que hi puguin virar per tots indrets sense toparse.—Lo minyó, picat, me presentá una sopera fina que semblava una cúpula boca amunt. Aviat varem quedar entesos pel preu. La meva senyora no la volía.—Pero Janet, es massa diforme!

Naturalment, jo estava á veure venir. Era 'l primer any de matrimoni y 'l nostre noy gran, com he dit, se trobava en camí ab la butlleta d' allotjament.

Pel carrer no 'm digué paraula; vaig coneixer que estava ressentida. Al arribar á casa 'm va fer riure ab un acudit. Desembolico la sopera; ella butzinejava:—Ves de quin trasto t' has enamorat. Podrás posarhi melons á refrescar algún día de compromís.

Jo, res; com aquell que no la sentía. La destapo, y al acte, sens adonármen, m' agafa per darrera fentme apartar y dihent:—No t' hi aboquis, Janet, que 't rodará 'l cap!—Vaja, 'm va guanyar la voluntat ab aquella humorada. Poso má á la butxaca y li entrego un grapat de napoleons y pessetas.—Te, li vaig dir; ves á comprarne una al teu gust. Jo anava ab la idea que tú no has penetrat; las donas no teniu tants allargos de judici per prevenir las cosas ab temps. Avuy per demá que la nostra familia vingui en aument...

La meva senyora, que te més vivó que cap centella, sens deixarme acabar s' apuntá 'l dit al front dihent:—¡Sant Eloy, quan era xich era noy! No t' escarrassis, ja t' he entés; pero d' aquí á llavors ¿qué 'm farém d' aqueixa bomba? Al menos tingués un forat podría passarhi bugada per ara y tant.

—Tira pel cap que vulguis. Ha de servir per Nadal y plena; mal haguém de menjar macarrons fins á la Candelera.

Y desde que 'ns varem casar, cada any, per Nadal, surt á taula la sopera gran.

—¿Quánts son, donchs, á celebrarlo?—feu un dels més curiosos.

—La meva senyora y jo.

—¡Sí que!...

—Ja veurá; 'ls cálculs dels homes son erradors. Y prou he vist casat al Baldomero: la meva senyora tambè. Semblava que ja podiam anárnose'n del mon quan varem tenir aqueix logro. Després vingué 'l nét. Ja 'ns recava allavors y una altra voluntat ens tirava...—*En fin*, es una historia llarga. La meva senyora es una pasta d' agnus. La jova, una bona minyona. Totas duas tenen circunstancias molt afavoridas; endressadas, traballadoras; bon cor, bon sangro, cada una de per sí. Son dos ángels; pero juntas, arronsan las alas y treuhen las unglas.

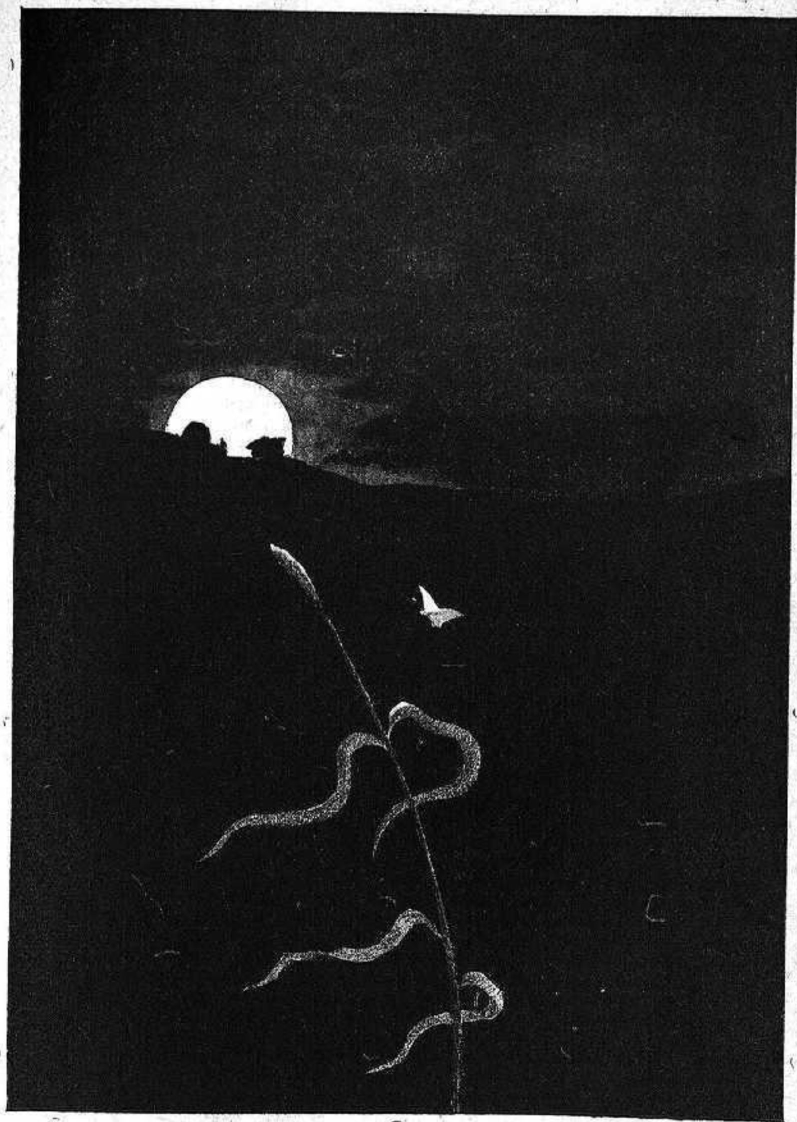
☞ Lo Nadal á casa nostra, seguím celebrantlo sols; y per la senyora y per mí surt la *sopera gran*.—Emili Vilanova.

Modas (per *R. Miró*).

Vestit heráldich, molt propi pera fer visitas á familias de sach blava.

PLANAS MODERNAS (per *Mariano Foix*).

A LA NIT.—PAISATJE.

UNA MASCARADA A BARCELONA

Salta á la vista que 'ns hem anat tornant molt serios y formals, de tal manera que fins sembla que 'l riure no 'ns escau. Axó fa que casi ningú 's permeti disfressarse, ni per Carnestoltas, com no siga de una manera ignoble, ab faldillas de dona ó ab faldilletas de *bebé*, lo qual bé 's pot pendre com signo de la decadencia de una rassa.

Essent aixís creyém fer obra meritoria tornant per l' honor de la nostra terra, y recordant á la ensopida joventut actual que 'ls nostres antepassats eran mes expansius y mes alegres qu' ells; qu' estavan disposats sempre á donar per qualsevol motiu

Argenters.

Llibrers, Impressors y Velés.

lloables probas de bon gust, de un humor excelent y de una verdadera rumbositat, que 'ls duya á no reparar en gastos, quan creyan del cas divertirse, y ab mes motiu encare quan se consideravan obligats á obsequiar á las personas de representació que 'ls distingían ab la seva visita.

Aixís vá ferho la joventut barcelonina, en temps dels nostres besavis y dels nostres avis, entre altres moltas vegadas pels anys de Deu, 1750 y 1802.

S' ha de tenir en compte ans que tot lo qu' era Barcelona en aquella época. La ciutat estava tancada estretament per un cinturó d' envellidas y rónegas murallas que l' ofegavan: la Rambla flanquejada en tota la seva extensió per las tapias dels convents y tapada per un quartel á cada extrém, no era gaire cosa mes que una riera: los carrers estavan mal iluminats, y de vespre, tan sols se sentía per ells lo pas de las patrullas y rondas y 'l murmull del reso del rosari qu' eixía de totas las casas.

Donchs be: tot aquest aire arcaich, ranci y endarrerit no era obstacle á que 'ls barcelonins siguessen mes jovials y divertits, y molt menos hipócritas que la joventut aygualida que avuy se estila.

Se podrá dir que aquellas generacións tenían més fé y guardavan més respecte á sos majors, per més que aqueixa consideració sigués aparent moltas vegadas: tot aixó será induptable. Pero si ho comparém ab lo que passa en l' actualitat, en que molta

Tundidors, Pellaires, Vidriers y Teixidors de llana.

part dels lligams del respecte s' han romput ¿cóm s' explica la tristor y l' ensopiment de que fan gala á totas horas molts joves barcelonins? A major llibertat sembla que hi hauría de correspondre una major expansiò y un desitj més viu de disfrutar á cor obert, y no obstant estém veyent que molts dels joves á que 'm refereixo, quan se treuhen la nyonya de sobre, es sols per assistir lluhint lo *pavero* blanch y la estreta corbateta vermella, á la bárbara festa nacional, aquí completament exótica, lo qual no 'ls priva de usar certs modismes flamenchs que, creguin, que á la seva boca y ab l' accent especial que saben pronunciarlos, fan més fástich que gracia.

***

Escribans públichs y Confiters.

Mes deixemnos de filosofías y aném á lo que interessa.

Pel mes de maig del sobre-dit any 1750, ab motiu de la vinguda á Barcelona de la senyora infanta donya María Antonia, més tart Duquesa de Saboya, 'ls gremis tingueren á bé dedicarli una espléndida mascarada, en la qual tots hi van pendre part vestint elegants y riquíssims trajos ab arreglo á figurins fets exprofés, tal volta per alguns dels deixebles de 'n Tramullas (1).

Creyentlos inédits, hem cregut interessant donarlos á llum, si no tots una bona part, sisquera 'ls suficients, pera ferse cárrech de la cosa.

Dona una proba del briós esfors

Daguers, Cistellers y Horteians dei portal de Sant Antoni.

que implica la seva realisació lo número considerable de figuras de que 's componía 'l conjunt, format de vintisset grupos ó comparsas alguns d' ells hasta de dotze parellas, sense contarhi la gran cantitat de servidors ab hatxas encesas que á cada grupo acompanyavan.

Las ditas parellas se presentaren ricament vestidas y ajensadas ab suntuosas estofas de panyo y de seda profusament brodadas, y recamadas d' or y argent, lluhint ademés finas y brodadas mitjas y sabatas encivilladas d' alt taló.]

Algunas de las senyoras portavan mascareta de satí, al pas que altras,

Revenedors, Taberners y Hortelans.

(1) No portan firma.

al igual que 'ls homes usavan careta entera.

Hi havía gremis—induptablement els mes richs y rumbosos—que formavan ells sols una agrupació; altres en cambi 's reuniren en número de tres, quatre y hasta més pera constituhir un grupo, sénse tenir pera res en compte la disparitat de sos respectius oficis. Aixís los gremis d' Hortelans de las Aforas, del Portal de Sant Antoni y del Portal nou se segregaren formant cada un d' ells en diversas collas perteneixents á altres gremis.

Los trajos que vestiren están manifestament inspirats en los francesos, al istil dels que predominavan en las fastuosas cabalgatas del temps del Rey Sol y de Lluis XV, y en los que

Semolers, Moliners, Mesuradors de blat, Mantes y Fadrins.

Mestres de casas, Candelers de seu y Oliers.

's treyan á lluhir en lo Teatro de l' época, de manera que alguns d' ells recordan los romans convencionals dels quadros de Lebrun y altres los pastorets acicalats de Vatteau y Boucher; carácter que, á bon segur no haurían sapigut donar als mateixos en cap altre regió espanyola menos oberta que Catalunya á las influencias y gustos predominants enllá del Pirineu.

De totas maneras, ab lo sol exámen dels figurins tenim motius suficients pera creure que degué ser aquella una festa de bon gust, exhuberant de riquesa y plena de animació ¡y alegria. Y un detall singular. Conforme havém dit avans tingué efecte durant lo mes de maig, es á dir, fora de Carnestoltas, y ab això 's demostra qu' encare que 'ls nostres antepassats visquessen en temps de frares, per lo que sembla, en materia de disfrutar no miravan prim.

* * *

Los gremis que prengueren part en la mascarada que 'ns ocupa, foren los que segueixen, citats per l' ordre establert en documents de l' época.

N.° 1: Escribans Reals.—N.° 2: Fusters, Manyans, Agullers.—N.° 3: Curtidors.—N.° 4: Escribans públichs y Confiters.— N.° 5: Mestres de casas, Candelers de seu y Ollers.—N.° 6: Llibrers, Impressors y Velés.—N.° 7:

Pintors, Escultors, Doradors, Retorcedors de seda y Hortelans del Portal Nou.

Hortelans del Portal de San Antoni, Daguers y Cistellers.—N.° 8: Pintors, Escultors, Doradors, Retorcedors de Seda y Hortelans del Portal Nou. —N.° 9: Ferrers, Calderers, Carreters, Assahonadors y Ataconadors. —N.° 10: Revenedors, Taberners y Hortelans.—N.° 11: Escribans Causidichs y Apotecaris.—N.° 12: Corredors de Cambis, Cirugians y Mercaders de telas.—N.° 13: Semolers, Moliners, Mesuradors de blat, Manters y Fadrins.—N.° 14: Drapaires, Tapiners, Pagesos de las aforas de la Ciutat y Nuncis.—N.° 15: Clavataires Espasés, Practicants de Cirugía y Hortelans del Portal de San Antoni. —N.° 16: Tintorers y Matalassers.— N.° 17: Sastres, Fabricants de cordas de viola y Xocolatés.—N.° 18: Tornés,

Carnicers.

Calderers, Carreters, Assahonadors y Ataconadors.

Boters y Paletas.—N.° 19: Carnicers. —N.° 20: Tundidors, Pellaires, Vidriers y Teixidors de llana.—N.° 21: Sabaters, Escudellers, Esparters y Vainés.—N.° 22: Arrieros y Camalichs.—N.° 23 Fadrins fusters y Julians, es á dir Guanters, Cinters, Quincallers y Pinters.—N.° 24: Fadrins sabaters, Brodadors, Courés Sillers y Albardés.—N.° 25: Barratinaires de punt, Xinxers, Perruquers y Fadrins Sastres.—N.° 26: Cordoners, Galoners, Batidors d' or, Cordelers, Teixidors de llí y Soguers.—N.° 27: Argenters.

En total 27 comparsas.

***

Cinquanta dos anys després los mateixos gremis ne feren un' altra dedicada als reys Carlos IV y María Lluisa ab motiu de sa vinguda á Barcelona.

Bé voldríam parlar d' ella aquí mateix y en una forma idéntica á la qu' hem empleat al donar compte de la corresponent al any 1750, que prous datos tenim reunits; pero 'ns falta l' espay. Un altre dia ho farém si á vostés no 'ls cansa, y Déu ens dona vida y salut per' arribarhi.

Lluís Labarta.

Escribans causídichs y Apotecaris.

Un tranquil (per *J. Lluis Pellicer*).

Esperant la regeneració.

LA FALTA DE COSTUM

A un xicot més dú que un ou de mona 'l baixan á ciutat perque s' eduqui en un colegi.

Lo professor, encarregat de pulirlo, li diu un dia:

—¿Cóm es que no s' acostuma á dir *sí, senyor* y *no, senyor,* en lloch de dir *sí* y *no* á secas.

Resposta del xicot:

—Ja veurá, com que al poble no n' hi ha de senyors ni senyoras..

Domingo de Lleyda.

Recorts estimats (per *J. Masriera*).

Riera de Llavaneras.

LA FILLA DEL VISIR

(CUENTO ÁRABE).

I

Lo sol dóna llum, pero no tanta com los ulls de Zoraida; lo cel es hermós, pero més ho es lo rostre de Zoraida; la terra guarda tresors, pero ¿qué valen, comparats ab los que tanca 'l cos de Zoraida?

Son pare li ha dit:

—Ets la flor més bonica y adorable que Aláh ha posat al mon: tothom te voldrá; pero tú no t' escoltis may la paraula d' amor de cap home, ¡may! La teva bellesa, 'l teu aroma virginal han de ser pel Califa. Per ell to cultivo, per ell te reservo... Ay de tú si en lo coral de tos llabis arribas á deixarhi posar jamay los llabis d' un home! L' amor del Califa ha de ser teu; pero... ¡cuyda també de guardar tot lo teu amor pel Califa!

La filla del Visir, lo semblant encès de rubor, inclina 'l cap y calla.

Y á entrada de fosch, mentre son pare se 'n va á rebre del Califa las ordres pera la següent jornada, la donzella baixa al jardí, y en el misteriós kiosco perfumat que las palmeras cubreixen ab lo fresch sarrell de sas fullas tremolosas, s' abrassa ab l' enamorat galán que cada vespre la espera delirant y boig de ditxa.

Pero l' eunuch, que may s' ha adonat de res, avuy els ha vistos y corra á delatarlos.

—¡Ta filla, oh Visir, está ab un home!

—¿Qué dius?—exclama 'l desolat pare, obrint els ulls com si despertés d' un somni.

—Vina al jardí, y podrás véurels.

Com el pensament de rápit y com el llamp d' amenassador, el Visir se

UN LANCE (per *Argemí*).

Llegint lo *Diari*: «Precisa poner coto á los ciclistas, que en su marcha feroz, desenfrenada...»

Parteixen á un distret per l' espinada.

precipita al kiosco ahont la bella Zoraida, permet, tal vegada, que 'l coral de sos llabis s' encengui al refrech dels llabis d' un home...

Al soroll dels seus passos, l' enamorat, saltant las parets del jardí, fuig pressurós y 's pert entre las ombras, sense que ningú pugui reconéixe'l.

—¡Desgraciada!—diu el pare á la filla, agafantla violentment per las munyecas:—Respon ¿quí es?

—¿Quí?-pregunta dolsament l' angelical Zoraida.

—L' home que s' ha escapat, l' home que ara parlava ab tú...

—¡Ah! Un. Es la primera vegada que hi enrahono.

—¿La primera? ¿Qué t' ha dit?

—Tan sóls una paraula. M' ha dit: «Hermosa.» No ha tingut temps de res més.

—¿Es dir que ara arribava?

L' eunuch, que ha seguit al Senyor, espantat ja de la seva obra, intervé temerós en la conversa.

—Ara mateix—diu vacilant:—fa... mitj minut.

El Visir alsa 'ls ulls al cel y junta las mans.

—¡Gracias Aláh! Encare hi he sigut á temps!

Pero, refet del susto, corra á tancar á sa filla en la torre quadrada, la més forta y segura del palau, la torra de las deu cambras y una sola porta.

—Aquí—li diu—viurás aislada y sola, fins que 'l Califa 's digni demanarte. Aquí permaneixerás dia y nit, estíu é hivern, sola, sempre sola. La clau d' aquesta porta la guardaré jó, pero ni jo 't veuré, ni 't veurá may ningú. Tot lo que necessitis; tot lo que desitjis, tot lo que demanis ho rebrás per la estreta finestra que hi ha á la vora del portal. Y ara, adeu. ¡Fins... que Aláh vulgui!..

Y donant tres voltas á

la clau, deixa reclosa á sa filla y se 'n torna magestuós y tranquil, seguit del eunuch.

II

—Passá un any... y 'l Califa no 's recordá de Zoraida.

Ne passaren dos, y tres y quatre, y res: tampoch al Gran Senyor se li ocorregué pensar en la hermosa filla del seu Visir.

Cinch anys estavan ja á punt de cumplirse desde 'l vespre terrible del kiosco, quan de prompte un mitj día el Califa va donarse un cop al front.

—Visir—digué al seu fidel servidor:—¿no tens una filla?

—Es cert: Zoraida, la flor més hermosa dels jardíns de Bagdad, lo mes preuhat adorno del imperi.

—¿Com está?

—No ho sé: ja fa cinch anys que no l' he vista.

—¡Ah! ¿La tens lluny? ¿Ahont?

El Visir, tremolant d' emoció, s' apressurá á referir al Califa la poética y espantosa historia. No li ocultá res: l' afanyós cuydado ab que havía criat á Zoraida pera oferirli un día á n' ell; la dramática escena del jardí, la oportunitat de la sorpresa... y sobre tot el cautiveri en que desde llavors l' havía tinguda pera poguer viure ab la seguretat de que quan el Senyor la volgués, la trobaría fresca, íntegra y pura com lo primer somrís de l' aurora.

—¡Caramba! — digué 'l bondadós Califa, verdaderament encantat de la confidencia:—ja pots anar á buscarla.

—¡Per fí!—pensá 'l Visir encaminantse á la torre ahont guardava á sa filla:—¡per fí vaig á veure realisats los meus ideals!.. ¡Zoraida!.. ¡Qué hermosa la deuré trobar! ¡Quin goig el Califa, al contemplarla tan encisera!...

Arribá á la porta, la ferrada porta que en cinch anys no havía girat sobre las frontissas: ficá tremolós la clau al pany... y obrí.

ENSAJANTSE (per *R. Miró*).

—Aixis que la vegi li dich:—Li faig pes sa, senyoreta?

—¡Zoraida, tresor meu!—va cridar el Visir, aturantse al llindar:—¡surt, vina als meus brassos!

Pero ningú li responía.

—¡Zoraida!—torná á cridar:—¡delicada flor del palau, surt, surt!

A la tercera vegada, quan ja 'l pobre pare 's disposava á penetrar en la torre, una nena d' uns quatre anys, bella com un ángel, sortí de per dins plantánseli al devant y va preguntarli sorpresa:

—¿Qué vols?

—A Zoraida, vinch á buscar á Zoraida—respongué 'l Visir, més sorprés encare que la nena.

La gentil criatura doná un pas enrera, y posantse la maneta á la boca pera fer arribar millor la veu á las habitacións interiors, cridá ab totas las sevas forsas:

—¡Mamá, hi ha un senyó vell que 't demana!

A. MARCH.

UN POM (per *F. Fló*).

Diu que las flors quan las cullen
passan molt cruels sufriments;
mes si las cull una nena
las flors no s' anyoran gens.

SABIESA DELS FRARES

ANÉCDOTA LITERARIA

Lo poeta Bretón de los Herreros, va tradu-hir al castellá una imitació que feu en Lebrun en francés de la tragedia de Schiller *María Stuart* y tractá de ferla representar per allá l' any 1828 quan exercía la censura de teatros lo presumptuós é ignorant frare R. P. Carrillo.

Aquest, després de llegir l' obra, cridá á n' en Bretón y li digué que aquell final no anava y que tenía que arreglarse; puig, segons ell, era de tot punt impossible que una reyna pogués morir en un patíbul.

—Es que l' historia aixis ho diu—replicá en Bretón.

—Si jo hagués sigut censor d' aqueixa historia; no ho hauría permés y d' altre modo s' haguera arreglat.

—Pero...

—No hi ha pero que valgui. L' obra m' agrada; modifiqui 'l final ó jo hi faig un altre desenllás.

Aterrat lo poeta ab aquesta amenassa, arreglá 'l final á gust del frare censor y la vida de María Stuart que no van poguer salvar á Inglaterra sos partidaris va ser salvada á la escena del *Teatro Español*, gracias á la sabiesa del R. P. Carrillo.

F. NAT.

GUAYTANT ENRERA

La casa dels meus passats
era ferma, era quadrada,
ab troneras als gairells,
ab sortida barbacana.
Tenía porxo á llevant
ombrey de la portalada,
finestras als quatre vents
y una torra á tramontana.
Camps frondosos, gemats horts,
prats d' alfombra verdejanta,
espessos boscos de pins
á la casa rodejavan.
Plens se veyan els graners,
plens els corrals y els estables,
y del cellé en lo mes fosch
las gerras d' or curulladas.
¡Y jo 'n soch l' hereu! hereu
que no passa la porxada,
á quí bordan els mastins
á quí no fan ombra els arbres!
Jo 'n soch l' hereu! ¡pobre hereu!
que pel pa feixuch traballa,
y ni tas cambras ha vist
ni ha trepitjat ta quintana!
Trucá la negra dissort
á ta porta clavejada,
y las gerras del celler
s' emportá la guerra insana.
Vingué l' enveja, mes tart,
y féu llenya de tos arbres,
van robarte els camps y els horts
els plets y malas anyadas.
Ja sense terras, casal,
te vas veure, com la mare
á quí li roban els fills
que l' aliment li guanyavan...
S' aclofaren els teus murs,
y caigué ta barbacana,
ton porxo 's parti pel mitj,
la torra va esquarterarse.
Venuts els teus enderrochs
la copdicia t' aixecava,
y mes hermosa que may
la reyna ets de la encontrada.
Mes, ja no ets dels meus; dels meus
sols ne tinch penas amargas,
y recorts de tempes mllors
y desitjos d' aixecarme!...
Casal dels meus ascendents
¡te saludo ab tota l' ánima!
y no t' envejo, no, encar
que m' estás fent molta falta!
Bohemi del Ideal,
vaig pel mon tot polsant l' arpa,
cantant á la llum del sol
l' avens de la rassa humana!

A LLIMONER.

RÁPIDA

Dos anys contava 'l nin: va quedar orfe:
ni parents, ni allegats l' infant tenía.
Era com barca sens timó, llansada
al revolt mar de la existencia fera.
L' istiu ab sa xardor qu' infundeix vida
havía ja fugit á regions novas,
deixant indiferent, á nostra terra
envolta en lo mantell de l' hivern rúfol.
¡Pobre orfanet! Quí no l' hagi sentida
l' espina d' orfandat qu' al cor se clava,
compendre no podrá la greu tristura
qu' en las horas d' insomni embarga al orfe:
Lo crudel torturar del somni fréstech,
que en fantástica dansa, li senyala
del llibre de las penas de la vida
sens xich de compasió, los punts més foscos.
. . . .
. . . .
Era com barca sens timó, llansada
al revolt mar de l' existencia fera.

Agustí
Mundet
Alvarez.

El vi-rey de Catalunya (per *M. Moliné*).

—Per dret propi
aquest càrrech m' hi guanyat,
puig val mes la meva barra
que las quatre
del escut del Principat.

REMORDIMENTS

Acabada la consulta 'l metje del poble, un antich condeixeble y excelent amich, s' empenyá en acompanyarme fins al rieral ahont, á la sombra d' uns pollancres, havía deixat jo la tartana. Al passar per davant del ce-

Recort del any.—*La nit del 31 de juliol á la Rambla del Mitj* (per *M. Moliné*).

Los agents y servidors del *hermano* Sanz Escartin, incrustant lo carinyo fraternal de son amo y senyor en las costellas dels ciutadans pacifichs.

---

mentiri vaig notar que al meu colega els cabells ¡se li posavan de punta la cara se li esgroguehía, 'ls ulls li sortían de sas cavitats orbitarias, un suhor fret li amarava la pell y 'l cor li bategava depressa y tumultuós.

—¿Qué tens?—vaig preguntarli ab esglay.

—No hi puch fer més—respongué—sempre que passo per davant del cementiri 'm succeheix lo mateix.

Vaig esclafir una rialla dihentli:

—¿Tens pór que 'ls morts no surtin de sas tombas y vinguin á demanarte comptes?

—Oh! en quant aquest punt tinch la conciencia tranquila; nosaltres no matém á ningú. ¡Malaventurat de qui li ha arribat l' hora!

—*Soy de la misma opinión:* el butxí es la mare Naturalesa: nosaltres lo que fem en tot cas, algunas vegades, es servir d' estira-cordetas: *ni quitamos ni ponemos rey.*

Mentres tant lo meu amich anava aixugantse 'l suhor y donava miradas furtivas á la porta del fossar; per fí m' agafá la ma y ab molt misteri 'm digué:

—Escolta. Fa d' això un grapat d' anys: era 'l segón ó tercer qu' exercía en aquest poble. Una de las mevas clientas, la mestressa del más Negre estava embarassada; un d' aquells embarassos que son la desesperació de las familias y la pesadilla dels metjes. Ho havía probat tot; res me doná resultat. N' estava segur, y axís m' ho dictava la conciencia, si no provocava 'l part prematur ó Deu no obrava un miracle, la mestressa del más Negre 's moría. El dilema era aquest:—Escullir entre una dona en la plenitut de la seva existencia, excelent mare, carinyosa esposa, amparo dels desvalguts y panyo de llágrimas de tota l' encontrada, y un ser incom-

La santa maternitat (per *Joan Sala*).

ESTUDI AL LLÁPIS (per *E. Arnau*).

plert que si naixía viu no tenía assegurada la existencia. L' elecció no era duptosa.»

—Aixís hauría obrat jo y tota persona de seny; aixís ho recomanan tots los autors d' Obstetricia y Ginecología; pero no veig la pastora.

—Espéra't, no he acabat. Vaig provocar el part ab felís éxit; la mestressa del más Negre se salvá, viu encare y continua sembrant beneficis per tot arreu. El feto no era viable; va neixer mort. No 'm recordava del fet, quan fa pochs mesos donant un passeig ab lo senyor rector del poble, ens engolfarem en desquisicions filosóficas y teológicas; surtí á colació lo part ó abort provocat y de bonas á primeras m' ensenyá *El Butlletí Oficial de la Diócesis de Girona* corresponent al 13 de Febrer de 1896, ahont va insert un decret que 'm deixá blau, ab l' ánima intranquila, 'l rosèch á la conciencia y m' ocasiona aquesta congoixa sempre que passo per davant del cementiri. Sí; perque veus, en aquell fossar hi ha un infelís que m' está cridant:

—«Assessí! mal tocólech! ¡Per tú estich en los Llims privat eternament de veure la casa de Deu!»

Vaig esclafir una altra rialla.

—No riguis y mira.

Al dir això 's tragué de la butxaca un periódich vell y rebregat: era el *Butlletí Oficial de la Diócesis*.

—Aquí trobarás lo qu' acabo d' exposarte.

—A veure: «E. SAC. ROM. UNI. INQUISITIONE. DUBIUM QOAD OPERATIONES.....»

Noy, el llatí 'l tinch molt rovellat y no 'n treuría l' aygua clara.

—Deixa, ja t' ho traduhiré:

«DE LA SAGRADA ROMANA Y UNIVERSAL INQUISICIÓ
DUPTE SOBRE OPERACIONS QUIRÚRGICAS
NO DIRECTAMENT TENDENTS Á LA MORT
DELIBERADA DEL FETO.

«Beatíssim Pare:

«Esteve María, Alfons Ponnois, Arquebisbe de Cambray, postrat ab molta devoció als peus de Vostra Santetat, exposa humilment lo que segueix:

«Ticio, metje, quan era cridat per assistir á una prenyada gravement malalta devía diagnosticar, al acte, per tots los síntomas que no hi havía altra causa morbosa, que 'l mateix prenyat, això es, la presencia del feto en la matrís. Pera salvar á la mare de la mort certa é inminent, procurava l' abort ó expulsió del feto. Aquest tractament lo seguía molt sovint y per costúm, no per matar lo feto en lo seno matern, sino tan sols, á ésser possible, perque surtís á llum viu, encare que hagués de morir próximament, per no ésser del tot madur *(omnino adhuc in maturus esset)*.

COFURNAS BARCELONINAS (per *Pau Roig*).

Xardor de pecat.

»Empró llegit lo qu' en 19 d' Agost de 1888 va tenir á be contestar la Santa Sede al Arquebisbe de Cambray: «que rectament y ab segura conciencia no podia ensenyarse ser licita tota operació directament *occisiva* del feto *(occisivam fœtus)* encare que aixó fos necessari pera salvar la mare»; Ticio está duptós sobre 'l ser licitas tals operacións quirúrgicas ab las que, no pocas vegades, *(non raro)* procurava fins ara l' abort al objecte de curar á las prenyadas gravement malaltas.

»Per lo qué y pera deixar tranquila la séva conciencia, humilment demana Ticio si pot ó no practicar rectament y sense pecat las enunciadas operacións en las repetidas ditas circunstancias.

»FISA IV DÍA 24 JURIOL DE 1895.

»Proposta la sobre-dita instancia en la Congregació general de la Sagrada Romana y Universal Inquisició, los Eminentíssims y Reverendíssims Senyors Cardenals Inquisidors generals en materia de fe y costums, escoltat lo vot dels Rds. Srs. Consultors, decretaren que devian respondre: NEGATIVAMENT, segons altres decrets: lo de 28 de Mars de 1884 y lo del 19 d' Agost de 1888.

»En la següent Fisa V, día 25 de Juliol y en l' audiencia concedida al reverent P. Sr. Assessor, nostre Santíssim Senyor, va aprobar la referida resolució dels eminentíssims Pares.—Lloch del se † llo.—J. C. MANCINI CAN. MAGNONI, *Notari de la Sagrada Romana y Universal Inquisició.*»

—Comprens ara—continua 'l meu company—la meva congoixa y remordiments, exacerbats sempre que passo per davant del cementiri, del lloch ahont está enterrat aquell feto?

No vaig esclafir una tercera rialla perque 'l cas ja 'm va semblar mes serio. Lo que vaig fer mirar de tranquilisar la seva conciencia y desvaneixer los seus remordiments: tot inútil: el meu amich es un fervent católich que creu y practica seriament tot lo decretat per l' Iglesia romana.

¡Pobre metje rural, *último mono* de la classe; no n' hi havia prou ab que fossis lo sach de tots los cops; ab que passessis la vida vejetant en un poblet de mala mort; ab que 'ls clients te paguessin poch, tart y malament; ab que 't bescantessin los de dalt y los de baix, era necessari que apuressis per complert lo cálzer d' amargura, venint ara la Sagrada Romana y Universal Inquisició y en una de las sevas Fisas posés trabas al teu criteri, á la teva conciencia dihente que lo que t' havian ensenyat un día 'ls mestres es contrari al Dogma!

Romualdo Vidal.

CAPRITXOS

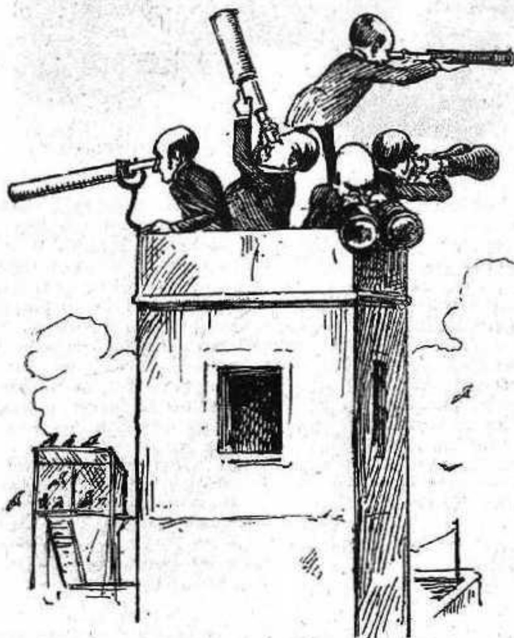
Un lloro xerraire ab plomas
tot sol no 's pot mantenir,
y un advocat ab la seva
manté dona y manté fills.

—

Ahir vaig perdre cent duros,
un gos me mossegá 'l peu
y la dona vá fugirme...
Vaja... ¡alabat siga Deu!

J. Negre y Farigola.

D observació (per *M. Moliné*).

Los doctors mirant si veuhen venir la *bubónica*.

EN VIGILIAS DEL CASORI

AL MÉU AMICH LO POPULAR Y FESTÍU ESCRIPTOR C. GUMÁ.

PETIT MONÓLECH (*)

Ilustració de V. BUIL.

Quarto d' una noya soltera, en lo qual hi haurá un llitet de monja tapat ab cortinas blancas en pabelló, un *lavabo* ab mirall, contenint totas las xutxerías propias d' una noya; unas quantas cadiras y un confident.

Es de nit, per lo tant sobre 'l *lavabo* hi haurá una lámpara encesa. ELLA, davant del mirall, va treyentse las robas y demés á mida que s' indica.

Ja s' acosta lo gran día,
lo día del casament;
ja casi anava tement
haverm' de quedar per tía.
Y aquesta pó era fundada,
tinch vinticinch anys... més hu;
¡pro no ho diguin á ningú!
esperin siga casada.
Lo meu estimat Pepito,
¡pobret! d' això no 'n sab res,
no n' hi amago més que tres;
¿oy que no m' extralimito?...
Ara se 'm ha fet un nus
en aquest lligam... ¿Ah, sí?...
donchs això s' arregla així:
trencantlo en un dir Jesús.
(Ho fá.)
¡Qu' és estrany! com més s' acosta
lo día tan desitjat,
m' agafa certa fredat...
y créguin, no ho faig aposta,
puig ab tot y ser tan fina,
—això ho diu lo meu promés—
se 'm posa, no hi puch fer més
la pell com pell de gallina...
¡Redimontri de cotilla,
no la puch desabrotxá!...
¡M' enquimera! Com més va
més grossa 'm torno, y perilla
que m' hi posi més encare,
¡com si no ho fos prou y massa!
Vaja qu' una dona grassa
fa una fila bastant rara.
¡Uf... Respiro!... Ja está treta,
ja estich lliure del torment;
lo día del casament
no 'm poso pas tan estreta.
¡Si en Pepito ara 'm vegés
de vergonya 'm moriría...
ó li plantificaría

(*) Aquest monólech obtingué premi en lo certamen de *La Palma*, de Reus, celebrat en Octubre del any passat, y l' autor prohibeix terminanment la seva representació.

un solemníssim revès!
¿Véurem en camisa? ¡ca!
quina una jo; li asseguro
que á no ser en cas d' apuro
véurémhi no logrará.
Sí, pro un cop ab ell casada...
¡Tampoch!... Jo 'm ficaré al llit;
després que vingui 'l marit
ab la lámpara apagada...
¡Quarto estimat! Santuari
guardador de tot lo meu:
demá 't donch l' últim adeu,
sols avuy réstam d' estarhi!
¡Aqui dins m' hi anat fent dona
somniant amor y ventura!...
Bah! bah! que 'm torno criatura,
descalsemnos y á la nona.
(Seu el confident y 's descalsa.)
¿Vritat qu' una sabateta
que empresoni un peu petit
als homes dona neguit
y més d' un pert la xaveta?
A en Pepito li ha passat:
—Tant si 'm creus com si no 'm creus,
l' amor va entrarme pels peus.—
Aixi 'm diu entussiasmat.
Lo que no 's pot empassar
las mitjas negras.—¡Manía
teva, li dich, avuy dia
es moda y s' han de portar!—
Diu que 'l negre es anti-estétich;
que las formas desdibuixa;
que fa capellá y fins bruixa,
y 'm clava un sermó patétich,

Me las trech, donchs, y á recó,
may mès me las posaré;
(Se las treu y las llensa.)
d' aquí endavant tinch de fé
lo que vulla *mi senyó.*
L' altre dia 'm preguntava,
y s' empenyava en saber
lo grandíssim tafaner,
la mitja ahont m' arribava.
—¡A saber á Salamanca!
li vaig dir; ¡poca vergonya!
¡volguer pintar la cigonya!...
mira noy que no soch manca,
y si es que 't vols propassar
creu t' ensenyaré de viure!...
Y á mi m' escapava 'l riure
al veure'l casi plorar.
Pobre Pepito; l' estimo
molt, pero molt, á desdí,
y 'm dona un cert frenesi
quan á propet d' ell m' arrimo...
Y vull!... y dolch!... y no goso!...
Voldria alguna caricia
ignocenta!... sens malicia!...
y tota nerviosa 'm poso.
Y li deixo abandonadas
un cop que altre mas manetas,
que ell va retenint estretas,
y sento sas alenadas
ardentas... y ¡cosa rara!
me sembla, ó 'm faig la ilusió,
de á voltas sentí un petó
aqui al bell mitj de la cara.
(Se queda pensativa.)
Demá seré tota seva;
demá deixo de ser noya...
no sé si sentirne joya
ó si haig de plorar sens treva.
No sè si 'l día que falta
desitjo passi aviat
ó que may fos acabat...
Me neguiteja y exalta
y fins me posa febrosa,
y no dormo, y 'm fa somniar
cosas que m' han fet plorar
y 'm deixan tota ullerosa...
(Pausa. Tocan horas)
Tocan las dotze; qu' es tart!
Demá á aquesta hora, ¿hont serém?
¿potsé encare viatjarém?
¿Sola ab ell?... que Déu me guard...
Lluny dels meus estimats pares
á qui hauré d' abandoná?
¡Oh, Deu meu! ¿qué passará?
¿Quin tránzit á mí 'm preparas?...
Com esbatega mon cor;
sembla que vulgui escaparse
frisós d' anar á juntarse
ab ELL per qui bat d' amor.
¡Oh, sí, sí, que passi aviat
aquest día que sols falta,
que 'm consúm y sobresalta

y 'm té tot l' esprit lligat!...
¡ay! Los ulls, com se 'm van clouhent!...
quina pesadés al cap!...
(Endormiscantse.)
¿Qué deu fer ara ell?... ¡Quí sab!...
¿Tindrá en mí son pensament?...

Jo... l' estimo!... y ell, ¿qué fá?...
¡Sí, pare!... ¡Qué ho ha dit molt!...
no se 'l ha sentit... del coll!...
¡Quan tarda... á venir demá!...
(Queda del tot dormida.)

PROU

Ramon Ramon.

LUNCH

El teatro, café ó lo que sia, estava situat als arrabals de la ciutat.

Una porta gran ab un llum eléctrich al cap de munt, y un parell de miralls, ahont ab lletras escritas ab blanch d' Espanya y aygua s' hi llegia: *Grandes debuts, Concierto, canto y baile español por las señoritas Antonia, Amparo, Concha (la torera) y Pepita* formavan la fatxada de l' establiment.

El día avans havía rebut un *memorandum* escrit ab llapis, en el que se 'm deya, que havent reproduhit la companyía que actuava en aquell lloch una obra meva, tindrían molt gust en que anés á véurela.

Jo, la veritat, encare que soch enemich de tota fórmula, vaig creure que fora una gran desatenció y fins desagrahiment, no anar allí ahont tan expontáneament se 'm convidava y tan expontáneament hi havía quí 's prenía la molestia d' estudiar una obra meva, ensajarla y representarla.

Y ja sía ab el propósit de matar alló que se 'n diu una nit, ja per lo simpátichs que se m' havian fet d' ensá d' aquell moment els modestos comediants, vaig resoldre anarhi.

Després, els autors joves tenim que sacrificarnos alguna vegada, puig del contrari, 'ns diuhen orgullosos, l' únich calificatiu que no 'ns regatejan.

Y á las deu m' hi vaig presentar.

Cap á la dreta, al voltant d' una taula hi havía quatre homes y tres donas que jugavan desaforadament; las cartas corrían de má en má ab gran llestesa, y 'ls pilots de céntims anavan repartintse de l' un á l' altre, quedantne sempre una bona pila que sempre aumentava, davant d' un home alt, de poblat bigoti que 's cuydava de recullir las cartas y tornarlas á repartir.

Vaig barrejarme ab els espectadors que formavan un barruer conjunt: burgesos y traballadors, soldats y mariners, donas de mon de diferents preus, jugadors, taruguistas..... la barreja no podía ser mes grotesca, l' espectacle mes escandalós, tothom cridava y fumava, l' atmósfera carregada 'm fería 'ls ulls, y l' indolencia ab qu' estavan colocats els especta-

uors fent de *pendant* al ambent que s' hi respirava, donavan al quadro un aspecte d' estragament, de vici, enervant á tot serho.

La representació va resultar modesta, els espectadors ni 's van fixar ab lo que 's representava; no estavan per comedias.

Vaig entrar á l' escenari á fi y efecte de donar fé de la meva presencia: tots me van rebre ab la rialla als llabis, satisfets de la meva atenció.

Quan jo m' estava fixant ab lo reduhit de l' escenari, se 'm va acostar una xicota escayenta; era la primera dama, que ab certa afectació y ab modos enmatllevats va dirme:

—Avuy es el sant d' una servidora; suposo que no tindrá inconvenient en quedarse á fer una mica de broma.....

Ab lo primer que vaig atinar, va ser en felicitarla ab motiu de ser el seu sant; després vaig excusarme, pero tots els altres comediants me van voltar veyentme precisat á aceptar l' operiment.

—Passi, passi,—va dirme la primera dama fentme entrar á n' el seu *camerino*—y sens adonarmen, me vaig trobar en un quarto reduhit, plé de gent.

Dos llums de petroli l' iluminavan: per las parets hi havía dugas arpas fetas de paper fí de color rosa pera colocarhi retratos, n' hi havia un de la Sarah Bernhardt y un altre de la Ferrer; un coixinet d' agullas clavat ab un clau, un mirall, y uns quants fulls de *La Saeta* enganxats.

Per terra puntas de cigarro, una toballola en un recó, unas botas de xarol, una sabatilla y un canti.

En un ángul, una taula coberta ab un cobrellit vermell, ab pots de carmí, blanquet, polvos, una pota de llebra, un tap de suro cremat, una ampolleta d' essencia, un vano, dugas flors de roba y la parella de la sabatilla que hi havía per terra.....

La concurrencia 's componía d' artistas de la casa: el

FLOR CAMPEROLA (per *N. Vázquez*).

VISIÓ D' ESTIU (per *J. Cuchy*).

Papallona de platja.

quadro de vers, el de cant y el de ball; tots eran allí assegats en cadiras de boga, esperant l' hora de *fer broma*

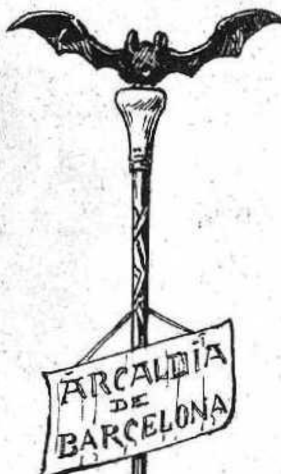
El representant de la empresa 'm va presentar: «Fulano de tal, el senyor no fá res, es escriptor».

Sens dupte era dels que 's creuhen que traballar vol dir tirá d' un carro...

La primera dama va agafar una safata plena de dolsos y comensá á repartirne; tots menjavan desesperats, y sens haverhi motiu cridavan y reyan.

El barba va dir que tenía sed y li allargaren una ampolla que 's coneixia que hi havia estat aygua de Vichy perque encare duya bossins d' etiqueta enganxats, y d' allí

RECORT DE L' ANY (per *M. Moliné*).

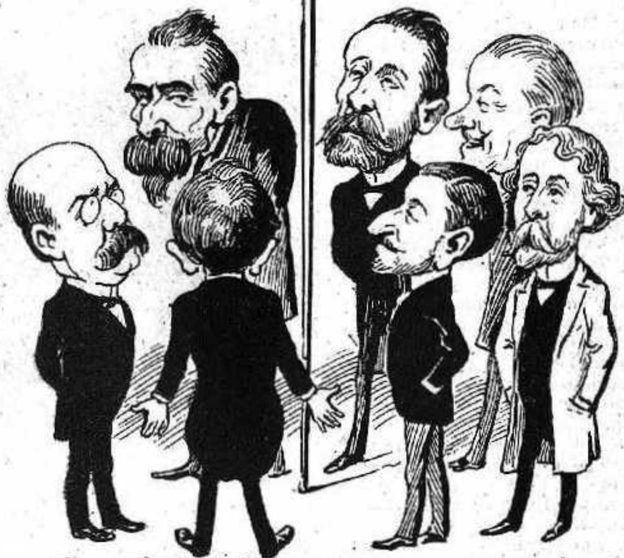

n' omplí una copa d' ayguardent del barato.....

De copa no n' hi havia mes que una y tothom bevía ab la mateixa; las actrius se 'n donavan de menos de beure ayguardent y van beure moscatell, que com era fermentat deyan que semblava champagne. Fins n' hi va haver una que va dir qu' era millor que 'l champagne...

L' animació anava creixent: la primera dama va repartir cigarros de mitj ral als homes, y l' atmósfera 's feya irrespirable.

El tocador de guitarra va puntejar un tango, y *Concha (la torera,)* una mossa que tenia una piga á la galta esquerra, 'l va cantar tot lo milloret possible. Tothom me guaytava y jo no gosava dir res, estava com espantat,

La vara vacant, y 'ls candidats que la festejavan.

aquell *lunch* (dihemne *lunch*) m' empalagava y la gent del voltant me feya nosa.

Jo haguera preferit una *juerga* desenfrenada á n' aquell refresch cursi, barreja de vici disfressat y virtut postissa, ahont tots se violentavan per la meva presencia y jo 'm violentava per la d' ells; alló era una orgía de miseria, ganas de fer lo impossible, donas que hagueran fumat y per mi no gosavan, homes que s' hagueran emborratxat y la meva presencia 'ls aturava, jo patía per ells, en tota aquella alegría jo hi veya una gran mentida, la mentida de la violencia; la primera dama discutía ab mí de literatura dramática, y 'm deya que li agradava mes *La aldea de San Lorenzo* que *María Rosa*, la dama jove 's planyía de que moltas se posan á actrius y no saben parlar, y ella era de las que diuhen: *intipátich, redicul, intich*, etc.

—¡Qu' está ensopit!—va dirme la característica,—¿qué li passa? ¿Qué potser anyora la xicota?...

—No 'n tinch—vaig murmurar. Com li podía explicar lo que 'm passava si no m' haguera entés, y si m' hagués entés s' hauría posat á riure burlantse de mí...

Ab tot aixó la xafagor y 'l xibarri creixian, tots demostravan las sevas habilitats, els uns ballant, els altres cantant, l' actor cómich imitava á n' en Vico, afeginthi que l' imitava quan en Vico tenía mandra y ho feya malament.

No l' haguera pogut pas imitar d' altra manera.....

—¿Qué no balla? ¿qué no canta?...—va dirme 'l tocador de guitarra, un xicot d' enxarolats *pan y toros*, sense dents y ab el rostre plé de tacas...

—No 'n sé—vaig dir jo.

—Donchs fassins algún vers, vosté que 'n fá—va dirme la característica.

—Oh!..... ara..... no.....

—Si tothom ne pot fer de versos,—va dir la primera dama,—si no costa res parlá en vers...

Y va comensar á dir bestiesas aconsonantadas y assonantadas que á tothom van semblar versos menos á mí.

L' últim número del programa era 'l millor segóns deyan; estava reservat á n' el Mateu, un xicot idiota que 's cuydava de portar farsells y algún recado (malament). L' hassanya consistía en emborraxar á n' aquell pobre xicot y un cop borratxo ferli ballá 'l flamench.

Y el Mateu ja estava borratxo.

—*Mateo, bailaremos una miajita*...—li va dir *la torera*—y ella estirant els brassos y describint ab el cos ondulacións voluptuosas, va comensar á ballar unas sevillanas de lo mes esqueixat.

El Mateu probava d' imitar els mohiments de *la torera*, pero no podía, las camas no l' aguantavan y deixantse anar damunt d' ella que ja feya estona que se la guaytava ab els ulls envidriats y trayent els llabis cap enfora, li va fer un petó á la boca, acompanyat d' una mossegada...

Aquell petó fou corejat per una riallada general, *la torera* va abrassarlo y tothom se va donar per satisfet, celebrant la ocurrencia del Mateu que se 'n va anar cap á fora, taratlejant aquella sevillana que tenía un deix de tristesa que 's perdía y ningú sabía veure.....

Jo 'm vaig despedir de la manera que vaig poguer d' aquella gent, que 's creya haverme fet passar una bona nit.

Al arribar á la porta del carrer vaig trobar ajassat á terra al Mateu, que ab la boca babejant, encare entonava la sevillana, y al veurem passar va aturarme dihentme:

—No 'n soch jo de borratxo, no..... sino que á *la torera* la estimo forsa, forsa..... y quan estich borratxo li puch fer petóns y ella..... ella m' abrassa..... y 'm diuhen tonto..... y riuhen..... je! je!..... no 'n soch de borratxo..... ah!..... donguim deu céntims per anar á dormir.....

Jascinto Capella.

ESCENAS ANDALUSAS (per *S. Azpiazu*).

Ranxo de pastors en una fira de bestiá.

SOBRE LA DONA

Los majors enemichs de la dona son las donas mateixas.

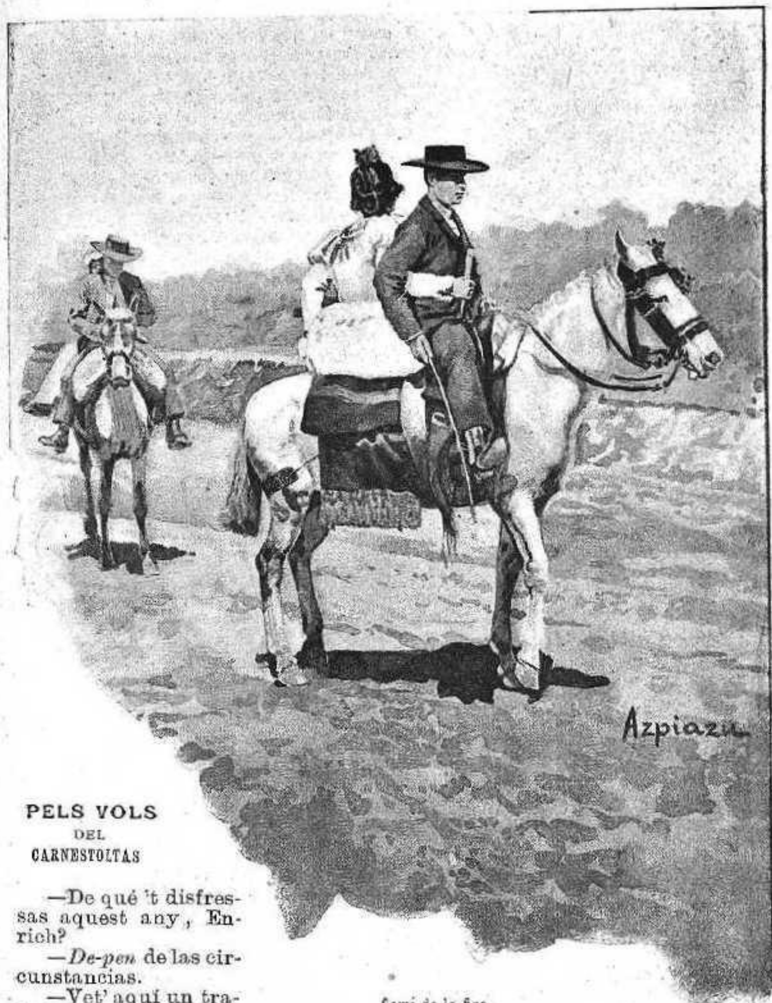
* Quan una dona comensa á ser menos amable, es quan estima més.

* Una noya soltera es una xarada qual solució no 's desxifra fins després del matrimoni.

* Las donas no saben guardar sino un secret: el de la edat que tenen.

PELOTARI.

ESCENAS ANDALUSAS (per *S. Azpiazu*).

Camí de la fira.

PELS VOLS
DEL
CARNESTOLTAS

—De qué 't disfressas aquest any, Enrich?

—*De-pen* de las circunstancias.

—Vet' aquí un traje que may l' havía sentit anomenar.

—

—¿Qué tal el ball del Liceo?

—Magnífich. Hi havía donas molt elegants. Jo vaig ballar ab una que perque 't formis una idea de la riquesa del vestit que duya, te bastará sapiguer que las *mitjas solas* li van costar dotze pessetas.

—Home: 'm sembla que tractantse de un ball com el del Liceo valía la pena de que hagués estrenat calsat.

Q. MALLEU.

LO BALCO DE MA VEHINA

Lo balcó de ma vehina
de mirarlo dona pler;
virolada clavellina
creix prop d' un florit roser.
Puja ridolta ufanosa,
fins lo llindar del balcó;
hi ha pensaments, malva-rosa,
y violas de tot coló.
Dejornet lo rostre d' ella
entre verdó 's veu surtí,
com si fos tendre poncella
hoy nascuda aquell matí.
Enjogassada y riallera,
com tortra al saltar del niu,
obra 'l balcó y falaguera
mirant entorn seu sonriu.
Vestida de blanch y encare
desfetas sas trenas d' or,
la frescor d' aquella cara
y aquell mirar tot dolsor...
¡Al besarla 'l sol qué, hermosa!
embolcallada ab sos raigs
sembla entre las flors confosa
talment l' imatge del Maig.
Deixa una gabia penjada:
tot saltant, lo gafarró
pidola ab una passada
de la vehina un pinyó.
Ella, ab la boca mitj closa,
lo pinyó li está mostrant;
l' aucell á pendre'l no gosa
y la mira alatejant.
—¿M' estimas oy?—quan lo deixa
cada matí ella li diu;
cada matí es la mateixa,
l' aucellet respón, «piu piu.»

. . . .

No se sent com ans solia,
preguntant al gafarró
si l' estima, ni cap dia
surt á donarli 'l pinyó.
Y, pobret, com ningú 'l cuyda
mort y fret ja l' han trobat;
¡qué trist fá una gabia buyda!
sembla 'l bressol d' un albat.
De no regarlas, colltortas,
cauhen las flors tristement;
las violetas ja son mortas;
no floreix cap pensament.
De la ridolta, l' ufana
han xuclat los raigs del sol,
que del llindá á la barana
s' exten com mantell de dol.
Aquell balcó, qu' ella obría
los matins de bat á bat,
y qu' era obert tot lo dia,
tot lo dia ara es tancat.
Pels vidres trista 's veu ella,
sens brill als ulls, ni coló
en sas galtas de rosella,
al derrera 'l finestró.
Prop de la cambra ahont reposa,
se veu lo llumet petit,
d' una llántia bellugosa,
que crema tota la nit.
Al fí un día 'l balcó s' obra,
peró ella no hi surt pas:
mes, se veu al fons, dessobre
pots cubertas de damás,
una caixa ja tapada,
quatre ciris al voltant,
propet sa mare endolada,
y sas germanas plorant.
Al arrabassarlas, porta,
de las plantas del balcó
las fullas, prop de la morta,
l' alé del vent de tardó.

V. Brossa y Sangerman.

Jochs de noys (Instantánea *Rus*).

Saltá y pará.

UNA HORA D' AMOR

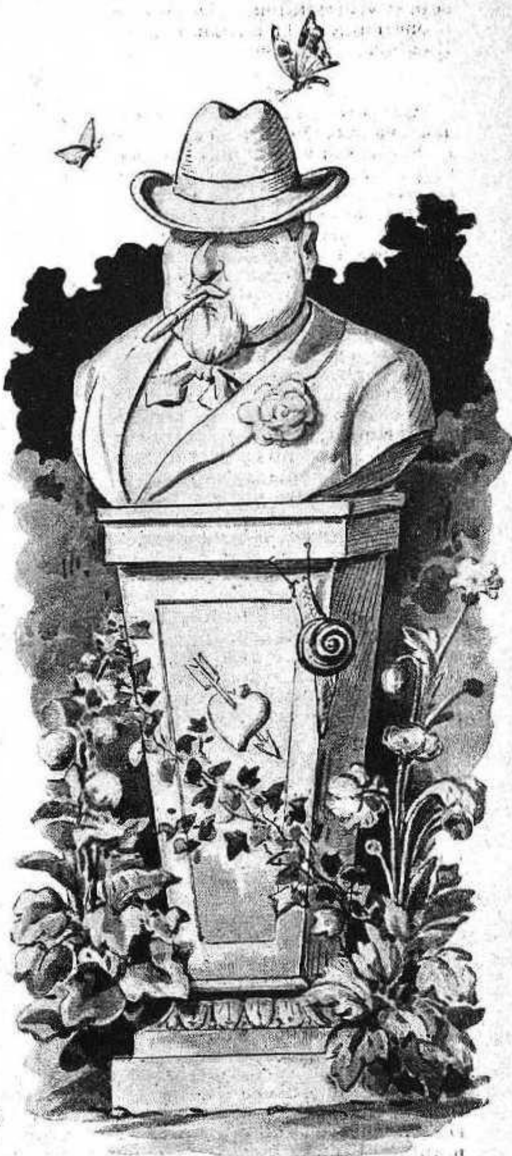
(ESQUEMA D' UN GRAN DRAMA)

Va ser un fet qu' esgarrifá á tot Barcelona: al endemá 'ls diaris de res més parlavan sinó d' aquella pobra dona morta vilment... Ningú s' ho explicava, ningú comprenía 'l cóm y 'l perqué d' aquella mort horrorosa, que trasbalsava l' ánima dels pacífichs vehins, llegint y rellegint empero las relacions esgarrifosas que 'n feyan los papers públichs d' aquell crim encare no explicat...—Donchs, jo se cóm va passar la cosa... Véuselaquí.

***

Era una nit d' hivern freda, y ja era la mitja nit ben passada. Pochs vianants se veyan per la Rambla, y certament que no podía ser gayre agradós anarhi per aquell ample passeig, tot obert al ventet humit de la mar propera; de fanals ja ben pochs n' hi havía d' encesos, y del cel queya una pluja fina y gelada, qu' ab prou feynas mullava la terra, pero que ficava 'l fret dintre del moll dels ossos. Tant sols alguna qu' altra donota 's veya en aquell tros de Rambla, en aytals horas casi fréstega: una caminava encare més depressa que las altras, puig havía vist allá lluny, entre las sombras, boy plantat al mitj del passeig á un home, ó millor dit, la sombra d' un home... y ella ben decidida qu' hi anava á la cassa del Home. S' hi acostá rectament é hi passá frech á frech... fregá sa roba...

UNA MONADA (per *M. Moliné*).

Vels'hi aquí un busto elegant,
vels'hi aquí un busto diví
per adorno de un jardí
que moltas admirarán.

Tot lo cos d' aquell home semblá com si vibrés talment; sa mirada s' encreuhá ab la mirada d' aquella dona... y va seguirla.

***

Quí era aquell home, ningú may va saberho; ni d' hont venía ni ahont anava: era un home sense patria, sense familia, fins sense nom patern... Junts varen estar tota aquella nit, estimantse y parlant á estonas; parlaren de cosas passadas, dels temps de llur infantesa llunyana, que 'ls hi agradava retreure allavoras, perque ni ell ni ella havían trobat may en la vida una ánima germana pera poguerhi parlar ab delectació de las cosas de l' ánima... Ella recordá ab senzillesa y ab ben pocas paraulas, pero ab fondo sentiment, ab aquell sentiment veritable, que no fa plorar, mes fa estremir las entranyas, los anys felissos de la seva joventut, passats allá en un poble mitj amagat en los replechs d' una montanya, y la manera com, sens donarsen bon compte, se vegé llansada al infern en que ara vivía, per la traició d' un home y la dolentería de tots los demés homes del mon... —Ell digué encare mes pocas paraulas: ni tenía recort dels seus pares ni de la terra hont havía nascut; no més sabía qu' era d' allá d' enllá, de l' altra banda de la mar y cap amunt, amunt sempre; y ab tants anys com feya ja que corría per totas las mars del mon, veyent tota mena de pobles y tota mena de gents, may havía trobat ningú que li parlés á l' ánima tan fondament com aqueixa pobra dona li parlava... Y bella estona s' estigueren al damunt del llit assentats, sense paraula als llabis y tenintli ell entre las sevas una má agafada... Pobres! si s' haguessin trobat en altra ocasió de la seva vida, ben cert que s' haurian estimat...

Per fí ella s' adormí, vensuda per las fatigas de tot lo día; ell amorosament l' acotxá, com fa una mare ab son fillet malalt, y assentat al llit va quedarse vetllant la seva son.

***

Axís vingueren las primeras clarors de l' alba, enterbolidas per la boyra humida qu' omplía l' espay y empresonava 'ls raigs daurats del sol ixent; per las escletxas de la finestra comensá á ficarse una térbola claror grisenca; la pobra dona dormía encare y 'l llensol dibuixava al damunt del llit las formas arrodonidas de son cos... L' home llavoras obrí un dels porticóns de la finestra y la claror trista d' un día rúfol d' hivern omplí promptament tot lo quarto, fent parpellejar á la pobra dona dormida, com si tanta llum soptada hagués ferit sa vista, y entrobrí sos lla-

Patriotisme del género xich
(per *Cilla*).

—Ab un pet de «Vi... va Es... pa... nya» farem cara al mon enter!

«Ha mort la Marxa de Cádiz»
Requiescat in pace. Amén.

bis un dols somriure... Ell s' hi acostá y creuhant los brassos sobre 'l pit quedá mirántsela... y boy mirántsela plorava... De sopte passá per sos ulls com un gros llampech d' ira, y s' abalansá sobre 'l llit, apretant ab sas mans de ferro 'l coll d' aquella dona fins á ofegarla; ella s' estremí tota, contraguentse sa boca horrorosament, mentres en sos ulls s' hi dibuixava un dols somriure... y ja no 's despertá may més, may més en aquesta vida miserable. Llavors ell, acostant son rostre al rostre de la morta, ab veu xiuladora va dirli á cau d' orella estas paraulas:—Aquesta nit la teva ánima ha sigut meva, ben meva .. tota meva. Per xó no vull que 'l teu cós pugui ser de cap més home!...

Y va fugir...

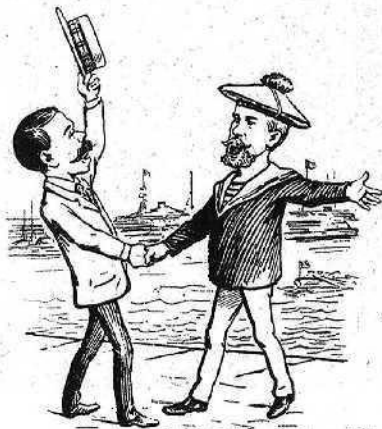
Ramón Pomés.

El de las dominicals (per *M. Moliné*).

—¡A mi que no 'm toquin ni las monjas, ni 'ls frares, ni 'ls jesuitas!...

Recorts del any.—*Hostes simpátichs* (per *M. Moliné*).

¡¡Visca la Fransa!!

ESPURNAS

Qui te blat pot fer farina,
qui te diners pot gastar;
y qui te poch y malgasta
pot arribá á aná á captar.

—

¿Dius que no sabs lo per qué
tant te xiulan las orellas?
Jo quan xiulo estich content;
ab axó es qu' están contentas.

—

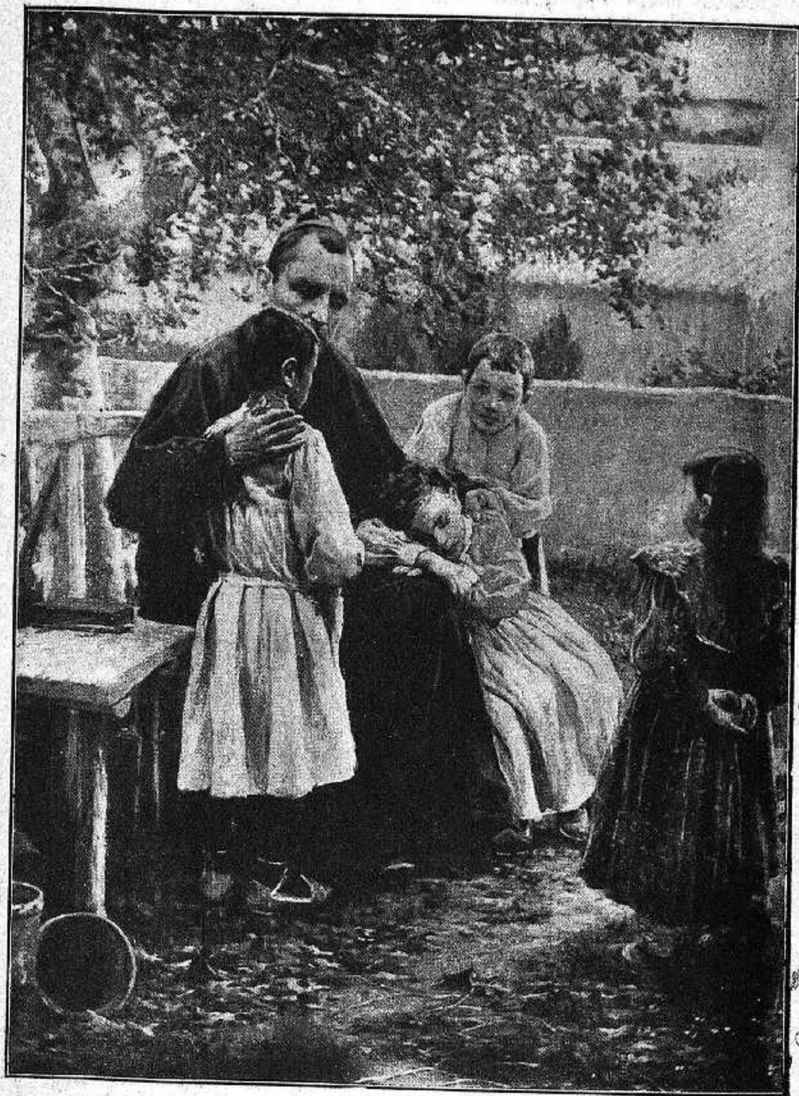
Los que al festejar procuran
estar molt acostadets,
si no hi ha ningú que 'ls vegi
deu per cert que... ningú 'ls veu.

J. F. Gervasi.

EPÍGRAMA

—¿Qui dará demá 'l concert?
—Dugas bandas reputadas:
la de 'n Pau Llanera y la
que dirigeix en Muntadas.
—Jo si hi vaig sols hi aniré
per la banda de 'n Llanera.
—Jo hi aniré per la *banda*
que podré fer mes dressera.

J. F. Busqué.

LA TERTULIA DEL RECTOR (Quadro al oli d' *Andreu Solá*).

ELS DOS CAPTAYRES (*)

(Ilustració de *E. Pelegrí*)

A la senyoreta D.ª Conxita Prim
y Guanyabens.

—Cuytém, fora catxassa;
la llum del dia escassa

se va perdent per l' emboyrada esfera;
deixém el camí-ral per la dressera
y aculliment, María,
cerquém en lo llissar d' humil masía.

—

Ten compte 'l guitarró.
María, qu' es això
el pa de cada dia, l' esperansa,
la fé en un *més enllá* que tot ho alcansa;
company d' amargas penas
qu' afluixa de la vida las cadenas.

—

Del Art seguint la via,
el foch sagrat atía
del sentiment sancer d' un poble gran
que viu tal com Deu mana, traballant;
que marxa, actiu y noble,
á devantera del ibérich poble.

—

Jo canto... y tú, María,
ma dolsa llum y guía,
segueixes de mos planys l' inculte accent;
tu prestas al humil *Anyorament*
la nota més galana
qu' ha dat Clavé á la terra catalana!...—

—

—Benhaja la pobresa,
marit, que 'ns manté encesa
d' amor é inspiració divina llum...
benhaja, aquesta flama que 'ns consúm
y mostra á l' hora incerta
d' un eternal sejorn la porta oberta...—

No bé la llum es morta,
al peu d' un' ampla porta
arriban de brasset abdós captayres.
La santa Caritat perfuma 'ls ayres
d' essencia misteriosa;
la porta 's clou al punt... y tot reposa...

—

Y allá al cor de la nit,
el cego encondormit
li deya á sa companya:—Si Deu vol,
demá quan al orient llambregui 'l sol,
tú y jo, l' esposa mía,
pendrém nova volada ab el nou día!

J. Baucells Prat.

*) Premiada ab la *Flor Natural* en el certámen literari-musical de *La Barretina Catalana* de Barcelona.—Any 1898.

PLET CONJUGAL

I

Com comensa

Ella (*molt mansa:*)—Ricardo, Ricardet, Ricardó...
Ell (*escamat de tanta manyagaria:*)—¿Qué hi ha de nou?
Ella (*accentuant la dolsura:*)—¿Tens el porta-monedas aquí?
Ell (*ab sequedat:*)—¡No!
Ella:—Es que m' haurías de donar cinch duros.
Ell:—¡Vés al diable!
Ella:—Aquests son per...
Ell (*cridant:*)—No ho vull saber per qué son.
Ella:—¡Ay, fill, cóm te posas!...
Ell:—Me poso del modo que 'm dona la gana.
Ella:—Bé ¿me 'ls donas ó no?
Ell (*com si se la volgués menjar ab la vista:*)—No, no y no. ¿Ho vols més clar?
Ella:—Ets un salvatje.
Ell:—Y tú una malgastadora.
Ella:—Axió no pot seguir aixís. (*Plora.*)
Ell:—Lo mateix dich jo... y lo mateix diu el porta-monedas. (*Renega en veu baixa.*)

II

A cal arcalde de barri

Ella:—Ja veurá, vosté ja 'm coneix: el senyor...
Ell:—Vosté no 'm coneix á mí: la senyora...
Arcalde:—Parlant tots dos á la vegada, no farém res. (*Al marit:*) Enrahoni vosté primer.
Ella (*empipada:*)—Está bé; es dir que perque ell es home...
Arcalde:—Calli, si es servida. (*Al marit:*) Digui.
Ell:—Vosté, que segons veig es botiguer y home recte, compendrá si lo que fa aquesta senyora es admisible. Figuris que...
Ella (*interrompentlo:*)—Senyor Valls, no se l' escolti.
Arcalde (*ab molta dignitat:*)—Ara no soch lo senyor Valls: ara soch l' arcalde. (*Al marit:*) Continúhi.
Ell:—Pues figuris que aquesta senyora...
Ella:—No se l' escolti, senyor arcalde!
Arcalde:—¿Vol fer lo favor de callar?
Ell:—Com que veig que no acabaríam may, ho diré tot de un cop. Aquesta senyora gasta y s' endeuta á espatllas mevas, y perque veu que no li vull donar més diners, me diu salvatje.
Arcalde:—Aixó es injust.
Ell:—¿Veritat que sí? ¿Veritat que una dona, sense consentiment del seu marit, no pot fer compras?
Arcalde:—Te rahó.
Ell:—Veritat que 'ls compromisos contrets per ella en aquesta forma, no son legals?
Arcalde:—Veritat.
Ell:—¿De modo que 'ls seus deutes no haig de pagarlos?
Ella:—Senyor Valls... dich, senyor arcalde, no se l' escolti!
Arcalde (*ab solemnitat:*)—La lley es la lley, senyora: haig d' escoltárme'l, perque la rahó l' assisteix. Sense 'l permís del marit, la muller no deu endeutarse may. Ja poden retirarse.
(*Lo marit, satisfet del fallo, surt de la botiga: la senyora s' hi queda.*)

III

¡Malviatje!

Ella (*ab posat afligit:*)—Ha fet un verdader disbarat, senyor Va... Ar...
Arcalde:—No; ara ja 'm pot dir senyor Valls. ¿Per qué, hi fet un disbarat?
Ella:—Ahir vaig venir á comprar cinch metros de sati.
Arcalde (*alarmat:*)—¿Quan jo no hi era?
Ella:—Sí, senyor: y 'ls diners que jo demanava al meu marit... eran per pagar aquest deute.
Arcalde (*ab l' ánima als peus:*)—¡Ara sí que... ¿Per qué no m' ho advertía avants tot aixó?
Ella:—Ja ho he fet. ¿No sentía que jo li deya «no se l' escolti, no se l' escolti»? Vosté ha volgut ser testarut...
Arcalde (*casi ab las llágrimas als ulls:*)—Un' altra vegada que 'l seu marit la citi... vingui mitj' hora antes qu' ell, dona!

Fantástich.

BILINGÜES

¿Qué si te quiero, hechicera?
Te quiero más que á mi rey.
Ara que vaig al servey
¿vols venir de cantinera?

—

Los mares contienen sales
las cañas dulces azúcar:
com més *perduda* una dona
los homenots mes la *buscan.*

—

No hay plazo que no se cumpla
ni deuda... No sigas tonta:
ja 't tornaré ab tots los rédits
los pesars que ara tu 'm donas.

J. Oliveras Pí.

A la vetlla (per *Ll. Graner*).

—¡Y qué 'n son de gats els qu' escriuhen aquest diari!

CANTARELLAS

Per formar cabal concepte
d' un home quan se declara,
s' ha de sumar lo que diu
ab lo que sens dupte calla.

—

Las arrugas de la roba
fugen ab un cop de planxa,
mes las que á la cara 'ns surten
una volta hi son, no marxan.

—

¿Si aquell jove á mí m' estima?
Ballant m' ho ha ben demostrat
ab lo modo d' agafarme
y... altras cosas qu' he notat.

—

Si algun cop lo méu promés
m' ha demanat un petó,
sápigan que... li fa gracia
la meva contestació.

Pepeta Forgeron B.

PENSAMENTS

L' excés de bondat, en l' home, produheix la pobresa; en la dona, la deshonra.

—

Dona que riu, virtut que bada.

—

¡Cosa rara! L' home passa la major part de la vida desairant á qui 'l busca y buscant á qui 'l desaira.

—

No es culpa nostra si d' experiencia may ne tením prou; en cambi ho es si la mica que tením no la fem servir.

—

Conéixer las cosas y no valguerse'n per carencia de forsa de voluntat, es lo mateix que caminar plovent ab lo paraygüas sota 'l bras.

—

Procura imposarte al tonto, y igualarte al sabi.

—

Per escursarte la vida tothom es bó; per allargártela ni tu mateix.

—

Pera posarte á salvo de una bestia que tira cossas, deu pams de distancia 't bastan; en cambi, pera salvarte de las bestiesas de un ignorant, no hi ha distancia que hi valga.

—

Ara ja no n' hi han gayres que vajan ab el cor á la má: lo que fan molts es portarhi una aubarda pera posarla al primer manso que troban.

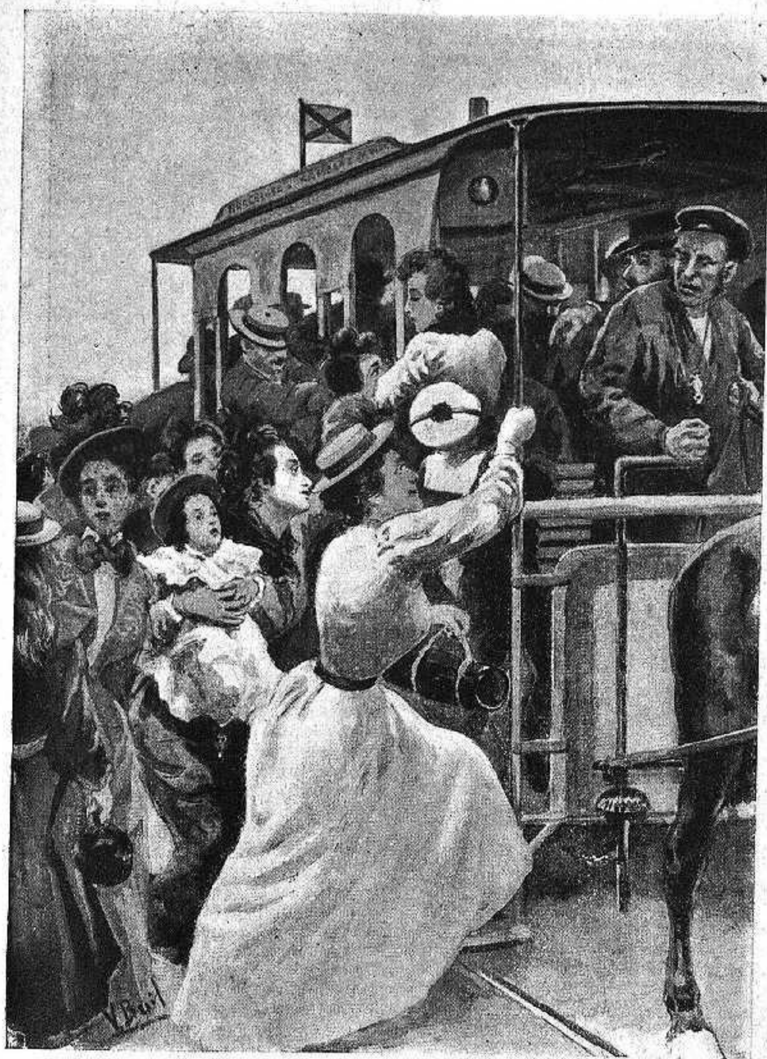
Ramón Massip.

Aplicació de una máxima evángelica
(per *M. Moliné*).

«El que afayta, será afaytat.»

AL TRANVÍA (per *V. Buil*).

—Cotxero: pari!...
—Vaja, ja hi *parit*... digo, ja hi *parat!*

VEYENT PASSAR UNA BONA MOSSA

UN ARQUITECTO:
—¡Monumental tipo!

UN AFICIONAT Á LA RIFA:
—¡De *primera!*

UN LLEMINER:
—¡Això es confitura!

UN SASTRE:
—¡Ben tallada!

UN AVARO:
—¡Es un tresor!

UN QUE CRÍA CANARIS:
—¡Superba femella!

UN HORTICULTOR:
—¡Quín pom de flors!

UN ADROGUER:
—¡Això es *canela* fina!

UN BEVEDOR:
—¡Uva!

UN SABATER:
—¡Bona pell!

MATÍAS BONAFÉ.

LOS DARRERS

Fantástica aparició
mes negra que la basarda:
una nau va mar endins
corra-cuyta partint l' ayg ua,
ab cap bandera en los pals,
curulla de carn cristiana...,
No li pregunteu d' hont ve,
no li pregunteu hont vaja.
Negra nit per escapar
del espía, ha llevat l' ancla,
sospirs y malediccións
empenyentla á rufagadas.
¡Quí l' ha vista y quí la veu
la pobra gent del passatge!...
vells á la flor de la edat
que s' aguantan per miracle.
Rescriptes de neci orgull
prenían los fills als pares,
y á las eynas del traball,
lo rovell se las menjava.
Mar enllá vils mercaders
del próxim, arrabassava'ls.
¡Que 'ls nólits, fets or bullent,
engorjás al patró Aranya!
De la manigua empestats,
enemichs de cos y d' ánima,
penjarollanta la pell
y esblaymida la mirada;
per soleras y recóns
de la nau, semblan fantasmas....
¡Quí gemega ja ha rebut,
cap d' ells per senyars' te cara!

EN LA CIUTAT (per *Pau Roig*).

Pardals sense niu.

RAN DE L' ONA (Fot. de *A. Moreno*).

Tornant de la pesca.

No son homes ni soldats;
son osseras descarnadas,
son esperits sens alé,
blens sens oli que s' apagan.
Cada punt ¡xop! daltabaix
un á dormir dintre l' aygua,
no be 'l mar se 'l engoleix,
desseguida ¡xop!... un altre.
No tenen quí 'ls cloga 'ls ulls,
quí 'ls diga un mot d' esperansa;
de la trotxa lós neguits
ab l' últim badall acaban.
Lo clau ruhent que dels seus
passa 'l cor, l' amor, la patria..,
ni un «Deu te perdó» ni un bes,
ni vuyt pams de terra els valen!
Y la nau va fent camí
de horribles monstres voltada,
qu' esperan gorja-badats
los despulls que d' ella cauhen,
deixant llarga estela arreu
d' espumas borbollejantas
que aixecan llops y tauróns
los cossos, erts disputantse.
Qué pochs ni ajudanthi 'ls vents,
qué pochs reveurán la patria!...
Massa omplan de creus el rol
las minvas que fá 'l passatge;
cada quatre d' ahí, avuy
no son dos, y demá... ¡Ay mares,
ay mares que 'ls esperéu,
be 'n sou de desventuradas!
Ni que la nau guanyi 'l port,
sol brillant y mar en calma,
no l' aneu á rebre pas,
que res bo te de portarne;
potsé un farsell de vións
mitj pudrit, plé de miasmas,
que al foch vos caldrá tirar,
per que no us empesti encare.
Quatre soldats, quatre sols
tocarán terra; los altres...
potsé á las portas del Cel
estigan clamant venjansa,
venjansa contra 'ls malvats,
fent pes en la balansada
de sos crims, que... tant de bó
logrés lo perdó afinarla!...
Mare del qui 'ns redimí
ab la sanch de sas entranyas,
¡misericordia per tots,
Verge del Carme!

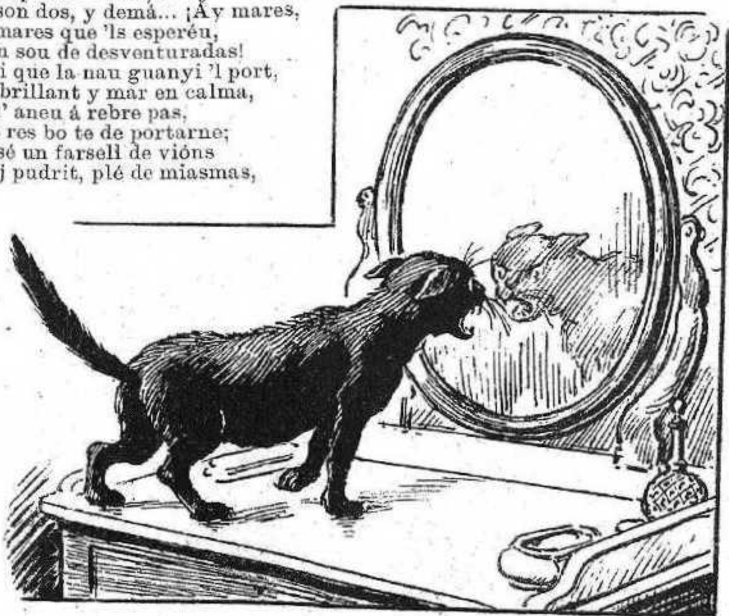
Francesch Ubach y Vinyeta.

EPÍGRAMA

—Tinch arrels de moltas classes,
deya l' herbolari Roig,
y va respondre sa dona:
—Hasta tens arrels de boig?

P. Talladas.

Capritxo (per *M. Moliné.*)

L' enemich de si mateix.

UN TIPO POPULAR

Ilustració de Sebastiá Berenguer

Si anéu á Cadaqués vos juro que no passará un' [hora que no'l coneguéu, y no 'n passará un' altra sense qu' ell sápiga qui sou vosaltres, el vostre nom y de ahont veniu, y aixó qu' es sórt com una tapia, y no te medis d' enterarse de res ab la facilitat dels que gosan de tots los cinch sentits. Se diu Rafel; pero gracias á una de las moltas contraccións de llenguatje usuals en aquella típica vila, es conegut per en *Fey*.

A Cadaqués vá náixer y després de córrerla algun temps per Barcelona, ahont segons diuhen *traballá* (mes tart sabreu perque subratllo aquesta paraula) de fadrí sabater, á Cadaqués ha anat á raure, y allí s' está, exercint de parássit, ab punts y ribets de filósop.

Si 'l veyeu ab la capsa de limpia-botas no cregueu que's refihi de lo que puga guanyar enllustrant sabatas, qu' es sempre ben poca cosa, per ser aquella, terra de pescadors y gent de mar, que, com es sabut, van descalsos la major part del temps, y quan no hi van ben poch se preocupan de portar lo calsat lluhent. Sens dupte per ser un dels oficis menos neces-

saris á Cadaqués l' exerceix en Fey, puig te per ideal traballar lo menos possible, y si pot ser no traballar gens millor que millor. En aquest punt y en moltas altras cosas recorda al famós Carlos Altadill.

¡Y ab quína dignitat més homérica passeja la seva ganduleria! Quan vos enllustra 'l calsat s' ajup, no s' ajonolla may. Ensenyeuli un duro—¡cuidado que un duro son diners!—disposats á donarli si fá la feyna ajonollat, y veureu ab quin ayre de despreci 'l retxassa. Dintre 'l café del *Sport*, qu' es el seu camp d' operacións, després de gastarse en un *calent* los únichs 20 céntims que posseheix y que paga sempre per endavant, el trobareu disposat á tot, fins á ventarvos las moscas ab paciencia d' odalisca, mentres jugueu al tresillo: si vos alseu vos anirá seguint agitant ab suavitat l' espanta-moscas de tiras de paper, fins arribar á la porta; més de allí no passará mal li prometessiu ferlo rich... Dintre del café tot lo que volgueu: fora del café se 'n dona de menos.

Recader diligent, per anarvos á buscar una *cajetilla* ó qualsevol altra cosa que 'us convinga vos bastará moure 'ls llabis pera qu' ell entengui tot lo que li digueu. De tots els sórts que conech en *Fey* es l' únich que sab escoltar ab els ulls. En aquest punt es un verdader fenómeno. Sa vista penetrant absorbeix las més mínimas modulacións dels llabis que li parlan: ab la cara animada que vá posant, se coneix que 's vá fent cárrech perfecte de lo que li aneu dihent. Aixís es com sense sentir res, s' entera de tot.

***

Per aquesta sola qualitat, deguda sens dupte á una vivesa extraordinaria de percepció óptica se us fá simpátich, y, está clar, sempre hi cau un café ó be un puret, qu' es lo que més estima. Acostumat á menjar quan ne troba y á dejunar quan no n' hi ha, sabrá prescindir del menjar y 'l beure, mes no del puro y 'l café. Te un estómach de llop capás de suportar ápats dels que reventan á un bastaix y llarchs dejunis dels qu' extenuan á un anacoreta.

¿Voleu ferlo content? Convideulo á dinar, y notifiqueuli que hi haurá pilota. ¡Oh, la pilota! Es el seu plat predilecte: ja li podeu fer grossa: no 'n deixará ni una engruna.

Ab tota puntualitat compareix al convit á l' hora justa, net y endressat, encare que porti la roba apedassada dels días de feyna: y si es cosa que dona gust veure'l endrapar ab tan delitosa galofrería, mes ne dona encare la mirada de gos agrahit que 'us dirigeix ab sos ulls clars, color d' aygua de mar, una vegada sent per tot lo séu cos l' escalforeta reconfortant del saciament.

Al estiu, quan hi ha forasters prou n' hi cauhen sovint de gangas aixís; pero ve l' hivern, l' estació trista y desolada, y ab el fret de l' atmósfera s' hi ajunta la fredor del ventrell buyt del pobre *Fey*, que mal pot consolarse en tan precaria situació ab els somniosos recorts de las grans pilotas de la bona temporada. Per més pega, l' actual rector, á diferencia del que hi havía avants, li nega las sobras del dinar, lo qual fá que odíhi de tot cor als capellans, com tot sovint ho demostra, al acostarse á vosaltres y dirvos ab sa veu opaca y gutural, veu de ánech mut:—¡Viva tú! ¡Viva jo! Y mori 'l senyó rectó!

—Pero, home, *Fey* ¿per qué no traballas? Jo 't se feyna—li diu algú que li vol bé.

Y ell senyalantse l' orella ab l' índice de las dos mans, respon:

—Que no veus que soch sórt?

—Tot lo que vulguis; pero be podrías escarrassarte una mica. Desengánya't, qui no traballa no menja.

—No traballa pas el senyó Llorens—respon ab vivesa en *Fey*, referintse á un americano ricatxo de la vila, que viu de renda.

No hi ha remey: primer morirá de fam ans que rendirse á la lley crudel que obliga al home á doblegar l' esquena pera provehir á sas necessitats més imperiosas

Sens dupte prefereix esperar tranquilament á que li cayga alguna bona fortuna, per més que no sápiga quan ni de ahont te de venirli. De mo-

ment, en totas las casas de Cadaqués de alguna posició quan se senten apesaradas per la mort de algun individuo de la familia, hi esclata sempre la nota cómica de 'n *Fey*, que s' hi presenta, plé de bona fé dihentlos:

—Una vegada que s' ha mort fulano, preneume á mí en lloch d' ell y manteniume. Ja veyeu que no n' haureu de fer de mes ni de menos.

Mes fins ara no ha trobat una sola familia que li haja dit:—Ja pots quedarte.

***

En *Fey* se consola fácilment de aquests desaires, empolaynantse cada diumenje y trayent, en las festas senyaladas, lo bó y millor del seu guarda-robas. Te una colecció de barrets que no s' acaba may, y en punt á pessas de cos, demanin: ne posseheix un sens fí de totas las hetxuras fins de las més extravagants, de totas las modas pretéritas, de tots los colors imaginables. Y quan ab lo tarot de copalta mitj abonyegat y la catracólica, 'l día de la festa major s' introduheix á l' envelat, y en actitut desembrassada y aire apacible s' asseu á una cadira y ensá y enllá dirigeix sos ulls vius y satisfets olissant á las noyas macas, se pot ben dir qu' está en las sévas glorias, y no perque 'ls anys hi sigan y li blanqueji 'l pél de la cara y 'ls cabells, deixa de recordar en aquells instants los bons temps de

la seva joventut, passats á Barcelona, ahont fet un verdader currutaco, se dedicava á fer patir donas... y á marejar corredors de Bolsa.

En *Fey*, sense un clau á la butxaca, pero irreprotxablement vestit, solía anar moltas tardes al gran Saló de la Llotja, arrimantse als *corros*, y preguntant ab gran interés per l' estat de las cotisacións, no sent pochs els corredors y agents que li feyan l' aleta, esperant, pero sempre en vá, las sevas ordres.

Aficionat á donarse llustre, 's recreava fent el senyor, en mitj de aquella mar revolta de fortunas que s' alsan y de posicións que s' ensorran, sense que may se li hagués ocorregut veure de pescar ni una mala diferencia, senzillament perque li faltava lo principal: am y esqué.

P. del O.

L' EXTERMINI DE LAS RATAS

Diu que á Oporto hi ha una peste
que *bubónica* se diu;
y, está clar, la pobra Espanya
s' ha alarmat ab tal motiu.—
Lo pitjó es qu' aquesta peste
que no haviam temut may,
vá portarla, segóns contan,
una rata de Bombay.
Si es aixi,
podém di
qu' eixa peste vindrá á Espanya;
si es aixi
podém di
que ja la tenim aqui.

—

Son las ratas, segóns diuhen,
los agents més principals
pera propagá eixa peste
en poblets y en capitals:
si es vritat, ja estém ben frescos;
vindrá prompte... ¡Déu no ho fés!...
perque á Espanya hi han tals ratas
que los gats hi están de més.
Está clá
que vindrá
una rata desde Oporto;
está clá
que vindrá
y la peste 'ns portará.

—

Ab una sola que 'n vinga,
com que voldrá festejar
á una rata de las nostras
aquell mal empeltará:
y ja duenyos los *microbis*
del *exércit ratadó*,
eixa peste tan temuda
s' extendrá per la nació.
Si aixó vé,
no convé
parar trampas ni rateras;
si aixó vé,
sols convé
tréure ratas al carré.

—

En molts punts ja s' espavilan;
y ja en més de una ciutat,
«l' extermini de las ratas»
sériament s' ha decretat;
y fins hi ha algún Municipi
que s' allarga hasta á oferí
deu céntims per una rata,
y cinch per un ratolí.
Pero, ¡cá!
¿Qué 's fará?
Matarán ratas á centas;
pero ¡cá!
¡si n' hi ha
de molt duras de pelá!

—

Si tot fós matar las ratas
que tenim en los terrats,
sostre-morts y claveguerasy
y en las casas y mercats,
menos mal: si aixó 'ns salvava,
no diria pas un mot;
pero hi han *ratas* ab bòtas,
y hasta ab gech... y ab frach y tot.
Y á aquets tals
animals
no hi ha pás quí 'ls extermini;
y aquets tals
animals
son la causa de grans mals.

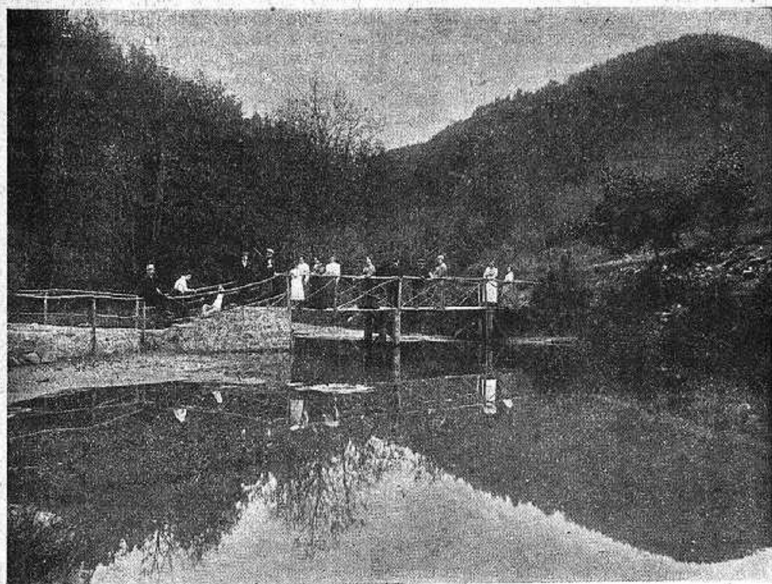
—

¿Quí es capás d' acabar, digan,
ab los *ratas* de gech curt,
de gorra alta y calsa estreta,
qu' arreplegan lo que surt?
¿Y ab las *ratas* d' Oficinas
de Gobern y Ajuntament,
que á n' el pobre qu' arreplegan
lo rosegan de valent?
¿Cóm se fá
per matá
tanta *rata* ben vestida?
¿Cóm se fá
si n' hi há
que hasta 't podon fé agafá?

—

¡Tant de bó que l' extermini

EN LA MONTANYA CATALANA (Fot. de *J. Serra*).

LA RIERA DE SANT HILARI.

de las ratas signés tal
que n' hi entressin fins algunas
de carácter oficial!
Y acabant las *raterías*,
la nació fóra felís,
puig molt més qu' á la *Bubónica*
tém tals *ratas* lo País.
Vinga ja,
si així 's fá
«l' extermini de las ratas,»
vinga ja,
si així 's fá,
y ja poden comensá.

—

Que comprengui l' extermini
á n' els *ratas* de diné,
que deixant á ral per duro,
ratan cors de gent de bé;
¡Fóra tantas *ratas sabias*
que total no saben rés,
y, explotant la tontería,
entorpeixen lo progrés!
Sent així,
¡á morí
ni en que sigan *ratas mansas!*
sent així,
¡á morí,
y no quedi un ratolí!

—

Molt pitjor que la *Bubónica*
qu' ara tant nos tè alarmats
son las *ratas* que propagan
certas inmoralitats;
qui fomenta aqueixa peste
son las *ratas* que us he dit...
¡Guerra, donças, y extermini!
—¡Fóra ratas!—siga 'l crit.
¡A cassá
ratas ja,
tingan quatre ó dugas camas!
¡á cassá
ratas ja,
y cap peste 'ns matará!

—

—¡Vía fora! ¡Abaix las ratas!—
ja desd' ara cridaré...

. . . .

Una sola vull que 'n visca...
en secret vos ho diré...

SANT HILARI (Fot. de *J. Serra*).

A punt de marxa.

Per quan vinga l' extermini,
sols demano per favor
que 's respecti á una *rateta*
á qui vaig jurar amor.
No teméu,
no veuréu
que cap mal vos fassi *ella;*
no teméu,
y penséu
que per bona no té preu.

—

Es bonica com un ángel,
y m' estima per ma sort;
jo li dich «rateta meva»,
y es *rateta* del méu cor.
Vivint *ella* ja res temo;
que 'l mal vinga poch me fá...
si la peste m' arreplega,
ma *rateta* 'm curará.
—¡Guerra y mort!—
crida fort
contra tanta y tanta rata...
Mes...—nó mort...
¡Vida y sort
per la *rata* del méu cor!—

JOAN MOLAS Y CASAS.

ÍNTIMA

Te mirava dormideta,
ab mos brassos per coixí,
tota meva, ma videta,
tota, videta, per mi.

Y mirante, dolsa vida,
no parava de pensar,
que d' una felís dormida
sol ser trist lo despertar.

Mes la teva, vida meva
no ho sería, trista, no,
que de la dormida teva
te 'n despertaría jo...

Y al badar, vida estimada,
tos grans ulls de blau de cel,
te 'ls clouría, altra vegada
ab mos llabis, mon anhel...

Que mirante dormideta,
ab mos brassos per coixí,
¡prou que ho sé, jo, ma videta,
que somnias sols ab mi!...

VIRGILI D' ALACSEAL.

MÉDICO-CIRUJANO

(MONÓLECH Á TELÓ CAYGUT)

Quí es que 'm demana, veyám?.. Quí es que demana al sangrador? Ayay! *dingú* respón, diríam!.. Donchs... que han suposat per allá dins!.. Potser volían dir lo metje!.. Qué hi ha algú que necessiti 'l metje? Es que... no fassin cumpliments, eh!, perque... com... á metje, també 'ls puch servir, també. (DESPRÉS DE MOLT BUTXAQUEJAR SE TREU UNA TARGETA.) Mirin; la *trageta* ho canta: *Médico-cirujano*.

Vostés dirán perqué 'ls hi ensenyo la *trageta?* Ja ho veig, ja, que es un xich estrany. Pero... es que 'l cas, diríam, també ho es un xich, parlant en plata. Veurán: un *istiu* va pujar á Castellfaralt, tot cassant, un grabador que es tot una persona, alló que se 'n diu un bon subjecte. De cansament ó no sé qué, se li va posar malalt lo perdiguer que duya, jo li vaig curar y ell... agrahit, diríam... (PAUSA DE DISTRACCIÓ.)

Ahont eram ara?... Ah! sí: ja lligo caps. Me descuydava lo principal. Un servidor es de Castellfaralt y... veterinari. De metje, es á dir, de... de llicenciat oficialment en Medicina, que diuhen... no 'n só; no ho nego pas. Pero, ja ho veurán: acabada la carrera, qué havía de fer? Me 'n vaig anar á Castellfaralt á exercirla. Me sembla que... fins aquí... no hi ha res á dir, *vritat?* Donchs sí, me vaig plantar á Castellfaralt de manescal, diríam. Pero ey! ab dignitat, á la francesa, ab aquella dignitat que vaig apendre á la *Ecole de Toulouse*, ahont vaig anar á estudiar, diríam, una especialitat, l' *epirivitia*. Vull dir que no vaig voler fer de ferrador. Hi vaig fer de veterinari com entenen los francesos que s' ha de fer, saben? Es á dir, ab honor. Perque jo só molt amant del honor y d' ensá que... que hi corregut mon... sempre penso que, *hasta* més que la veritat mateixa, valen las aparensas.

Ja ho sé que... fer de ferrador no es cap deshonor, ja ho sé; pero... vaja... trobo que fa desmereixer la carrera, diríam. Perque... pénsinhi vostés. Oh!, es que... jo 'm dich: per qué ha de fer de ferrador un veterinari, veyám? Perque cura caballs? Donchs tant se valdría dir que 'l metje ha de fer de sabater perque cura personas!

Donchs, vélshiaquí perque, al plantarme de veterinari, no 'm vaig voler posar á ferrar. Y vegin, jo crech que aquells pagesos hasta van arribar á enten-

UN ALTO (per *F. Gómez Soler*).

—Paremnos.
—Per qué?
—Passa la modista.

L' ÚLTIM TRIBUT (*E. Romero*).

«Que torni á la mare Terra
lo que de la Terra eixí.»

TIPO AFRICÀ (per *E. Simonet*).

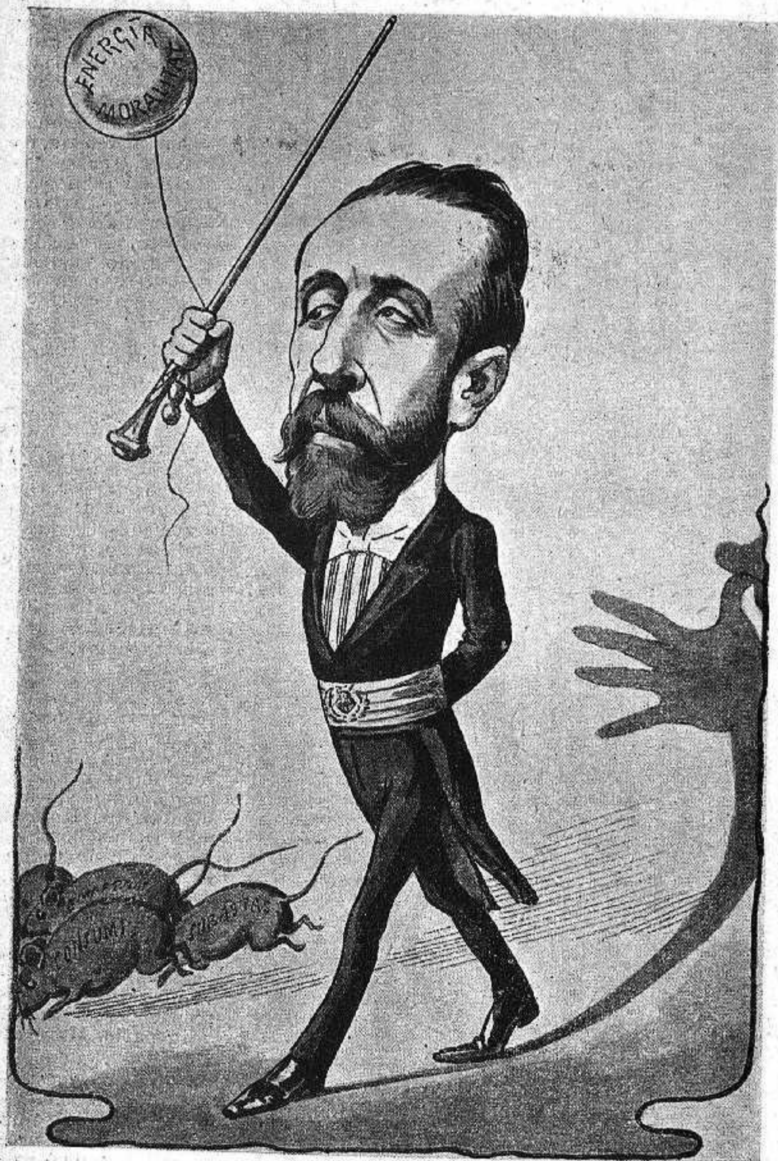
Junt á las arenas
del ardent desert
lo caball y l' home
forman un sol ser.

dre'l perque jo m' estimava aixís, diríam. Crech que 'ls vaig fer adonar y tot de que vol molta més *habalitat* curar bestias que no pas personas ben personas, es á dir, fer de manescal que no pas de metje, diríam. Per això gayre be tots me cridavan, no sols pel bestiar, sino per ells mateixos.

Y aixís potser encare hi fora á Castellfaralt, si un día no m' hagués cremat de veure... Ca! vaig dir, Miqueló, això no va. Encare que curis amos y bestias, hi ha tants amos més bestias que las de que son amos, que... ben mirat... tots son bestias... y... al capdevall, tu serás tan bestia com ells, diríam.

Perque... veurán. Arribava als masos ó á las casas... tant á l' arcova com á l' estable, diríam... *dingú, dingú* 'm sabía dir qué li feya mal. De las bestias, ja se sab: no tenen lo do de la paraula. *Hasta* per això mateix son l' honor del manescal, diríam. Pero 'ls homes? Que 'ls seus amos... diríam... alló ja era desesperador! Y que hi vaig patir, Mare de Deu!

—Veyám, mestressa, qué os fa mal?— preguntava, á una masovera, tot prenentli 'l pols ó palpantli 'l ventre, un

La gran entrada del arcalde de las bonas intencions.

ventre gros, botit com lo d' una vaca, de tant y tant menjar verdura.
—No ho sé; la perdiu, la perdiu...
—Ah! vau menjar perdíu?—Devía ser passada,—exclamava jo, distret.
Un altre día, un pastor me deya:
—Vegi la freixura.
—¿Que sou carnicer?
Mes avall, un moliner se planyía de tenir los corrons espatllats.
—Home, no hi penséu ara ab lo molí—feya jo, sense entendre'l.
Lo pagés del más vehí suposava que se li havia trencat lo clivillá.
—Del carro?
Tots semblava que desvariejessin y s' enfadavan ab mi perque no 'ls entenia, y jo encare 'm desesperava més qu' ells, diriam, de no trobar lo diccionari d' aquella anatomía extranya, composta de rosaris, claus, barras, posts, vigas, cassoletas, perdius, nous, frontissas, corrons, palas, garrots, closcas, clivillas, melsas, sagi, canyella, bufetas, palpissos, tendrums, freixuras, que sé jo qué: una taula de la Boquería y una parada dels Encants á la vegada, diríam.
Cá, cá, cá, cá, noy!—vaig dirme al últim.—Això ja es massa. Com en lo mon tot está capgirat, diríam, encare 't valdrá mes y 't dará més honor fer lo fácil... qué 't diré jo? *hasta* fer de metje, que no pas matarte aquí fent lo difícil, diríam. Lo mérit del veterinari en aquesta Espanya tan endarrerida es tan poch reconegut! Anémnosen á ciutat.
Y me 'n vaig anar á Barcelona. Pero á Barcelona... á Barcelona *(tot gratantse 'l clatell)* vaig dirme: aném á pams, mirém ben bé ahont posém los peus, no fos que de cop y volta ensopeguessim. Vaig trobar una casa modesta, al carrer de San Vicens, un carrer d' arrabal, pero de gent conforme, que no sé si coneixen, y allí, no atrevintme encare, diríam, á fer de metje, mes per por á la competencia que per altra cosa, me vaig plantar de sangrador. Pero ey! de sangrador també ab dignitat... Vull dir, sense obrir botiga de barber. Si jo feya sanch, era ben bé ab tots los cinch sentits y pera la salut del próxim, diríam, ab la llanseta ó be ab las sangoneras; may may alló d' anar á esguerrar als que están bons, ab la navaja y á traició. Oh, es que, fíxisins'hi: també es salat que un sangrador posi barbería. *Vaya* una indirecta! (Pausa).

L' ARCALDE IMPOPULAR
(per *M. Moliné*).

—Que cridi Barcelona tant com vulga.
¡Qué tanta caramada!...
Ab lo faixi de ma invenció, *la patria*
va molt ben *gobernada.*

Donchs si; tot anant darrera de dos ó tres galenos vells que, per aquells barris, seguían practicant per sort meva los consells del doctor Sangredo, diríam, vaig anar obrintme camí, fent coneixensas, contradint, aixís per sota má y ab molta mónita... com ho ha de fer una persona delicada... lo parer y procediment d' aquells vellucos, sempre que podía y... guanyantme poch á poquet la confiansa dels vehins.
Ja m' hi guanyava bastant be la vida, diríam, quan un día 'm topo per la Rambla ab aquell subjecte del gos. Ola, *amigo!*—vaig ferli,—Ola!

Qué tal? Cóm va?... Que cesta, que ballesta qu' *estu* y lo de *más allá*, vam parlar una bella estona, diríam, fins que jo li dich, dich:

—Escolti: no es grabador vosté? Ay, caratsus! Donchs, miri, 'm vé com l' anell al dit: m' hauría de fer *tragetas*.

—Prou, home, prou!—va respóndrem molt campetxano. Y com que, tractanse d' un passavolant, allí á Castellfaralt, per alló del honor, diríam, no li vaig voler cobrar la cura del perdiguer, se veu que l' home, agrahit, volentme correspondre, me va fer las *tragetas* de franch y, res, per descuyt ó... perque aixís li va passar pel caletro, diríam, m' hi va posar *Médico-cirujano*. No 'm faltava sino axó, diríam, y que 's morissin com van anar morintse aquell parell de guetos sanguinaris, pera que aumentés la meva clientela fins á fer lo goig que ja fá. Vull dir que, ja ho veuhen; tinch esperiencia de sobras, diríam, y la *trageta* ho canta: *Médico-cirujano*. ¿Hi ha algú que necessita 'l metje?

—Ah—*dingú* respón?... No tinguin por que 'm rebaixi á preguntalshi duas vegadas, no. De primer l' honor, diríam: ja 'ls hi he dit. Estiguin bons.

Narcis Oller.

¡ REYNARÉ !

Molt bé. ¿Es dir que continúas
despreciantme ab altivés,
sens volgué escoltar paraulas
ni atendre suspirs ni res?
¿Es dir que, sach de superbia,
ni sisquera per favor
vols permetre que 't ponderi
la extensió del méu amor?
Jo ara, donchs, m' hi formaliso
y 't juro que ó poch podré
ó dins d' aquest cor de roca
reynaré.

—

Copla d' actualitat (per *Ll. Graner*).

Lo pais diu:—«Regeneram.»
Lo gobern respón:—«Ja vinch!»
Y jo toco la guitarra
clin... catanclinch... catanclinch...

ESPARDENYERAS CATALANAS (per *B. Gili Roig*).

Per ayrosa l' espardenya... pero més l' espardenyera.

¿Qué 't figuravas? ¿Que un xasco
ja m' apagaría 'l foch?
Ni un, ni dos, ni tres, ni quatre...
¡Si que 'm coneixes ben poch!
¿Ignoras que quan m' hi poso
no m' acoquino per res
y que l' avi del meu avi
era fill d' aragonés?
Riuten, riuten tan com vulguis,
pero recórdaten bé:
en aquest cor que ara 'm negas
reynaré.

—

Si tú fossis ja d' un altre,
callaría, la vritat:
sempre hi professat respecte
á l' agena propietat.
Pero ¿veyent qu' estás lliure,
sense darme cap rahó,
permetre que 'm bofetejis
ab el nó, y el nó y el nó?
¡Això jamay! Vull tenirte,
y com que ho vull, ha de sé:
dintre d' aquest cor, t' ho juro,
reynaré.

—

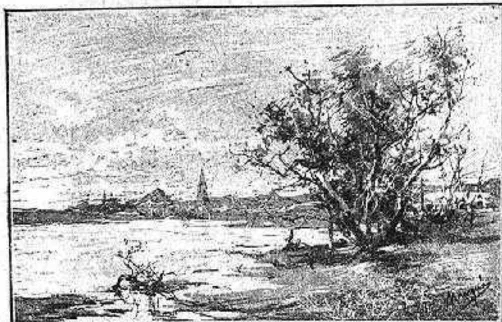
¿Cóm ho faré per lograrho?
No t' alarmis: soch prudent,
y sé lo que puch permétrem
ab una noya decent.
Penso vence ab ma constancia,
adorante dia y nit;
penso ofegá ab mel y sucre
ton desdeny empedernit;
penso xuclar tas miradas
quan te trobi pel carré;
penso reyná... y jo ho espero,
reynaré.

—

Tú podrás fer la tossuda,
podrás, de moment, callá;
pero, creume, tart ó d' hora,
lo teu orgull cedirá.
Avuy somrient una mica,
demá escoltantme un sol mot,
l' altre dantme un dit ¿qui ho dupta
que al últim m' ho darás tot?
¿Vritat hermosa tirana,
que ab paciencia y fentho bé,
dintre d' aquest cor un día
reynaré?

C. Gumá.

En la terra del sol (per *J. M.ª Marqués).*

Córdoba.—Rivera del Guadalquivir.

ELS CANDELERS DE LA SENYORA MONICA

Feya pochs dias que la senyora Mónica havía entrat al servey de don Ramón, viudo de fresch, sens fills, y persona ataleyada en negocis quan, malgrat tan bona colocació pera ella, ja 's penedía d' haver ensopegat tal amo.

Y no era pas que 'l tracte y ádhuch el géni de D. Ramón no s' encaixessin perfectament ab els informes que li havian donat el porter y la tabernera destriántloshi y esclarintloshi fins per pessas menudas, sino que havía traslluhit que 'l nou amo, fos per descuyt ó per preconcebut intent, no passava 'l rosari com els seus demés amos tenían per costum, aquella *debilitat*, que ofenia de dret sas arreladas conviccións relligiosas li produhía tal mena d' escrúpul que ádhuch s' hi posá trista.

Mes, passá 'l temps; comprengué la senyora Mónica que don Ramón, llevat d' aquell *descuyt* del rosari, no tenía mes tara, y s' asserená son esperit.

«¡Quina llástima!..»—'s repetía, tot apreuhant el temple de D. Ramón, quin carácter sobrepujava bona cosa del excel-lent concepte que n' havían format aixís el porter com la tabernera.—«Veus aquí un home que si passés el rosari se 'l podría pendre per un sant del cel... y ab las sevas dérias...» No ho gosava á dir que se li aparegués un dimoni, perque... tan bó, tan afable, tan caritatiu y atent... «y ab las sévas dérias... no;

Un diputat per Barcelona (per *M. Moliné*)

Aprofitant certa bulla,
ell pla va arreplegá estella,
lo diputat Cucurella
Cucurella... ó Cucurulla.

dimoni, no ¡aixó may!—se repetía—be 's veu prou que no 'n vé de semblant fusta!..»

Pero, passaren els días, s' acostá 'l dimecres de Cendra, y quan la senyora Mónica oigué de llabis de D. Ramón que 'l peix y l' oli no se li assentavan prou be á n' el séu enmalaltit ventrell, sens que fos obstacle dita singularitat pera que servés ella la tradicional costum, llávors y ab ayres d' un zig-zagueig de llamp, se li aparentá que á n' el seu amo, á n' el que no volía veure ab trassas de Llucifer, ja se li comensava á descobrir la qúa

No feu la creu, ni tan sisquera invocá l' Ave María Puríssima de consuetut, peró, refugintse de tot escrúpol, se digué decidida: «Bueno, bueno, no vull enquimerarm'hi; ell s' arreglará quan el cridin á comptes; jo faré la méva... y en paus.»

Quan vingué la senmana santa, y sens que D. Ramón n' olorés res, resolgué portar, segóns tenía per costúm, els séus dos ciris pera 'l monument de la parroquia. 'S comprá al efecte un parell de candelers, d' aquells de terrissa, retorsuts, barnissats de vert ab llagrimalls grochs; sis fulls de paper fí, dos de blanchs, símbols de puresa, dos de vermells, en recort y memoria de la sanch de Cristo, nostre Senyor, y dos de blaus com el manto de la Verge, en significació de la Santíssima Soletat, junt ab dos ciris de mitja lliura cada un, portat tot d' amagatotis fins á la séva arcoba; y la nit del dimecres, en tant D. Ramón hi roncava com un lirot, s' enfeyná pera engirbarho. Aixugá bé 'ls candelers, treyentlos el polsím de la terrissa, retallá 'ls fulls de paper fí, fentne sarrell; sarrell que aná entortolligant als peus dels ciris, interposantlos per colors; estufá 'ls sarrells, mes tart, prisantlos cuydadosament ab las puntas de las tisoras, fins á deixarlos com á poms de flors, y un cop ficats els ciris dins els candelers, col-locá aquests ab molt tiento en un dels angles de la seva arcoba, esperant l' endemá y l' ésser fora D. Ramón pera durlos á la iglesia.

Feyan tanta tossa 'ls candelers, un cop guarnits y ja posats els ciris, qu' ádhuch la senyora Mónica, ans d' apagar el llum y ja mitj acotxada, se 'ls contemplá somrihent una galán estona.

L' endemá, per la seva pena, D. Ramón, com si ho fés aposta, may acabava de sortir de casa. La senyora Mónica s' hi fonía... s' hi fonía... com qu' ádhuch els tich-tachs del péndol del menjador li repercutían en

---

Fantasía (per *J. Blanco Coris*).

La nit de Sant Joan.

els mateixos polsos encomenantli encare mes la pressa. 'Ls passos de don Ramón per fí, al deixar el seu quarto pera dirigirse á la porta, li calmaren la frisansa. «¡Ay gracias á Déu!...»—exclamá la senyora Mónica, bo y amanintse per' arribarse á la iglesia.

Ja posada la mantellina, agafá 'ls candelers del reconet de la seva arcoba, conduhintlos á pols fins al passadís de la porta. Obrí 'l pis, deixá 'ls candelers á n' el replá, y aprés de tancar la porta y aplegarlos de nou, devallá pas á pas l' escala.

Peró, vetaqui que, quan era al segón replá 'l gossás de Terranova del ters pis, que saltava 'ls grahóns de tram á tram, com fonentse per esbargirse, regoneixent en la senyora Mónica á sa protectriu, puig que cada vespre li pujava 'ls deixos, se li tirá al damunt d' un bot pera amanyagarla ab sas revoltosas festas. Naturalment!... al cop de la branzida tantinejá la senyora Mónica, doblegántseli 'ls genolls y cayent asseguda en el mateix cayre del replá; en tant els candelers, esmunyintse d' entre sos dits al caure, capgirellavan grahóns avall, empaytant al parell de ciris, declarats independents desde 'l primer trontoll, y bo y ressonant uns y altres per la escala ab esgarrifosa fressa.

—«¡Me la pagarás, Turch!... ¡Aquesta sí que me la pagarás!...»—se repetía la senyora Mónica, irada.

Arreplegá 'ls testos, els munyochs del paper ensarrellat y els ciris, penjim-penjam aquestos com trencats per set ó vuyt cantons; y posantsho tot al devantal, ab amorós cuydado, se 'n entorná á dintre.

—«¿Y ara?... ¿Cóm ho faig?... ¿Cóm ho manego?...»—'s deya, espurnantli 'ls ulls d' enquimerada.

—«Tant pels ciris... tant pels candelers... oh, y el temps!... Ves com ho faig, ara?»

S' assentá en una de las cadiras del recibidor com abatuda per la contrarietat, y allí, ara malehint al dimontri del Turch, ara contemplant els testos de la terrissa y els bossins dels ciris, trencats á trossos com un enfilall de salsitxas, hi matá una bona estona.

—«No hi ha mes remey!—s' anava dihent.—M' hi arribaré en havent dinat. Ja 'm saben prou greu 'ls quartos, ja; empró, l' haverme de trencar altre cop las camas ara pels candelers, ara pels ciris, ara pel paper de seda; pera arreglarho á cops de puny totseguit y conduhirho á la iglesia á correcuyta...»

Trucá en aquestas D. Ramón, y la senyora Mónica, encare ab els testos á la falda, sorpresa per l' arribada de son amo, ni se li acudía per hont comensar á moures. Deixá 'ls esbosinaments en la cadira que seya, obrí la porta y... quina tremolor la seva quan al darrera del senyor Ramón reconegué á la vehina del ters, la mestressa del Turch, que baixava pera donarli satisfaccións per l' abrahonada del gossot, interessantse á l' hora per si n' havia pres dany y empenyada en sapiguer la válua del desastre, pera abonárlehi tot seguit y fins al darrer céntim!...—Ja s' exaltava la senyora Mónica remalehint els óssos del Turch, tot ponderant com qui no hi toca las sevas trassas pels sarrellets, amen de las horas de nit perdudas, quan don Ramón, en previsió d' un conflicte, s' interposá en la conversa:

A LA XACOLATERÍA (per *M. Moliné*).

—¡Que gosi eternament de la santa gloria, 'l venerable frare inventor de la xacolata!

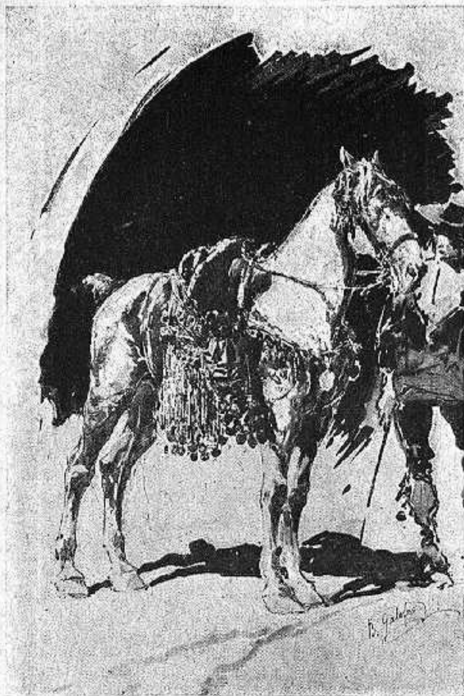
Ressalada (per *J. Lluis Pellicer*).

—Ey... No miria!...

—Be, dona; al capdevall, no munta pas á molt el gasto!...—afegí, agafant un dels trossos dels candelers pera deixarlo caure ab desgayre.—Lo que fora de doldre es que vosté hi hagués pres mal en aquesta feta!... Ademés, el pobre Turch no volía pas ser l' héroe d' una semblant trifulga; ans al contrari, se li llensá al dessobre com en expressió de regoneixement, de gratitut, per carinyo... vull dir que, total, veritat, Mónica?... que no val la pena de parlarne, oy?...—

La senyora Mónica hi assentí ab un moviment de cap, un moviment de cap mecánich, com obehint la indicació de D. Ramón més que per voluntat per obediencia, y la vehina del ters, tot desfentse en cumplimen-

De rassa andalusa (per *Baldomero Galofre*).

tosas satisfaccións, se 'n entorná escala amunt á corre-cuyta.

Ja tancat el pis, don Ramón s' encará ab la senyora Mónica, tot dihentli mentres li assenyelava ab un dit els testos:—¡Y aixó pensava dur á la parroquia, una parroquia com la nostra!... Candelers de terrissa!...

Picada per aquell dir mofeta, la senyora Mónica 's guaytava á don Ramón ab esverats ulls, com si ademés de la qúa, d' aquell bossí de qúa que li havía descobert avans, bellugadissa y tot, quan se 'l imaginava un dimoni, s' adonés ara fins de las banyas. Peró, quína no fou sa sorpresa al ohir que li deya D. Ramón, vejentla trista:

—Vaja, vaja; no s' hi encaparri més, dona. Miri, agafa 'ls canalobres del saló, que son de tres brochs y de plata macissa, hi posa un ciri á cada un dels brochs, (tinga) y desde cal cerer mateix els entra á la iglesia. Francament, no se m' havía acudit ni me 'n haguera recordat de semblant costúm perque, d' aquestas cosas, mes se 'n cuydan vostés que no pas els homes; peró, una vegada posats, fem'ho ab tota regla. No 's duhen á la parroquia pera que lluheixi mes la casa de Deu?... donchs, ja que 'ls tenim de plata no 'ls hi portém de terrissa!...

Soptada per aquell estirabot, la senyora Mónica, hi restá una estona ab la boca oberta. «Quí s' ho havía d' esperar!... Quí s' ho havía d' esperar!»—se repetía, tot transformantse en sa imaginació, D. Ramón, de dimoni ab banyas y qúa en ángel d' extesas alas.

Peró, quan quedá muda de sorpresa, la senyora Mónica, fou al dirli son amo que, malgrat y no probarli 'l peix, el dijous y el divendres sant, en atenció á la solemnitat dels días, menjaría d' oli. «Un arrosset ab musclos, sab?... Y á darrera lo que vulga.»—«Quan jo ho deya que D. Ramón era un sant home!...»—confegía la senyora Mónica transportada.

Vingué 'l dijous y el divendres sants, y la bona dona, ab sas faldillas de merino negras, el mocador de crespó, negre també ab llarch sarrell de torsal, y sa mantellina vorada de blonda ab amplas passas de vellut, ab el floret de sas robas, vamos!... tot era anar y venir de casa á la iglesia y de la iglesia á casa.

Els canalobres de plata qu' ella hi havía dut hi feyan un goig allá dalt, al cim de la grada del presbiteri, posats entre dos Betlhemets y revoltats arreu de gerros ab toyas!... ¡Una tossa!... Resseguint els rengles

de baix á dalt, que 'ls candelers de cristall, pisa y llautó omplían á curull, els canalobres de la senyora Mónica s' hi destacavan com *Marías solas* petitas!... mes, ab uns espillaments, ab uns cambiants de llum, ab unas irisacións al reflexarse en el brunyit argent els llampants colors de las toyas que, d' esguardarlos fit á fit, fins hi perillava la vista. Ja ho deya tothom: «Quins candelers mes macos!... Si 'ls fessen fondre se 'n treuría de moneda!... Prou deuhen ésser d' alguna casa de marquesos, prou!...—Y al enténdreho la senyora Mónica, que per aixó hi anava sovint, s' hi estarrufava com una escarola!

Al arribar al dissapte se 'n pujá á la rectoría pera emportársels. «*Amigo*—la hi va dir el senyor vicari--tot allargantli un parell de candelas ab el sello de la iglesia enmotllat al cap-de-vall.—*Amigo*, vosté sí que s' ha lluhit!... Ja ho diuhen las parroquianas: «N' hi han hagut en abundó de candelers, pero *com els de la senyora Mónica...* aquells sí que fan pessa!... «Ab aixó, que Déu nostre Senyor li conservi la voluntat...»

—«Y que per molts anys puga tornarlos á dur»—reprengué la senyora Mónica, satisfeta y agrahida

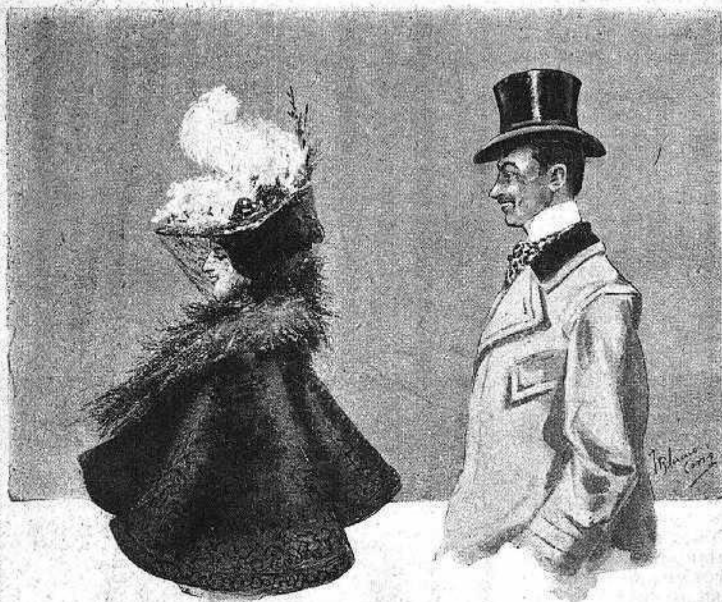
Aquella nit, aprés del primer son, va tenir un somni *mes extrany!* segons deya ella. Se li aparegueren al cop una munió de cosas... Una cassolada d' arrós ab musclos... D. Ramón á punt de sortir... El Turch embestintla fet un toro... trossos de ci-

TIPO DE PARÍS (per *A. Fabrés*).

Camí de l' escola.

Un cop d' efecte (per *J. Blanco Coris*).

¡Es divina... es una hurí!...:
No rigui, que prou que ho sab!...
¡Quin gust poderla seguí!...

ris... Els candelers de terrissa retorsuts, trencats del peu, ab els llagrimalls grochs escorrentse avall y convertintsé al caure en monedas de cinch céntims...

Això dels céntims li feyan unas cosas á la boca del cor!... Com un pes... com uns escarafalls... com si li pessiguessen... Peró, se li representá de sopte la iglesia, ab aquéll esclat de llum, ab aquella vivó de tons, ab aquella flayre de las toyas, surmontat pels canalobres de son amo, enlluhernant als fidels, y D. Ramón y l' arrós, el Turch y els ciris, els candelers de terrissa y adhuch els céntims, desaparegueren tot d' una, eclipsats per la resplandenta flamarada del monument de la parroquia.

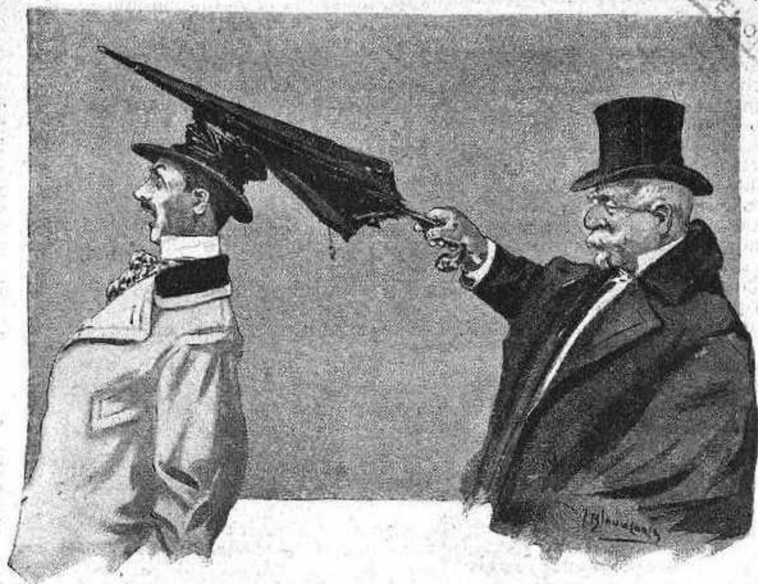
Quan se llevá, de bon matí, una rialleta de satisfacció, de fruició íntima, d' un may sentit entendriment, com si hagués anat y vingut del cel aquella nit, brollava encare de sos desclosos y humitosos llabis!...

Joan Pons y Massaveu.

A LA BELLA TITONA

¿Per qué al véure't tan menuda
sembla qu' estás enutjada,
y consideras defecte
lo qu' es tan sols una gracia?
Si sent petita com ets,
no es lo mon per tú prou ample,
y ab lo teu despreci omplenas
hospitals de gent nafrada,
los manicomis de boigs,
y de gent desenganyada
las ermitas y 'ls convents!
La trompeta de la fama

UN COP D' EFECTE (per *J. Blanco Coris*).

. . . .
. . . .
¡Quin cop m' han donat al cap!...

boy pregonant ta hermosura
fins las fronteras traspassa;
es tant grossa ta influencia
qu' arribas allá 'hont te quadra...
¡tant petita que 't veus tú,
y tan gran qu' ets y tan alta!...

—

Qué hi fá que sigas petita
si ta petitesa encanta,
si quan passas pel carrer
s' embesteixen las paraulas,
que 't diuhen cosas bonicas:
ostia, petita, salada...
passa, bebé del meu cor,
pot de gracia concentrada,
dematí de primavera,
¡adeu, didalet de plata!...

—

¿No sabs lo que diu lo ditxo,
qu' es lo pot petit qui tanca
la confitura millor?
¿que la mel mes estimada
es, la flor del romaní,
tan petita, qui la guarda?
Si las cosas mes petitas
son las mes bellas y caras:
mira las flors, los aucells
los brillants, las esmeraldas...,
La flor petita del bosch
es la flor de millor flayre;
las maduixas com mes xicas
mes gustosas y mes sanas;
la monjeta del pinet
tan petita y tornejada
es de totas las monjetas
la de gust mes agradable;
lo diminut muixarnó
com rey dels bolets s' aclama;
es la patata novella
la enveja de las patatas;
la copeta en lo café
com mes petita, mes cara.
Petit pintan al Amor,
petit sempre es per desgracia
lo goig que 's passa en lo mon,
¡qu' es curta la vida humana!
Com mes petitas mes bellas

las expansións que té l' ánima:
pels afectes, un sospir;
pels grans dolors, una llagrima.

—

No sabs tú prou lo que vals,
petitona incomparable,
tarrosset de sucre fí,
ramell de violas boscanas,
tap de suro de xampany,
pom d' essencias delicadas,
perla que s' amaga humil,
pildoreta platejada
feta de gloria del cel,
diamant de forma humana,
compendi de la hermosura,
alcaloide de la gracia.
Quán tú ballas no tens pes
perque volas quan tú ballas;
es una caricia dolsa
de tos peus la trepitjada,
perque son tan xichs tos peus
que resultan tas sabatas
capsás de confits de boda;
ta ma tan flayrosa y blanca
es una flor de cinch pétals
tan hermosa y tan galana
que atrau á las papellonas
y las abellas s' hi enganyan;
ton nas es una joguina,
tas orellas dugas nacras
fetas tan sols per sentir
dolsas y tendras paraulas;
ta boca 'l punt infinit
que 'l plaher infinit tanca.

—

No 'm desdenyis, amor meu,
rica atmetlla grapinyada,
no 'm desdenyis, mon amor,
microbi de ma frisansa;
no 't vull demanar res gros
que podrías excusarte.
Dónam un petit consol,
una petita esperansa,
un petit raig de claror,
qu' ilumini la meva ánima.

VÍCTOR RAHOLA.

LA CANSÓ DEL CATALÁ

Tots los fills de Cataunlya
ja en los goigs ja en los condols
un amor tan sols nudrimne
y una veu tinguém tan sols
per cantar la cansó ferma
ab que 's gronxin ja 'ls bressols.
¡Oh cantém cantém sens treva
la cansó del catalá!
¡Oh, cantemla, que cantantla,
Catalunya reviurá!

—

Quan lo cávech y l' aixada
esbossinin lo terrer,
quan los rossos blats s' aplanin,
quan lo grá boti sancer;
quan las gerras s' omplin d' oli,
quan de vi s' ompli 'l celler.
¡Oh cantém cantém sens treva, etc.

—

En la mar com en la terra
en la llar ó en l' obrador,
al zum-zum de las onadas
ó á la calda del vapor,
al dringar del ferro verge,
del traball entre 'l ramor.
Oh cantém cantém sens treva, etc.

—

Quan la terra airada s' alsi
reclamant l' esfors dels bons,
quan los somatents s' apleguin
ó s' ajuntin batallons,
quan las glevas sanch xarrupin
y retrunyin los canóns.
Oh cantém cantém sens treva, etc.

—

Y al mori 'l fill de la terra,
omplenant los cors de greu,
al deixarnos sas despullas
per donar l' ánima á Deu,
de la boca de la fossa
tot cantant s' alsi una veu:
¡Oh cantém camtém sens treva
la cansó del catalá!
¡Oh, cantemla, que cantantla,
Catalunya reviurá!

J. ROCA Y ROCA.

PISCIS

(INSTANTÁNEAS)

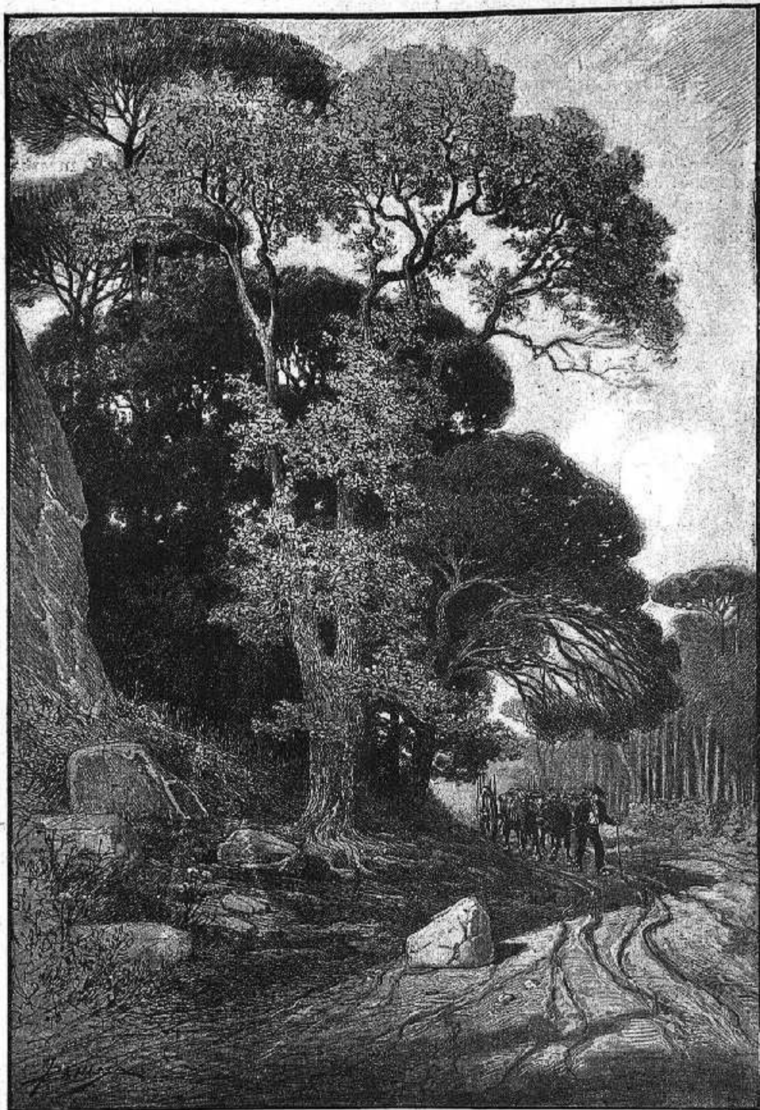
—¡Apa, noyas, sardina! ¡De l' art que belluga! ¡¡á trenta!! ¡¡á trenta!! ¡Mireu com llú!... ¡Aixó es plata!... ¿Qué 'n vol una tersa, filla? Miris quina sardina!... ¡semblan sabres!

—¿A trenta, diu?

—L' últim, á trenta.

—¡¡Deu me 'n guard!!

Los boscos de la Terra (per *J. Pahissa*).

Lo bosch ombriu, misteriós,
plé de perfums y de ufana,
es l' ornament mes hermós
de la terra catalana.

—¿Que no veu que surt de l' aygua? No 'n menjará mes de vianda tan fresca. Aixó es millor que carn á la brasa.

—¡Escolti, voste! Pésimen tres unsas.

—¡Jesús! ¡¡tres unsas!! ¿Ahont té 'l cove per posarlas?

—¡Ay ay! Dins d' aqueix cistell.

—¡Fugi dona!... ¿Qué no ho veu que si están débils els rependrá?

—¡Vosté sempre está de broma! ¡Pesi!... ¡pesi!...

—¡Deu me 'n guard! ¿Que no veu que s' entristirían al trobarse tan soletas? ¡Se li anyorarían!... ja, ja, ja...

—¿Bé que me las pesa ó no?

—Te d' anar mes avall, á buscar d' aquellas que semblan mantega fresca...

—¡Vagi en nom de Deu!

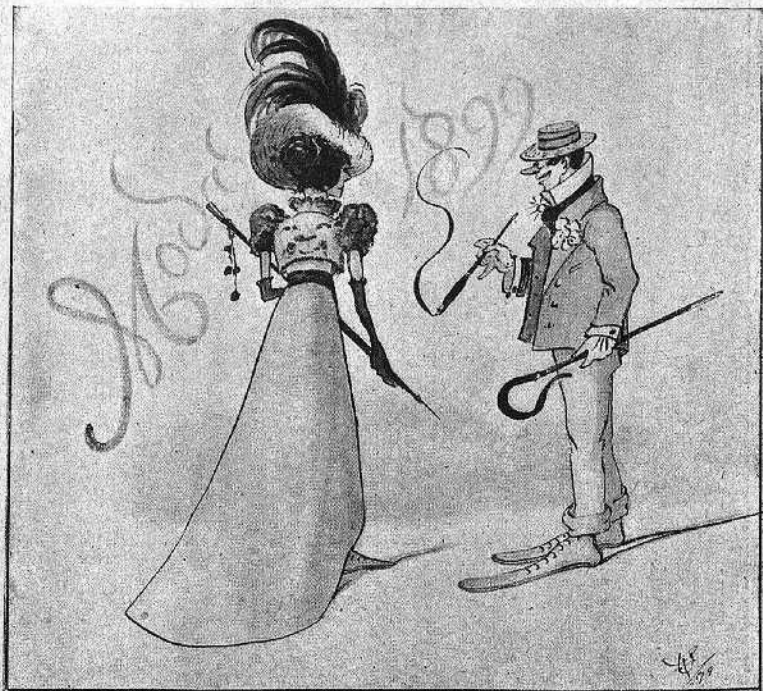
—¡Que ho passi bé! Sobre tot no acapari tant de peix, que després els de las fondas no podrían servir als parroquians... já, já, já...

* * *

—¡¡Apa, noyas, vianda fresca!!

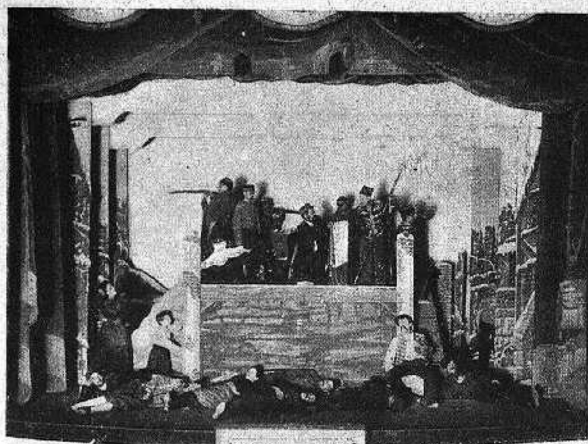
—¡Molls per fer á la llauna... quí me 'ls acaba!...

Fí DE SIGLE (per *F. Urgellés*).

Al fi de sa carrera
s' está morint el sigle:
veyent aquestas modas
s' está morint de riure.

AMBIGÚ BARCELONÉS (Fot. *Roig*, obtinguda ab llum artificial).

Ante la bandera—Quadro pantomímich.

—¡Ansia, noyas!..¡musclos de dátil per fe á la rabiosa! ¡mireu que plens!... ¿Qui me 'ls compra?...

—¡Sardina per la graella!... ¡fresca!.. ¡fresca!..

—Bé, escolti: ¿que me 'l dona per dos rals aquet llusset?

—No 'n tindría pas vosté la culpa.

—¿Ne vol tres rals?

—Ara á cap preu. El guardaré per ferla glatir.

—¡Ay filla! y qu' es mal agradosa...

—Esperis una mica. ¡Ara li aniré ab dolcesas de mots si li sembla!

—Bé acabém ¿me 'l dona per una pesseta?

—Tingui, no soch rencorosa. M' estaré de menjármel, perque vosté s' hi recreyi.

***

—Escolti vosté. ¿Quant ne vol d' aquest remat de burros?

—Un ral.

—¿Un ral? ¡Y ara! si tot son burros!...

—¡Pot ser sí que per aquest preu 'ls hi donaré instruhits!

—¿Y ara?

—Si dona; pot ser per vosté 'ls hi faré ensenyar de lletra.

—Dongui, dongui, que vosté sempre s' ha de fer la lley.

—¡Com hi ha mon! ¿Qué no ho veu que vaig ab cotxe?

—Pasiho bé Roseta.

—Noya ¿quant aquet mollet?

—Ara li diré. No arriba á sis unsas.

—Póshimi aqueix llagostí per torna.

—¿Qué 's creu que m' hi begut el seny?

—¿Qu' es axó que hi posa?

—Una palaya.

—¡Que no veu que tot son espinas!

—Aturis, qu' ara l' hi posaré un llus de palangre.

—¡Donchs no ho vull!

—¡Donchs ho pendrá!

—¿Sí? Ja m' agradaría veureho ¿quí será 'l guapo?...

—¡Jo!

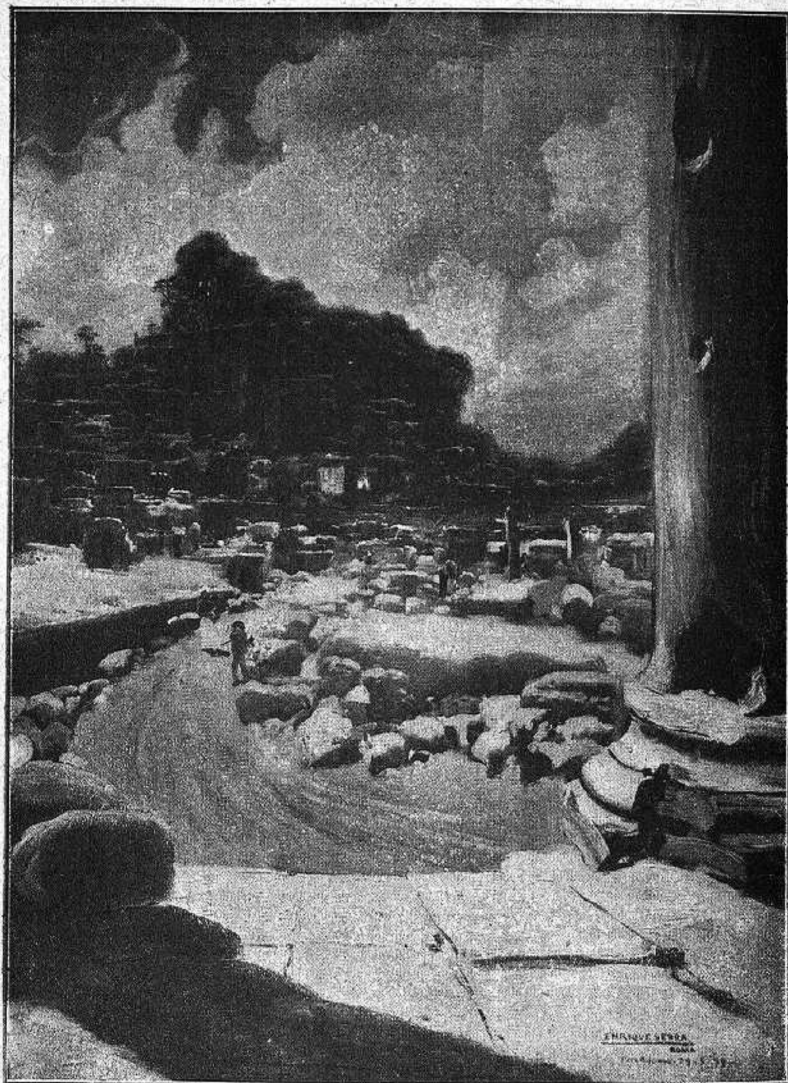
—¿Vosté? Anem dona, no 'm fassi riure. Estiga bona y ara vínguim al darrera.

—Arri allá, poca solta!

***

—Hola Pepeta. ¿Tú per' aquí altra vegada?

—Ay sí y creu que tinch un gran *desingust*.

Lo palau dels Céssars (Quadro al oli d' *Enrich Serra*).

—¿Que 't passa?
—Que la mestressa al arribar á casa m' ha pesat la tunyina, y no hi ha trobat el pes.

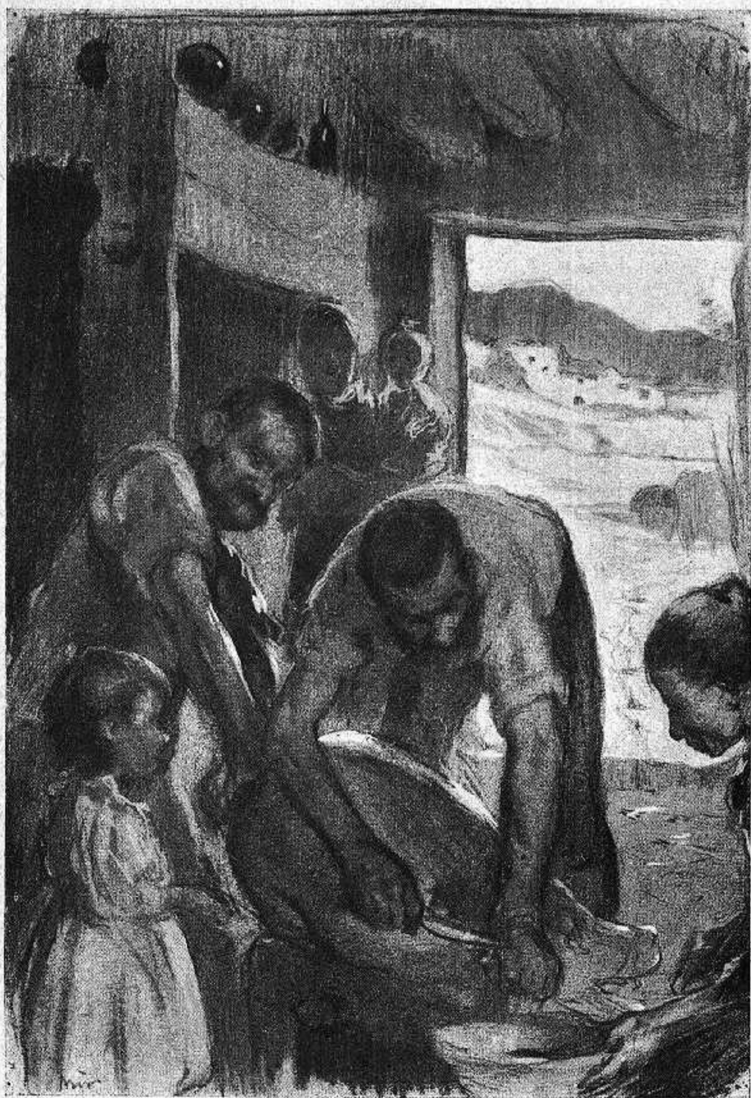
—¿Y ara?
—Y 'm fa vindre perque la torneu á pesar.
—¡Ay coix! ¿Qué va de veras? ¿Qué no sab la teva mestressa que la tunyina sempre pert? Dígali qu' un altre día 't dongui una olleta per portarla, y trobará bé 'l pes.
—Bé, que voleu que vos diga. Tornéula á pesar que jo no 'm vull sentir renys...
—¡Aixó si que may!
—Donchs aniré al repés y veurém qui té rahó.
—¡Jo al repés! Aixó es tocarme l' honor.
—¡No estafessiu!
—¡¡Ay mala negada fassis!!
—No t' incomodis, Tresona.
—¿Que no ho sentiu, lo que garla aqueix cendrer? No sé com no li he tirat la mitja tersa entra cap y coll.
—Probéuho si sou tant guapa.
—Deixeuho corre.
—¡Ah no pot ser! Jo haig de tornar á casa ab el pés.
—Envíala á dida. Au, per' vall, que li esgarrías la clientela...
—¡¡Donchs no me 'n aniré!!
—¿No? ¡Prepára't!
—¿Qu' es aixó Tresona?
—Aquesta ximple que vé á insultarme.
—¡¡¡Insultar á la dona!!!
—No es veritat.
—Si Biel, aquet fogó de pobre, díu que l' he estafada ab el pes de la tunyina...
¿Que n' hi falta díu?
—¡Ay! ¡ay! ¡ay!
—No li pegueu, ¿no veyeu qu' es persona manada?
—Ay Mare meva. ¡¡Brétul!!
—Vaja Biel, déixala estar!...
—¿No deya que li faltava tunyina? Donchs que hi afegeixi la que li acabo de donar, y no 's queixará de la pesada.—Santiago Boy.

NIMIETAT

Al escó arraulida—guardantse del fret,
la vella sens' esma—destriant recorts,
contempla impassible—com se 'n puja á Deu
el flam de la llenya,—la boyra del fum
y 'l rés fatigat—dels mossos farrenys.
Gaudeixen el tebi—calor de la llar
las donas, els mossos—y l' hereu surrut
que 'l cap del rosari—porta murmurant.
Las Ave Marías—se van empenyent
y surten y 's fonen—en un ritme estrany.
Ab fé tothom resa.—Y 'l llebrer tancat
ab udols fatídichs—acompanya 'l rés.
Els mossos murmuran:—«¡S' acosta la mort!»
Al sentirlos l' avia—arrenca á plorar.
L' hereu se la mira—y resa més fort.
El plor de la vella,—els udols del gos,
las sombras diformes—que 'l flam de la llar
reflecta, moventlas,—damunt la paret
acobarda als mossos—quín fat es tant sols
conrehuar las terras—y... pregar á Deu.
Els ánims vacilan,—no escalfa la llar,
l' esglay els cors sopta,—s' atansa la por,
els mossos, sentintla,—sosprenen el res...
. . . .
Y l' hereu murmura:—«¡El rés s' ha acabat!»
¡La fé l' ha vensuda—la superstició!

J. Puig y Cassanyas.

Alegrías de la terra (per *J. Mir*).

La mort del porch.

EL GAT DELS FRARES

Al bell cím del Puig-alt de la Guardia
hi ha el convent qu' ha per nom Sant Manel;
per son lloch y pels sants qu' allí vinhen
la gent del pla diuhen
qu' allí dalt ja es cel.
Donchs, malgrat son bon nom, ja fa días
que la pau del convent ha fugit
per havershi ficat ab sas manyas,
de potas y banyas
un mal esperit.
Tots els frares han vist al fer monstre
qu' apareix groch, vermell ó morat,
y en l' instant que sas victimas sopta
diu que sempre adopta
la forma d' un gat.
No s' esplican com d' ells s' apodera
y els capgira y entonta el cervell;
aquell gat els fa por pro els encisa
y á cap la camisa
li arriba á la pell.
L' un quan menos pensarsho podía
se sentía en son sér aquell gat;
ab estúpida mímica reya
y als pochs moments queya
per terra estirat
Altres feyan ganyotas horribles
estirantse com folls els cabells;
alguns d' ells com juheus renegavan
y á tots se 'ls tornavan
els nassos vermells:
El prior Frá Bernat ha estat l' únich
á qui aquell esperit no ha temptat,
y frenétich, ab boja fatlera,
busca la manera
d' allunyá aquell gat.
Prou ne diu d' oracions y exhorcismes;
prou n' escampa d' aspergis y creus,
pro re hi val y segueix nit y día
l' aspre sinfonía
d' estranys marrameus.
Fins qu' un día, tenint la sospita,
d' hont podía aquell gat tení el cau
va al celler, fa la creu y ab ma forta
tancá bé la porta
y amaga la clau.
¡Igual qu' oli en un llum! Des llavoras,
ben tancat el celler malehit,
ja 's passejan serens els bons pares,
y aquell gat dels frares
may més ha sortit.

JEPH DE JESPUS.

EL REPÓS DE L' ARPA

Ab un remor de llosa cayent sobre un sepulcre
l' hivern dels anys vá caure damunt del cor desert,
y 'l trobador cansat vá penjar l' arpa
suspirant tristement.
Mortal, boyrosa, eterna, per ell fou l' hivernada,

suspesa y muda l' arpa dormí tot aquell temps;
pero un dia esclatá la primavera
y florí 'l taronjer.
De nou las orenetas á son portal xisclaren
y 'l rossinyol sos himnes cantá amorosament,
llavors el trobador alsá la vista
y vejé blau el cel.
Y contemplá son arpa, suspesa y muda sempre,
y li semblá un espectre:—durant lo llarch hivern
l' havían mortallada las aranyas
teixint sos fils d' argent.
El vat vá despenjarla; y ab un sonrís de llástima
com si busqués las cordas entre 'ls replechs de un vel,
passejá per damunt de las trenyinas
els seus dits displicents.
¡Prodigi de prodigis! Els fils qu' entre las cordas
havían las aranyas com al etzar estés,
sota 'ls dits del poeta s' extremiren
ressonant dolsament.
¡Ben dolsament! ab notas més ideals, més puras,
que las antiguas cordas y 'ls bells bordons rebechs!...
¡Prodigi de prodigis!... Avuy l' arpa
vibra ab cent cordas més.

Apeles Mestres.

Y prou!

TEXT

TAULAS ALFABÉTICAS PER AUTORS

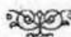

ILUSTRACIÓ

CUBERTA Á LA ACUARELA: **Tomás Sala**.

TRICROMÍA DE LA CUBERTA: **Pere Bonet**.

GRABATS: **Pere Bonet**.

PLANAS ANUNCIADORAS

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

invita als lectors del **ALMANACH**
á repassar la seva secció d'anuncis,
en la seguretat de que llegintla
no hi perdrán res

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

OBRAS PUBLICADAS

1.—*R. de Campoamor*: Doloras, 1.ª serie.—2. Doloras, 2.ª serie.—3. Humoradas y cantares.—4. Los Pequeños Poemas, 1.ª serie.—5. Los Pequeños Poemas, 2.ª serie.—6. Los Pequeños Poemas, 3.ª serie.—7. Colón (poema).—8. El Drama Universal (poema), tomo I.—9. El Drama Universal (poema), tomo II.—10. El Licenciado Torralba.—11. Poesías y Fábulas, 1.ª serie.—12. Poesías y Fábulas, 2.ª serie.
13.—*E. Pérez Escrich*.—Fortuna, historia de un perro agradecido.
14.—*A. Lasso de la Vega*.—Rayos de luz. Traducciones en verso de los más celebres poetas extranjeros.
15.—*F. Urrecha*.—Siguiendo al muerto.
16.—*A. Pérez Nieva*.—Los Humildes (cuentos y siluetas).
17.—*Salvador Rueda*.—El gusano de luz.
18.—*Sinesio Delgado*.—Lluvia menuda.
19.—*Carlos Frontaura*.—Gente de Madrid (siluetas y semblanzas).
20.—*Miguel Melgosa*.—Un viaje á los infiernos.
21.—*A. Sánchez Pérez*.—Botones de muestra.
22.—*José María Matheu*. ¡Rataplán! (cuentos).
23.—*Teodoro Guerrero*.—Gritos del alma (desahogos en prosa).
24.—*Tomás Luceño*.—Romances y otros excesos.
25.—*L. Ruiz Contreras*.—Palabras y plumas.
26.—*Ricardo Sepúlveda*.—Sol y sombra (prosa y verso).
27.—*José López Silva*.—Migajas.
28.—*F. Pi y Margall*.—Trabajos sueltos. (Amadeo de Saboya.—Diálogos cortos.—Juan de Mariana.—D. Juan Tenorio).
29.—*Emilia Pardo Bazán*.—Arco iris.
30.—*E. Rodríguez Solís*.—La mujer, el hombre y el amor.
31.—*M. Matoses (Corzuelo)*.—¡Aleluyas finas!
32.—*Emilia Pardo Bazán*.—Por la España pintoresca (viajes).
33 y 34.—*Antonio Flores*.—Doce españoles de brocha gorda
35.—*José Estremera*.—Fábulas.
36.—*Emilia Pardo Bazán*.—Novelas cortas.
37.—*Emilio Fernández Vaamonde*.—Cuentos amorosos.
38.—*Emilia Pardo Bazán*.—Hombres y mujeres de antaño (semblanzas).
39.—*Javier de Burgos*.—Colección de cuentos, cantares y chascarrillos.
40.—*Emilia Pardo Bazán*.—Vida contemporánea (costumbres).
41 y 42.—*Jacinto Labaila*.—Novelas íntimas.
43.—*Francisca Sarasate de Mena*.—Cuentos Vascongados.
44.—*F. Pi y Margall*.—Diálogos y artículos. (Tardes de invierno.—La introducción de un libro.—El arte.—Diálogos cortos).
45.—*Carlos Bernard*.—Caza de los amantes.
46.—*Eugenio Sué*.—La condesa Lagarde.
47.—*Rafael Altamira*. Novelitas y cuentos.
48.—*J. López Valdemoro (El Conde de las Navas)*.—La niña Araceli.
49.—*Rodrigo Soriano*. Por esos mundos.
50.—*Luis Taboada*.—Perfiles cómicos.
51.—*Benito Pérez Galdós*.—La casa de Shakespeare.
52.—*J. Ortega Munilla*.—Fifina.
53.—*F. Salazar y Quintana*.—Algo de todo.
54.—*Mariano de Cavia*.—Cuentos en guerrilla.
55.—*Felipe Pérez y González*.—Peccata minuta.
56.—*Francisco Alcántara*.—Córdoba.
57.—*Joaquín Dicenta*.—Cosas mías.
58.—*J. López Silva*.—De rompe y rasga.
59.—*Antonio Zozaya*.—Instantáneas.
60.—*José Zahonero*.—Cuentecillos al aire.
61.—*Luis Taboada*.—Colección de tipos.
62.—*Beaumarchais*.—El Barbero de Sevilla.
63.—*Angel R. Chaves*.—Cuentos de varias épocas.
64.—*Alfonso Karr*.—Buscar tres piés al gato.
65.—*F. Pi y Arsuaga*.—El Cid Campeador.
66.—*Vital Aza*.—Pamplinas.
67.—*Antonio Peña y Goñi*.—Río revuelto.
68.—*E. Gómez Carrillo*.—Tristes Idilios.
69.—*Nicolás Estévanez*.—Calandracas.

Precio de cada tomo DOS reales

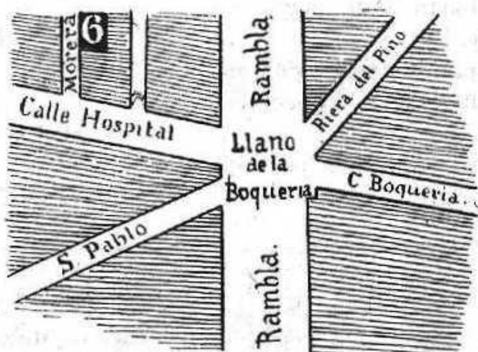
De venta en todas las principales librerías de España y América

TRASPARENTES

DE

TODOS PRECIOS Y CLASES

TRASPARENTES

TRASPARENTES

VENTAS

Al por mayor y menor

en la misma fábrica

Calle MORERA, n.º 6, 1.º

Especialidad en los de encargo

 BARCELONA

